TOMA DE KEMPIS

URMAREA LUI HRISTOS

EDIȚIA II-a

Traducere din limba latină
de preot prof. DUMITRU C. VIȘAN

TIMIȘOARA 1991

CUVÎNT ÎNAINTE

În trecut și de asemenea astăzi, pe lîngă creațiile originale autohtone, literatura noastră de toate specialitățile și-a însușit prin tălmăciri concurînd deseori originalul, tot ce au produs universal valabil alte popoare. Nu odată opere sau lucrări apărute în țări aflate pe meridiane îndepărtate au dobîndit imediată și intensă răspîndire printre români.

Această remarcabilă prezență în circuitul de valori al umanității se poate urmări constant pe cele mai variate coordonate. Mărginindu-ne, în ce ne privește, la domeniul religios, constatăm și aici darea pe grai românesc, din cele mai îndepărtate vremi, a scrierilor de bază ale gîndirii și evlaviei creștine, nu atît pe temeiul unor impulsuri din afară, cum s-au apreciat lucrurile în cazul Sfintei Scripturi bunăoară unde prea adesea s-a exagerat influența husită, cît a necesităților intime de ordin spiritual care au făcut din antecesorii noștri exponenții de frunte ai epocii lor. Probe care pot fi lesne înșirate dovedesc zelul neostoit și permanent al ortodocșilor români de a traduce, dincolo de deosebirile naționale, lingvistice sau confesionale, tot ce s-a realizat important sub raport teologic și folositor din punct de vedere duhovnicesc.

Astfel una din operele mult răspîndite printre credincioșii ortodocși români pe care le-o îmbiem din nou este **Urmarea lui Hristos** atribuită lui **Toma de Kempis** [1]. Două sînt mai ales pricinile care ne-au îndemnat la aceasta :

a) importanța intrinsecă a scrierii comparată cu Evanghelia,

[1] Preot prof. Ioan Zugrav, *Literatura pioasă*, în rev. Candela, an. LIII—LIV, 1942—1943, pp. 124—153 ; arhim. prof. Iuliu Scriban. *Literatura pioasă în limba românească*, în rev. Biserica Ortodoxă Română, seria II, an. 44, nr. 12(549), decembrie 1926, pp. 699—701.

una fiind însă întocmită de un simplu om, pe cînd cealaltă inspirată de Dumnezeu [2];

b) larga ei răspîndire în textul latin original și în nenumărate traduceri, inclusiv românești.

Urmarea lui Hristos apare în perioada sec. XIV—XV cînd în Apus scolastica dusese la un abuz de intelectualism în care mintea se pierdea iar inima era uitată. Drept reacție, afectivitatea ia locul speculației aride iar teoriile și interpretările abstracte sînt părăsite în favoarea unei vieți trăită în simplitate și desăvîrșire morală. Concomitent cu decadența clerului și monahilor, de asemenea a instituțiilor bisericești și teologiei, biruie tot mai mult direcția potrivit căreia contează nu atît clasarea rațională a trăirii religiose în nesfîrșite compartimente, cît evlavia practică și vie.

Mediul acesta care a dat naștere așa-numitei „evlavii moderne", în opoziție cu sterila speculație medievală, favorizează apariția în Țările de Jos a cîtorva renumiți autori și încă mai renumite tratate de spiritualitate, printre care un loc aparte ocupă Toma de Kempis cu a sa Urmare a lui Hristos [3].

Autorul și opera lui însăși sînt înconjurate de cel mai desăvîrșit mister pe care e greu de spus cît l-au putut risipi numeroasele și doctele cercetări ale specialiștilor. În general se crede că Toma de Kempis a văzut lumina zilei în 1379 sau 1380 la Kempen, localitate din apropierea Dusseldorfului (Rhenania). Pe cînd avea 13 ani îl găsim la Deventer — Olanda unde urmează școlile vremii. De tînăr este primit într-o comunitate de copiști, ca repede apoi să treacă în obștea augustiniană Sfînta Agnes de lîngă Zwolle — Olanda, unde fratele său era stareț. Aici se preoțește împărțindu-și programul între rugăciune, copierea de cărți și întocmirea de lucrări originale. Moare în anul 1471 după ce devine stareț al mănăstirii [4].

[2] Unui anume abate „de Olivet" (sec. XVIII) se atribuie zicerea că Urmarea lui Hristos este „cea mai frumoasă carte scrisă de mîna omenească, pentru că Evanghelia vine de la Dumnezeu". Cf. G. Hoornaert, *Le plus beau livre...*, Bruxelles, 1930, p. 7.

[3] P. Pourrat, *La spiritualité chrétienne*, vol. II, Paris, 1982, pp. 385—400; Enrico Norelli, *La littérature du Desert dans le renouveau catholique au début de l'époque moderne*, în rev. Irénikon, t. LI, nr. 1, trim. 1, 1978, pp. 31—37.

[4] A. Ampe, *L'Imitation de Jésus-Christ et son auteur*, Roma, 1973.

Scrierile lui Toma de Kempis sînt numeroase, unele tratînd teme teologice, morale și duhovnicești, altele istorice. Printre cele dintîi se înscrie Urmarea lui Hristos care, lucru straniu dar nu rar în evul mediu, s-a atribuit cînd benedictinului italian Giovanni Gersen, stareț al mănăstirii San Stefano aproape de Vercelli spre 1230 [5], cînd francezului Jean Charlier Gerson, cancelar al universității din Paris (1363—1429) [6]. Incertitudinea a provocat-o pînă la urmă chiar autorul care disprețuind gloria literară a refuzat să semneze. Într-un loc al Urmării lui Hristos (I, 5) citim: „Nu cugeta la cel care a scris ci, fără să te gîndești că e mai mult ori mai puțin învățat, numai dragostea de adevăr să te facă să citești. Gîndește-te la ceea ce este scris, iar nu la cel ce a scris".

Manuscrisele Urmării lui Hristos (aproximativ 800), dintre care unul din 1441 este caligrafiat de Toma însuși, argumente de ordin filologic și istoric, conduc spre teza că autorul nu poate fi decît vestitul monah născut la Kempen [7]. La început cunoscută doar în părțile care o compun (1. Îndemnuri folositoare pentru viața sufletească, 2. Sfaturi pentru desăvîrșirea vieții sufletești, 3. Viața lăuntrică, 4. Despre Sfînta Împărtășanie), Urmarea lui Hristos sfîrși prin a se răspîndi ca lucrare unitară.

Atracția pe care a exercitat-o Urmarea lui Hristos se explică prin stilul ei simplu, prin evlavia sinceră pe care o transmite cititorului, prin propovăduirea mereu valabilelor îndemnuri la bunătate, blîndețe, dragoste și pace, prin convingerea cu care cheamă la desăvîrșirea morală [8]. „Înainte cuvîntarea" uneia din vechile traduceri românești (G. Munteanu, București, 1901) observă: „. . . este ceva ceresc în simplitatea acestei minunate scrieri. S-ar crede că unul din acele spirite curate ce văd pe Dumnezeu față în față a venit să ne descopere tainele Sale".

[5] P. Bonardi și T. Lupo, *L'Imitazione di Cristo e il suo autore*, Torino, 1964.

[6] Teză definitiv părăsită după apariția studiului lui G. V. Yule, *The statistical study of literary vocabulary*, Cambridge, 1944.

[7] L. Delaissé, *Le manuscrit autographe de Thomas a Kempis et l'Imitation de Jésus-Christ. Examen archéologique et édition diplomatique du Bruxellensis 5855—61*, 2 vol., Anvers, 1956, J. Huijben și P. Debongnie, *L'auteur ou les auteurs de l'Imitation*. Louvain, 1957; vezi și studiul mai vechi al lui Heinrich Denisse, *Kritische Bemerkungen zur Gersen-Kempisfragen*, în: Zeitschrift für katholische Theologie, Innsbruck, VII (1883), pp. 692—743.

[8] Prot. dr. Victor Vlăduceanu, *O coordonată a desăvîrșirii spirituale creștine: „Urmarea lui Hristos" de Toma de Kempis*, în rev. Glasul Bisericii, an. XXXVI, nr. 5—6, mai—iunie 1976, pp. 510—515.

Deși izvorîtă dintr-un mediu romano-catolic, cartea este total lipsită de orice referințe confesionale, încă mai puțin polemice [9]. Susținînd că desăvîrșirea este una și aceeași la toți creștinii, indiferent de Biserica căreia aparțin, Toma de Kempis se prezintă ca un promotor al înlăturării diviziunilor ecleziastice, al ecumenismului.

Nu putem să nu remarcăm totuși că, pe lîngă părțile ei incontestabil valoroase, Urmarea lui Hristos conține destule elemente străine mentalității credinciosului de astăzi, asupra cărora găsim potrivit să ne oprim puțin [10].

a) „Evlavia modernă" care a hrănit spiritual pe Toma de Kempis s-a ridicat împotriva scolasticii rigide medievale punînd accentul pe viața „afectivă", „subiectivă", „particulară", ceea ce implicit a dus la devalorizarea trăsăturilor „comunitare" și chiar „liturgice" ale comportării credinciosului. Însușindu-și această direcție; Toma de Kempis insistă asupra înstrăinării de lume, disprețuirii trupului, rugăciunii contemplative, renunțării la tot ce se află împrejur. Or credinciosul de astăzi se regăsește destul de greu în asemenea mesaj „pietist", „intimist" și „individualist", preferința lui îndreptîndu-se spre acțiune, spre trăirea Evangheliei în comuniune cu ceilalți creștini, spre forme liturgice publice, spre cinstirea întregii creații, inclusiv a trupului care e interpretat paulinic ca „templu al Sfîntului Duh".

b) Dacă Urmarea lui Hristos face apel la „fuga de lume" întrucît „lumea" este considerată „rea", pricină a multor patimi care bîntuie sufletul și dacă modelul oferit îl constituie trăirea „monastică", „contemplativă", educația creștină a vremii noastre tinde să facă din credincioși persoane conștiente de posibilitățile lor, capabile să înfrunte neajunsurile naturale și fizice, să biruie orice adversități ale vieții și chiar ale morții.

c) Ceea ce separă pe creștinul actual de Urmarea lui Hristos nu sînt virtuțile preconizate aici : simplitatea, smerenia, acceptarea Crucii, viața în Hristos, etc. ci viziunea sa globală asupra Bisericii care face din toate acestea o realitate misionară, pastorală. Biserica

[9] D. Furtună, *„De imititatione Christi" în românește*, în rev. Biserica Ortodoxă Română. seria III, an. XLVI, nr. 2 (562), februarie 1928, p. 98 și I. Scriban, *art. cit.*, p. 700.

[10] Urmărim aici îndeaproape considerațiile pertinente ale lui François Vandenbroncke din studiul *„Pourquoi ne lit-on plus guère l'Imititation de Jesus-Christ ?"*, apărut în rev. Concilium, Nimègue — Paris, nr. 69, 1971, pp. 107—113. Vezi și I. Zugrav. *art. cit.*, pp. 136, 139

descrisă de Toma de Kempis este formată din „evlavioși" a căror îndatorire esențială este nu de a pune Biserica în situația de a deveni „lumină" pentru alții, ci să caute contemplarea lui Hristos prin „fuga de lume" și tot ceea ce implică ea.

d) Evoluția psihologică a creștinilor de azi se îndreaptă spre alte orizonturi decît cele avute în vedere de Toma de Kempis. Un exemplu în această privință, luat chiar din mediul occidental care a produs Urmarea lui Hristos, poate lămuri despre ce este vorba. Raisa Maritain, cunoscută pentru spiritualitatea ei, scria încă în 1919 : „Este greșit să te izolezi de oameni pentru că posezi o viziune mai clară asupra adevărului. Dacă Dumnezeu nu cheamă la singurătate, atunci trebuie să trăiești cu Dumnezeu în mulțime, să-L faci cunoscut, să-L faci iubit" (Jurnal, publicat de Jacques Maritain, Paris, 1963, p. 83). Dimensiunea psihologică a credinciosului contemporan îl arată întors spre „comuniunea" cu semenii săi. El trăiește chiar exteriorizat : el trăiește lumii, nu lui-și.

Asemenea remarci nu anulează totuși valoarea în sine a Urmării lui Hristos care pune accentul — precum arătam deja — pe valori ale creștinismului valabile în toate timpurile. Secretul Urmării lui Hristos este că ea a îndreptat numeroase generații de credincioși spre Hristos îndemnîndu-i să accepte Crucea, să asculte Cuvîntul lui Dumnezeu, să trăiască dragostea Sa, să-L întîlnească în Sfînta Euharistie. Iată suficiente argumente care justifică și astăzi lectura operei lui Toma de Kempis.

Spuneam mai la-nceput că oferind credincioșilor noștri Urmarea lui Hristos, continuăm o veche tradiție întîlnită nu doar în alte Biserici , ci și în Biserica proprie. Nu vom insista asupra răspîndirii scrierii lui Toma de Kempis în lumea întreagă, căci edițiile textului original cum și a traducerilor în majoritatea limbilor sînt greu de inventariat. Cît de exhaustivi ne-am dori, încă am putea fi dovediți de ignorarea cutării sau cutării apariții. Ne limităm în schimb la difuzarea Urmării lui Hristos printre credincioșii români.

Prima luare de contact a strămoșilor noștri cu opera lui Toma de Kempis se face prin celebrul cărturar Udriște Năsturel (1600 sau 1605—1658) care realizează cea dintîi traducere din latinește în slavonă și introduce astfel Urmarea lui Hristos în cultura slavă [11].

[11] Dan Horia Mazilu, *Udriște Năsturel*, București, 1974, p. 148.

Tălmăcirea lui Udriște Năsturel care văzu lumina tiparului în 164 la mănăstirea Dealu, „depășește prin însemnătate și reverberanță simplul act al transpunerii unui text religios și se așează, împreună cu celelalte întreprinderi anterioare sau posterioare ale logofătului în cadrul campaniei sale de reconstituire a vechiului complex d cultură al Răsăritului, prin integrarea epocii lui Matei Basarab în limitele funcției tradiționale a culturii românești“ [12].

Sînt interesante considerațiile traducătorului din „predoslovie“ atît cu privire la opera tălmăcită („prea vrednică a se numi cu toată dreptatea și cu adevărat aur“), cît mai ales asupra limbii latine în care a fost compusă și despre care mărturisește : „. . . ajungînd la vîrsta tinereții, am căpătat în inima mea pentru limba rămlenească sau latinească, nouă vădit înrudită, atît de multă și caldă dragoste, dată de Dumnezeu, încît în minte și în inimă nu mai puneam aproape nici un alt gînd, ziua și noaptea, decît să învăț această limbă, repetînd fără încetare“ [13]. E una din cele mai vechi „mărturisiri“ că neamul nostru „se trage de la Râm“ [14].

Adevăratul prim traducător în românește al Urmării lui Hristos este însă „dascălul“ brașovean Ioan Duma la 1774. El folosește o versiune grecească după care își intitulează tălmăcirea : „Mîngîierea sau urmarea lui Hristos“ [15]. Această traducere a rămas în manuscris, dar copii ale ei au circulat printre monahi, ca spre pildă cei din mănăstirea Cernica [16].

A doua traducere românească făcută tot din grecește și de asemenea rămasă neimprimată datează din 1794 și aparține episcopului Iosif al Argeșului [17]. Cu un stil „în genul tălmăcirilor paisiene atît de neaoșe și frumoase“, traducerea episcopului Iosif e precedată de o prefață dedicată „domnitorului“ și de alta „pravoslavnicului cititor“. „Domnitorului“ îi spune : „. . . M-am îndemnat a

[12] D. H. Mazilu, o. c., pp. 127—128 ; cf. G. Ivașcu, *Istoria literaturii române*, vol. I, București, 1969, p. 146.

[13] D. H. Mazilu, o. c., p. 141 ; cf. Virgil Cîndea, *Rațiunea dominantă. Contribuții la istoria umanismului românesc*, Cluj-Napoca, 1979, p. 49.

[14] Prof. Ion Nicola, *Am descoperit o carte !*, în rev. Foaia Diecezană, Caransebeș, an. LV, nr. 27, 5 iulie 1942. p. 1.

[15] D. Furtună, *Ucenicii starețului Paisie în mănăstirile Cernica și Căldărușani*, București, 1928, p. 99.

[16] D. Furtună, *„De imitatione Christi“ în românește*, în rev. Biserica Ortodoxă Română, nr. 2, 1928, p. 102 nota 12.

[17] Idem, o. c., pp. 102—106.

traduce această carte folositoare de suflet și foarte cu evlavie, care nădăjduiesc să facă folos sufletesc a acelora ce o va citi adeseori, cînd numai aceasta poate să fie vrednică să sfințească toată lumea, de o va avea cei din lume să o citească cu duhul aceluia ce o au tocmit și o au scris . . .“ Iar „cititorului“ îi declară : „. . . Eu, pentru mine, într-adevăr îți mărturisesc că în douăzeci și nouă de ani ce o citesc în toate zilele, dintr-o zi pînă într-alta, mi se pare totdeauna nouă. . .”

Se succed apoi, deși nu multe, totuși destule traduceri care s-au împărtășit de o soartă mai bună ajungînd să fie tipărite. Le vom înșira fără comentarii : 1. Samuil Clain la Blaj în 1812 [18] ; 2. Gavriil Munteanu la Buzău în 1845 „cu binecuvîntarea mitropolitului Neofit“ ; 3. Gavriil Pop la Blaj în 1893 ; 4. mitropolitul Iosif Gheorghian la București în 1901 care reia traducerea lui G. Munteanu și o tipărește „cu înalta binecuvîntare și aprobare a Sfîntului Sinod“, adăugînd la sfîrșit „reflexiuni“ tălmăcite de el însuși după F. de Lamennais ; 5. aceeași versiune a lui G. Munteanu e imprimată din nou „cu binecuvîntarea I. P. S. D. D. Dr. Pimen, Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei“ la mănăstirea Neamț în 1923 și, 6. încă odată, tot la Neamț, ediția II-a, în 1927 ; 7. Galaction Cordun la București în 1925 ; 8. D. C. Vișan la București în 1927, sub titlul „Urmînd pe Domnul“ ; 9. editura „Presa Bună“ la Iași în 1937 sub titlul „Imitațiunea lui Hristos“ ; 10. Toma Chiricuță la București în 1938 și 11. Al. Lascarov — Moldovan la București în 1940.

Dintre toate aceste traduceri, „reușită, bună ca grai și îngrijită ca formă“, „ediția populară cea mai bună din cîte avem“ este aceea a preotului D. C. Vișan [19].

Traducerile acum amintite s-au bucurat de primire călduroasă din partea cititorilor dar, cum e normal, scurgerea timpului le-a făcut din ce în ce mai greu accesibile. De aceea, la sugestia multor creștini evlavioși, ne-am gîndit să repunem în circulație Urmarea lui Hristos, mai ales că părintele D. C. Vișan, revizuindu-și traducerea imprimată în 1927, pe temeiul textului original latin, a oferit-o editurii Mitropeliei Banatului. Iată deci că dăm încă o dată în româ-

[18] N. Mladin, I. Vlad și Al. Moisiu, *Samuil Micu Clain teologul*, Sibiu 1957, pp. 59—60.

[19] D. Furtună, *„De imitatione Christi“ în românește*, în rev. Biserica Ortodoxă Română, seria III, an. XLVI, nr. 3(564), martie 1928, pp. 204—205.

nește scrierea lui Toma de Kempis, prin aceasta continuînd seria tălmăcirilor inițiate printre români de Udriște Năsturel și umplînd un gol în „literatura pioasă“ atît de îndrăgită de bunii noștri creștini.

Chiar dacă s-a spus că pentru ortodocși e caracteristică „viața în Hristos“ — așa cum a definit-o în cartea cu același nume teologul bizantin Nicolae Cabasila (1300—1371) [20] — nu e mai puțin adevărat că Urmarea lui Hristos așa cum a prezentat-o Toma de Kempis e la fel de specifică credincioșilor însetați de desăvîrșire, pentru că nimic nu doresc aceștia mai cu înfocare decît să „urmeze“ Domnului, potrivit chemării din Evanghelie: „Cel ce voiește să vie după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze“ (Marcu 8, 34).

† **NICOLAE**
MITROPOLITUL BANATULUI

[20] Vezi pr. prof. Ene Braniște, *Contribuții la istoria literaturii teologice bizantine*, în rev. Studii teologice, seria II, an. XIV, nr. 1—2, ianuarie—februarie 1962, p. 15.

CARTEA ÎNTIIA

ÎNDEMNURI FOLOSITOARE PENTRU VIAȚA SUFLETEASCĂ

CAPITOLUL I

URMAȚI PE HRISTOS ȘI ÎNLĂTURAȚI TOATE DEȘERTĂCIUNILE LUMII !

1. **„Cel ce Îmi urmează Mie, nu va umbla în întuneric“**, zice Domnul (Ioan 8, 12).

Acestea sînt cuvintele lui Hristos, prin care sîntem îndemnați să urmăm viața și purtarea Sa, dacă voim să fim cu adevărat luminați și să scăpăm de orbirea inimii.

Cea mai înaltă trudă a noastră deci să fie aceea de a gîndi adînc la viața lui Iisus Hristos.

Învățătura lui Hristos întrece toate învățăturile Sfinților și cine ar avea duhul Lui, acela ar afla într-însul mana cea ascunsă.

Dar se întîmplă că mulți, dintr-o obișnuită ascultare a Evangheliei, simt o prea mică dorință sfîntă, fiindcă nu au duhul lui Hristos.

Cine însă voiește să priceapă întru totul și să guste cuvintele lui Hristos, acela trebuie să se trudească să-și îndrepte viața sa, după viața lui Iisus.

2. Ce-ți folosește să rostești cuvinte înalte despre Sfînta Treime, dacă ești lipsit de smerenie și astfel nu ești pe placul Treimei Sfinte ?

Cu adevărat cuvintele înalte nu fac pe cineva sfînt și drept, ci o viață curată îl face scump înaintea lui Dumnezeu.

Vreau mai degrabă să simt înfrîngerea inimii, decît să știu ce este aceea înfrîngere !

Dac-ai ști pe dinafară toată Biblia și toate spusele filozofilor, la ce-ți folosesc toate acestea fără mila și harul lui Dumnezeu ?

„Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sînt deșertăciune" (Ecclesiastul 1, 2), afară de iubirea de Dumnezeu și de slujirea numai Lui singur !

Cea mai înaltă înțelepciune este ca, înlăturînd cele lumești, să te îndrepți spre împărăția cerească.

3. Deșertăciune deci este căutarea după bogății pieritoare și nădăjduirea în ele.

Deșertăciune iarăși este umblarea după onoruri și ridicarea la înalte dregătorii.

Deșertăciune este urmarea poftelor trupului și dorința după ceea ce mai în urmă trebuie să fie pedepsit cu asprime.

Deșertăciune este să dorești o viață lungă și să nu te îngrijești de o viață cuvioasă.

Deșertăciune este să te gîndești numai la viața de acum și să treci cu vederea peste cele ce vor veni.

Deșertăciune este să îndrăgești pe cele ce trec atît de repede și să nu te sîrguiești spre locul unde este bucuria veșnică.

4. Adu-ți aminte mereu de acel cuvînt : **„Ochiul nu se satură de ceea ce vede, nici urechea nu se umple de ce aude"** (Ecclesiastul 1, 8).

Sîrguiește-te deci de abate inima ta de la îndrăgirea celor văzute și înalță-te spre cele nevăzute.

Cei ce urmează pofta trupului își pîngăresc cugetul și pierd harul lui Dumnezeu.

CAPITOLUL II

SMERITA PĂRERE DE SINE ÎNSUȘI

1. Orice om dorește în chip firesc, știința ; dar la ce folosește, oare, știința fără teama de Dumnezeu ?

Mai bun este negreșit, umilul țăran care slujește lui Dumnezeu, decît mîndrul filozof, care negrijindu-se de sufletul său, cercetează mersul stelelor.

Cine se cunoaște bine pe sine însuși, acela vede cît este de mic și nu este încîntat de laudele omenești.

Dac-aș ști toate cîte sînt pe lume, dar n-aș avea iubire, la ce mi-ar ajuta aceasta înaintea lui Dumnezeu, care mă va judeca după faptele mele ?

2. Potolește-ți marea dorință după știință, fiindcă într-asta se află o mare șovăială și amărăciune.

Învățații vor cu plăcere să se arate lumii și să fie numiți înțelepți.

Multe sînt lucrurile a căror cunoaștere aduce sufletului prea puțin folos, ba chiar de loc.

Și tare nesocotit este cel ce năzuiește spre alte lucruri, decît spre cele ce slujesc la mîntuirea sa.

Vorbele multe nu satură sufletul, dar o viață cuvioasă înveselește mintea și un cuget curat aduce o mare încredere în Dumnezeu.

3. Cu cît știi mai mult și mai bine, cu atît vei fi mai aspru judecat, dacă n-ai trăit în mai mare sfințenie.

Nu te mîndri cu vreo îndemînare sau cu știința ta, ci mai vîrtos teme-te de darurile ce ți s-au dat.

Dacă ți se pare că știi multe și că pricepi destul de bine, gîndește-te totuși că sînt mult mai multe lucrurile pe care nu le știi.

„**Nu gîndi lucruri mari despre tine**“ (Romani 11, 20), ci mai degrabă dă pe față neștiința ta.

De ce vrei, oare, să te socotești mai presus ca altul, de vreme ce se află atîția mai învățați și mai iscusiți decît tine, în legea Domnului ?

Dacă vrei să știi și să înveți ceva de folos, atunci fie-ți drag să trăiești neștiut și neluat în seamă.

4. Cea mai înaltă și cea mai folositoare învățătură este adevărata cunoaștere de sine și smerenia.

Să te socotești pe tine ca un nimic, iar despre alții să crezi totdeauna numai bine și desăvîrșit, aceasta este o mare înțelepciune și desăvîrșire.

Dacă ai vedea pe cineva păcătuind la arătare ori săvîrșind niscaiva fapte grele, nu trebuie totuși să te socotești pe tine mai bun, fiindcă nu știi cîtă vreme poți tu însuți să stăruiești în bine.

Toți sîntem slabi ; dar tu să socotești că nimeni nu e mai slab ca tine însuți.

CAPITOLUL III

ÎNVĂȚĂTURA ADEVĂRULUI

1. Fericit acela pe care adevărul îl învață prin sine însuși, iar nu prin asemănări și cuvinte trecătoare, ci așa cum este el.

Mintea noastră și simțul nostru adeseori ne înșeală și nu văd prea bine.

Ce folosește o mare frămîntare despre lucruri tainice și greu de înțeles, din pricina cărora nu vom fi osîndiți, dacă nu le-am cunoscut ?

Mare nebunie este ca, neîngrijindu-ne de cele folositoare și de cele de trebuință, să ne pironim asupra celor ce nu ne trebuie, ba chiar ne păgubesc.

Avem ochi, dar nu vedem !

Și de ce s-avem grijă de atîtea lucruri și soiuri ?

Acela căruia-i vorbește Cuvîntul cel veșnic, trece repede peste multe păreri.

Toate vin de la acest singur Cuvînt și toate vorbesc despre El : **„El este Începutul care grăiește înăuntrul nostru** (Ioan 8, 25).

Nimeni, fără El, nu înțelege și nu judecă drept.

Acela pentru care El singur este totul și pe toate le găsește în El și pe toate le vede în El, numai acela poate fi statornic cu inima și poate rămîne împăcat cu Dumnezeu.

O, adevărule, Dumnezeule, fă-mă una cu Tine într-o veșnică iubire !

Mi-e greu adeseori să citesc și să ascult multe : întru Tine e tot ce voiesc și doresc.

Să tacă toți învățații, să amuțească toate făpturile înaintea feței Tale ; Tu singur să-mi vorbești !

2. Cu cît cineva își strînge mai mult gîndurile înăuntrul său și se desface de cele din afară, cu atît înțelege mai fără trudă lucruri mai multe și mai înalte ; atunci primește de sus lumina înțelegerii.

Un suflet curat, nevinovat și statornic nu se pierde nici atunci cînd are multe îndeletniciri, fiindcă pe toate el le face spre cinstea lui Dumnezeu și, liniștit în sine, se trudește să înlăture orice grijă de el.

Ce te împiedică și te îngreuiază mai mult decît pofta nerăstignită a inimii tale ?

Omul drept și evlavios rînduiește mai întîi în sufletul său lucrurile ce trebuie să le facă.

Nu acelea îl tîrăsc spre poftele relei porniri, ci el însuși le covîrșește după chibzuința dreptei judecăți.

Cine, oare, duce o luptă mai crîncenă, decît cel care se trudește să se înfrîngă pe sine ?

Și aceasta ar trebui să fie datoria noastră : să ne înfrîngem pe noi înșine, zilnic să fim tot mai stăpîni pe noi și să sporim pe drumul desăvîrșirii.

3. Orice desăvîrșire în viața aceasta are alături de ea un anume cusur și orice gîndire a noastră nu este lipsită de o nedumerire oarecare.

Smerită cunoaștere de tine însuți este o cale mai sigură către Dumnezeu, decît adînca cercetare a științei.

Nu trebuie defăimată știința sau o altă cunoștință oarecare a vreunui lucru, căci ea este bună în sine și în rînduiala lui Dumnezeu — numai că totdeauna trebuie să pui mai presus cugetul curat și viața evlavioasă.

Dar, pentru că cei mai mulți se sîrguiesc mai degrabă spre știință decît spre un trai cuvios, tocmai de aceea adeseori se rătăcesc și n-aduc nici un rod, ori aduc prea puțin.

4. O, de-ar pune atîta sîrguință în stîrpirea păcatelor și în sădirea bunelor purtări, precum pun în născocirea întrebărilor deșarte, n-ar fi atîtea rele și dezbinări în popor și nici atîta moleșeală prin mănăstiri.

Negreșit, la ziua judecății, nu vom fi întrebați ce am citit, ci ce am făcut, nici cît de frumos am vorbit, ci cît de evlavios am trăit.

Spune-mi, unde mai sînt acum toți dascălii vestiți și învățați, pe care i-ai cunoscut bine cît au trăit și au strălucit prin învățăturile lor ?

Deja alții stau în locurile lor și nu știu dacă aceștia se mai gîndesc la aceia. Cît au trăit, se părea că mai însemnează ceva, dar acum nu se mai vorbește nimic despre ei.

5. O, cît de repede piere mărirea lumii !

Să dea Dumnezeu ca viața lor să se potrivească cu știința lor ; atunci ar fi învățat și ar fi citit cu folos.

Ce mult se pierd în deșarta știință a veacului, ei, care se îngrijesc prea puțin de a sluji lui Dumnezeu.

Și, fiindcă se străduiesc mai degrabă s-ajungă oameni mari, decît oameni smeriți, se pierd în deșartele lor gîndiri.

Mare cu adevărat este cel care are mare milă !

Mare cu adevărat este cel care e mic în ochii săi și socotește cea mai înaltă dregătorie, ca o nimica.

Înțelept cu adevărat este cel care privește toate cele pămîntești ca pe niște gunoaie, pentru ca să dobîndească pe Hristos.

Și învățat cu adevărat este cel care face voia lui Dumnezeu și părăsește voia sa însăși.

CAPITOLUL IV

GÎNDEȘTE-TE LA CELE CE VEI FACE

1. Nu da crezare oricărei vorbe sau oricărei porniri, ci chibzuiește cu grijă și cu băgare de seamă orice lucru, înaintea lui Dumnezcu.

Vai, adeseori credem și vorbim despre alții mult mai ușor de rău, decît de bine : atît sîntem de slabi.

Dar oamenii desăvîrșiți nu cred cu ușurință pe oricine povestește, fiindcă ei cunosc slăbiciunea omenească aplecată spre rău și destul de alunecoasă la vorbire.

2. E o mare înțelepciune să nu te pripești în cele ce trebuie să faci și să nu stai cu încăpățînare în simțămintele tale.

La această înțelepciune ajungi dacă nu dai crezare oricăror spuse ale oamenilor și nu duci pe dată la urechile altora cele ce ai auzit ori ai crezut.

Sfătuiește-te cu omul înțelept și cu inima curată și caută să fii îndrumat de unul mai bun, decît să te iei după născocirile tale.

O viață evlavioasă îl face pe om înțelept după voia lui Dumnezeu și cunoscător în multe lucruri.

Cu cît va fi cineva mai smerit și mai supus lui Dumnezeu, cu atît va fi mai înțelept și mai împăcat întru toate.

CAPITOLUL V

CITIREA SFINTELOR SCRIPTURI

1. În Sfintele Scripturi trebuie să căutăm adevărul, iar nu o vorbire iscusită.

Toată Sfînta Scriptură trebuie să fie citită cu același duh cu care a fost alcătuită.

Să căutăm în Scripturi mai degrabă folosul decît iscusința graiului.

Drept aceea să citim cu plăcere cărțile despre evlavie și ușoare, ca și pe cele grele și adînci.

Nu te lua după numele scriitorului, dacă a fost mai mult ori mai puțin vestit în scrieri, ci numai iubirea de adevărul curat să te îndemne la citit.

Nu întreba cine a spus aceasta, ci fii cu băgare de seamă la ce a spus.

Oamenii trec, dar „**adevărul Domnului rămîne în veac**“ (Psalmul 116, 2).

2. Fără să caute la fața oamenilor, Dumnezeu ne vorbește în felurite chipuri.

Nedumerirea noastră adeseori ne împiedică în citirea Scripturilor, cînd voim să înțelegem și să cercetăm lucruri peste care trebuie să trecem cu ușurință.

Dacă vrei să tragi folos, citește cu smerenie, cu inimă curată și cu credință, fără să cauți a-ți face un nume de învățat.

Întreabă bucuros și ascultă în tăcere cuvintele Sfinților ; nu înlătura învățăturile bătrînilor, căci ele nu sînt spuse fără temei.

CAPITOLUL VI

SIMȚĂMINTELE TULBURĂTOARE

1. Ori de cîte ori omul dorește ceva neîngăduit, numaidecît se tulbură înăuntrul său.

Mîndrul și lacomul n-au niciodată liniște ; săracul și cel smerit cu inima își duc viața în belșug de tihnă.

Omul, care încă nu și-a nimicit întru totul poftele, acela cade repede în ispită și este înfrînt în cele mai mici și mai mărunte încercări.

Cel slab cu duhul și robit cărnii, cel înclinat spre pofte trupești, cu greu se poate dezlipi întru totul de dorințele pămîntești.

Și de aceea adeseori se umple de întristare cînd își pune opreliște ; ba încă se mînie cu ușurință, dacă cineva i se împotrivește.

2. Iar dacă a dobîndit ceea ce dorea, numaidecît este copleșit de mustrarea cugetului, fiindcă a urmat pofta sa, care nu-l ajută întru nimic să ajungă la liniștea pe care a căutat-o.

Înfruntînd deci poftele, se dobîndește liniștea inimii, iar nu robindu-te lor.

Așadar nu este pace în inima omului cărnii, nici în omul robit de cele lumești, ci numai în omul evlavios și duhovnicesc.

CAPITOLUL VII

FUGI DE MÎNDRIE ȘI DE NĂDEJDEA DEȘARTĂ

1. Nesocotit mai este cel ce-și pune nădejdea sa în oameni ori în alte făpturi.

Nu te rușina să slujești altora din dragoste față de Iisus Hris- și să pari un sărac în această lume.

Nu te bizui pe tine însuți, ci pune nădejdea ta în Dumnezeu.

Fă ceea ce atîrnă de tine, iar Dumnezeu va ajuta bunăvoința ta.

Nu te încrede în știința ta sau în iscusința vreunui muritor, ci mai mult în harul lui Dumnezeu, care ajută pe cei smeriți și umilește pe cei semeți.

2. Nu te lăuda cu bogățiile, dacă le ai, nici cu prietenii, că sînt puternici, ci cu Dumnezeu, care dă totul și care mai presus de toate dorește să se dea pe Sine.

Nu te mîndri cu tăria sau cu frumusețea trupului, pe care o ușoară suferință îl frînge și-l vestejește.

Nu te îndrăgosti de tine însuți, pentru iscusința ori pentru deșteptăciunea ta, ca nu cumva să mîhnești pe Dumnezeu, al căruia este tot ce ai bun din fire.

3. Nu te socoti mai bun decît alții, ca nu cumva, poate, să fii socotit mai rău în fața lui Dumnezeu, care știe ce este în om.

Nu te făli cu faptele bune, căci altfel sînt judecățile lui Dumnezeu decît ale oamenilor : Lui adeseori nu-i place ceea ce place oamenilor.

Dacă ai ceva bun, atunci să crezi că alții au lucruri și mai bune ; aceasta, ca să-ți păstrezi smerenia.

Nu pierzi nimic dacă te socotești mai prejos decît toți ceilalți ; pierzi foarte mult, dacă te socotești că ești mai bun chiar numai decît unul singur.

O liniște nesfîrșită este în cel smerit ; în inima celui mîndru însă e numai răutate și mînie necurmată.

CAPITOLUL VIII

FEREȘTE-TE DE O PRIETENIE PREA MARE

1. **„Nu dezvălui oricărui om inima ta'** (Ecclesiastul 8, 22), ci păsul tău să-l spui celui înțelept și temător de Dumnezeu.

Cu cei tineri și cu străinii rareori să ai legături.

Pe cei bogați nu-i linguși și nu-ți fie drag să stai înaintea celor mari.

Cu cei smeriți și neîntinați, cu cei blînzi și evlavioși, cu aceștia să te întovărășești și să vorbești despre lucruri de zidire sufletească.

Nu fi prietenos cu nici o femeie, dar îndeobște mulțumește lui Dumnezeu pentru toate femeile bune.

Numai față de Dumnezeu și de Îngerii Săi să cauți să fii prietenos, iar cunoștința oamenilor s-o ocolești.

3. Iubire trebuie să ai față de toți, dar prietețugul nu e de folos.

Uneori se poate ca cineva necunoscut să strălucească de un mare nume ; totuși, pentru ochii celor ce-l privesc de-aproape, înfățișarea lui pălește.

Ne închipuim uneori că sîntem pe placul unora, prin legăturile noastre cu ei ; dar începem mai vîrtos să-i scîrbim prin cusururile pe care le văd în noi.

CAPITOLUL IX

SUPUNERE ȘI ASCULTARE

1. Mare lucru e să stai sub cîrmuirea cuiva, să trăiești sub indrumarea lui și să nu umbli de capul tău.

Ești mult mai ferit de greșeli cînd stai sub ascultarea cuiva, decît cînd ești la cîrmuire.

Mulți stau în supunere mai degrabă de nevoie decît din dragoste ; aceia se chinuiesc și ușor cîrtesc.

Și nu vor dobîndi descătușarea minții, dacă nu se vor supune din toată inima, pentru Dumnezeu.

Mergi ori încotro : nu vei găsi liniște, decît numai într-o smerită supunere sub cîrmuirea unui îndrumător.

Farmecul unor alte locuri și plecarea de aici a înșelat pe mulți.

2. E adevărat că fiecare umblă bucuros după dorința sa și se înclină mai degrabă spre cei de o părere cu el.

Dar dacă Dumnezeu este între noi, sîntem datori să părăsim dorința noastră, pentru binele păcii.

Cine este atît de înțelept încît să le știe toate în chip desăvîrșit ?

Așadar nu te încrede prea mult în părerea ta, ci caută de ascultă cu plăcere și socotința altora.

Dacă părerea ta e bună, dar tu, pentru dragostea de Dumnezeu, totuși o părăsești și urmezi o alta, vei avea de aci mai mult folos.

3. Am auzit adeseori spunîndu-se că e mai bine să asculți și să primești un sfat, decît să-l dai.

Se poate ca părerea fiecăruia să fie bună, dar cînd nu voiești să te lași după alții, nici chiar cînd mintea sănătoasă și împrejurarea cer acest lucru, atunci dai semne de mîndrie și îndărătnicie.

CAPITOLUL X

FEREȘTE-TE DE VORBĂ MULTĂ

1. Ferește-te cît poți de zarva oamenilor, căci vorbirea despre treburile lumești este primejdioasă, chiar cînd e făcută cu gînd curat.

Repede sîntem îngenunchiați și cădem prinși.

Aș vrea ca de multe ori să fi tăcut și să nu mă fi găsit printre oameni.

Cum se face, oare, că vorbim cu atîta plăcere și povestim unii către alții, de vreme ce totuși arareori ne întoarcem la tăcere cu cugetul nevătămat ?

Vorbim cu atîta ușurință, deoarece căutăm să ne mîngîiem unii pe alții, stînd de vorbă împreună și dorim să ne ușurăm inima obosită de tot soiul de gînduri.

Și tare mult ne place să vorbim și să ne gîndim la acele lucruri pe care le iubim și le dorim sau pe care le socotim împotriva noastră.

Dar, vai, adeseori fără temei și în zadar.

Această mîngîiere lumească este o piedică destul de mare în fața mîngîierii sufletești a lui Dumnezeu.

2. De aceea privegheză și roagă-te ca să nu-ți treacă vremea în trîndăvie.

Dacă ți-e îngăduit și poți să vorbești, atunci vorbește despre lucrurile de zidire sufletească.

Obișnuința cea rea și nepăsarea de desăvîrșirea noastră ne fac să nu punem strajă gurii noastre.

Totuși o vorbire evlavioasă despre lucruri duhovnicești ajută destul de mult la desăvîrșirea sufletească, mai cu osebire cînd se adună cei de o inimă și de un cuget întru Dumnezeu.

CAPITOLUL XI

CUM DOBÎNDIM LINIȘTEA ȘI RÎVNA DESĂVÎRȘIRII

Multă liniște am putea avea, dacă nu ne-am gîndi la spusele și faptele altora, la treburi care nu sînt în grija noastră.

Cum poate să mai rămînă liniștit acela care se amestecă în treburi străine, care caută spre cele lumești și care prea puțin sau prea arareori se pironește asupra sa ?

Feiciți cei nevinovați, că aceștia vor avea multă liniște sufletească.

2. Cum s-au făcut, oare, unii sfinți atît de desăvîrșiți și plini de gînduri sfinte ?

Fiindcă ei s-au nevoit să-și nimicească întru totul toate poftele pămîntești și astfel au fost în stare să se alipească de Dumnezeu din adîncul inimii și să se îngrijească numai de sufletul lor.

Noi sîntem prea stăpîniți de patimi și ne îngrijim prea mult de cele trecătoare.

Rareori înfrîngem cu totul cîte un păcat și nu ne înflăcărăm pentru o zilnică desăvîrșire : de aceea rămînem reci sau căldicei.

3. Dacă am fi întru totul morți față de noi înșine și nu ne-am frămînta sufletește, atunci am putea cunoaște cele dumnezeiești și am înțelege ceva din frumusețea cerească.

Singura și cea mai mare piedică este aceea că nu ne debarasăm de patimi și de pofte și nici nu ne străduim s-apucăm pe drumul desăvîrșit al Sfinților.

Cînd se ivește un necaz cît de mic, foarte repede ne lăsăm înfrînți și dăm fuga la mîngîieri omenești.

4. Dacă ne-am trudi, ca niște bărbați viteji, să stăm neclintiți în luptă, de bună seamă am vedea venind din cer ajutorul Domnului peste noi.

El însuși e gata să ajute pe cei ce luptă și pe cei ce nădăjduiesc în harul Său ; El ne dă, nouă celor ce luptăm, prilejuri să ieșim biruitori.

Dacă punem întreaga noastră desăvîrșire numai în împlinirea rînduielilor din afară ale religiei, evlavia noastră va avea un grabnic sfîrșit.

Să înfigem securea însă la rădăcină ca, astfel curățiți de pofte, să avem un cuget împăcat.

5. Dacă în fiecare an am dezrădăcina numai cîte o singură rea deprindere, în curînd am ajunge oameni desăvîrșiți.

Adeseori însă vedem tocmai dimpotrivă : că am fost mai buni și mai curați la începutul pocăinței de cît după mulți ani de la mărturisirea credinței.

Ardoarea și desăvîrșirea ar trebui să crească zi de zi ; acum însă ni se pare destul de mult, dacă cineva își poate păstra o parte din ardoarea de la început.

De-am face la-nceput o ușoară sforțare, atunci mai tîrziu le-am putea împlini pe toate cu ușurință și cu bucurie.

6. E greu să te dezveți de obișnuințe, dar mai greu este să mergi împotriva voinței tale.

Dacă însă nu biruiești greutățile mici și ușoare, cum vei înfrînge pe cele mari ?

Împotrivește-te de la început pornirii tale și dezvață-te de obiceiul rău, ca nu cumva încet, încet, să întîmpini piedici mult mai mari.

Oh, de-ai lua seama cîtă liniște ai cîștiga pentru tine și cîtă bucurie ai face altora, printr-o purtare pilduitoare, socotesc că ai fi mai grijuliu pentru desăvîrșirea sufletească.

CAPITOLUL XII

FOLOSUL NECAZURILOR

1. Ne prinde bine că uneori dăm de anumite necazuri și greutăți, pentru că acestea îl întorc pe om spre sine însuși, ca să priceapă că el se află în surghiun și să nu-și pună nădejdea în vreun lucru din lume.

Ne prinde bine că uneori îndurăm împotriviri și că se crede ceva rău ori nu prea bine, despre noi, chiar dacă am făcut bine ori cu gînd curat.

Acestea ne ajută la smerenie adeseori și ne apără de mărirea deșartă.

Atunci cerem mai grabnic pe Dumnezeu ca martor al lăuntrului nostru, cînd în afară sîntem disprețuiți de oameni și lumea nu are părere bună despre noi.

2. De aceea ar trebui ca omul să se razime pe Dumnezeu în așa chip, încît să nu mai aibă nevoie să caute mîngîieri omenești.

Cînd un om ascultător este necăjit sau ispitit sau copleșit de gînduri rele, atunci pricepe că are mai mult nevoie de Dumnezeu, fără de care vede că nu poate face nimic bun.

Atunci se întristează, se vaită și se roagă din pricina nenorocirilor pe care le îndură.

Atunci îi e silă să mai trăiască și dorește să vină moartea, ca **„să se deslege și să fie cu Hristos“** (Filipeni 1, 23).

Atunci abia pricepe bine că pe lume nu poate să fie trăinicie desăvîrșită și pace deplină.

CAPITOLUL XIII

TĂRIA ÎN ISPITE

1. Cît trăim pe lume, nu putem fi scutiți de necaz și de ispită. De aceea s-a și scris în cartea lui Iov : **„Ispită este viața omului pe pămînt“** (Iov 7, 1).

Drept aceea fiecare ar trebui să fie îngrijat de ispitele din jurul său și să vegheze în rugăciuni, ca nu cumva diavolul să găsească vreun loc de înșelăciune, el, care niciodată nu doarme, **„ci dă mereu tîrcoale, căutînd pe cine să înghită“** (I Petru 5, 8).

Nimeni nu este așa desăvîrșit și sfînt încît să n-aibă niciodată ispite, iar ca să fim cu totul lipsiți de ele, nu se poate.

2. Totuși ispitele adeseori sînt foarte folositoare, deși sînt grele și chinuitoare, fiindcă printr-însele omul se smerește, se curăță și se întărește.

Toți sfinții au trecut prin multe necazuri și ispite și s-au desăvîrșit. Și cei care n-au putut să le înfrîngă, au fost osîndiți și au pierit.

Nu se află nici o stare atît de sfîntă, nici un loc atît de tainic, unde să nu fie ispite sau necazuri.

3. Nu se găsește om scutit de ispite, cîtă vreme e viu, fiindcă lăuntrul nostru este locul de unde sîntem ispitiți : venim pe lume cu pofta în noi.

N-a trecut o ispită ori un necaz și vine alta, și totdeauna vom avea ceva de suferit, căci am pierdut binele fericirii noastre.

Mulți caută să fugă de ispite, dar cad mai rău în ele.

Numai prin fugă nu putem învinge, ci prin răbdare și prin adevărată smerenie ajungem mai puternici decît toți dușmanii.

4. Cine se ferește de rău doar în prilejuirile din afară și nu-l smulge din rădăcină, acela va înainta prea puțin.

Dimpotrivă, ispitele se vor întoarce asupra lui mai grabnic și-i va fi mai rău.

Încet, încet, cu ajutorul lui Dumnezeu, vei birui mai bine prin îndelungă răbdare decît printr-o asprime și supărare pe tine însuți.

Primește mai degrabă sfat, în ispită, iar cu cel ispitit nu te purta aspru, ci mîngîie-l, așa cum și tu ai dori să fii mîngîiat.

5. Începutul tuturor îndemnurilor rele este nestatornicia inimii și puțina încredere în Dumnezeu.

Precum o corabie fără cîrmă este azvîrlită cînd încoace, cînd încolo, tot astfel și omul slab și care-și părăsește hotărîrea, este ispitit în toate chipurile.

Focul încearcă fierul, iar ispita, pe omul drept.

Adeseori nu știm cît putem, dar ispita ne arată cine sîntem.

Toți trebuie să veghem, mai cu osebire la începutul ispitei, căci atunci dușmanul este înfrînt mai ușor, dacă nu i se îngăduie să intre pe ușa inimii, ci este întîmpinat afară, la prag, îndată ce a bătut la poartă.

Drept aceea a spus cineva : **„Împotrivește-te răului de la început, căci leacul vine prea tîrziu, cînd boala s-a învechit printr-o îndelungată zăbavă“** (Ovidiu, Remedia amoris, 91).

Mai întîi vine în minte un gînd ușor, apoi o puternică închipuire ; după aceea plăcerea și pornirea și ticăloasa încuviințare.

Și astfel puțin cîte puțin, dușmanul de moarte pătrunde pe toate părțile, cînd nimeni nu-i stă împotrivă de la început.

Și cu cît cineva întîrzie mai mult să i se împotrivească, acesta cu atît se face tot mai slab, iar dușmanul se întărește tot mai mult împotriva lui.

..Nu se găsește om scutit de ispite...". '

6. Unii suferă ispite mai grele la începutul pocăinței lor, alții însă la sfîrșit.

Unii încă au de suferit întreaga lor viață, alții sînt ispitiți destul de ușor, după înțelepciunea și dreptatea orînduirii dumnezeiești, care cîntărește starea și hărnicia oamenilor și rînduiește mai dinainte toate pentru mîntuirea aleșilor Săi.

7. Drept aceea, nu trebuie să pierdem nădejdea cînd sîntem ispitiți, ci să ne rugăm și mai fierbinte lui Dumnezeu, ca să se îndure și să ne ajute în tot necazul : că, după zisa sfîntului Pavel, **„odată cu ispita să ne trimită și ajutorul ca s-o putem răbda“** (I Corinteni 10, 13).

Să ne smerim deci sufletul sub mîna lui Dumnezeu, în orice ispită și necaz, fiindcă el va mîntui și va înălța pe cei smeriți la suflet.

8. În ispite și în necazuri se vede cît a sporit sufletește un om și în acestea vrednicia lui se arată mai mare și buna deprindere se vădește mai deplină.

Nu e ceva prea de seamă, dacă un om este evlavios și cu rîvnă duhovnicească, cînd nu dă de nici o greutate ; dar, dacă pe vreme de nenorociri suferă cu răbdare, atunci e nădejde că se va desăvîrși.

Unii înfrîng ispitele mari, dar sînt biruiți adesea de cele mărunte de fiecare zi ; astfel umiliți, niciodată să nu se încreadă în ei înșiși în cele mari, ei, care s-au văzut slabi în cele atît de mărunte.

CAPITOLUL XIV

NU JUDECA PREA UȘOR PE ALȚII

Întoarce-ți privirile spre tine însuți și ferește-te să judeci faptele altora.

Judecînd pe alții, omul se trudește în zadar, adeseori greșește și păcătuiește cu ușurință ; dacă însă se judecă și se cercetează pe sine însuși, de multe ori se ostenește cu folos.

După cum ne stă la inimă, așa de obicei judecăm un lucru ; pierdem cu ușurință dreapta judecată din pricina iubirii lăturalnice.

Dacă Dumnezeu ar fi totdeauna ținta curată a dorinței noastre, nu ne-am tulbura atît de ușor, cînd dăm de o împotrivire la simțurile noastre.

Adeseori însă e ceva ori în afară de noi, ori ascuns în lăuntrul nostru care ne trage după sine.

2. Mulți oameni, în faptele ce săvîrșesc, se urmăresc în chip tainic pe ei înșiși și nu-și dau seama de aceasta.

Li se pare chiar că sînt într-o liniște trainică, atîta vreme cît lucrurile se fac după voia și gustul lor.

Dacă însă se face altfel de cum doresc, pe dată se aţîță și se posomorăsc.

Din pricina deosebirii dintre simțiri și păreri, prea adeseori se nasc dușmănii între prieteni și cetățeni, între călugări și oameni evlavioși.

Obișnuința veche cu greu se părăsește ; și dincolo de ceea ce vede el însuși, nimeni nu se duce cu drag.

Dacă te bizui pe mintea și iscusința ta mai mult decît pe puterea lui Iisus Hristos, cu greu și tîrziu vei ajunge un om luminat, căci Dumnezeu voiește ca noi să fim întru totul supuși Lui și, printr-o înflăcărată dragoste de El, să trecem peste orice gîndire a noastră.

CAPITOLUL XV

FAPTELE DRAGOSTEI CREȘTINEȘTI

Pentru nimic în lume, de dragul nimănui nu trebuie să faci nici un rău ; dar, pentru a veni în ajutorul celui lipsit, o faptă bună trebuie uneori amînată sau înlocuită cu alta și mai bună. Făcînd astfel, fapta bună n-a fost înlăturată, ci s-a schimbat într-una mai bună.

Fără dragoste, nici o faptă nu folosește nimic, pe cînd ceea ce se face din dragoste oricît de puțin și de neînsemnat ar fi, se umple peste tot de roade. Dumnezeu judecă gîndul cu care ai lucrat, mai mult decît fapta ce ai săvîrșit.

2. Mult face, cel care mult iubește.

Mult face, cel care face bine lucrul său.

Face bine cel care slujește tuturor mai degrabă decît voinței lui.

Adeseori se pare că este dragoste și este mai mult dorință trupească ; fiindcă pornirea firească, voința fiecăruia, nădejdea unei răsplătiri, dorul după un trai ușor, rareori lipsesc din faptele omului.

3. Cine are adevărată și desăvîrșită iubire, nu se gîndește la sine, în ceea ce face, ci dorește ca întru toate să se facă numai voia lui Dumnezeu.

Nu pizmuiește pe nimeni, fiindcă nu îndrăgește nici o bucurie a sa numai, nici nu voiește să se bucure în sine însuși, ci dorește ca mai presus de toate bunurile, el să fie fericit întru Dumnezeu.

El nu pune nimic bun pe seama cuiva, ci totul își are obîrșia la Dumnezeu, de la care, ca dintr-un izvor, pornesc toate și în care, în cele din urmă, toți Sfinții se odihnesc în bucurii.

O, cine ar avea o scînteie de adevărată iubire, ar înțelege negreșit că toate cele pămîntești sînt pline de deșertăciune.

CAPITOLUL XVI

RĂBDAȚI GREȘELILE ALTORA

1. Ceea ce omul nu poate îndrepta nici întru sine și nici în alții, trebuie să rabde fără cîrtire, pînă ce Dumnezeu va rîndui altfel.

Gîndește-te că lucrul acesta poate e mai bun pentru încercarea și răbdarea ta, fără de care vrednicia noastră n-are mult preț.

Totuși trebuie să te rogi, din pricina unor asemenea piedici, ca Dumnezeu să-ți ajute și să le poți răbda fără amărăciune.

2. Dacă cineva a fost sfătuit o dată sau de două ori, dar nu se-ndreaptă, nu te certa cu el, ci lasă totul în seama lui Dumnezeu, ca să se facă voia Lui și să fie cinstit în toate slugile Sale, El, care știe ca pe cele rele să le întoarcă spre bine.

Sîrguiește-te să rabzi cu bărbăție cusururile și orice fel de slăbiciuni ale altora, căci și tu ai multe lipsuri pe care sînt nevoiți să le rabde alții.

De vreme ce nu te poți face pe tine însuți așa cum voiești, în ce chip vei putea, oare, să faci pe altul să fie după placul tău?

Ne place ca alții să fie desăvîrșiți și, totuși, nu voim să îndreptăm cusururile noastre.

3. Voim ca alții să se îndrepte negreșit, dar noi înșine nu voim să ne-ndreptăm.

Nu ne place marea îngăduință a altora și totuși noi nu voim să ni se tăgăduiască ceea ce cerem.

Voim ca alții să fie strînși prin hotărîri strașnice, dar noi înșine nu suferim în nici un chip să fim înfrînați mai tare.

Astfel deci se vede lămurit cît de rar cîntărim pe aproapele cu aceeași măsură ca pe noi înșine.

Dacă toți ar fi desăvîrșiți, atunci ce am mai avea, oare, de suferit de la alții pentru numele lui Dumnezeu?

4. Acum însă Dumnezeu a orînduit ca să învățăm „**să purtăm unul sarcina altuia**“ (Galateni 6, 2) fiindcă nimeni nu e fără greșeală, nimeni nu-i fără povară, nimeni nu-i îndestulat cu sine, nimeni nu-i destul de înțelept ca să se îndrume singur, ci trebuie să ne îngăduim unii pe alții, să ne mîngîiem, să ne ajutăm, să ne învățăm și să ne dojenim.

Cît de mult însă s-a desăvîrșit cineva, aceasta se vede mai bine la vreme de primejdie.

Încercările nu-l slăbesc pe om, ci-l descoperă cine este.

CAPITOLUL XVII

VIAȚA DE MĂNĂSTIRE

1. Trebuie să te înveți să te înfrîngi pe tine însuți în multe lu cruri, dacă vrei să trăiești în pace și înțelegere cu alții.

Nu e puțin lucru să locuiești într-o mănăstire sau într-o obște călugărească și să trăiești acolo fără nici o cîrtire și să rămîi cre dincios pînă la moarte.

Fericit cel care și-a petrecut viața acolo în cuviință și s-a sfîrși cu bine.

Dacă vrei să stai acolo cum se cuvine și să te desăvîrșești, soco tește-te ca un izgonit și străin pe pămînt.

Trebuie să ajungi un nebun pentru Hristos, dacă vrei să duci o viață evlavioasă.

2. Haina și părul slujesc prea puțin, ci schimbarea obiceiurilo și deplina răstignire a poftelor, acestea fac pe adevăratul călugăr.

Cine caută altceva decît numai pe Dumnezeu și mîntuirea su fletului său, acela va găsi aci numai necaz și durere.

Nu poate să-și mai păstreze liniștea cel care nu se trudește să fie cel mai mic și supus tuturor.

Ai venit aci pentru a sluji, iar nu pentru a porunci.

Să știi că ai fost chemat ca să suferi și să muncești, iar nu pen tru trîndăvie și flecărire.

Aci deci se încearcă oamenii ca aurul în cuptor.

Aci nimeni nu poate să rămînă, dacă nu voiește să se smerească pentru numele lui Dumnezeu.

CAPITOLUL XVIII

PILDA SFINȚILOR PĂRINȚI

1. Privește la pilda vie a Sfinților Părinți în care a strălucit a devărata desăvîrșire și evlavie, și vei vedea că ceea ce facem noi e prea puțin, ba aproape nimic.

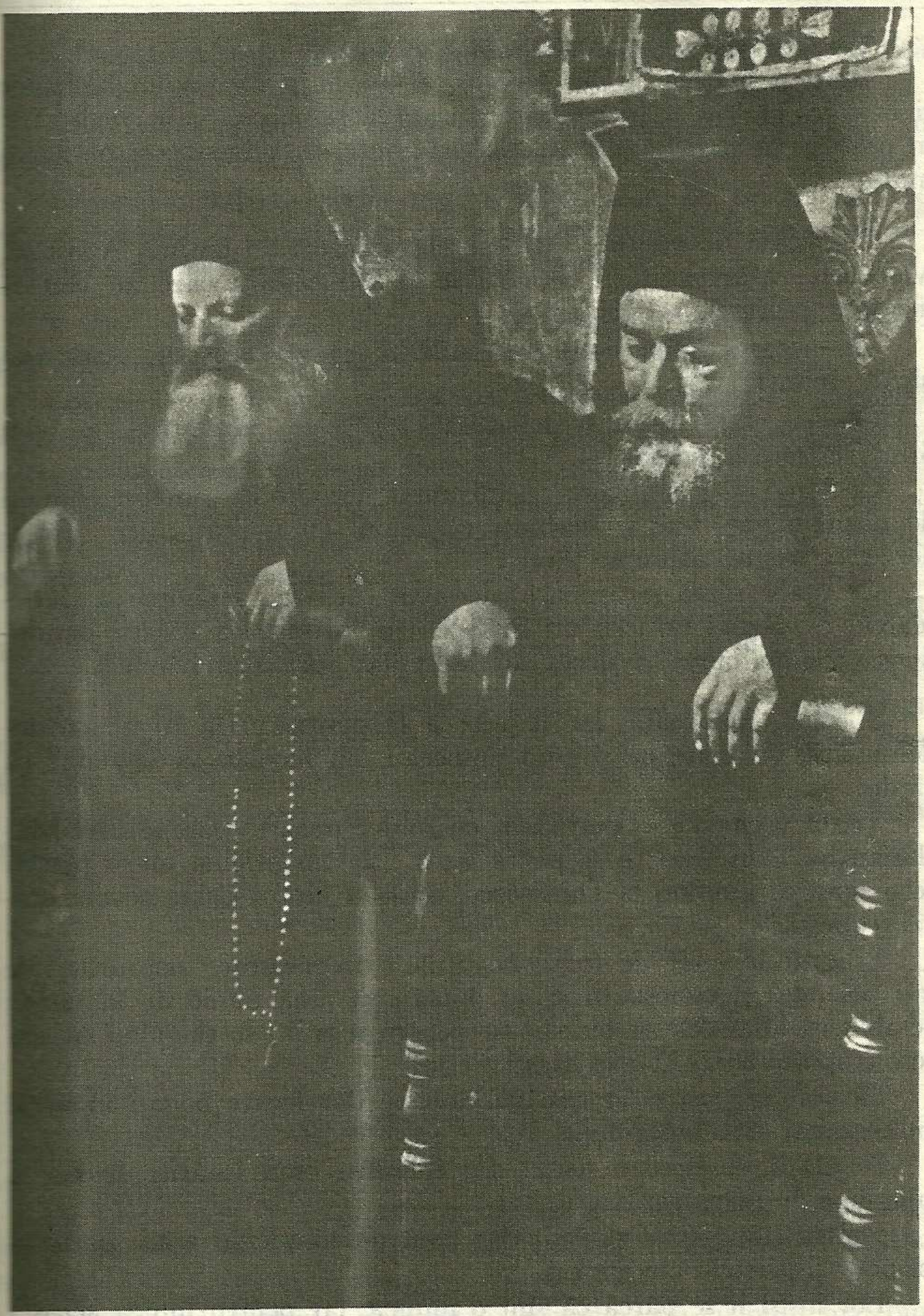

„Nu e puțin lucru să locuiești într-o mănăstire . . .".

Vai ! Ce este viața noastră, față de a lor ?

Sfinți și prieteni ai lui Hristos, ei au slujit Domnului în foame și în sete, în frig și în golătate, în trudă și oboseală, în veghere și în posturi, în rugăciuni și în gînduri sfinte, în prigoane și batjocuri multe.

2. Oh, cît de multe și cît de grele necazuri au pătimit Apostolii, Mucenicii, Mărturisitorii, Fecioarele și toți ceilalți care au voit să meargă pe urmele lui Hristos !

„În această lume și-au urît sufletul, ca să-l aibă în viața veșnică“ (Ioan 12, 25).

Oh, ce viață aspră și debarasată de cele pămîntești au dus Sfinții Părinți în pustiu !

Ce lungi și grele ispite au înfruntat, de cîte ori au fost chinuiți de dușmani, ce dese și fierbinți rugăciuni au înălțat către Dumnezeu, ce posturi aspre au ținut !

Ce mare rîvnă și ardoare au avut pentru desăvîrșirea sufletească, ce război crîncen au dus pentru înfrîngerea relelor deprinderi, ce gînd curat și drept au îndreptat spre Dumnezeu !

3. Ziua, munceau ; iar nopțile și le petreceau în rugăciune îndelungată, cu toate că și cînd munceau, nu încetau să se roage cu gîndul.

Toată vremea și-o petreceau cu folos ; fiecare ceas pe care-l închinau lui Dumnezeu li se părea scurt ; și, din pricina marii plăceri ce o simțeau gîndind la Dumnezeu, dădeau uitării chiar nevoia hranei trupești.

Ei s-au lepădat de toate bogățiile, dregătoriile, onorurile, de toți prietenii și cunoscuții și nu doreau să aibă nimic de la lume ; de-abia își luau cele trebuincioase pentru a trăi ; se tînguiau că servesc trupului chiar în cele firești ale lui.

Săraci erau astfel în cele pămîntești, dar foarte bogați în harul dumnezeiesc și în fapte bune.

În afară, le lipseau toate, dar înlăutru erau întăriți de har și mîngîiere dumnezeiască.

Pentru lume erau străini, dar pentru Dumnezeu erau foarte apropiați și prieteni credincioși.

Lor înșiși li se părea că sînt o nimica, iar pentru lumea aceasta erau disprețuiți, dar în ochii lui Dumnezeu erau scumpi și dragi.

Petreceau într-o adevărată umilinţă şi vieţuiau într-o neclintită ascultare.

Umblau în iubire şi răbdare şi astfel zilnic se desăvîrşeau cu duhul şi dobîndeau mare har de la Dumnezeu.

Ei au fost daţi ca pildă tuturor călugărilor, iar pe noi trebuie să ne îndemne să sporim pe calea binelui, mai mult decît ne îndeamnă mulţimea celor leneşi spre trîndăvie.

4. Oh, cît de fierbinte a fost rîvna tuturor călugărilor la începutul sfîntului lor aşezămînt !

Oh, cîtă evlavie la rugăciune, cîtă întrecere în fapte bune, cîtă asprime în rînduiala purtării ! Ce mult au înflorit pretutindeni cinstirea şi supunerea faţă de porunca întemeietorului !

Mărturii despre aceasta ne stau înainte urmele rămase, că au fost cu adevărat nişte bărbaţi sfinţi şi desăvîrşiţi, ei care, luptînd atît de vitejeşte, au biruit lumea.

Acum este socotit ca un mare monah, acela care nu e un călcător al legii sale şi poate duce cu răbdare sarcina ce şi-a luat.

5. Oh, ce nepăsare şi trîndăvie în chemarea noastră, de vreme ce ne lăsăm atît de repede de înflăcărarea de altă dată şi ne dezgustăm de viaţă din pricina trîndăviei şi a toropelii.

Să dea Dumnezeu ca dorul desăvîrşirii să nu adoarmă întru tine care ai văzut prea adeseori atîtea pilde de evlavie.

CAPITOLUL XIX

ÎNDELETNICIRILE UNUI BUN CĂLUGĂR

1. Viaţa unui bun călugăr trebuie să fie împodobită cu toate faptele bune, ca să fie în lăuntrul său aşa cum se arată în afară, oamenilor.

Şi, pe bună dreptate, în lăuntru trebuie să fie cu mult mai bun de cum se vede în afară, fiindcă priveghetorul nostru este Dumne-

zeu, pe care sîntem datori să-L cinstim mai presus de toate, oriunde ne-am afla și înaintea căruia să umblăm ca niște îngeri.

În toată ziua sîntem datori să împrospătăm făgăduința noastră și să ne îndemnăm la rîvnă, ca și cum de-abia azi ne-am fi întors la Dumnezeu și să zicem : „Ajută-mi, Doamne Dumnezeule, în buna mea hotărîre și în sfîntă slujba Ta și învrednicește-mă să încep chiar de azi în chip desăvîrșit, căci ceea ce am făcut pînă acum, de nimic nu e bun !

2. Cum e hotărîrea noastră, așa e și mersul desăvîrșirii noastre ; cine voiește să sporească în bine, are nevoie de multă strădanie.

Dacă uneori chiar cel tare în hotărîre se mai clatină totuși, oare ce se va întîmpla cu cel ce ia hotărîri rar și șovăielnic ?

Abaterea de la făgăduința noastră se face în felurite chipuri, dar nici o înlăturare cît de ușoară a datoriilor noastre nu trece fără o anume pagubă.

Hotărîrea celor drepți se reazimă mai degrabă pe harul lui Dumnezeu decît pe înțelepciunea lor ; orice-ar face, totdeauna în El se încred.

„Omul plănuieşte, dar Dumnezeu hotărăşte“ (Proverbe 16, 9), iar **„drumul omului nu stă în puterea lui“** (Ieremia 10, 23).

3. Dacă uneori se întrerupe orînduiala obișnuită, pentru o pricină de evlavie ori de folos obștesc, se va putea dobîndi cu ușurință apoi ceea ce s-a lăsat la o parte.

Dacă însă se părăsește orînduiala din pricina trîndăviei ori a nepăsării, aceasta este o mare greșeală și vătămarea se va simți.

Să ne trudim cît putem și încă vom da greș în multe privințe.

Totdeauna însă trebuie să năzuim spre ceva sigur și mai cu osebire să luptăm împotriva a ceea ce ne împiedică mai mult.

Să cercetăm și să punem rînduială la fel în cele din afară ca și în cele dinăuntrul căci și unele și altele ne ajută la desăvîrșire.

4. Dacă nu te sîrguiești neîntrerupt să-ţi cercetezi sufletul, fă aceasta măcar din cînd în cînd, sau cel puțin o dată pe zi, dimineața ori seara.

Dimineața plănuiește, iar seara cercetează-ţi faptele, adică în ce chip te-ai purtat, în vorbă, în faptă și în gînd : căci prin acestea poate că adeseori ai supărat pe Dumnezeu sau pe aproapele.

Înarmează-te ca un viteaz, împotriva loviturilor diavoleşti ; înfrînează-ţi gura şi vei înfrîna mai uşor orice înclinare a trupului.

Niciodată să nu stai cu totul în nelucrare ; ci ori citeşte, ori scrie, ori roagă-te, ori cercetează-te, ori lucrează ceva de folos obştesc.

Lucrul cu braţele trebuie făcut totuşi cu cumpătare, căci el nu se potriveşte pentru toţi în acelaşi chip.

5. Îndeletnicirile ce nu sînt obşteşti, nu trebuie făcute în văzul tuturor : asemenea lucrări se îndeplinesc mai bine în taină.

Fereşte-te ca nu cumva să fii trîndav în lucrările obşteşti şi sîrguincios numai la lucrul tău ; iar după ce ai împlinit întru totul şi cu credinţă cele ce erai dator şi cele ce ţi se porunciseră, dacă-ţi rămîne vreme, atunci întoarce-te spre tine însuţi, aşa cum doreşte evlavia ta.

Nu toţi pot să aibă aceeaşi îndeletnicire, ci una se potriveşte mai bine unuia, alta altuia.

Şi-apoi, după împrejurările vremii, omului îi place să mai schimbe îndeletnicirea, căci unele munci sînt dorite mai mult la sărbători, iar altele în zilele de lucru.

Unele sînt trebuitoare la vreme de ispită, altele la vreme de pace şi linişte.

Unele gînduri se potrivesc pentru vremea întristării, altele cînd ne bucurăm întru Domnul.

6. Pe vremea marilor sărbători, trebuie să împrospătăm îndeletnicirile evlavioase şi să cerem mai cu înfocare ajutorul Sfinţilor. De la o sărbătore la alta, să năzuim a trăi în aşa chip, de parc-ar trebui să trecem atunci din lumea aceasta şi să ajungem la sărbătoarea veşnică.

Drept aceea, să ne pregătim cu grijă la vremuri de pietate şi să vieţuim cu mai multă evlavie, să păzim cu mai multă rigoare fiecare îndatorire, ca şi cum în curînd ar fi să primim de la Dumnezeu plata ostenelii noastre.

7. Iar dacă aceasta va zăbovi, atunci să fim încredinţaţi că încă nu sîntem destul de pregătiţi şi că nu sîntem vrednici de o asemenea mărire, care ni se va dezvălui la vremea rînduită : deci să ne pregătim mai bine pentru clipa cînd vom pleca din viaţa aceasta.

„Fericită sluga“, zice Sfîntul Evanghelist Luca, **„pe care, cînd va veni Stăpînul o va afla priveghind. Amin zic vouă : o va pune mai mare peste toate avuțiile Sale“** (Luca 12, 43—44).

CAPITOLUL XX

DRAGOSTEA DE SINGURĂTATE ȘI TĂCERE

1. Caută vreme prielnică spre a vedea de tine însuți și gîndește-te mereu la binefacerile lui Dumnezeu.

Lasă la o parte ceea ce aţîţă simțurile ; citește cărțile care pun mai presus zdrobirea inimii, decît desfătarea trupului.

Dacă te vei feri de vorbirile de prisos și de umblările nefolositoare, precum și de ascultarea știrilor noi ori de zarva lumii, vei găsi destulă vreme prielnică pentru ca să te adîncești în gînduri sfinte.

Cei mai mari sfinți fugeau cît puteau de legăturile lumești și voiau mai bine să slujească lui Dumnezeu, în singurătate.

2. Cineva a spus : **„Ori de cîte ori am fost printre oameni, m-am întors acasă mai mic“** (Seneca, Epistola VII).

Așa pățim și noi adesea, cînd ne întindem prea mult la vorbă.

E mai ușor să taci cu totul, decît să vorbești cu măsură.

E mai ușor să stai ascuns în casă, decît să te poți feri de greșeli în lume.

Drept aceea, cine năzuiește să ajungă la bunurile vieții lăuntrice și duhovnicești, e dator să se depărteze împreună cu Iisus de gloata oamenilor.

Nimeni nu iese în lume fără primejdie, dacă nu-i e dragă singurătatea.

Nimeni nu vorbește cu măsură, dacă nu-i e dragă tăcerea.

Nimeni nu se înalță fără primejdie, dacă nu-i e dragă supunerea.

Nimeni nu poruncește cu încredere dacă n-a învățat să asculte.

Numeni nu se bucură cu adevărat, dacă n-are în sine mărturia unui cuget curat.

3. Totuși încrederea Sfinților a fost plină totdeauna de frica de Dumnezeu ; și de aceea n-au fost mai puțin treji și smeriți, cu toate că străluceau în fapte bune și în har dumnezeiesc.

Încrederea celor răi însă se naște din trufie și din îngîmfare, iar în cele din urmă se întoarce în înșelăciune de sine.

Să nu socotești că ești ferit de păcat în viața aceasta, chiar dacă ți s-ar părea că ești un bun călugăr ori un pustnic evlavios.

4. Adeseori cei mai buni după socotința oamenilor, au fost mai greu încercați din pricina încrederii prea mari în ei înșiși.

Drept aceea multora le e de folos să nu fie cu totul lipsiți de ispite, ba chiar cît mai adesea atîțați de ele, ca să nu fie prea încrezători în sine, să nu se umple de trufie și să nu alunece mereu spre mîngîieri lumești.

O, cine n-ar căuta niciodată bucurii trecătoare și nu s-ar munci niciodată cu cele lumești, ce cuget curat și-ar păstra !

O, cine s-ar lepăda de toată grija cea deșartă și și-ar pune mată nădejdea sa în Dumnezeu, cîtă pace și cîtă liniște ar avea !

5. Nimeni nu este vrednic de mîngîiere cerească, dacă nu se deprinde sîrguincios cu sfînta înfrîngere a inimii.

Dacă vrei să ai o inimă înfrîntă, intră în cămara ta și înlătură zarva lumii, precum este scris : **„În așternuturile voastre, smeriți-vă !** (Psalmul 4, 5).

În camera ta vei găsi ceea ce ai pierdut în afară.

Cămara locuită neîntrerupt se face tot mai plăcută, iar cea deseori părăsită aduce scîrbă.

Dacă de la începutul pocăinței tale o vei locui și o vei păstra cu grijă, ea va ajunge pentru tine o prietenă dragă și o mîngîiere mare plăcută.

6. În tăcere și liniște, sufletul evlavios se desăvîrșește și descoperе tainele Scripturilor ; aci găsește el un izvor de lacrimi, cu care se spală și se curățâ în fiecare noapte și se împrietenește cu Ziditorul său, cu atît mai tare, cu cît se depărtează mai mult de orice zgomot lumesc.

De aceea, cine se desparte de prieteni și cunoscuți, de acela se apropie Dumnezeu cu sfinții Săi Îngeri.

Mai bine să stai ascuns și să porți grijă de sufletul tău, decît să faci minuni și să nu te-ngrijești de tine însuți.

Vrednic de laudă este pentru un călugăr cînd iese rar în lume se ferește să fie văzut de oameni ori să vadă el pe oameni.

7. Pentru ce, oare, vrei să vezi ceea ce nu-ți e îngăduit să ai ?

„Lumea trece şi o dată cu ea, dorinţa ei“ (I Ioan 2, 17).

Poftele trupului te ademenesc spre plimbare ; dar, după ce a trecut un ceas, cu ce, oare, te-ntorci decît cu o greutate pe cuget și cu o rană în inimă ?

O plăcută ieșire din casă dă naștere adesea la o înapoiere tristă, iar o veselie de seară aduce o dimineață plină de întristare.

Astfel orice plăcere trupească se strecoară cu lingușire, dar la urmă ea mușcă și rănește.

Ce poți vedea în altă parte, mai mult decît acasă ?

Iată cerul și pămîntul și toate cîte sînt, căci din acestea s-au făcut toate.

8. Ce poți să vezi undeva, care să rămînă veșnic sub soare ?

Poate crezi că te vei sătura de cele ce vezi ; dar nu vei putea ajunge la asta niciodată !

Dac-ai vedea toate cîte sînt, de față, ce-ar fi aceasta decît o vedenie deșartă ?

Ridică ochii tăi la Dumnezeu, spre cele de sus, și roagă-te pentru păcatele și trîndăvia ta.

Lasă cele deșarte pe seama celor deșerți ; iar tu năzuiește spre cele ce ți-a poruncit Dumnezeu.

Închide ușa în urma ta și cheamă la tine pe Iisus, iubitul tău.

Rămîi cu El în cămara ta, căci nu vei găsi nicăieri atîta liniște.

De n-ai fi ieșit din casă și n-ai fi auzit zarva lumii, ți-ai fi păstrat mai bine liniștea sufletească.

Întru cît îți place uneori să asculți știri noi, e firesc să îndure și tulburarea inimii.

CAPITOLUL XXI

ÎNFRÎNGEREA INIMII

1. Dacă vrei să faci vreun spor, păstrează-ți teama de Dumnezeu și nu fii prea slobod, ci ține în frîu toate simțirile tale și nu te lăsa robul unei plăceri nesăbuite.

Dă-ți inima ta spre înfrîngere și vei afla evlavia.

Înfrîngerea inimii deschide poarta multor bunuri, pe care lipsa de frîu le pierde în grabă.

E de mirare că omul poate să se bucure cîteodată așa de mult în viața aceasta, cînd vede și cînd se gîndește la surghiunul său și la multele primejdii ale sufletului său.

2. Din pricina ușurătății inimii și a nepăsării față de cusururile noastre, nu simțim durerile inimii, ci adesea rîdem în deșert, cînd, pe bună dreptate, ar trebui să plîngem.

Nu poate fi adevărată slobozenie și nici bucurie trainică, decît numai în teama de Dumnezeu și într-un cuget curat.

Fericit cel care poate să se debaraseze de orice ademenire spre plăceri și să năzuiască spre sfînta înfrîngere a inimii !

Fericit cel care îndepărtează de la sine tot ce-i poate pîngări și îngreuia sufletul.

Luptă-te vitejește ! O obișnuință se înfrînge printr-o altă obișnuință.

Dacă știi să-i lași la o parte pe oameni, și ei te vor lăsa să faci ceea ce voiești.

3. Nu te amesteca în treburile altora și nu te vîrî în pricinile celor mai mari.

Privește totdeauna mai întîi spre tine și dojenește-te îndeosebi pe tine, mai-nainte de a mustra pe cei dragi ai tăi.

Dacă n-ai sprijinul oamenilor, nu te întrista de asta, ci dimpotrivă să te întristezi cînd nu te-ai purtat destul de bine și de în-

țelept, așa cum se cuvine să se poarte un rob al lui Dumnezeu și un bun monah.

E mai folositor și mai puțin primejdios cînd omul n-are multe mîngîieri în viața aceasta, îndeosebi mîngîieri ale trupului.

Iar dacă sîntem lipsiți ori prea arareori simțim mîngîieri dumnezeiești, vina este a noastră fiindcă nu căutăm înfrîngerea inimii și nu azvîrlim cu totul deșartele mîngîieri lumești.

4. Mărturisește că ești nevrednic de mîngîiere dumnezeiască și că mai degrabă ești vrednic de o mare mîhnire.

Cînd omul e cu totul înfrînt cu inima, atunci toată lumea i se pare greoaie și amară.

Omul bun găsește destule pricini de întristare și de plîngere; fie că privește la sine, fie că se gîndește la aproapele, el înțelege că nimeni nu trăiește pe lume fără necazuri.

Și cu cît se privește mai de aproape, cu atît suspină mai mult.

Temeiurile unei dureri drepte și ale înfrîngerii inimii sînt păcatele și cusururile noastre, în care zăcem învăluiți în așa chip, că arareori sîntem în stare să ne gîndim la cele cerești.

5. De te-ai duce cu mintea mai des la moartea ta decît la lungimea vieții, fără îndoială că ai avea mai multă rîvnă ca să te îndrepți.

De te-ai gîndi temeinic la pedepsele viitoare ale iadului, cred c-ai răbda mai bucuros munca și osteneala și nu te-ai înfricoșa de asprimea lor.

Dar pentru că aceste lucruri nu pătrund în inimă și pentru că ne plac lingușirile lumii, de aceea rămînem reci și tare nepăsători.

6. Adesea din pricina neputinței sufletului, sărmanul nostru trup se plînge atît de ușor.

Drept aceea roagă-te cu smerenie lui Dumnezeu ca să-ți dăruiască o inimă înfrîntă și rostește împreună cu Profetul: „**Hrănește-mă, Doamne, cu pîinea lacrimilor și adapă-mă din paharul plîngerilor**“ (Psalmul 79, 6).

CAPITOLUL XXII

GÎNDUL LA NEVOINȚELE OMENEȘTI

1. Nefericit rămîi oriunde te-ai afla și ori încotro te-ai întoarce, dacă nu te îndrepți spre Dumnezeu.

De ce te superi dacă treburile nu-ți ies cum voiești și cum dorești ?

Care este omul căruia-i merg toate după voia sa ? Nici eu, nici tu, nici altul dintre oamenii de pe pămînt.

Nu e nimeni pe lume fără necaz ori strîmtorare, chiar de-ar fi rege ori papă !

Cine se simte mai fericit ? Negreșit că cel care știe să sufere ceva pentru Dumnezeu.

2. Mulți nevolnici și slabi de înger spun : „Iată ce viață fericită duce omul acela, ce bogat, ce puternic și ce mare este !“.

Gîndește-te însă la bunurile cerești și te vei încredința că toate acestea de pe pămînt sînt niște nimicuri, ba încă sînt și trecătoare și foarte împovărătoare : fiindcă niciodată nu le poți stăpîni fără teamă și fără grijă.

Nu stă fericirea omului în belșugul de bunătăți pămîntești : o stare de mijloc îi e de ajuns.

Cu adevărat nevoință este viața omului pe pămînt.

Cu cît vrea să ducă un trai mai duhovnicesc, cu atît viața aceasta i se face mai amară, fiindcă simte mai bine și vede mai limpede slăbiciunile stricăciunii omenești.

Mîncarea, băutura, vegherea, somnul, odihna, munca și supunerea la celelalte nevoi ale firii omenești sînt o mare nenorocire și un necaz pentru omul evlavios care ar vrea bucuros să fie dezlegat și slobod de orice păcat.

3. Tare mult îl îngreuiază pe omul duhovnicesc nevoile trupești în această lume.

De aceea Profetul se roagă fierbinte, să fie dezlegat de acestea, zicînd : „**Scapă-mă, Doamne, de nevoile mele**“ (Psalmul 24, 17).

Dar vai de cei ce nu-și cunosc nenorocirea, ba încă și mai rău de cei ce iubesc această sărmană și înșelătoare viață.

Căci unii sînt atît de strîns legați de ea, chiar cînd de-abia-și cîștigă cele trebuitoare prin muncă sau cerșit încît, dac-ar putea să trăiască în veci pe pămînt, niciodată nu s-ar mai îngriji de împărăția lui Dumnezeu.

4. O, nebuni și necredincioși cu inima, care s-au cufundat atît de adînc în cele pămîntești, încît nu le mai plac decît cele trupești !

Nefericiții de ei ! la sfîrșit vor simți cu durere, cît de josnic și de nimic era ceea ce au iubit.

Iar Sfinții lui Dumnezeu și toți prietenii credincioși ai lui Hristos nu s-au uitat la cele ce au plăcut trupului, nici la cele ce au înflorit în veacul acesta, ci toată nădejdea și inima lor erau îndreptate spre bunurile veșnice.

Întreaga lor dorință se ridica spre bunurile trainice și nevăzute, ca nu cumva să fie smulși de iubirea celor trecătoare, spre cele de jos.

Nu-ți pierde, iubite frate, nădejdea în desăvîrșirea celor sufletești : mai este încă vreme și prilej.

5. Pentru ce voiești, oare, să amîi hotărîrea ta ? Scoală-te și începe în clipa de față și zi : acum e vremea de lucru, acum e vremea de luptă, acum e vremea prielnică pentru îndreptare.

Cînd ești îndurerat și necăjit, atunci e vremea cîștigului.

Trebuie **„să treci prin foc și prin apă, mai-nainte de a ajunge la locul de odihnă“** (Psalmul 65, 12).

Dacă nu faci o sforțare, nu vei înfrînge năravul.

Cîtă vreme purtăm acest trup slăbănog, nu putem fi fără păcat, nici să trăim fără amărăciune și durere.

Ne-ar plăcea liniștea fără nici un fel de nevoință ; dar, fiindcă prin păcat am pierdut nevinovăția, am pierdut chiar și adevărata fericire.

De aceea e nevoie să fim răbdători și să așteptăm îndurarea lui Dumnezeu **„pînă ce trece această nedreptate, iar cele muritoare vor fi înghițite de viață“** (Psalmul 52, 2 ; II Corinteni 5, 4).

6. O ce mare-i slăbiciunea omenească, mereu aplecată spre cele rele !

Astăzi îți mărturisești păcatele, iar mîine săvîrșești iarăși păcatele mărturisite azi.

Acum te hotărăști să te ferești de rău, iar peste un ceas te porți ca și cînd n-ai fi hotărît nimic.

Pentru aceea cu drept cuvînt putem să ne umilim și niciodată să nu gîndim ceva de seamă despre noi, fiindcă sîntem așa de plăpînzi și de șovăielnici.

Într-o clipă, prin nepăsare, se poate pierde ceea ce de-abia s-a cîștigat cu multă trudă, prin ajutorul lui Dumnezeu.

7. Ce se va întîmpla la sfîrșit cu noi, care așa grabnic ne pierdem înflăcărarea ?

Vai de noi, dacă astfel cădem în amorțeală, ca și cînd aceasta ar fi liniște și biruință : în purtarea noastră nu se ivește nici urmă de adevărată sfințenie.

Ar trebui negreșit să ne deprindem iarăși de la capăt, ca niște buni ucenici, în bunele obiceiuri, dacă mai avem nădejde în vreo viitoare îndreptare și în vreo mai mare desăvîrșire sufletească.

CAPITOLUL XXIII

GÎNDUL LA MOARTE

1. Curînd de tot se va-ncheia cu tine aici pe pămînt ; iată deci în ce stare te găsești.

Astăzi omul este, iar mîine nu se mai vede.

Cînd a pierit însă din ochi, repede de tot se duce și din mintea noastră.

O, ce nesimțire și împietrire a inimii omenești, să se gîndească cineva numai la cele de acum, iar pe cele viitoare să nu le zărească deloc !

În tot ce faci și în tot ce gîndești ar trebui să te porți în așa fel, ca și cînd ar fi să mori azi.

Dac-ai avea un cuget curat, nu te-ai înfricoșa atît de mult de moarte.

Ar fi mai bine să te ferești de păcate, decît să fugi de moarte.

Dacă azi nu ești pregătit, cum vei fi mîine ? Mîine e o zi îndoielnică : și de unde știi că vei ajunge pînă mîine ?

2. Ce folosește o viață îndelungată, de vreme ce ne îndreptăm atît de puțin ?

Ah, o viață îndelungată nu totdeauna ne face mai buni, ci adeseori ea sporește greșelile.

Să dea Dumnezeu ca măcar o singură zi s-o trăim cum se cuvine în această lume !

Mulți fac socoteala anilor de cînd s-au întors la Dumnezeu, dar adesea rodul întoarcerii este prea neînsemnat.

Dacă este înfricoșător să mori, poate că e mai primejdios să trăiești mult.

Fericit cel ce are totdeauna în fața ochilor ceasul morții sale și zilnic se pregătește de moarte.

Dacă ai văzut vreodată un om murind, gîndește-te că și tu vei apuca pe același drum.

3. Cînd se face ziuă, gîndește-te că nu vei ajunge pînă seara.

Iar cînd se-nserează, nu cuteza să-ți făgăduiești ziua de mîine.

Așadar fii totdeauna gata și trăiește în așa chip, încît moartea să nu te găsească niciodată nepregătit.

Mulți au murit în grabă și de năprasnă ; căci **„în ceasul în care nu gîndiți, atunci va veni Fiul Omului“.** (Luca 12, 40).

Cînd va sosi ceasul de pe urmă, vei începe să gîndești cu totul altfel despre întreaga ta viață trecută și te vei tîngui amar c-ai fost așa de nepăsător și trîndav.

4. Ce fericit și înțelept este cel care se trudește să-și trăiască viața, așa cum dorește să fie găsit de moarte.

Drept aceea o mare încredere într-un sfîrșit fericit ne-o va da lepădarea desăvîrșită de cele lumești, dorința fierbinte de a spori în fapte bune, dragostea de paza poruncilor, truda de pocăință, supu-

nerea grabnică, lepădarea de sine și îndurarea oricărui necaz pentru iubirea lui Hristos.

Multe lucruri bune poți să faci cîtă vreme ești sănătos ; nu știu ce vei putea face însă, cînd ești bolnav.

După boală, puțini se scoală mai buni, tot astfel cei care călătoresc mult, rareori se sfințesc.

5. Nu te încrede în prieteni și în cunoscuți și nu amîna pe viitor mîntuirea ta : oamenii te vor uita mai repede de cum socoți tu.

E mai bine să te-ngrijești acum, din vreme, și să săvîrșești binele, decît să nădăjduiești în sprijinul altora.

Dacă tu însuți nu te-ngrijești de tine acum, cine va avea grija ta, oare, în viitor ?

Acum e vremea tare prețioasă, „**acum sînt zilele mîntuirii, acum e timpul prielnic**“ (II Corinteni 6, 2).

Dar, vai ce durere, că nu folosești mai bine vremea aceasta, în care poți să te-nvrednicești spre a trăi fericit în veci !

Va veni vremea cînd vei dori o zi sau măcar un ceas pentru îndreptare și nu știu dacă le vei dobîndi.

6. Vezi, prea iubitul meu, vezi de ce primejdie te poți scăpa, de ce mare spaimă te-ai îndepărta, dac-ai vieţui totdeauna cu frică de Dumnezeu și cu gîndul la moarte !

Nevoiește-te acum să trăiești în așa chip, încît în ceasul morții să poți mai degrabă să te bucuri decît să te spăimîntezi.

Deprinde-te acum să mori pentru lume, ca atunci să începi a trăi cu Hristos.

Învață acum să te lepezi de toate, ca atunci să poți merge alături de Hristos.

Dojenește-ți acum trupul prin pocăință, ca atunci să poți avea o încredere trainică.

7. Ah, nebunule, cum de gîndești că vei trăi mult, cînd nici o zi nu atîrnă de tine ?

Cît de mulți s-au înșelat și fără de veste s-au despărțit de trup!

De cîte ori n-ai auzit spunîndu-se că acela a murit de sabie, acela s-a înecat, altul alunecînd de sus și-a frînt gîtul, unul s-a înecat cu mîncare, altul s-a sfîrșit jucînd, unul a murit de foc, altul de glonț,

altul de ciumă, altul de mîna tîlharilor ; și astfel sfîrșitul tuturor este moartea, iar viața oamenilor trece repede ca o umbră.

8. Cine-și va aduce aminte de tine, după moarte, și cine se va ruga pentru tine ?

Trudește-te, trudește-te acum, prea iubitul meu, cît poţi să te trudești, fiindcă nu știi cînd vei muri ; și nu știi nici ce se va întîmpla cu tine după moarte.

Cît ai vreme, strînge-ţi bogăţii nepieritoare !

Nu gîndi la nimic, afară de mîntuirea ta ; îngrijește-te numai de cele ale lui Dumnezeu.

Fă-ți prieteni acum, cinstind pe Sfinții lui Dumnezeu, urmînd faptele lor, pentru că, **după ce vei părăsi viața aceasta, ei să te primească în locașurile cele veşnice** (Luca 16, 9).

9. Poartă-te pe pămînt ca un călător și ca un străin, pe care nu-l privesc treburile lumii.

Păstrează-ți inima curată și îndreptată sus, spre Dumnezeu, pentru că aici n-ai cetate stătătoare.

Într-acolo să înalți rugăciunile și suspinele zilnice împreunate cu lacrimi, pentru ca sufletul să fie vrednic, după moarte, să treacă fericit la Domnul. Amin.

CAPITOLUL XXIV

JUDECATA ȘI PEDEPSELE PĂCĂTOȘILOR

1. În toate lucrurile, privește sfîrșitul lor și întreabă-te cum vei sta înaintea strașnicului Judecător, căruia nimic nu-i este ascuns, care nu se îmblînzește cu daruri, care nu primește dezvinovățiri, ci va judeca după dreptate.

O, sărman și nesăbuit păcătos ! Ce vei răspunde lui Dumnezeu care știe toate răutățile tale, tu, care adeseori tremuri de fața unui om mînios ?

Cum de nu te îngrijești de ziua judecății, cînd nimeni nu va putea să se dezvinovățească ori să se apere prin altul, ci fiecare își va avea destulă povara sa ?

Acum truda ta e rodnică, plîngerea ta e primită, suspinul c ascultat, durerea destulă și alinătoare.

2. Un mare și mîntuitor foc găsește aici pe pămînt omul răbdător, care, suferind ocările, se întristează mai vîrtos de ticălosiile altuia, decît de ocara ce i se face ; care se roagă bucuros pentu cei ce-l dușmănesc și le iartă din inimă greșelile ; care nu zăbovește să ceară iertare de la alții ; care mai degrabă se milostivește, decît se supără ; care e aspru cu sine însuși și se trudește să supună trupul său, față de suflet.

E mai bine să-ți ispășești acum păcatele și să-ți stîrpești năravurile, decît să amîi curățirea pentru cealaltă viață.

Cu adevărat că pe noi înșine ne înșelăm, prin dragostea nețărmurită ce-o avem față de trup.

3. Ce altceva va mistui focul acela, dacă nu păcatele tale ?

Cu cît îți ferești mai mult acum trupul și urmezi poftelor lui, cu atît te chinuiești mai aspru în urmă și-ți strîngi mai multă povară pentru foc.

În cele ce a păcătuit omul, în acelea va fi mai greu pedepsit.

Acolo leneșii vor fi împunși cu ghimpi de foc, iar nesățioșii vor fi chinuiți de o cumplită sete și de foame.

Acolo, nerușinații și desfrînații vor fi cufundați în smoală topită și în pucioasă rău mirositoare, iar pizmașii vor urla ca niște cîini turbați.

4. Nu va fi nici un păcat care să nu-și aibă osînda sa.

Acolo, cei mîndri se vor umple de toată ocara și laconii vor fi strînși de cea mai neagră sărăcie.

Acolo, un ceas de pedeapsă va fi mai greu decît o sută de ani de cea mai aspră pocăință.

Acolo, osîndiții n-au nici odihnă, nici mîngîiere ; aici pe pămînt, totuși adesea truda încetează și omul se bucură de mîngîierile prietenilor.

Fii acum grijuliu și îndurerat de păcatele tale, pentru ca la ziua judecății să fii părtașul celor fericiți.

5. **Atunci cei drepți vor sta cu mare îndrăzneală împotriva celor ce i-au strîmtorat și i-au apăsat** (Înțelepciunea lui Solomon 5, 1).

Atunci ridica-se-va ca să judece, cel care acum se pleacă în umilință sub judecățile oamenilor.

Atunci săracul și umilul vor avea o mare încredere, iar trufașul va fi covîrșit din toate părțile.

Atunci se va vedea că a fost înțelept în această lume cel care a învățat să fie nebun și disprețuit pentru Hristos.

Atunci va plăcea toată amărăciunea îndurată cu răbdare și **„toată nedreptatea își va astupa gura sa“** (Psalmul 106, 42).

Atunci se va bucura tot cuviosul și tot nelegiuitul se va îngrozi.

Atunci trupul înfrînat va sălta mai mult decît dac-ar fi fost hrănit totdeauna întru desfătări.

Atunci îmbrăcămintea aspră va străluci, iar haina moale se va întuneca.

Atunci căsuța sărmană va fi mai slăvită decît palatul aurit.

Atunci răbdarea neclintită va fi de mai mult ajutor decît orice putere lumească.

Atunci supunerea nevinovată se va înălța mai presus decît toată dibăcia omenească.

Atunci un cuget curat și drept se va bucura mai vîrtos decît înalta filozofie.

Atunci va atîrna mai greu disprețul bogățiilor decît întreaga comoară a pămîntenilor.

Atunci vei fi mîngîiat printr-o rugăciune evlavioasă mai mult decît printr-o masă îmbelșugată.

Atunci te vei bucura mai mult de tăcerea pe care-ai păstrat-o, decît de o povestire nesfîrșită.

Atunci vor prețui mai mult faptele bune, decît multele vorbiri frumoase.

Atunci va plăcea mai mult o viață aspră și o pocăință fierbinte, decît orice desfătare pămînteasca.

6. Deprinde-te acum să înduri puțin, ca să fii în stare atunci să scapi de chinuri grele.

Încearcă mai întîi aici, ca să vezi ce poți acolo.

Dacă acum înduri așa de puțin, cum vei putea răbda chinurile veșnice ?

Dacă o ușoară suferință îți pricinuiește atîta tulburare, ce-ți va face atunci gheena ?

Iată cu adevărat că nu poți avea două bucurii : să te desfătezi aici, în lume, și apoi să domnești cu Hristos.

Dacă pînă în ziua de azi ai viețuit totdeauna în onoruri și în plăceri, la ce-ți vor folosi toate astea, dacă s-ar întîmpla să mori de năprasnă ?

Toate sînt deci deșertăciuni, afară de dragostea de Dumnezeu și de slujirea numai Lui.

Cine iubește pe Dumnezeu din toată inima sa, nu se teme nici de moarte, nici de chin, nici de judecată, nici de iad, căci desăvîrșita iubire îi deschide cale dreaptă către Dumnezeu.

Cel ce iubește păcatul, nu e lucru de mirare că se teme de moarte și de judecată.

Tot e bine că, dacă dragostea nu te dă îndărăt de la rău, frica de gheena măcar te mai oprește.

Cine uită teama de Dumnezeu nu va fi în stare să rămînă multă vreme în fapte bune, ci curînd de tot va cădea în cursele diavolului.

CAPITOLUL XXV

SĂ NE SÎRGUIM LA ÎNDREPTAREA ÎNTREGII NOASTRE VIEȚI

1. Fii veghietor și plin de rîvnă în slujba lui Dumnezeu și întreabă-te adesea la ce-ai venit aici și pentru ce ai părăsit lumea.

Oare nu spre a trăi pentru Dumnezeu și a ajunge un om desăvîrșit ?

Drept aceea sîrguiește-te spre desăvîrșire, căci peste puțină vreme vei primi plata ostenelilor tale și atunci nu va mai fi teamă sau durere în sufletul tău.

Cu puțină trudă acum, vei găsi mare odihnă, ba încă o bucurie veșnică.

Dacă vei rămîne credincios și harnic la lucru, fără îndoială că Dumnezeu va fi credincios și bogat în răsplătire.

Păstrează-ți dreaptă și neclintită nădejdea că vei primi cununa biruinței. Să nu ai însă neclintită încredere că o capeți, ca nu cumva să te trîndăvești ori să te mîndrești.

2. Cineva șovăind adeseori între spaimă și nădejde, covîrșit de întristare, a intrat într-o biserică și, căzînd în fața altarului, la rugăciune, zicea în gîndul său : „O, de-aș ști că voi stărui astfel pînă la sfîrșit !“

Și numaidecît auzi înlăuntrul său răspunsul dumnezeiesc: „Dac-ai ști acest lucru, ce-ai voi să faci ? Fă acum ce-ai voi să faci atunci și vei fi liniștit“.

Și pe dată, mîngîiat și întărit, se lăsă în voia lui Dumnezeu, iar chinuitoarea-i șovăire, pieri.

Și nu mai voi să iscodească nimic, ca să știe ceea ce i se va întîmpla în viitor, ci se trudea și mai mult să afle **„care este bineplăcuta și desăvîrșita voie a lui Dumnezeu“** (Romani 12, 2), pentru ca să înceapă și să desăvîrșească tot lucrul bun.

3. **„Pune-ţi nădejdea întru Domnul şi fă binele“**, zice Profetul, **„şi locuieşte în pace pe pămînt şi vei fi hrănit din bogăţiile Sale“** (Psalmul 36, 3).

Un singur lucru oprește pe mulți de la desăvîrșire și îndreptare : groaza de greutate sau truda de a lupta.

Într-adevăr, cei ce se silesc să înfrîngă cu vitejie greutățile și piedicile din cale, aceia sînt care sporesc cu mult mai mult decît ceilalți în fapte bune.

Iar omul se desăvîrșește mai cu osebire și dobîndește mai mult har, atunci cînd se învinge pe sine însuși și-și stinge poftele.

4. Dar nu toți au să lupte la fel pentru înfrîngerea și stingerea poftelor. Totuși cel ce se trudește cu sîrg va spori mai repede pe drumul desăvîrșirii, cu toate că va fi avînd pofte mai multe, decît altul cu pofte mai puține, dar totuși mai slab rîvnitor spre fapte bune.

Două lucruri ajută îndeosebi la îndreptarea din temelii și anume : smulgerea cu putere de la acele lucruri spre care firea cea rea este aplecată și stăruința fierbinte pentru dobîndirea binelui de care e nevoie.

Trudește-te și mai mult ca să înlături și să înfrîngi cele ce te-au scîrbit văzîndu-le la alții.

4. Caută peste tot imbold pentru desăvîrșirea ta. Astfel, dacă vezi ori auzi pilde frumoase, înflăcărează-te de dorul de a le urma.

Iar dacă vei zări ceva vrednic de mustrare, ferește-te de așa ceva. Sau de-ai făcut așa, trudește-te cît mai grabnic să te îndrepți.

După cum ochiul tău zărește pe alții, tot astfel și alții te privesc pe tine.

Cît de plăcut și de frumos este să privești niște frați plini de dragoste și evlavioși, ascultători întru toate și păzitori ai orînduirii.

Ce trist și dureros e să vezi pe alții umblînd împotriva orînduirilor sau neîndeplinindu-și îndatoririle la care au fost chemați.

Ce vătămător e să nu ții seamă de rostul chemării tale și să-ți apleci inima spre cele ce nu sînt în seama ta.

6. Adu-ți aminte de făgăduința făcută și pune în față chipul Celui Răstignit.

Poți să te rușinezi cu adevărat privind viața lui Iisus Hristos, de vreme ce nu te-ai trudit să te asemeni Lui, deși ai stat atîta vreme în calea lui Dumnezeu.

Un om evlavios care gîndește cu încordare la prea sfînta viață și patimă a Domnului, va găsi în acestea din plin, toate cele ce-i sînt de folos și de trebuință și n-are nevoie să caute în afara lui Iisus, ceva mai bun.

O, dacă Iisus cel răstignit ar pătrunde în inima noastră, ce repede și ce mult ne-am lumina !

7. Un om evlavios, plin de înfocare, primește și poartă cu drag cele ce i se poruncesc.

Un om nepăsător și fără rîvnă dă din necaz în necaz și din fie ce parte suferă strîmtorări, fiindcă e lipsit de mîngîierea lăuntrică, iar pe cea lumească e oprit s-o caute.

Omul care trăiește călcînd orînduirea, e gata să meargă la prăpăd. Cine caută o viață fără frîu și mai lumească, se va găsi totdeauna în strîmtorări, căci se va scîrbi cînd de unul. cînd de altul.

8. Cum fac, oare, atîția monahi, care trăiesc sub o strașnică regulă mănăstirească ? Ei ies în lume arareori, trăiesc retrași, se hrănesc foarte sărăcăcios, se îmbracă în haine groase, muncesc mult,

vorbesc puțin, veghează îndelungat, se scoală de dimineață, se roagă îndelung, citesc adesea și-și păstrează întreaga rînduială.

Privește atîția călugări și călugărițe din atîtea mănăstiri, care se scoală în fiecare noapte ca să aducă laude Domnului.

Drept aceea, ar fi urît lucru ca tu să te trîndăvești într-o vreme atît de sfîntă, cînd o așa mare mulțime de monahi se nevoiesc să laude pe Dumnezeu.

9. O, de n-ai avea altceva de făcut, decît să lauzi pe Domnul Dumnezeul nostru, din toată inima ta !

O, de n-ai avea nevoie de mîncare, de băutură și de odihnă, ci totdeauna să poți lăuda pe Dumnezeu și să te-ndeletnicești numai și numai cu cele duhovnicești, atunci ai fi cu mult mai fericit decît acum, cînd slujești trupului și nevoilor lui.

O, dacă n-ar fi aceste nevoi, ci numai hrana duhovnicească, întăritoare a sufletului, pe care o gustăm, vai, atît de rar.

10. Cînd omul ajunge să nu-și mai caute mîngîierea în nici o creatură, abia atunci începe să se bucure în chip desăvîrșit, pe deplin, întru Domnul, atunci va fi mulțumit, orice i s-ar întîmpla.

Atunci nici nu se va bucura că are mult, nici nu se va întrista că are puțin : el se va lăsa întru totul, cu încredere, în seama lui Dumnezeu, care este pentru el totul întru toate, pentru care negreșit nimic nu moare, nimic nu piere, ci toate trăiesc și-I slujesc la poruncă, fără zăbavă.

11. Adu-ți aminte totdeauna de sfîrșitul tău și gîndește-te că vremea pierdută nu se mai întoarce.

Fără grijă și fără sîrguință niciodată nu vei cîștiga deprinderi bune.

Dacă începi să te moleșești, atunci vei începe să te simți rău.

Dacă, dimpotrivă, te vei înflăcăra, vei găsi o mare liniște sufletească și truda îți va fi ușoară, prin harul lui Dumnezeu și prin iubirea bunelor deprinderi.

Un om osîrduitor și plin de rîvnă este pregătit pentru toate.

Este o trudă cu mult mai mare să te împotrivești cusururilor și poftelor, decît să te obosești în munci trupești.

„**Cine nu înlătură micile greșeli, încet-încet va cădea în cele mari**“ (Eclesiastul 19, 1 ; Luca 16, 10).

CARTEA A DOUA

SFATURI PENTRU DESĂVÎRŞIREA VIEŢII SUFLETEŞTI

CAPITOLUL I

VIAŢA LĂUNTRICĂ

1. **Împărăţia lui Dumnezeu este în lăuntrul vostru**“ (Luca 17, 21) zice Domnul.

Întoarce-te din toată inima ta către Domnul şi părăseşte această lume ticăloasă : astfel sufletul tău va găsi liniște.

Deprinde-te să nu pui preţ pe cele din afară şi să te îndeletniceşti cu cele dinăuntru : astfel vei vedea împărăţia lui Dumnezeu venind întru tine.

Căci **„împărăţia lui Dumnezeu este pace şi bucurie în Duhul Sfînt**“ (Romani 14, 7), ceea ce nu este dat celor lipsiţi de evlavie.

Hristos va veni la tine arătîndu-ţi mîngîierea Sa, dacă tu îi vei fi pregătit în lăuntrul tău un locaş vrednic de El.

Toată mărirea şi frumuseţea Lui sînt lăuntrice şi acolo îi place Lui să petreacă.

Adeseori El cercetează pe omul lăuntric, vorbeşte dulce cu el, îi aduce mîngîieri plăcute, o pace adîncă, o prietenie negrăită.

2. Vezi, suflete credincios, pregăteşte acestui Mire inima ta, ca să se milostivească să vină la tine şi să se sălăşluiască întru tine.

Totdeauna te vei bucura seara, dacă ţi-ai trecut ziua cu folos.

Veghează asupra ta însuţi, îndeamnă-te, mustră-te şi orice-ar fi cu alţii, tu nu te da uitării pe tine însuţi.

Atît te vei desăvîrşi, cît te vei sîrgui.

Aşa să fie.

Așa zice El : **„Dacă cineva Mă iubește, va păzi cuvîntul Meu și Noi vom veni la el și sălaș întru el ne vom face“** (Ioan 14, 23).

Fă loc deci lui Hristos și închide intrarea pentru toți ceilalți.

Cînd ai pe Hristos, ești bogat și El îți este deajuns.

El însuși va fi veghetorul tău și apărătorul tău credincios întru toate, încît să n-ai nevoie să nădăjduiești în oameni. Oamenii adeseori se schimbă și repede te părăsesc ; Hristos însă rămîne în veac și stă neclintit alături de noi, pînă la sfîrșit.

Nu trebuie să-ți pui nădejdea în nici un om slab și muritor, chiar dacă-ți este drag și folositor și nici nu trebuie să te întristezi mult dacă uneori ți se împotrivește și te necăjește.

Cei care sînt astăzi cu tine, mîine pot să fie dușmanii tăi și dimpotrivă : adeseori se schimbă ca vîntul.

3. Pune toată nădejdea ta în Dumnezeu și El să fie teama și iubirea ta.

El însuși va răspunde pentru tine și va face cum e mai bine. Tu n-ai aici locuință stătătoare și oriîncotro vei merge, vei fi un străin și un călător și nu vei afla odihnă, dacă nu te vei împreuna întru totul cu Hristos.

4. Ce privești aici în jurul tău, de vreme ce nu acesta e locul odihnei tale ?

În ceruri trebuie să fie locuința ta, iar cele pămîntești pe toate să le privești numai în treacăt.

Toate se duc, iar tu, la fel cu ele.

Ia seama și nu te lega de acestea, ca nu cumva să fii răpit și să te pierzi.

La Cel Preaînalt, acolo să fie gîndul tău, iar rugăciunea ta să se îndrepte fără încetare către Hristos.

Dacă nu știi să te înalți cu mintea spre cele cerești, oprește-ți gîndurile la patima lui Hristos și rămîi cu drag lîngă sfintele Sale răni.

Căci, dacă alergi cu evlavie la rănile și la prețioasele urme ale rănilor lui Iisus, vei dobîndi o mare tărie în răbdarea nenorocirilor, nu te vei mai îngriji de disprețul oamenilor și vei răbda mai ușor vorbele lor de defăimare.

5. Hristos a fost disprețuit de oameni în lumea aceasta și, în clipa cea mai grea a vieții, El a fost părăsit de cunoscuți și de prieteni, în toiul batjocurilor.

Hristos a voit să sufere și să fie batjocorit, iar tu cutezi să te plîngi de fie ce !

Hristos a avut dușmani și grăitori de rău, iar tu voiești ca toți să-ți fie prieteni și binefăcători.

Cum se va încununa răbdarea ta, dacă nu întîmpini nici o piedică ?

Dacă nu vrei să suferi nici o împotrivire, cum vei fi, oare, prietenul lui Hristos ?

Suferă cu Hristos și pentru Hristos, dacă vrei să împărățești cu Hristos.

6. Dacă o singură dată ai fi pătruns, în chip desăvîrșit, în viața lăuntrică a lui Iisus și dacă ai fi sorbit o părticică din înflăcărata Lui iubire, atunci nu te-ai mai îngriji dacă-ți place ori nu-ți place ceva, ci mai vîrtos te-ai bucura de defăimarea suferită, căci dragostea față de Iisus îl face pe om să nu se prețuiască pe sine.

Prieten al lui Iisus și al adevărului, omul duhovnicesc și desfăcut de orice poftă deșartă, poate să se întoarcă slobod la Dumnezeu și să se înalțe cu duhul mai presus de sine, să se bucure și să se odihnească.

7. Cine prețuiește lucrurile așa cum sînt iar nu cum le socotește ori le prețuiește lumea, acela este cu adevărat înțelept și el e luminat mai mult de Dumnezeu decît de oameni.

Cine știe să se poarte după cele ce-i spune cugetul său și nu pune prea mult preț pe partea din afară a lucrurilor, acela nu caută un anumit loc și nu așteaptă o anume vreme pentru îndeplinirea îndatoririlor lui evlavioase.

Un om cu viață lăuntrică își strînge repede gîndurile, căci el nu se cufundă niciodată cu totul în cele lumești.

Pe el nu-l împiedică munca din afară, ori vreo îndeletnicire legată de o anumită vreme, ci el își potrivește treburile după curgerea vremurilor.

Cine e bine chibzuit și chivernisit nu-și bate capul cu purtările ciudate ori ticăloase ale oamenilor.

Omul, într-atît este împiedicat și tulburat, întrucît se amestecă în treburi străine.

8. De-ai avea o inimă dreaptă și curată, toate s-ar întoarce spre binele și spre folosul tău.

Drept aceea, multe te supără și te necăjesc fiindcă încă nu ți-ai stins poftele și nu te-ai dezlipit de toate cele pămîntești.

Nimic nu pîngărește și nu încurcă inima omului ca iubirea nesăbuită a făpturilor pămîntești.

Dacă te desparți de mîngîierile lumești, vei putea gîndi adînc la cele cerești și vei simți mai adesea bucuriile lăuntrice.

CAPITOLUL II

SUPUNE-TE SMERIT LUI DUMNEZEU

1. Nu cîntări prea mult pe cel ce este pentru tine ori împotriva ta ; ci trudește-te și ai grijă ca Dumnezeu să fie cu tine în tot lucrul pe care-l faci.

Păstrează-ți cugetul curat și Dumnezeu te va ocroti.

Pe cel pe care Dumnezeu voiește să-l ajute, nu-l poate vătăma nici o răutate.

Dacă știi să taci și să rabzi, vei vedea fără nici o îndoială ajutorul Domnului.

El însuși știe vremea și chipul în care să te scape : astfel trebuie să te încredințezi Lui.

De la Dumnezeu vine ajutorul și scăparea de orice încurcătură.

Pentru a ne păstra o smerenie cît mai mare, adeseori e foarte folositor ca alții să știe cusururile noastre și să ne mustreze.

2. Cînd un om se smerește din pricina păcatelor sale, el potolește cu ușurință pe alții și se împacă lesne cu cei întărîtați împotriva lui.

Pe cel smerit, Dumnezeu îl ocrotește și-l scapă, pe cel smerit, îl iubește și-l mîngîie.

Spre cel smerit, Dumnezeu se apleacă, toarnă peste el harul Său bogat, iar după căderea lui, îl înalță întru mărire.

„Rugăciunea" (sculptură de Constantin Brîncuși).

Celui smerit Dumnezeu îi dezvăluie tainele Sale, îl cheamă și-l duce cu blîndeţe la Sine.

Omul smerit, chiar cînd a dat de vreun necaz, rămîne într-o liniște deplină, fiindcă stă neclintit alături de Dumnezeu, iar nu de lume.

Să nu te gîndești că ai pornit spre desăvîrșire, dacă nu te socotești mai prejos decît toți ceilalți oameni.

CAPITOLUL III

BUNUL OM PAȘNIC

1. Ține pace înăuntrul tău mai întîi, căci numai atunci vei putea să împaci pe alții.

Un om pașnic e mai de folos decît un mare învățat.

Omul stăpînit de patimi, chiar din bine face rău și crede cu ușurință cele rele.

Bunul om pașnic schimbă totul în bine.

Cine are cu adevărat pace lăuntrică, nu crede rău despre nimeni.

Cine este însă nemulțumit și tulburat, acela e frămîntat de tot soiul de bănuieli. Nici el însuși nu e liniștit și nici altora nu le dă liniște.

Adeseori el spune ceea ce nu e îngăduit să se spună și trece cu vederea peste ceea ce ar trebui să facă.

El ține seamă de ceea ce trebuie să facă alții, dar trece cu vederea peste datoriile sale.

Drept aceea, fi grijuliu mai întîi cu tine însuți și atunci, pe bună dreptate, vei putea să te îngrijești și de faptele aproapelui tău.

2. Știi prea bine să te dezvinovățești și să-ți înfățișezi faptele în culori frumoase, dar dezvinovățirile altora nu vrei să le primești.

Ar fi mai drept ca pe tine însuți să te învinovățești, iar pe fratele tău să-l îndreptățești.

Dacă vrei ca altul să te sufere pe tine, suferă și tu pe altul.

Vezi ce departe ești de adevărata milă și smerenie, care nu îngăduie nimănui să se supere și să se necăjească decît pe sine însuși ? !

Nu e greu să trăiești alături de cei buni și blînzi, căci aceasta, firește, place tuturor și fiecăruia îi e dragă pacea și iubește îndeosebi pe cei de-un cuget cu el.

Dar să poți trăi în pace cu cei învîrtoșați și înrăiți sau cu cei neascultători sau cu cei ce vorbesc împotriva noastră, iată un ma-

re dar, iată un lucru vrednic de multă laudă, o faptă bărbătească.

3. Sînt unii oameni care-și păstrează pacea lăuntrică și care trăiesc în pace și cu ceilalți. Dar sînt și alții care nici înăuntrul lor n-au pace și nici pe ceilalți nu-i lasă-n pace. Aceștia sînt o greutate pentru ceilalți, dar o povară mai mare pentru ei înșiși.

Sînt apoi și din cei ce-și păstrează pacea lăuntrică și se sîrguiesc să-i aducă și pe alții la pace.

Și totuși întreaga noastră pace în această sărmană viață trebuie întemeiată mai mult pe o tăcută suferință umilă, decît pe scutirea de suferință.

Cine știe să rabde mai bine, acela își va păstra o pace mai îndelungată.

Acesta este biruitorul său și stăpînitorul lumii, acesta este prietenul lui Hristos și moștenitorul cerului.

CAPITOLUL IV

INIMĂ CURATĂ ȘI GÎND NEVINOVAT

1. Pe două aripi se înalță omul de la cele pămîntești: prin nevinovăție și prin curăție.

Nevinovăția trebuie să fie în gînd, iar curăția, în inimă.

Nevinovăția caută pe Dumnezeu, iar curăția îl găsește și se bucură de El.

Nici o faptă bună nu-ți va fi grea, dacă lăuntrul tău va fi dezlipit de pornirea spre dezmăț.

Dacă nu cauți decît să fii bine plăcut lui Dumnezeu și să fii folositor aproapelui, te vei bucura de neatîrnarea inimii.

Dacă inima ta ar fi curată, atunci orice făptură ar fi o oglindă a vieții și o carte de învățătură sfîntă.

Nu este nici o făptură oricît de mică și de neînsemnată, care să nu înfățișeze bunătatea lui Dumnezeu.

2. Dacă ai fi bun și curat cu inima, atunci le-ai vedea și le-ai înțelege bine pe toate fără nici o greutate.

O inimă curată străbate cerul și iadul.

Precum îi este inima fiecăruia, așa-i sînt și judecățile în afară.

Dacă este vreo bucurie pe lume, atunci pe aceasta o are mai cu osebire omul cu inima curată.

Iar dacă este vreun necaz și vreo strîmtorare, pe acesta le cunoaște mai bine un cuget ticălos.

După cum fierul pus în foc își pierde rugina și se înroșește ca și focul, tot asemenea și omul care se întoarce cu totul la Dumnezeu, se dezbracă de trîndăvie și se schimbă într-un om nou.

3. Cînd omul începe să amorțească, atunci se teme de orice strădanie cît de mică și primește cu plăcere orice mîngîiere din afară.

Cînd însă începe a se înfrînge cu desăvîrșire și a umbla cu bărbăție în calea lui Dumnezeu, atunci socotește că sînt prea ușoare lucrurile care mai înainte i se păreau grele.

CAPITOLUL V

CERCETEAZĂ-TE PE TINE ÎNSUȚI

1. Nu ne putem încrede prea mult în noi înșine, fiindcă deseori ne lipsește harul dumnezeiesc și priceperea.

În noi e puțină lumină și pe aceasta o pierdem repede prin neîngrijire.

Ba încă nici nu băgăm de seamă de multe ori, cît sîntem de orbi sufletește.

Adeseori facem rău și ne dezvinovățim și mai rău.

Uneori sîntem bîntuiți de vreo patimă, iar noi o luăm pe aceasta drept rîvnă duhovnicească.

Mustrăm greșelile mărunte ale altora, dar trecem cu vederea pe cele mai mari ale noastre.

Repede de tot simțim și cîntărim cele ce suferim de la alții, dar nu luăm în seamă cît suferă alții de la noi.

Cine și-ar cîntări bine și drept faptele sale, n-ar avea pricină să judece pe altul cu asprime.

2. Omul evlavios pune grija de sufletul său înaintea tuturor grijilor. Și cel ce veghează asupra sa însuși, nu vorbește prea ușor despre alții.

Niciodată nu vei ajunge la o viață lăuntrică și evlavioasă, dacă vei vorbi despre ceea ce-ți este străin și dacă nu vei veghea asupra ta însuți.

Dacă te vei cerceta numai pe tine și pe Dumnezeu, prea puțin te va tulbura ceea ce se petrece în afară de tine.

Unde te afli, de vreme ce nu te găsești nici chiar înăuntrul tău ?

Și, după ce ai cutreierat peste tot, ce folos ai avut, de vreme ce nu te-ai îngrijit de sufletul tău ?

Dacă dorești să ai pace și o adevărată unire cu Dumnezeu, trebuie să dai la o parte totul și să ai înaintea ochilor numai desăvîrșirea ta.

3. Drept aceea, vei spori mult, dacă te vei ține departe de orice grijă vremelnică.

Și tare înapoi vei da, dacă te vei alipi de ceea ce e trecător.

Să n-ai nimic de seamă, nimic mîndru, nimic plăcut, nimic de dorit, decît numai pe Dumnezeu sau ceea ce este de la Dumnezeu.

Deșarte să socotești toate mîngîierile ce-ți vin de la vreo făptură oarecare.

Sufletul care iubește pe Dumnezeu, nu privește spre cele ce sînt în afară de Dumnezeu.

Numai Dumnezeu cel veșnic și necuprins, cel ce pe toate le plinește, numai El este mîngîierea sufletului și adevărata bucurie a inimii.

CAPITOLUL VI

BUCURIA UNUI CUGET CURAT

1. **Lauda omului bun este mărturia cugetului curat** (II Corinteni 1, 12).

Să ai un cuget curat și astfel vei avea totdeauna bucurie.

Cugetul bun poate suferi foarte multe și se bucură tare mult chiar și în toiul necazurilor.

Cugetul rău e totdeauna fricos și neliniștit.

Te vei bucura de o dulce odihnă, dacă inima ta nu te mustră pentru nimic.

N-ai bucurie, dacă n-ai făcut bine.

Cei răi n-au niciodată o adevărată bucurie și nici nu simt o liniște lăuntrică, deoarece **„cei necuraţi n-au pace“**, zice Domnul (Isaia 48, 22).

Iar dacă ei spun: **„Sîntem în pace, nu vor veni rele peste noi; cine va cuteza să ne facă rău?“**, să nu-i crezi, fiindcă deodată mînia lui Dumnezeu va izbucni, faptele lor se vor nimici, iar cugetele lor vor pieri.

2. Pentru cel ce are dragoste, nu este greu să se laude în necazuri, căci lăudîndu-se astfel, el se laudă în crucea Domnului.

Scurtă este mărirea care se dă și care se primește de la oameni. Mărirea lumii se-ntoarce totdeauna întru întristare.

Mărirea celor buni este în cugetul lor, iar nu în gura oamenilor.

Bucuria drepţilor este de la Dumnezeu și pentru Dumnezeu, iar bucuria lor izvorăște din adevăr.

Cine dorește adevărata și veșnica bucurie, nu se îngrijește de cea vremelnică.

Iar cine caută o mărire vremelnică ori nu o disprețuiește din inimă, acela arată că nu ține la mărirea cerească.

O mare liniște sufletească are cel ce nu ia în seamă nici laudele, nici dojanele lumii.

3. Cine are cugetul curat va fi mulţumit şi împăcat cu uşurinţă.

Laudele nu te fac mai sfînt şi nici defăimările nu te fac mai rău.

Tu eşti aşa cum eşti şi nu se poate spune că eşti mai presus, decît după socotinţa lui Dumnezeu.

Dacă te gîndeşti bine ce eşti în tine însuţi, n-ai să te mai tulburi de ce vorbesc oamenii despre tine.

„**Omul vede în faţă, iar Dumnezeu în inimă**“ (I Regi 16, 7).

Omul priveşte faptele, dar Dumnezeu judecă gîndurile.

Să faci totdeauna binele şi să te preţuieşti puţin : acesta este semnul unui suflet smerît.

Nu primi mîngîiere de la nici o făţpură omenească : acesta este semnul unei mari curăţii şi al credinţei lăuntrice.

4. Cine nu caută în afară o mărturie pentru sine, acela arată că s-a lăsat cu totul în seama lui Dumnezeu.

„**Nu este ales acela care se laudă pe sine, ci acela pe care-l laudă Dumnezeu**“, zice Sfîntul Pavel (II Corinteni 10, 18).

Să trăieşti cu Dumnezeu înăuntrul tău şi să nu te laşi prins de nici o poftă din afară, iată chipul omului duhovnicesc.

CAPITOLUL VII

DRAGOSTEA LUI IISUS MAI PRESUS DE TOATE

1. Fericit cel ce înţelege ce înseamnă a iubi pe Iisus şi a se dispreţui pe sine, pentru Iisus.

Pentru Cel Iubit, să părăseşti pe orice alt iubit, fiindcă Iisus voieşte ca singur El să fie iubit mai presus de toate.

Iubirea unei făţpuri oarecare este înşelătoare şi nestatornică ; dragostea de Iisus este credincioasă şi trainică.

Cine se alipeşte de o făptură, va cădea odată cu ea ; cine stă alături de Iisus, va fi tare în veac.

Pe El să-L iubești și păstrează-ți-L prieten ; cînd toți te vor părăsi, El nu te va lăsa și nu va răbda, ca în sfîrșit, să te prăpădești.

Cîndva trebuie să te desparți de toți, de voie sau de nevoie.

2. Trăind sau murind, rămîi împreună cu Iisus și lasă-te în increderea Aceluia care, cînd toți vor fi neputincioși, El singur te poate ajuta.

Iubitul tău, așa este El, că nu voiește să te împartă cu nimeni, ci singur să fie stăpîn pe inima ta și să se așeze acolo ca un rege pe tronul său, tron care e numai al său.

De-ai ști bine să înlături din inima ta orice făptură, Iisus ar locui bucuros cu tine.

Vei vedea că s-a pierdut aproape tot ceea ce s-a întemeiat pe oameni, iar nu pe Iisus.

Nu te încredința, nici nu te bizui pe o trestie bătută de vînt, căci „**tot trupul este ca iarba și toată mărirea lui va cădea ca floarea cîmpului**“ (Isaia 40, 6).

3. Curînd te vei înșela dacă vei judeca pe oameni cum se arată în afară.

Dacă vei căuta mîngîiere și cîștig la alții, vei găsi deseori numai pagubă.

Dacă însă vei căuta în toate pe Iisus, îl vei găsi pretutindeni.

Dacă te cauți pe tine însuți însă, te vei găsi într-adevăr pe tine, dar spre primejdia ta.

Omul care nu caută pe Iisus, se nimicește mai rău de cum l-ar nimici lumea toată și toți dușmanii săi.

CAPITOLUL VIII

IISUS PRIETENUL CEL CREDINCIOS

1. Cînd Iisus este de față, totul e bine și nimic nu se pare greu. Cînd însă nu e de față, totul e silnic.

„Fericit este ceasul în care Iisus te cheamă..."

Cînd Iisus nu grăiește înăuntrul cuiva, orice mîngîiere e zadarnică.

Dacă Iisus însă rostește doar un singur cuvînt, se simte o mare mîngîiere.

Oare, Maria Magdalena nu s-a sculat degrabă din locul unde plîngea, cînd Marta i-a spus : **„Învăţătorul este aici şi te cheamă"** (Ioan 11, 28) ?

Fericit ceasul în care Iisus te cheamă de la plînset, la bucuria sufletească.

Ce slab și aspru ești fără Iisus !

Ce neînțelept și deșert ești, dacă dorești ceva afară de Iisus !

Oare nu este aceasta o pierdere mai mare, decît dac-ai fi pierdut lumea întrcagă ?

2. Ce-ți poate da o lume fără Iisus ?

Viața fără Iisus este un iad de nesuferit, iar o viață cu Iisus este un dulce rai.

Dacă Iisus e cu tine, nici un dușman nu te poate vătăma.

Cine a găsit pe Iisus, a găsit comoara de preț, ba încă un bun mai presus decît orice alt bun.

Și cine pierde pe Iisus, pierde negrăit de mult, mai mult decît lumea întreagă.

Cel mai sărac este cel care trăiește fără Iisus, iar cel mai bogat este cel bine plăcut lui Iisus.

3. E o mare îndemînare să știi cum să vorbești cu Iisus și o mare înțelepiune să știi a-L ține alături de tine.

Fii smerit și pașnic și Iisus va fi cu tine.

Fii evlavios și liniștit și Iisus va rămîne cu tine.

Degrabă poți alunga pe Iisus și poți pierde harul Său, dacă vei pleca după cele lumești.

Și dacă-L vei alunga și-L vei pierde, la cine te vei duce și pe cine vei căuta atunci de prieten ?

Fără un prieten nu te poți simți bine și, dacă Iisus nu este pentru tine un prieten mai presus decît toți, atunci tu vei fi peste măsură de trist și de mîhnit.

Așadar ești un nesocotit dacă te încrezi în oricare altul sau îți găsești bucuria în el.

Trebuie să alegi ca mai bine lumea toată să fie împotriva ta, decît să superi pe Iisus.

Drept aceea, dintre toți cei dragi, Iisus să fie cel mai drag în chip deosebit.

4. Pentru Iisus să-i iubești pe toți, iar pe Iisus să-L iubești pentru El însuși.

Numai Iisus Hristos trebuie să fie iubit în chip deosebit, El, care dintre toți prietenii este singurul bun și credincios.

Pentru El și întru El, atît prietenii cît și dușmanii să-ți fie dragi, și pentru toți aceștia trebuie să te rogi, ca toți să-L cunoască și să-L iubească.

Niciodată să nu dorești să fii lăudat și iubit în chip deosebit, căci aceasta se cuvine numai lui Dumnezeu, care nu are pe nimeni asemenea cu El.

Nici să nu voiești ca cineva să-și frămînte inima gîndind la tine, și nici tu să nu fii frămîntat de iubirea față de altul, ci Iisus să fie în tine și în orice om bun.

5. Fii curat și slobod în inima ta, fără nici o legătură cu cineva.

Trebuie să fii cu totul debarasat și să aduci lui Dumnezeu o inimă curată, dacă vrei să fii slobod și să vezi cît de dulce e Domnul.

Și cu adevărat nu vei ajunge la aceasta, dacă nu vei fi îndrumat și chemat de harul Său, pentru ca, după ce te-ai desfăcut de toate și le-ai alungat, tu singur să te unești cu El singur.

Cînd harul lui Dumnezeu se pogoară asupra omului, atunci omul poate să facă toate.

Iar cînd harul se depărtează, omul rămîne sărman și neputincios, ca unul lăsat pradă chinurilor.

În această stare nu trebuie să te dai înfrînt și nici să-ți pierzi nădejdea, ci să te lași fără cîrtire în voia lui Dumnezeu, să rabzi toate cîte vin peste tine, spre lauda lui Iisus Hristos, căci după iarnă vine vara, după noapte se face iarăși ziuă, iar după furtună, o mare seninătate.

CAPITOLUL IX

LIPSĂ DE ORICE MÎNGÎIERE

1. Nu e greu să înlături mîngîierea omenească, atunci cînd ai pe cea dumnezeiască.

E greu, ba încă foarte greu să fii lipsit atît de mîngîierea oamenilor cît și de mîngîierea cerului, și să înduri fără cîrtire, pentru mărirea lui Dumnezeu, surghiunul inimii, să nu cauți întru nimic pe ale tale și să nu privești la vrednicia ta.

Ce lucru de seamă este, dacă ești vesel și evlavios, cînd coboară la tine harul lui Dumnezeu ! Ceasul acesta e dorit de toți.

Destul de plăcut călătorește acela pe care-l îndrumează harul dumnezeiesc.

Și ce-i de mirare dacă nu simte povara cel care este purtat de Cel Atotputernic și este îndrumat de Conducătorul Preaînalt ?

2. Sîntem bucuroși cînd primim ceva ca mîngîiere, dar omul cu greu se leapădă de ceea ce este al său.

Sfîntul Mucenic Laurențiu, după pilda preotului său, a biruit lumea, fiindcă a disprețuit ceea ce se părea plăcut în lume și a răbdat cu blîndețe pentru iubirea față de Hristos, ca Sixtus marele preot al lui Dumnezeu (scil. papa Sixtus), pe care-l iubea nespus de mult, să fie despărțit de el.

Așadar, prin iubirea de Ziditor, a înfrînt iubirea față de om și în locul mîngîierii omenești, a ales bineplăcuta voie dumnezească.

Astfel și tu, pentru dragostea față de Dumnezeu, învață-te să părăsești un prieten iubit și trebuitor, și nu te întrista cînd ai fost despărțit de un prieten, știind că noi toți trebuie să ne despărțim în cele din urmă unii de alții.

3. Omul trebuie să lupte din greu cu sine însuși, vreme îndelungată, pînă ce se deprinde să se învingă cu totul și să-și îndrepte întreaga sa iubire către Dumnezeu.

Cînd omul se bizuie pe sine, ușor alunecă spre mîngîieri omenești.

Dar cel ce iubește cu adevărat pe Hristos și sîrguinciosul rîvnitor spre bune deprinderi, nu se prăpădește după mîngîieri ; el nu umblă după asemenea dulcețuri trupești, ci mai vîrtos după îndeletniciri grele și îndură pentru Hristos osteneli aspre.

4. Drept aceea, cînd ți se dă de la Dumnezeu o mîngîiere sufletească, primește-o cu recunoștință, însă să înțelegi că ea este un dar al lui Dumnezeu, iar nu un merit al tău.

Nu te mîndri, nu te bucura prea mult, nu te încrede în deșert, ci din harul acesta să te faci smerit și așijderea mai veghetor și mai temător în toate faptele tale, fiindcă ceasul acela va trece, iar ispita va urma.

După ce s-a sfîrșit mîngîierea, nu-ți pierde în grabă nădejdea, ci așteaptă întru smerenie și răbdare, cereasca cercetare, căci puternic este Dumnezeu, ca iarăși să-ți dea o mîngîiere și mai mare.

Lucrul acesta nu este ceva neobișnuit ori necunoscut pentru cei ce știu calea lui Dumnezeu, pentru că și cu Sfinții cei mari și cu vechii Profeți, s-a întîmplat o asemenea schimbare.

5. Pentru aceea unul dintre ei, făcîndu-se părtaș harului, grăia: **„Zis-am în prisosul meu: Nu mă voi clăti în veac“** (Psalmul 29, 7).

După ce harul s-a depărtat însă, arătînd ce se petrece în sine, adaogă grăind: **„Ai întors fața ta de la mine și m-am tulburat“** (Psalmul 29, 8).

Totuși, în această stare, el nu-și pierde nădejdea, ci se roagă mai fierbinte și zice: **„Către tine, Doamne, voi striga și către Dumnezeul meu mă voi ruga“** (Psalmul 29, 9).

În sfîrșit culege roadele rugăciunii lui și mărturisește că a fost ascultat, zicînd: **„Auzitu-m-a Domnul și s-a îndurat de mine; Domnul s-a făcut ajutorul meu“** (Psalmul 9, 11).

Dar cum? **„Întors-ai“**, zice el, **„plîngerea mea întru bucurie și m-ai încins cu veselie“** (Psalmul 9, 12).

Și dacă astfel s-a petrecut cu Sfinții cei mari, noi cei slabi și sărmani, nu trebuie să pierdem nădejdea dacă uneori sîntem plini de înflăcărare, iar alteori de nepăsare, căci Duhul Domnului vine și pleacă după bună plăcerea voinței Sale.

De aceea fericitul Iov grăiește: **„În zori tu îl cercetezi și numaidecît îl pui la încercare** (Iov 7, 18).

6. Așadar, în ce pot să nădăjduiesc sau în ce trebuie să mă încred, dacă nu în singură marea milă a lui Dumnezeu și numai în nădejdea harului ceresc?

Fie că sînt lîngă mine oameni buni, fie frați evlavioși sau prieteni credincioși, fie cărți sfinte sau scrieri frumoase, fie o cîntare dulce ori o cîntare de laudă, toate acestea puțin mă ajută și puțin mă îndulcesc, cîtă vreme sînt lipsit de har și lăsat în sărăcia mea.

Atunci nu e leac mai bun decît răbdarea și lepădarea de mine însumi, lăsîndu-mă în voia lui Dumnezeu.

Niciodată n-am întîlnit pe cineva atît de credincios și atît de evlavios, încît să nu fi simțit lipsa harului sau o micșorare a rîvnei duhovnicești.

Nici un sfînt n-a fost răpit atît de sus și n-a fost atît de luminat, încît să nu fi fost ispitit, ori înainte ori după luminare.

Căci nu este vrednic să privească prin ochii minții pe Dumnezeu, acela care n-a suferit nici un necaz pentru Dumnezeu.

De obicei o încercare este înainte-mergătoarea unei mîngîieri viitoare.

Căci celor încercați prin ispite le este făgăduită mîngîierea cerească.

„**Celui care va birui**“, zice Domnul, „**îi voi da să mănînce din pomul vieții**“ (Apocalipsa 2, 7).

8. Iar dumnezeiasca mîngîiere se dă ca omul să se facă mai puternic, pentru a răbda necazurile. Și încercarea iarăși vine, ca nu cumva omul să se mîndrească cu fapta bună.

Diavolul nu dorme, iar trupul încă nu este mort : așa dar nu înceta să te pregătești de luptă, căci în dreapta și în stînga sînt dușmani care niciodată nu se odihnesc.

CAPITOLUL X

FII MULȚUMITOR PENTRU HARUL LUI DUMNEZEU

1. Pentru ce cauți odihnă, de vreme ce te-ai născut pentru muncă ?

Fii gata mai degrabă de răbdare, decît de mîngîieri și mai mult pentru a-ți purta crucea, decît pentru bucurie.

Care dintre oamenii lumii acesteia n-ar primi bucuros o mîngîiere și o bucurie sufletească, dacă s-ar putea să le aibă totdeauna ?

Mîngîierile sufletești întrec toate bucuriile lumii și plăcerile trupului.

Toate bucuriile lumești sînt ori deșarte, ori rușinoase.

Bucuriile sufletești însă sînt singurele bucurii plăcute și curate, născute din bune deprinderi și turnate de Dumnezeu în suflete nevinovate.

Dar de aceste mîngîieri sufletești, nimeni nu se poate bucura neîncetat, după dorința sa, fiindcă vremea ispitei nu întîrzie mult.

2. Însă frîul slobod al inimii și prea marea încredere în sine se împotrivesc mult cercetării de sus.

Dumnezeu face un bine dînd omului harul mîngîierii ; dar omul greșește cînd nu pune totul pe seama lui Dumnezeu și nu-I mulțumește.

Și de aceea darurile harului dumnezeiesc nu pot să curgă din belșug peste noi, fiindcă sîntem nemulțumitori față de Dătătorul lor și nu ne întoarcem cu mulțumirea pentru toate, către izvorul de obîrșie.

Totdeauna se dă un dar celui ce mulțumește cu vrednicie, iar de la cel trufaș se ia ceea ce de obicei se dă celui smerit.

3. Nu voiesc o mîngîiere care-mi răpește înfrîngerea inimii și nici nu poftesc o gîndire înaltă care mă duce la trufie.

Căci nu tot ce este înalt este și sfînt, nici tot ce e dulce este și bun ; nici orice dorință este și bună ; nu tot ce e scump este și plăcut lui Dumnezeu.

Bucuros primesc harul cu care să mă fac tot mai smerit și mai temător de Dumnezeu și să mă pregătesc mai bine ca să mă lepăd de mine însumi.

Omul luminat de darul harului și încercat de pierderea aceluiași har, nu va cuteza să pună ceva bun pe seama sa, ci mai vîrtos va mărturisi că este sărman și gol.

Dă lui Dumnezeu ceea ce este al lui Dumnezeu, iar pe seama ta pune ceea ce este al tău ; anume, dă mulțumire lui Dumnezeu pentru harul primit ; și tu să recunoști că ai în seama ta păcatul și să înțelegi că ți se cuvine o pedeapsă vrednică de păcatul săvîrșit.

4. Așează-te totdeauna în locul cel mai de jos și ți se va da cel mai de sus, căci cel mai de sus nu stă fără cel de jos.

Sfinții cei mai mari înaintea lui Dumnezeu, sînt cei mai mici în ochii lor înșiși. Și sînt cu atît mai măriți, cu cît sînt mai smeriți în ei înșiși.

Plini de adevăr și de mărire cerească, ei nu sînt dornici de mărire deșartă.

Sprijiniți și întăriți de Dumnezeu, ei nu pot în nici un chip să se mîndrească.

Ca unii care pun în seama lui Dumnezeu tot binele ce au primit, ei nu caută mărire între ei, ci voiesc numai mărirea ce vine de la Dumnezeu și doresc, mai presus de toate, ca Dumnezeu să fie lăudat în ei înșiși și în toți Sfinții și totdeauna se nevoiesc spre acest lucru.

5. Fii deci mulțumitor pentru cel mai mic dar și te vei învrednici să primești pe cele mai mari.

Chiar cel mai mic dar să fie pentru tine ca și cel mai mare, iar cel mai disprețuit, ca cel mai deosebit.

Dacă te gîndești la mărirea Celui ce ți-l dă, nici un dar nu ți se va părea mic sau fără preț.

Nimic nu este neînsemnat din ceea ce este dat de Dumnezeu cel preaînalt.

Chiar dacă ți-ar da pedepse și lovituri, El trebuie binecuvîntat, fiindcă cele ce îngăduie să ni se întîmple, le face totdeauna pentru mîntuirea noastră.

Cine dorește să păstreze harul lui Dumnezeu, să fie mulțumitor pentru harul dat și răbdător pentru cel luat.

Să se roage ca să se întoarcă ; să fie grijuliu și smerit ca să nu-l piardă.

CAPITOLUL XI

PUȚINII IUBITORI AI CRUCII LUI IISUS

1. Iisus are mulți doritori de împărăția Sa cerească, dar puțini sînt purtătorii crucii Sale.

Are mulți doritori de mîngîiere, dar puțini dornici de necazuri.

El găsește mulți tovarăși la masă, dar puțini la înfrînare.

Toţi doresc să se bucure cu El, puţini însă voiesc să sufere pentru El.

Mulţi urmează pe Iisus pînă la frîngerea pînii, dar puţini pînă la paharul patimilor Sale.

Mulţi laudă minunile Lui, puţini Îl urmează pînă la ocara crucii.

Mulţi iubesc pe Iisus cîtă vreme nu li se întîmplă nici o nenorocire.

Mulţi Îl laudă şi-L binecuvîntă, cîtă vreme primesc de la El anumite mîngîieri.

Dacă însă Iisus se ascunde şi-i părăseşte puţin, ei încep să murmure şi cad în mare deznădejde.

2. Cei ce iubesc pe Iisus pentru Iisus, iar nu pentru vreo mîngîiere a lor înşişi, aceia Îl binecuvîntează în orice necaz şi la orice strîmtorare a inimii, ca şi la cea mai mare bucurie.

Şi chiar dacă nu le-ar da nici o mîngîiere, ei totdeauna L-ar lăuda şi totdeauna ar voi să-I aducă mulţumiri.

O, cît de mult poate adevărata dragoste de Dumnezeu neîntinată de nici un fel de folos sau de iubire de sine !

Oare, nu trebuie să se numească năimiţi toţi cei ce caută mereu mîngîieri ?

Şi nu se dovedesc mai mult iubitori de ei înşişi decît de Hristos, acei care se gîndesc mereu la cîştigurile şi treburile lor ? Unde se va găsi cineva care să slujească lui Dumnezeu, fără să urmărească vreun folos ?

3. Rar se întîlneşte cineva atît de plin de duh, încît să se lepede de toate cele lumeşti ! Căci cine va găsi pe adevăratul sărac cu duhul şi pe cel desfăcut de orice legătură lumească ?

„Departe, pînă la marginile pămîntului trebuie căutat“ (Proverbe 31, 10).

„De-ar da omul toată avuţia sa“ (Cîntarea cîntărilor 8, 7), încă nu este nimic ; şi de-ar face o mare pocăinţă, tot puţin e ; şi de-ar învăţa toată ştiinţa, e încă departe.

Şi de-ar avea o mare tărie sufletească şi evlavie fierbinte, încă îi lipseşte mult ; adică îi lipseşte singurul lucru care-i este cel mai trebuincios.

Ce anume ? Ca, după ce a părăsit toate, să se părăsească şi pe sine şi să se despartă de sine şi să nu oprească nimic din iubirea de sine.

Şi, după ce va fi făcut tot ceea ce va fi recunoscut că trebuia să facă, atunci să înţeleagă că nu a făcut nimic : el să nu socotească mare o faptă care s-ar putea crede că e mare şi cu toată nevinovăţia să spună că el este o slugă netrebnică, precum grăieşte Adevărul : **„După ce veţi fi făcut toate cele ce vi s-au poruncit, să ziceţi : slugi netrebnice sîntem“** (Luca 17, 10).

Atunci va putea să fie cu adevărat sărac şi gol cu duhul şi să spună ca Profetul : **„Sărman şi singur sînt pe lume“** (Psalmul 24, 16).

Şi totuşi nimeni nu este mai bogat, nimeni nu este mai puternic, nimeni mai slobod, decît acela ce ştie să părăsească toate şi să se aşeze în locul cel mai din urmă.

CAPITOLUL XII

DRUMUL ÎMPĂRĂTESC AL SFNTEI CRUCI

1. Aspru se pare multora cuvîntul acesta : **„Leapădă-te de tine însuţi, ia-ţi crucea ta şi urmează pe Iisus“** (Luca 9, 23).

Dar cu mult mai greu le va fi să audă acel cuvînt din urmă : **„Duceţi-vă de la mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic“** (Matei 25, 41).

Cei ce ascultă acum cu drag şi urmează drumul crucii, nu se vor înfricoşa atunci la auzul osîndirii veşnice.

„Acest semn al crucii se va arăta pe cer, cînd Domnul va veni pentru judecată“ (Matei 24, 30).

Atunci toţi slujitorii crucii, care au urmat în viaţă pe Cel Răstignit, se vor apropia cu mare încredere de Hristos Judecătorul.

2. Aşadar, pentru ce să-ţi fie teamă să iei crucea prin care mergi la cer ?

În cruce este mîntuirea, în cruce este viața ; în cruce, apărarea de dușmani, în cruce este izvorul desfătării cerești, în cruce tăria minții, în cruce bucuria sufletului, în cruce plinirea bunătății, în cruce desăvîrșirea sfințeniei.

Nu este mîntuire sufletului, nici nădejde de viață veșnică, decît numai în cruce.

Ia deci crucea ta și urmează pe Iisus și vei merge în viața veșnică.

Înaintea ta, a mers El, ducîndu-și crucea și a murit pentru tine pe cruce, pentru ca și tu să-ți duci crucea ta și să dorești să mori pe cruce.

Căci **„dacă vei muri împreună cu El, vei și trăi împreună cu El“** (Romani 6, 8).

Și dacă vei fi părtașul suferinței, vei fi și al măririi.

3. Iată, în cruce stă totul și în răstignire se află totul ; și nu este un alt drum spre viață și spre adevărata pace lăuntrică, decît drumul sfintei cruci și al răstignirii zilnice.

Mergi unde voiești, caută orice vei dori și nu vei găsi sus o cale mai înaltă și nici jos una mai trainică decît drumul sfintei cruci.

Așează și orînduiește toate după voia și socotința ta și vei vedea că, vrînd, nevrînd, trebuie să suferi ceva, așa că totdeauna vei găsi crucea.

Ori vei pătimi de o durere în trup, ori vei îndura o amărăciune sufletească în inimă.

4. Uneori vei fi părăsit de Dumnezeu, alteori ești întărîtat de aproapele și, ceea ce este mai greu, adeseori tu însuți îți vei fi povară ; și totuși nu vei putea să fii scăpat sau ușurat cu nici un mijloc și cu nici o alinare, ci trebuie să suferi cîtă vreme va voi Dumnezeu.

Dumnezeu vrea ca să te deprinzi să rabzi necazurile fără mîngîiere și să te pleci cu totul Lui și din suferință să te faci mai smerit.

Nimeni nu simte în inima sa suferința lui Hristos, ca acel căruia i-a fost dat să îndure chinuri ca ale Sale.

Crucea este așadar totdeauna gata și pretutindeni te așteaptă.

Nu poți să fugi de ea, ori încotro ai alerga, fiindcă ori în ce parte vei merge, te duci pe tine însuți și deci te vei găsi mereu pe tine.

Caută în sus, caută în jos, întoarce-te în afară, întoarce-te înlăuntru și în toate acestea vei găsi crucea ; pretutindeni e nevoie să-ţi păstrezi răbdarea, dacă voiești să ai liniște sufletească și să te învrednicești de cununa veșnică.

5. Dacă porţi crucea cu drag, ea te va purta și te va duce la limanul dorit, adică acolo unde va fi capătul suferinţelor, ceea ce nu va fi pe lumea aceasta.

Dacă o porţi de nevoie, te împovărezi și te îngreuiezi și mai mult și totuși trebuie s-o porţi.

Dacă arunci o cruce, vei găsi fără îndoială alta, poate și mai grea.

6. Socotești, oare, că scapi de ceea ce nici un muritor n-a putut să scape ?

Care dintre Sfinţi a fost pe lume fără cruce și fără suferinţă ?

Și nici Iisus Hristos, Domnul nostru, cît a trăit, n-a fost un singur ceas fără durerea patimii.

„**Trebuia**“, zice El, „**să pătimească Hristos și să învieze din morţi și să intre în mărirea Sa**“ (Luca 24, 46).

Și tu, cum de cauţi un alt drum, decît drumul acesta împărătesc, care este drumul sfintei cruci ?

7. Toată viaţa lui Hristos a fost o cruce și o mucenicie, iar tu cauţi odihnă și bucurie ?

Te înșeli, te înșeli dacă umbli după altceva decît după îndurarea necazurilor, căci toată viaţa aceasta muritoare e plină de nenorociri și presărată de cruci.

Și cu cît cineva se desăvîrșește cu duhul, cu atît va găsi adesea cruci mai grele, căci chinul înstrăinării lui crește mai mult, odată cu dragostea sa.

8. Dar totuși, cel lovit astfel neîncetat, nu rămîne fără alinarea mîngîierii, fiindcă el simte cum îi crește, din răbdarea crucii, un rod foarte mare.

Cînd el i se pleacă nesilit, întreaga povară a necazului se întoarce într-o încredinţare a unei mîngîieri dumnezeiești.

Și cu cît trupul e mai zdrobit de lovituri, cu atît sufletul e mai întărit de harul lăuntric.

Ba uneori, din alipirea de necazuri și dureri pentru dragostea de a urma drumul crucii lui Hristos, se întărește atît de vîrtos, încît nu mai voiește să rămînă fără durere și necaz, întrucît crede că e cu atît mai primit de Dumnezeu, cu cît a putut să sufere mai grele încercări pentru El.

Acesta nu este un merit al omului, ci e harul lui Iisus Hristos care poate atît de mult și care lucrează într-un trup slab, încît ceea ce omul, din firea sa totdeauna urăște și îndepărtează, prin rîvna sufletului ajunge să îmbrățișeze și să iubească.

9. Nu este în firea omului să poarte crucea, să iubească crucea, să-și chinuie trupul și să-l robească, să fugă de onoruri, să îndure cu dragă inimă ocările, să se disprețuiască pe sine, să dorească să fie disprețuit, să sufere cu răbdare orice dușmănie și să nu dorească nici un cîștig în lumea aceasta.

Dacă privești la tine însuți, nu vei putea face nimic de acest fel prin puterea ta. Dacă însă te încrezi în Domnul, ți se va da tărie cerească și se vor pleca ție și lumea și trupul.

Și nu te vei teme nici de dușmanul diavol, dacă te vei înarma cu credința și te vei însemna cu crucea lui Hristos.

10. Hotărește-te deci, ca o slugă bună și credincioasă a lui Hristos, să porți cu bărbăție crucea Stăpînului tău, Celui Răstignit pentru tine, din iubire.

Fii gata să pătimești multe necazuri și tot soiul de nemulțumiri în această sărmană viață, căci așa va fi cu tine, oriunde te vei ascunde.

Așa trebuie să fie : și nu este chip de scăpare din bătaia relelor și de durere, decît ca să le rabzi.

Bea cu drag paharul Domnului, dacă dorești să fii prietenul Lui și să ai parte cu El.

Lasă mîngîierile în seama lui Dumnezeu : El să le orînduiască după cum îi place lui mai mult.

Iar tu hotărește-te să înduri necazurile și să le socotești ca pe cele mai mari mîngîieri, „**pentru că suferințele vremii acesteia nu pot sta alături de dobîndirea măririi viitoare**“ (Romani 8, 18), chiar dacă numai tu le-ai suferi pe toate.

Cînd vei ajunge ca, pentru Hristos, amarul să-ți fie dulce și drag, atunci să fii încredințat că e bine de tine, fiindcă ai găsit raiul pe pămînt.

Cîtă vreme însă ți-e greu să suferi și cauți să fugi, vei fi nefericit, iar necazul te va urmări peste tot.

11. Dacă te pregătești pentru cele ce trebuie să se întîmple, adică pentru suferință și pentru răstignire, în curînd amărăciunea se va îndulci și te vei liniști.

Chiar dacă vei fi răpit pînă la al treilea cer, cu Pavel, nu poți fi încredințat că nu vei mai îndura nici un necaz.

„**Eu îi voi arăta**“, zice Iisus, „**cît trebuie să pătimească pentru numele meu**“ (Faptele Apostolilor 10, 16).

Rămîne deci să pătimești, dacă vrei să iubești pe Iisus și să slujești neîncetat Lui.

12. O, dacă te-ai învrednici să suferi ceva pentru numele lui Iisus ! Ce mărire te-ar aștepta ! Ce bucurie pentru toți Sfinții lui Dumnezeu ! Ce pildă de urmat pentru aproapele !

Căci toți îndeamnă la răbdare, cu toate că puțini voiesc să rabde !

Cu drept cuvînt ar trebui să suferi cît de puțin pentru Hristos, de vreme ce mulți suferă lucruri atît de grele pentru lume.

13. Să știi bine că trebuie să duci o viață de răstignire !

Și cu cît fiecare e mai mort pentru sine, cu atît începe să fie mai viu pentru Dumnezeu.

Nimeni nu e în stare să priceapă lucrurile cerești, dacă nu se ostenește să îndure greutăți pentru dragostea față de Hristos.

Nimic nu este mai plăcut lui Dumnezeu, nimic nu ți-e mai tare izbăvitor în lumea aceasta, decît răbdarea cu drag pentru Hristos.

Și dac-ar trebui să alegi, atunci ai fi dator să dorești mai degrabă să suferi dușmănii pentru Hristos, decît să te odihnești întru multe mîngîieri, fiindcă astfel vei fi mai asemenea cu Hristos și mult mai aproape de toți Sfinții.

Vrednicia și sporul vieții noastre nu stau în numeroasele desmierdări și mîngîieri, ci mai vîrtos în marile greutăți și necazuri ce îndurăm.

14. Dac-ar fi într-adevăr ceva mai bun și mai folositor pentru mîntuirea oamenilor decît suferința, atunci de bună seamă Hristos ne-ar fi arătat aceasta prin vorbă și prin faptă.

Însă, atît pe ucenicii care L-au urmat, cît și pe toți cei ce doresc să-L urmeze, El îi îndeamnă lămurit că trebuie să-și poarte crucea și zice :

„Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie" (Matei 16, 24).

Așadar, după ce am văzut și am cercetat toate, încheierea cea din urmă să fie aceasta : **„Prin multe necazuri trebuie să intrăm în împărăția lui Dumnezeu"** (Faptele Apostolilor 14, 21).

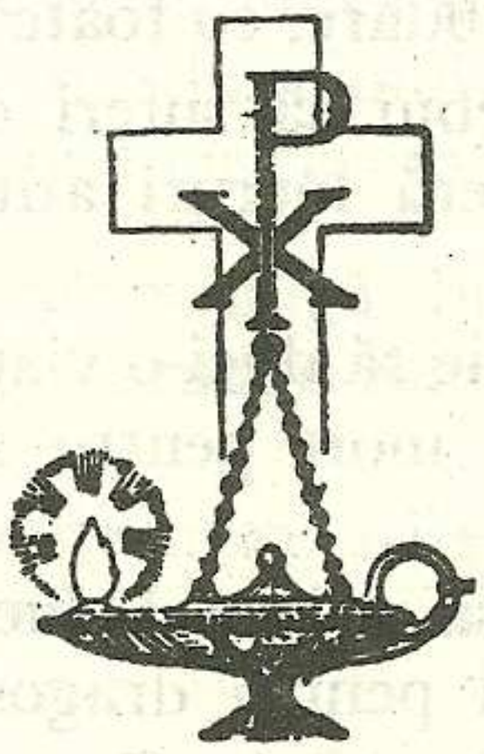

CARTEA A TREIA

VIAŢA LĂUNTRICĂ

CAPITOLUL I

HRISTOS VORBEŞTE SUFLETULUI CREDINCIOS

1. Asculta-voi ceea ce va grăi întru mine Domnul Dumnezeu (Psalmul 84, 9).

Fericit sufletul care aude pe Domnul vorbind înăuntrul său și care primește din gura Lui cuvînt de mîngîiere.

Fericite urechile care se deschid la vărsarea șoaptei dumnezeiești și se închid cu totul la zgomotele lumii.

Fericiți ochii care, închiși pentru cele din afară, sînt aţintiţi la cele dinăuntru.

Fericiți cei ce pătrund cele lăuntrice și se străduiesc prin deprinderi zilnice, să se pregătească pentru a înțelege tainele cerești.

Fericiţi cei ce saltă de bucurie gîndind la Dumnezeu și se debarasează de orice piedică lumească.

Ia aminte la acestea, suflete al meu, și închide porţile în faţa poftelor tale, ca să poţi asculta ce grăiește în inima ta, Domnul Dumnezeul tău !

2. Iată ce zice Prea Iubitul tău : „Eu sînt mîntuirea ta și viaţa ta.
Stai alături de mine și vei găsi pacea.
Înlătură toate cele trecătoare ; caută pe cele veșnice.
Ce sînt, oare, cele vremelnice, decît numai niște ademeniri ?
Și cu ce te vor ajuta toate făpturile, dacă vei fi părăsit de Ziditorul ?
Drept aceea, lepădînd toate, fă-te plăcut și credincios Ziditorului tău, ca să poți ajunge la adevărata fericire.

CAPITOLUL II

ADEVĂRUL VORBEȘTE ÎN SUFLETUL OMULUI FĂRĂ ZGOMOT DE CUVINTE

1. **„Grăiește, Doamne, că sluga Ta ascultă“** (I Regi 3, 10) **„Eu sînt sluga Ta, dă-mi pricepere, ca să cunosc învățăturile Tale“** (Psalmul 118, 125).

„Pleacă inima mea spre cuvintele gurii Tale“ (Psalmul 118, 36) **„ca ele să cadă într-însa, ca roua“** (Deuteronomul 32, 2).

Oarecînd fiii lui Israel ziceau către Moise: **„Vorbește-ne și te vom asculta; să nu ne vorbească Dumnezeu, ca nu cumva să murim“** (Ieșirea 20, 19).

Nu astfel, Doamne, nu astfel te rog eu: ci mai vîrtos, împreună cu Profetul Samuel strig cu smerenie neîncetat: **„Grăiește, Doamne, că sluga Ta ascultă“** (I Regi 3, 10).

Nu Moise să-mi vorbească, și nici altul dintre profeți, ci dimpotrivă, vorbește-mi Tu, Doamne Dumnezeul meu, cel ce ai insuflat și ai luminat pe toți profeții, fiindcă numai Tu, fără ei, mă poți învăța în chip desăvîrșit, iar aceia, fără Tine nu pot nimic.

2. Ei pot într-adevăr să rostească vorbele, dar nu dau duh.
Ei vorbesc frumos, dar dacă Tu taci, ei nu înflăcărează inima.
Ei înfățișează scrierea, dar Tu descoperi înțelesul.
Ei vorbesc tainele, dar Tu dezvăluiești cuprinsul lor.
Ei vestesc poruncile, dar Tu ajuți la împlinirea lor.
Ei arată calea, dar Tu dai puterea de a merge pe ea.
Ei lucrează doar în afară, dar Tu înveți și luminezi inimile.
Ei udă numai deasupra, dar Tu dai puterea de rodire.
Ei cheamă prin cuvinte, dar Tu dai auzului priceperea.

3. Drept aceasta, nu Moise să-mi vorbească, ci Tu, Doanme Dumnezeul meu, Adevărul cel veșnic, ca nu cumva să mor și să rămîn fără roade, dacă voi fi învățat numai în afară, iar înlăuntru

voi rămîne rece, ca nu cumva să-mi fie mie spre osîndire cuvîntul auzit, dar neîndeplinit, cunoscut dar neiubit, crezut dar neurmat.

„**Grăieşte aşadar, Doamne, că sluga Ta ascultă**“ (I Regi 3, 10) ; „**tu ai cuvintele vieţii veşnice**“ (Ioan 6, 69).

Grăieşte-mi, pentru puţina mîngîiere a sufletului meu, pentru îndreptarea întregii mele vieţi, iar Ţie, pentru mărire, laudă şi veşnică cinstire.

CAPITOLUL III

ASCULTĂ CU SMERENIE CUVÎNTUL LUI DUMNEZEU, PE CARE MULŢI NU-L PREŢUIESC

1. Ascultă, fiule, graiurile Mele, graiuri pline de dulceaţă, care, covîrşesc toată ştiinţa filozofilor şi înţelepţilor lumii acesteia.

„**Cuvintele mele sînt duh şi viaţă**“ (Ioan 6, 64), dar ele să nu se judece după înţelesul omenesc.

Ele nu trebuie tîlcuite după deşarta plăcere omenească, ci e nevoie să fie ascultate în tăcere şi să fie primite cu toată smerenia şi cu dragoste fierbinte.

Şi eu am zis : „**Fericit este acela pe care-l înveţi tu, Doamne, şi pe care-l deprinzi întru legea Ta, ca să-i îndulceşti zilele amare**“ (Psalmul 93, 12—13) şi să nu fie urgisit pe pămînt.

2. Eu, zice Domnul, dintru început am învăţat pe profeţi şi pînă acum nu încetez să le vorbesc tuturor ; dar mulţi sînt surzi şi împietriţi la glasul Meu.

Cei mai mulţi ascultă mai bucuroşi lumea decît pe Dumnezeu şi urmează mai degrabă pofta trupului lor, decît ceea ce este plăcut lui Dumnezeu.

Lumea făgăduieşte lucruri vremelnice şi fără de preţ, iar oamenii îi slujesc cu mare rîvnă. Eu făgăduiesc nemărginitele bucurii veşnice, dar inimile muritorilor rămîn reci.

Cine, oare, Îmi slujeşte şi Mi se supune întru toate, cu tot atîta grijă, cum slujeşte lumii şi stăpînitorilor ei ?

„**Ruşinează-te, Sioane, zice marea**“ (Isaia 23, 4) şi dacă mă întrebi de ce, ascultă pricina !

3. Pentru un cîştig de nimic, omul aleargă un drum lung ; pentru viaţa veşnică, mulţi abia ridică o dată piciorul de pe pămînt.

Omul umblă după un cîştig mărunt, se judecă uneori pentru un ban, fără ruşine ; nu pregetă să se obosească zi şi noapte pentru un lucru deşert şi pentru o mică făgăduială.

Dar, vai, ce ruşine ! Pentru bunul neschimbător, pentru răsplata ce nu se poate preţui, pentru cinstea cea mai înaltă şi pentru nesfîrşita mărire zăboveşte să se trudească, fie cît de puţin.

Ruşinează-te, drept aceea, slugă leneşă şi tînguitoare, fiindcă aceia sînt mai dornici de pierzanie de cum eşti tu spre viaţă.

Aceia se bucură de cele deşarte mai mult de cum te bucuri tu, de cele adevărate.

Adeseori ei sînt înşelaţi în nădejdea lor, dar făgăduiala Mea nu amăgeşte pe nimeni şi Eu nu slobozesc gol pe cel ce se încrede întru Mine.

Ceea ce am făgăduit, voi da ; ceea ce am spus, voi împlini, dacă totuşi cineva rămîne credincios în iubirea mea pînă la sfîrşit.

Eu sînt cel ce răsplăteşte pe toţi cei buni şi tot Eu sînt cel ce încearcă mult pe toţi cei evlavioşi.

4. Încrestează în inima ta cuvintele Mele şi pătrunde-le cu grijă, căci ele vor fi tare trebuincioase la vreme de ispită.

Ceea ce nu înţelegi cînd citeşti, vei pricepe în ziua cînd voi veni la tine.

În două chipuri obişnuiesc Eu să vin la cei aleşi ai Mei : uneori prin ispită, alteori prin mîngîieri.

Şi în fiecare zi îi învăţ două lecţii : una, prin care le dojenesc greşelile ; alta, prin care îi îndemn la sporirea bunelor deprinderi.

„**Cel ce are cuvintele Mele şi le leapădă, îşi va găsi Judecătorul în ziua cea de apoi**“ (Ioan 12, 47—48).

RUGĂCIUNE
PENTRU CEREREA HARULUI EVLAVIEI

Doamne, Dumnezeul meu, Tu eşti binele meu ! Dar eu cine sînt ca să cutez să grăiesc către Tine ?

Eu sînt cel mai sărman dintre slujitorii Tăi și sînt un viermișor aruncat, cu mult mai sărman și mai vrednic de lepădat, decît știu și decît cutez eu să grăiesc.

Adu-Ți aminte totuși, Doamne, că nimic nu sînt, nimic nu am și nimic nu pot.

Tu singur ești bun, drept și sfînt, Tu pe toate le poți, pe toate le dai, pe toate le plinești, numai pe cel păcătos îl lași deșert.

„Adu-Ți aminte de îndurările Tale" (Psalmul 24, 6) și umple inima mea cu harul Tău, Tu care nu voiești ca făpturile Tale să fie deșarte.

Cum îmi voi putea duce greul în această sărmană viață, dacă Tu nu mă vei întări cu milosîrdia și cu harul Tău ?

„Nu întoarce fața Ta de la mine" (Psalmul 26, 9), nu zăbovi să mă cercetezi, nu lua de la mine mîngîierea Ta, ca nu cumva **„sufletul meu să fie înaintea Ta ca un pămînt fără de apă"** (Psalmul 142, 6). Doamne, învață-mă să fac voia Ta, învață-mă să umblu cu vrednicie și cu umilință înaintea Ta, căci Tu ești înțelepciunea mea, care mă cunoști cu adevărat și care m-ai cunoscut mai înainte de a fi lumea și mai înainte de a fi venit eu pe lume.

CAPITOLUL IV

SĂ UMBLĂM ÎNTRU ADEVĂR ȘI SMERENIE ÎNAINTEA LUI DUMNEZEU

1. Fiul meu ! Umblă înaintea Mea întru adevăr și caută-Mă totdeauna întru nevinovăția inimii tale.

Cine umblă înaintea Mea întru adevăr, acela va fi apărat de năvălirile vrăjmașului, iar adevărul îl va scăpa de ademenirile și înșelăciunile celor răi.

Dacă adevărul te va lăsa slobod, vei fi cu adevărat slobod și nu te vei mai îngriji de vorbele deșarte ale oamenilor.

Doamne, este adevărat : rogu-mă facă-se cu mine precum zici Tu.

Adevărul Tău să mă învețe, el însuși să mă păzească și să mă ocrotească pînă la sfîrșitul meu fericit.

El să mă debaraseze de orice dorință rea și de orice poftă spre desfrîu și astfel voi umbla înaintea Ta cu toată slobozenia inimii mele.

2. Eu te voi învăța — așa grăiește Adevărul — cele ce sînt drepte și plăcute înaintea Mea.

Gîndește-te cu mare scîrbă și părere de rău la păcatele tale și niciodată să nu socotești că prețuiești ceva pentru că ai făcut niște fapte bune.

Este adevărat că ești un păcătos, copleșit de patimi și înlănțuit de ele.

Prin tine însuți, nu năzuiești spre nimic : repede aluneci, repede te biruiești, repede te tulburi, repede te molești.

Nu ai nimic cu care să te poți lăuda, însă ai multe din care ar trebui să te umilești, căci ești cu mult mai slab de cum îți închipui.

3. Nimic din toate cîte faci să nu ți se pară de preț : nimic mare, nimic scump, nimic de mirare, nimic vrednic de faimă, nimic măreț, nimic de laudă, nimic de dorit, decît numai ceea ce este veșnic.

Mai presus de toate, să-ți placă Adevărul cel veșnic și să te scîrbească marea ta netrebnicie.

De nimic să nu-ți fie teamă, nimic să nu dojenești și de nimic să nu fugi ca de păcatele și de urîtele tale obiceiuri, care trebuie să te întristeze mai vîrtos ca pierderea unor averi.

Unii nu umblă cu inimă curată înaintea Mea, ci duși de dorința de a afla ceva și de mîndrie, voiesc să știe tainele Mele și să priceapă cele înalte ale lui Dumnezeu, neîngrijindu-se de ei înșiși și de mîntuirea lor.

Din pricina mîndriei și dorinței de a ști lucruri noi, aceștia adeseori alunecă în mari ispite și în păcate, căci Eu mă împotrivesc lor.

4. Teme-tè de judecățile lui Dumnezeu, înfricoșează-te de mînia Celui Atotputernic !

Nu cerceta lucrările Celui Preaînalt ; ci pătrunde-ți mai cu osebire fărădelegile tale, vezi cîte rele ai săvîrșit și cît de multe fapte bune ai trecut cu vederea,

Unii își pun toată evlavia lor în cărți, alții în icoane, unii în semne din afară și în plecăciuni.

Unii Mă au pe buze, dar prea puțini în inimă.

Sînt alții care, luminați la minte și curați la inimă, suspină mereu după cele veșnice, le e silă să asculte despre cele lumești, se pleacă cu anevoie spre cele trebuitoare firii omenești.

Aceștia înțeleg ceea ce Duhul adevărului grăiește întru ci, căci el îi învață să nu se uite la cele pămîntești, ci să iubească cele cerești, să treacă peste cele lumești și, toată ziua și noaptea, să dorească cerul.

CAPITOLUL V

MINUNATELE ROADE ALE IUBIRII DUMNEZEIEȘTI

1. Bine ești cuvîntat, Părinte ceresc, Tatăl Domnului meu Iisus Hristos, că ai binevoit să-Ți aduci aminte de mine, sărmanul.

„O, Părinte al îndurărilor și Dumnezeule a toată mîngîierea“ (II Corinteni 1, 3) mulțumescu-Ți că pe mine cel nevrednic de vreo mîngîiere mă însuflețești iarăși uneori cu darul Tău.

Pururea Te binecuvîntez și Te preamăresc cu unul născut Fiul Tău și cu Duhul Sfînt, Mîngîietorul, în vecii vecilor.

O, Doamne Dumnezeule, sfîntul meu iubit, cînd Tu Te vei sălășlui întru inima mea, toate cele dinlăuntrul meu vor sălta de bucurie.

„Tu ești mărirea mea și veselia inimii mele. Tu ești nădejdea mea și scăparea mea, în ziua necazului meu“ (Psalmii 3, 4 ; 118, 111 ; 58, 17).

2. Dar, fiindcă iubirea mea este slabă și vîrtutea șovăielnică, am nevoie să fiu întărit și mîngîiat de Tine.

Drept aceea, coboară la mine mai adesea și îndreaptă-mă cu sfintele învățături, scapă-mă de patimile cele rele și tămăduiește inima mea de toate poftele necurate, pentru ca, tămăduit lăuntric

și cu totul curat, să mă fac vrednic de dragostea Ta, să fiu tare în suferințe și neclătit în stăruința binelui.

3. Mare bun este iubirea ! Cel mai mare bun din lume ; numai ea ușurează tot ce este greu și îndură în același chip tot necazul de orice fel.

Ea duce povara fără greutate și tot amarul îl îndulcește și-i dă gust.

Iubirea față de Iisus te îndeamnă la fapte mari și trezește totdeauna dorința spre desăvîrșire.

Iubirea năzuiește tot mai sus și nu se lasă oprită de lucruri de nimic.

Iubirea vrea să fie slobodă și străină de orice poftă lumească, să nu-i fie împiedicată înfățișarea lăuntrică, nici să ia asupra sa anumite încurcături pentru vreun folos vremelnic, ori să fie covîrșită de vreo nenorocire.

Nimic nu e mai dulce ca iubirea, nimic mai tare, nimic mai înalt, nimic mai îngăduitor, nimic mai plăcut, nimic mai desăvîrșit, nimic mai bun în cer și pe pămînt, fiindcă iubirea e născută din Dumnezeu și numai întru Dumnezeu se sălășluiește, mai presus de toate făpturile Sale.

4. Cine are iubire, zboară, aleargă și se bucură ; e slobod și nimic nu-l ține pe loc.

El dă tot, ca să dobîndească tot și are totul întru toate, fiindcă mai presus de toate, el se bizuie pe Bunul cel mai înalt, din care izvorăște și purcede tot binele.

El nu privește la daruri, ci, mai presus de toate bunurile, el se înalță spre Cel ce le-a dat.

Adeseori iubirea nu cunoaște margini și clocotește peste orice măsură.

Iubirea nu simte povara, nu se gîndește la osteneli, năzuiește mai mult decît poate, nu zice că e ceva cu neputință de făcut, fiindcă socotește că toate-i sînt cu putință și îngăduite.

Drept aceea, iubirea le poate pe toate și îndeplinește și duce la capăt treburi în care cel lipsit de dragoste obosește și cade.

5. Iubirea veghează și dormind nu adoarme, ostenindu-se nu obosește strîmtorată nu este înlănțuită, înfricoșată nu se teme, ci,

ca o flacără vie și ca o făclie aprinsă, s-aruncă în sus și-și deschide drum nezdruncinat.

Cine are iubire, înțelege ce însemnează acest cuvînt.

Iubirea înflăcărată a unui suflet este un strigăt puternic la urechile lui Dumnezeu, zicînd : „O, Dumnezeule, iubirea mea, Tu ești tot al meu, iar eu sînt tot al Tău".

6. Sporește-mi dragostea ca să simt în adîncul inimii dulceața iubirii, să mă topesc și să mă cufund în dragoste.

Să fiu ținut de iubire, să mă ridice mai presus de mine printr-o mare înflăcărare și răpire.

Să cînt cîntec de iubire, să Te urmez întru cele de sus pe Tine, Preaiubitul meu ; inima mea să se topească în lauda Ta, tresărind de dragostea Ta.

Să Te iubesc pe Tine, mai mult decît pe mine, iar pe mine, numai pentru Tine și astfel întru Tine să-i iubesc pe toți cei ce Te iubesc pe Tine, precum poruncește legea dragostei, care strălucește dintru Tine.

7. Iubirea e grabnică, adevărată, evlavioasă, prietenoasă și dulce ; e puternică, răbdătoare, credincioasă, înțeleaptă, trainică, plină de curaj și nu se caută pe sine.

Cînd cineva se caută pe sine, atunci cade din dragoste.

Iubirea e cu grijă, smerită și dreaptă, fără moleșeală, fără ușurătate, nu se îngrijește de lucruri deșarte ; e înfrînată, curată, statornică, liniștită și paznică a tuturor simțurilor.

Iubirea e ascultătoare și supusă celor mai mari, pe sine se socotește de nimic și de dispreț, dar supusă și recunoscătoare față de Dumnezeu, mereu încredințîndu-se și nădăjduind într-Însul, chiar cînd i se pare că e părăsită, fiindcă în iubire nu se trăiește fără durere.

8. Cine nu e gata să rabde toate și să se lase cu totul în voia Preaiubitului său, nu este vrednic să i se spună că este un prieten.

Trebuie ca cel ce are dragoste să îmbrățișeze cu plăcere toate cele aspre și amare, pentru Preaiubitul său și să nu se despartă de El, în fața niciunei întîmplări potrivnice.

CAPITOLUL VI.

PUNEREA LA ÎNCERCARE A ADEVĂRATEI IUBIRI

1. Fiul meu, dragostea ta încă nu este puternică și plină de înțelepciune !

Din ce pricină, Doamne ?

Fiindcă, la o ușoară împotrivire, tu te lași de cele ce ai început și cauți cu însetare o mîngîiere.

Cine are iubire puternică, stă neclintit în ispite și nu crede viclenele ademeniri ale vrăjmașului.

După cum eu îi plac în vreme de fericire, tot așa eu îi plac și la nenorocire.

2. Cine are iubire plină de înțelepciune nu caută atît la darul celui ce iubește, cît la dragostea Celui care îi dă.

El se uită mai degrabă la iubirea decît la binefacerea primită și prețuiește toate darurile mai puțin decît pe Preaiubitul său.

Iubirea curată nu se întemeiază pe un dar, ci pe Mine însumi, mai presus decît orice dar.

Pentru aceea, dacă uneori nu simți față de Mine sau față de Sfinții Mei o iubire mare, așa cum ai vrea, să nu socotești că totul e pierdut.

Acea iubire sfîntă și dulce, pe care o încerci uneori, este urmarea coborîrii harului și un fel de icoană a patriei cerești : de aceea nu te bizui prea mult pe ea, fiindcă se duce așa cum a venit.

Dar lupta împotriva relelor porniri ale inimii și înfrîngerea imboldurilor diavolului, aceasta este semnul unei bune deprinderi și al unei mari vrednicii.

3. Drept aceea nu te lăsa bîntuit de închipuirile străine ale minții, de orice soi ar fi ele.

Păstrează-ți cu tărie hotărîrea și gîndul curat îndreptat către Dumnezeu.

Nu este o nălucire a minții dacă uneori simți că ești deodată răpit sufletește și apoi numaidecît te întorci iarăși la obișnuitele neputinii ale inimii.

Pe acelea, fără să vrei, mai mult le rabzi decît le faci și atîta vreme cît nu-ți plac și te împotrivești lor, ai un cîștig, iar nu o pierdere.

4. Să știi că vechiul dușman se trudește din toate puterile să împiedice dorința ta spre bine și să te îndepărteze de la orice îndeletnicire evlavioasă, adică de la cinstirea Sfinților, de la amintirea patimei Mele, de la gîndirea folositoare la păcatele tale, de la străjuirea inimii și de la neclintita hotărîre de a spori în bunele deprinderi.

El îți trezește mii de gînduri ticăloase ca să-ți pricinuiască scîrbă și groază, să te întoarcă de la rugăciune și de la citirea cărților sfinte.

Lui nu-i place mărturisirea plină de smerenie și, dac-ar putea, te-ar face să încetezi a te împărtăși.

Nu-l crede și nu-ți fie teamă de el, cu toate că adeseori îți întinde lațurile înșelăciunii.

Aruncă-i-le înapoi, atunci cînd îți stîrnește gînduri rele și necurate !

Spune-i : Pleacă, duh necurat, fie-ți rușine, mișelule, cu totul spurcat ce ești, tu, care șoptești urechilor mele asemenea gînduri !

Pleacă de lîngă mine, amăgitor blestemat, că nu vei avea nici o parte de mine ; ci Iisus va fi cu mine ca un puternic biruitor, iar tu vei încremeni rușinat.

Mai bine să mor și să rabd orice chin, decît să ascult de tine.

„**Taci și amuțește**“ (Marcu 4, 39) nu vreau să te mai ascult, în ciuda atîtor tulburări cu care mă tulburi.

„**Domnul este luminarea mea și Mîntuitorul meu, de cine mă voi teme ? Chiar o întreagă armată de s-ar rîndui împotrivă-mi, inima mea nu se teme. Domnul este ajutorul și Mîntuitorul meu**“ (Psalmul 18, 15).

5. Luptă-te ca un ostaș viteaz și, dacă din pricina slăbiciunii vei cădea, adună-ți niște puteri mai mari decît cele dinainte, încrezîndu-te în mai mult har din partea Mea, ferindu-te însă mult de deșarta iubire de sine și de mîndrie.

Din această pricină mulți sînt tîrîți în rătăcire și cad uneori într-o orbire care aproape nu se mai tămăduiește.

Prăbușirea aceasta a celor mîndri, ce se încred nebunește în ei înșiși, să-ți fie ție spre îndemn la priveghere și la necurmată smerenie !

CAPITOLUL VIII

HARUL DUMNEZEIESC SĂ FIE ACOPERIT DE SCUTUL SMERENIEI

1. Fiul meu, e mai folositor și mai bine pentru tine să ascunzi harul evlaviei și să nu te mîndrești cu el, nici să vorbești mult despre el și nici să nu-l prețuiești prea mult, ci mai vîrtos să te socotești neînsemnat și să-ți fie teamă că ți s-a dat fără să fii vrednic de el.

Nu trebuie să fii alipit prea tare de acest simțămînt care se poate schimba destul de repede în altul împotrivă.

Cînd simți că ai har, gîndește-te cît de sărman și de lipsit erai cînd nu-l aveai.

Creșterea vieții duhovnicești nu stă numai în aceea că ai avut harul mîngîierii, ci și în aceea că ai răbdat cu smerenie, cu tărie și înfrînare, luarea harului de la tine, așa încît nici atunci nu te-ai lenevit în grija rugăciunii și nici nu ți-ai îngăduit să părăsești celelalte fapte bune ce trebuie făcute după obicei.

Precum vei putea și vei pricepe mai bine, să faci cu plăcere ce stă în puterea ta și să nu te părăsești cu totul pe tine însuți din pricina înțelenirii și amărăciunii ce simți în suflet.

2. Sînt într-adevăr mulți care, cînd nu le iese la socoteală, își pierd răbdarea și trîndăvesc.

„**Nu totdeauna cărarea omului atîrnă de puterea lui**“ (Ieremia 10, 23), ci a lui Dumnezeu este puterea de a da și a mîngîia, cînd voiește, cît voiește și cui voiește, precum îi place Lui și nimic mai mult.

Unii nesocotiți s-au pierdut pe ei înșiși din pricina harului slaviei, fiindcă au voit să facă mai mult decît puteau, fără să se gîndească la măsura slăbiciunii lor, ci urmînd mai mult imboldul mîndrii decît judecata minții.

Și, fiindcă au cutezat să facă lucruri mai mari de cum era voia lui Dumnezeu, de aceea au pierdut repede harul.

Au ajuns săraci și au rămas de nimic, ei, care și-au pus sălaș în cer, pentru ca, umiliți și sărăciți, să se învețe să zboare nu cu aripile lor, ci să-și pună nădejdea în aripile Mele.

Cei care sînt încă la început și neîncercați în calea Domnului, pot să se înșele și să alunece ușor, dacă se vor cîrmui după sfatul celor înțelepți.

3. Cei care voiesc să urmeze mai mult părerea lor decît să creadă pe cei încercați vor avea un sfîrșit primejdios, dacă totuși nu se vor lăsa de părerea lor.

Rareori cei ce se bizuie pe înțelepciunea lor suferă cu smerenie să fie cîrmuiți de alții.

Este mai bine să știi mai puțin și să ai o pricepere mijlocie dar să fii plin de smerenie, decît să fii o mare comoară de știință, însă încărcat de mîndrie deșartă.

E mai bine să ai puțin, decît să ai mult, și de aci să te umpli de trufie.

Nu este destul de înțelept cel ce se ține numai de veselii, uitînd de sărăcia de altădată și de teama curată de Dumnezeu, căreia îi este frică să nu piardă iarăși harul primit.

Nu judecă drept nici cel care pe vreme de necaz și de greutate se poartă ca un lipsit de orice nădejde și mintea și inima lui se-ndreaptă spre Mine cu mai puțină încredere de cum trebuie.

4. Cel care, în vreme de pace, voiește să fie cît mai la adăpost, acela, în vreme de război, adeseori ajunge un fricos și-un înspăimîntat.

De-ai ști să-ți păstrezi totdeauna smerenia și cumpătarea, n-ai cădea atît de repede în ispită și păcat.

E o frumoasă hotărîre ca, pe vreme de înflăcărare duhovnicească, să te gîndești ce se va întîmpla, cînd lumina va lipsi.

Și dacă într-adevăr piere, gîndește-te că lumina poate să se întoarcă iarăși că Eu am luat-o pentru cîtăva vreme, și anume pentru ca tu să fii mereu în priveghere, iar Eu să fiu mereu preamărit.

5. O asemenea încercare îţi este adeseori mai folositoare, decît dacă s-ar petrece totul mereu după voia ta.

Hărnicia nu trebuie măsurată după numărul vedeniilor ori al mîngîierilor, ori dacă cineva e îndemînatic în cercetarea Sfintelor Scripturi, ori dacă este pus într-un rang înalt.

Vrednicia cuiva se preţuieşte dacă el se întemeiază pe adevărată smerenie şi dacă e plin de iubire dumnezeiască, dacă el caută neîncetat numai mărirea necurmată a lui Dumnezeu, dacă pe sine nu se preţuieşte şi în adevăr se crede tot mai neînsemnat şi dacă se bucură mai degrabă cînd e nesocotit şi umilit, decît dacă e lăudat.

CAPITOLUL VIII

PUŢINA PREŢUIRE DE SINE ÎN OCHII LUI DUMNEZEU

1. **„Voi vorbi cu Domnul Dumnezeul meu, măcar că sînt praf şi cenuşă“** (Facerea 18, 27).

Dacă mă preţuiesc mai mult, iată Tu Te ridici împotriva mea, iar fărădelegile mele grăiesc mărturie adevărată şi eu nu mă pot împotrivi.

Dacă însă mă voi micşora, dacă mă voi socoti de nimic, dacă voi părăsi toată faima mea şi mă voi socoti praf şi cenuşă, precum şi sînt, harul Tău mă va ajuta, iar lumina Ta se va apropia de inima mea şi toată preţuirea mea, oricît de mică, se va cufunda în adîncul nimicniciei mele şi va pieri pe veci.

Acolo îmi vei arăta ce sînt, ce am fost şi unde am venit, că nimic nu sînt şi eu n-am ştiut acest lucru.

Dacă sînt lăsat în seama mea însumi, iată că sînt un nimic şi o întreagă neputinţă.

Dacă însă Tu priveşti spre mine, pe dată mă întăresc şi mă umplu de o nouă bucurie.

E tare de mirat că sînt ridicat atît de repede şi sînt îmbrăţişat de Tine cu atîta bunăvoinţă, eu, care sînt tras totdeauna la fund de greutatea firii mele.

2. Aceasta o face iubirea Ta, care, mă înștiințează mai din vreme și mă ajută în multe nevoi, deși eu nu sînt vrednic de aceasta, și care mă păzește de primejdii grele și care, cu drept cuvînt, mă scapă de nenumărate nenorociri.

Iubindu-mă în chip greșit pe mine însumi, m-am pierdut ; iar căutîndu-Te numai pe Tine, și iubindu-Te cu inimă curată, m-am regăsit și pe mine și pe Tine totodată. Și din această iubire m-am încredințat și mai adînc de nimicnicia mea.

Tu, o Preabunule, Tu faci pentru mine peste ceea ce sînt eu vrednic, și mai mult decît îndrăznesc eu să nădăjduiesc și să Te rog.

3. Binecuvîntat să fii, Dumnezeul meu, căci, deși eu nu sînt vrednic de nici un bine, dărnicia și nemărginită bunătatea Ta niciodată n-au încetat să verse binefaceri chiar peste cei nemulțumitori și mult înstrăinați de Tine.

Întoarce-ne spre Tine, ca să fim mulțumitori, smeriți și evlavioși, căci Tu ești mîntuirea noastră, Tu ești tăria și curajul nostru.

CAPITOLUL IX

SĂ ADUCEM TOATE ÎNAINTEA LUI DUMNEZEU, CEA DIN URMĂ NĂDEJDE A NOASTRĂ

1. Fiul meu, Eu trebuie să fiu cel mai înalt și cel mai din urmă țel al tău, dacă voiești cu adevărat să ajungi fericit.

Prin această dorință se va curăți inima ta, care adeseori este plecată spre sine însăși și spre făpturile pămîntești.

Dacă te cauți pe tine însuți în vreun lucru, numaidecît cazi în lîncezeală și uscăciune.

Drept aceea, pe toate să le pui numai în seama Mea, fiindcă Eu sînt cel care am dat toate.

Astfel să socotești că fiecare făptură pornește de la cel mai înalt bun, adică toate trebuie să fie puse întru Mine, ca obîrșie a lor.

2. Din Mine, ca dintr-un izvor nesleit, își scot apă vie ce mic și cel mare, cel sărac și cel bogat ; iar cei care Îmi slujesc de bună voie și cu drag vor primi dar peste dar.

Cine însă voiește să se preamărească în afară de Mine, or să caute bucuria sa în vreun bun al său, acela nu-și va afla adevărata bucurie statornică, nici nu va fi mulțumit în inima sa, c va fi mereu încurcat și strîmtorat.

Nu trebuie să pui pe seama ta nici un merit, și nici vreunu om să-i dai cinste pentru o bună deprindere a sa, ci să dai totu lui Dumnezeu, fără de care omul n-are nimic.

Eu am dat totul și vreau să capăt iarăși totul și cer cu mar rigoare fapte de mulțumire.

3. Acesta este adevărul cu care este alungată deșertăciune măririi.

Și dacă va pătrunde în suflet harul cerului și adevărata dragoste, nu va mai fi loc nici pentru răutate, nici pentru împietrirea inimii, nici pentru iubirea de sine.

Iubirea dumnezeiască învinge toate și mărește orice putere sufletească.

Dacă judeci drept, te vei bucura numai întru Mine, și numai întru Mine vei nădăjdui : fiindcă **„nimeni nu este bun, decît singur Dumnezeu“** (Luca 18, 19), care trebuie lăudat și binecuvîntat mai presus de toate și întru toate.

CAPITOLUL X

LEPĂDÎND CELE LUMEȘTI, E PLĂCUT SĂ SLUJEȘTI LUI DUMNEZEU

1. Acum voi grăi iarăși, Doamne, și nu voi tăcea ; voi vorbi la urechile Dumnezeului meu, Domnului meu și Împăratului meu Celui dintru înălțime :

„O, ce mare mulțime de bucurii, Doamne, ai păstrat pentru cei ce se tem de Tine !“ (Psalmul 30, 20).

Dar ce ești pentru cei care Te iubesc, ce ești pentru cei ce-Ți slujesc Ție din tot sufletul lor !

Cu adevărat nu se poate spune bucuria celor ce Te privesc pe Tine, bucurie pe care o verși peste cei care Te iubesc.

În deosebi mi-ai arătat bunătatea iubirii Tale prin aceea că eu nu eram și Tu m-ai creat ; eu am rătăcit departe de Tine, iar Tu m-ai adus ca să slujesc Ție și m-ai învățat să Te iubesc.

2. O, izvor al iubirii veșnice ! Ce voi spune despre Tine ?

Cum Te voi putea uita, pe Tine care Te-ai îndurat să-Ți aduci aminte de mine, cînd, istovit și prăpădit, pogoram povîrnișul pierzaniei ?

Te-ai milostivit de robul Tău, mai mult decît nădăjduiam și ai vărsat harul și bunătatea, mai mult decît eram vrednic.

Cu ce îți voi răsplăti acest har ?

Căci nu este dat tuturor să părăsească toate, să lase lumea și să ducă viață mănăstirească.

Au doară, e mare greutate să-Ți slujesc Tie, căruia toată făptura trebuie să i se plece ?

Nu trebuie să mi se pară că fac un lucru mare cînd slujesc ! Ceea ce este pentru mine mai degrabă mare și mi se pare de mirare, este că Tu te înduri ca pe mine cel sărman și nevrednic, să mă primești ca rob al Tău și să mă numeri între servitorii Tăi iubiți.

3. Iată, ale Tale sînt toate pe care le am și cu care slujesc Ție.

Și totuși, dimpotrivă, Tu îmi slujești mie, mai mult decît eu, Ție.

Iată, cerul și pămîntul, pe care le-ai creat spre slujba omului, sînt de față : ele împlinesc zilnic ceea ce le-ai poruncit Tu.

Și nu numai atît : chiar pe îngeri i-ai orînduit spre slujba omului.

Iar pe toate acestea le întrece îndurarea Ta, că Tu însuți slujești omului și ai făgăduit că Te vei da lui.

4. Ce-Ți voi da eu, pentru toate atîtea mii de bunătăți ?

O, dac-aș putea să-Ți slujesc în toate zilele vieții mele ! Sau măcar o zi de-aș putea să-Ți slujesc cu vrednicie. Într-adevăr Tu ești vrednic de toată slujirea, de toată cinstea și de laudă veșnică.

Tu ești cu adevărat Stăpînul meu, iar eu sînt un biet slujitor al Tău, fiind dator să-Ți slujesc cu toate puterile și să nu mă siint obosit niciodată, aducîndu-Ți laude.

Așa voiesc, așa doresc : îndură-Te și umple lipsurile mele !

5. Mare cinste, deosebită mărire este pentru cineva, să slujească Ție și să înlăture toate, pentru Tine.

Mare har vor primi cei ce vor lua de bună voie, jugul, pentru a intra în prea sfîntă slujba Ta.

Cea mai dulce mîngîiere a Sfîntului Duh o vor afla cei ce se vor lepăda de orice desfătare trupească, pentru iubirea față de Tine.

O mare descătușare sufletească vor dobîndi cei ce vor intra pe calea cea strîmtă și se vor lepăda de orice grijă lumească.

6. O, dulce și plăcută slujire lui Dumnezeu, prin care omul află cu adevărat slobozenia și sfințenia !

O, sfîntă supunere a unei vieți evlavioase, care faci pe om asemenea Îngerilor, plăcut lui Dumnezeu, înfricoșat diavolilor și pildă tuturor credincioșilor.

O, slujire vrednică de îmbrățișat și totdeauna vrednică de dorit, prin care omul se învrednicește de cel mai mare bun și dobîndește o bucurie fără de sfîrșit !

CAPITOLUL XI

CUMPĂNEȘTE ȘI STĂPÎNEȘTE DORINȚELE INIMII

1. Fiul meu, trebuie să înveți încă multe lucruri, pe care nu le cunoști bine.

Care sînt acestea, Doamne ?

Să supui dorințele tale întru totul voinței Mele ; să nu fii iubitor de tine însuți, ci un dornic următor al voinței Mele.

Adeseori dorințele te aprind și te îmboldesc cu putere ; tu însă

gîndește-te dacă ești îmboldit pentru mărirea Mea, ori mai degrabă pentru folosul tău.

Dacă e vorba de Mine, vei fi mulțumit oricum voi hotărî Eu. Dacă dimpotrivă se ascunde ceva la mijloc din ceea ce este al tău, iată ceea ce te încurcă și te apasă.

2. Drept aceea nu te încrede prea mult într-o dorință ce ți-a trecut prin minte, fără să ceri sfatul Meu, ca nu cumva după aceea să te căiești și să nu-ți mai placă ceea ce la început ți-a plăcut și l-ai socotit ca mai bun.

Nu trebuie urmată numaidecît orice pornire ce ți se pare bună, după cum nu trebuie alungată de la început orice pornire ce nu ți-ar plăcea.

E bine uneori să-ți înfrînezi chiar îndeletnicirile și dorințele bune, ca nu cumva să cazi într-o învălmășeală a minții și să nu trezești sminteală în alții prin purtarea ta neobișnuită, ba chiar prin împotrivirea altora să te tulburi deodată și să te prăbușești.

5. Alteori într-adevăr trebuie să te ții tare și bărbătește împotriva poftei trupului și să nu asculți ce voiește sau ce nu voiește trupul, ci mai degrabă să te trudești să-l supui sufletului, chiar dacă n-ar voi el.

Și pînă atunci trebuie mustrat și silit să se supună slujirii, pînă ce e gata pentru toate, să învețe să se mulțumească și cu puțin, să-i placă și lucrurile fără podoabe și să nu cîrtească împotriva a ceea ce nu-i e pe plac.

CAPITOLUL XII

DEPRINDE-TE CU RĂBDAREA ȘI CU LUPTA ÎMPOTRIVA PATIMILOR

1. Doamne, Dumnezeul meu, precum văd, răbdarea îmi este foarte trebuitoare, căci în viață se întîmplă multe necazuri.

Orice aș face ca să am liniște, viața mea nu poate să fie fără luptă și fără durere.

Așa este, fiul Meu, dar eu nu voiesc ca tu să cauți o liniște care să fie lipsită de ispite și în care să nu întîmpini împotriviri, ba încă atunci să socotești că ai aflat pacea, cînd te vei fi deprins cu tot felul de necazuri și vei fi fost încercat de multe împotriviri.

Dacă vei spune că nu poți îndura atît de mult, atunci cum vei suferi focul iadului ?

Dintre două rele trebuie ales totdeauna cel mai puțin rău.

Astfel, ca să scapi de chinurile viitoare, veșnice, trudește-te să suferi cu răbdare, pentru Dumnezeu, nenorocirile de față.

Oare, crezi că oamenii ce duc o viață lumească, nu suferă de loc sau suferă puțin ?

Nu vei afla așa ceva, chiar dacă vei întreba pe cei plini de desfătări.

3. Dar aceștia au, zici tu, multe plăceri și fac ceea ce vor, așa că necazurile lor atîrnă prea puțin.

4. Fie, să zicem, că au tot ce au voit. Dar cît va ține asta ?

Iată, **„ca fumul se sting bogații veacului“** (Psalmul 36, 20) și nu le va rămîne nici o amintire a bucuriilor lor trecute.

Dar, în vremea vieții lor, nu duc un trai fără amărăciune și fără dușmănie și teamă. Căci din aceleași lucruri din care-și trag desfătările, de acolo își primesc de obicei și durerea ca pedeapsă. Și e drept astfel, fiindcă ei caută desfătări fără frîu și urmează lor și și le împlinesc cu tulburare și cu amărăciune.

O, ce scurte, ce mincinoase, ce nelegiuite și ce rușinoase sînt toate !

Și totuși, din pricina beției și orbiei, nu înțeleg : ci ca niște animale fără minte, pentru o fărîmă de desfătare a unei vieți trecătoare, aleargă spre moartea sufletului.

Drept aceea, tu, fiul Meu, **„nu umbla după poftele tale, ci întoarce-te de la voia ta“** (Ecclesiastul 18, 30i, **„Desfată-te întru Domnul și El îți va împlini cererile inimii tale“** (Psalmul 36, 4).

5. Dacă vrei să te desfătezi cu adevărat și să fii mîngîiat din plin de Mine, iată, binecuvîntarea ta va fi în lepădarea tuturor plăcerilor josnice : astfel ți se va da o bogată mîngîiere.

Şi cu cît te vei depărta mai mult de toate bucuriile făpturilor pămînteşti, cu atît vei găsi la Mine mîngîieri mai plăcute şi mai puternice.

Dar la acestea nu vei ajunge fără oarecare întristare la început şi fără truda luptei.

Obişnuinţa înrădăcinată se va împotrivi, dar ea va fi înfrîntă de o obişnuinţă mai bună.

Trupul va cîrti, dar el va fi frînat de ardoarea sufletului.

Te va aţîţa şi te va întărîta vechiul şarpe, dar prin rugăciune va fi alungat şi pe lîngă aceasta, printr-o îndeletnicire folositoare îi vei închide întrarea cea mare.

CAPITOLUL XIII

SUPUNE-TE SMERIT, DUPĂ PILDA LUI IISUS HRISTOS

1. Fiul Meu, cine caută să fugă de supunere, acela fuge el însuşi de harul dumnezeiesc. Şi cel care caută să aibă ale sale deosebite, acela pierde ceea ce au toţi laolaltă.

Cel care nu se supune cu drag şi de la sine mai marelui său, acela dovedeşte că trupul său nu i se supune încă în chip desăvîrşit, ci adeseori se răzvrăteşte şi cîrteşte.

Pentru aceea învaţă-te repede să te supui mai marelui tău, dacă doreşti să-ţi stăpîneşti trupul.

Mai repede este învins duşmanul din afară, dacă omul dinlăuntru n-a fost nimicit.

Nu este un duşman mai îngrozitor şi mai primejdios pentru sufletul tău, decît tu însuţi, cînd nu eşti întru totul de aceeaşi părere cu cugetul tău.

Trebuie negreşit să ajungi la un adevărat dispreţ de tine însuţi, dacă vrei să înfrîngi trupul şi sîngele.

Fiindcă te iubeşti fără margini pe tine însuţi, de aceea te cutremuri la gîndul de a te supune întru totul voinţei altora.

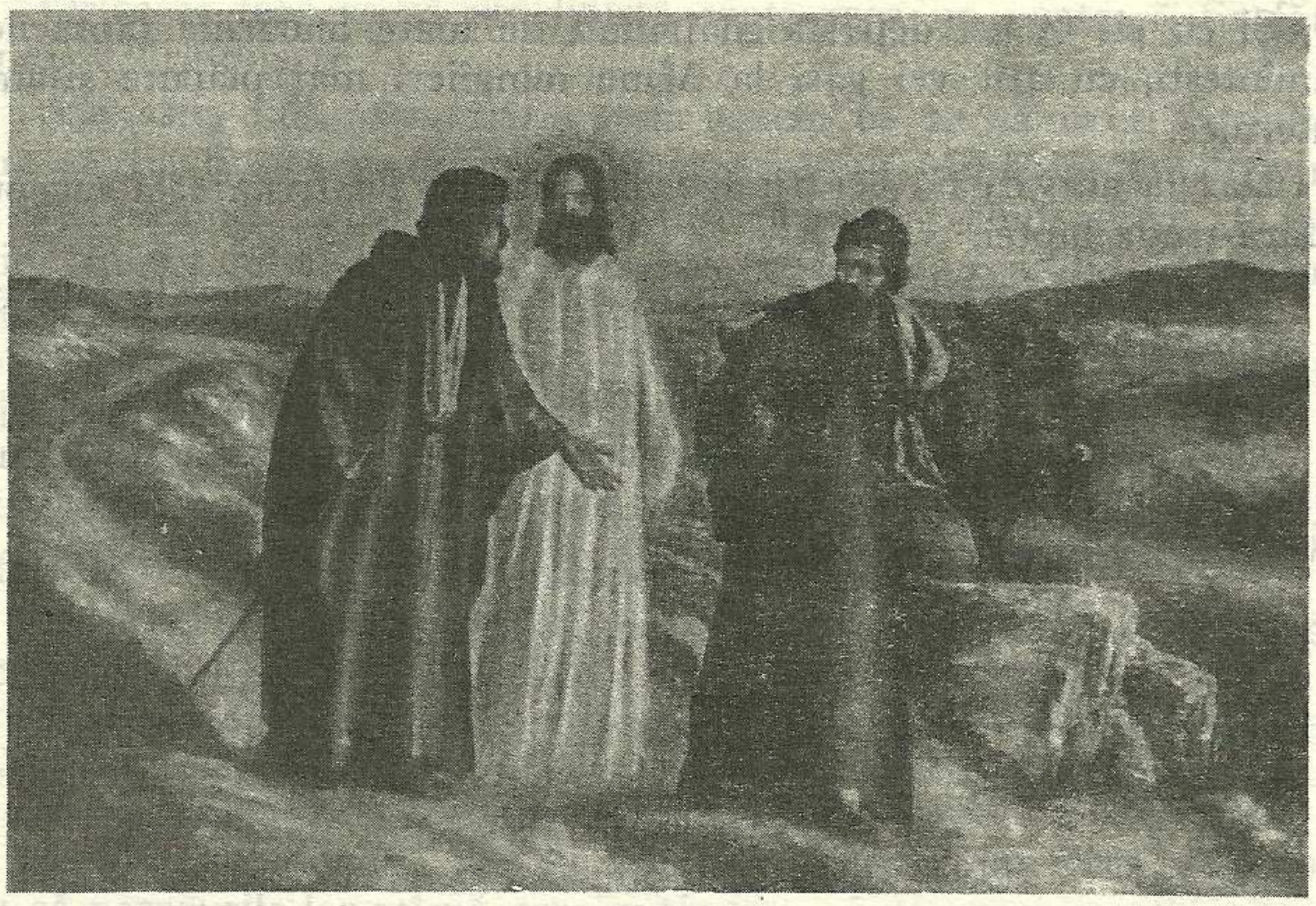

„. . . cînd vii Tu, ne ridicăm și viem"

2. Dar ce lucru mare este, dacă tu, care ești praf și un nimic, te supui unui om, pentru voia lui Dumnezeu, de vreme ce Eu, Cel Atotputernic și Preaînalt, care am creat totul din nimic, m-am supus cu smerenie, unui om pentru tine ?

Făcutu-m-am cel mai umil și cel mai de jos dintre toți ca să înfrîng trufia ta prin umilința Mea.

Praf ce ești, învață-te să asculți ! Pămînt și tină, învață-te să te umilești și să te pleci sub picioarele tuturor.

Învață-te să-ți înfrîngi voința și să suferi orice fel de supunere.

3. Ațîță-te împotriva ta însuți și nu lăsa să trăiască în tine nici un fel de mîndrie, ci arată-te atît de supus și de mic, încît toți să poată trece peste tine și să te calce în picioare, **cum calcă noroiul ulițelor**" (Psalmul 17, 46).

Ai să te plîngi de ceva, fiu al nimicniciei ?

Ce poți grăi împotriva celor ce te învinuiesc, păcătos întinat care de-atîtea ori ai supărat pe Dumnezeu și care de nenumărate ori ai fost vrednic să mergi la iad ?

Dar ochiul Meu te-a cruțat, fiindcă sufletul tău este scump înaintea Mea, ca să cunoști iubirea Mea și să fii mereu recunoscător pentru binefacerile Mele și să te nevoiești neîncetat spre o adevărată supunere și umilință și să suferi cu răbdare disprețul de tine însuți.

CAPITOLUL XIV

GÎNDEȘTE-TE LA JUDECĂȚILE TAINICE ALE LUI DUMNEZEU, CA SĂ NU TE MÎNDREȘTI CU FAPTELE BUNE

1. Judecățile tale, Doamne, tună deasupra mea și cu spaimă și cutremur, Tu zgudui toate oasele mele, iar sufletul meu este tare înfricoșat.

Rămîn înmărmurit și mă gîndesc că **„nici cerurile nu sînt curate în fața ochilor tăi“** (Iov 15, 15).

„Dacă și întru îngeri ai găsit răutate“ (Iov 4, 18) și totuși nu i-ai iertat, ce se va întîmpla cu mine ?

„Stelele au căzut din cer“ (Apocalipsa 6, 13), iar eu, care sînt praf, ce cutez să spun ?

Aceia, ale căror fapte se socoteau vrednice de laudă, au căzut în cele mai de jos, iar pe cei ce mîncau pîinea Îngerilor, i-am văzut că se veseleau din mîncarea porcilor.

2. Nu este deci sfințenie, dacă Tu, Doamne, îți tragi înapoi mîna Ta.

Înțelepciunea nu mai e de folos, dacă Tu nu o cîrmuiești.

Puterea nu mai ajută la nimic, dacă Tu nu o sprijinești ; nu e feciorie adevărată, dacă Tu nu o aperi, nici o strajă nu folosește dacă nu e de față sfînta Ta veghere.

Lăsați în părăsire, ne cufundăm și pierim ; cînd vii Tu, ne ridicăm și viem. Cînd ne clătinăm, Tu ne întărești ; cînd sîntem reci, Tu ne încălzești.

3. O, ce umil și de nimic trebuie să mă simt ! Cît de puțin trebuie să prețuiesc ceea ce se pare că e bun în mine !

O, cît de adînc trebuie să mă plec înaintea nepătrunselor Tale judecăți, Doamne, cînd văd că eu nu sînt altceva decît un nimic și iarăși nimic.

O, ce greutate nemărginită ! O, ce mare fără țărmuri, în care nu mai găsesc din mine nimic.

Unde este deci ascunzișul trufiei ? unde este încrederea în tăria sufletească ?

Toată lauda deșartă s-a stins în adîncul judecăților Tale despre mine !

4. Ce este orice trup în fața Ta ?

„Oare, se va preamări vasul de lut înintea celui ce l-a făcut ? (Isaia 29, 16).

Cum poate, oare, să se umple de laudă deșartă acela a cărui inimă este cu adevărat supusă lui Dumnezeu ?

Lumea întreagă nu va putea trezi mîndrie în acela pe care adevărul și l-a făcut slujitor. Nu va fi mișcat de gura tuturor celor ce-l laudă, acela care și-a pus întreaga sa nădejde în Dumnezeu.

Chiar cei care vorbesc, toți sînt un nimic : ei trec odată cu zgomotul vorbelor lor, **„dar adevărul Domnului rămîne în veac“** (Psalmul 116, 2).

CAPITOLUL XV

CE TREBUIE SĂ ZICEM ȘI SĂ FACEM, CÎND SE TREZEȘTE O DORINȚĂ ÎN NOI

1. Fiul Meu, în orice se întîmplă, să zici astfel : Doamne, dacă aceasta este bunăvoința Ta, facă-se așa !

Doamne, dacă va fi spre mărirea Ta, facă-se aceasta în numele Tău.

Doamne, dacă Tu socotești că-mi face bine și că-mi este de folos, atunci dăruiește-mi mie acest lucru, pentru ca să-l folosesc spre mărirea Ta.

Dacă știi însă că-mi va fi vătămător și că nu folosește la mîntuirea sufletului, depărtează de la mine o asemena dorință.

Nu orice dorință vine de la Duhul Sfînt, chiar dacă omului i s-ar părea dreaptă și bună.

E greu să judeci drept dacă duhul cel bun sau dimpotrivă cel rău te îmboldește să dorești lucrul acesta ori pe celălalt, sau dacă ești îmboldit chiar de însuși duhul tău.

Mulți din cei care socoteau la început că sînt îndemnați de un duh bun, la sfîrșit au văzut că s-au înșelat.

2. Drept aceea, cînd se înfățișează înaintea minții ceva vrednic de dorit, trebuie să ceri și să te rogi cu frică de Dumnezeu și cu inimă smerită și mai ales trebuie să lași totul în seama Mea cu deplină înfrîngere de sine și să zici :

Doamne, Tu știi cum e mai bine, facă-se fie una, fie alta, așa cum voiești Tu. Dă ce voiești, cît voiești și cînd voiești.

Fă cu mine, precum știi și cum îți place mai mult, și spre mai mare mărirea Ta.

Pune-mă unde voiești și fă cu mine întru toate, cum dorești. Sînt în mîna Ta ; întoarce-mă în toate părțile.

Eu sînt sluga Ta, gata de orice, pentru că nu doresc să mai trăiesc pentru mine, ci pentru Tine ; o, dacă s-ar putea să viețuiesc în vrednicie și în desăvîrșire !

RUGĂCIUNE
PENTRU ÎMPLINIREA VOIEI LUI DUMNEZEU

Dăruiește-mi, Preabunule Iisuse, harul Tău, ca să-l am întru mine și să lucreze cu mine și să rămînă cu mine pînă la sfîrșit.

Dăruiește-mi ca totdeauna să doresc și să voiesc ceea ce-Ți este mai primit și mai bine plăcut Ție.

Voia Ta să fie a mea, iar voia mea să urmeze totdeauna voia Ta, într-o desăvîrșită unire.

Fă-mă să voiesc una cu Tine și să nu voiesc ce nu voiești Tu și nici să nu pot să voiesc sau să nu voiesc, ceea ce voiești sau nu voiești Tu !

Învrednicește-mă să mor față de tot ce e lumesc și să mă bucur că sînt disprețuit și necunoscut de lume, pentru numele Tău.

Dăruiește-mi ca, mai presus de tot ceea ce se poate dori, să mă odihnesc întru Tine și inima mea să găsească pacea întru Tine.

Tu ești pacea cea adevărată a inimii, Tu ești singura ei odihnă ; afară de Tine, toate sînt apăsătoare și neliniștite.

„În această pace", adică întru Tine, care ești cel mai mare și singurul bun veșnic, **„acolo voi adormi și mă voi odihni"** (Psalmul 4, 9). Amin.

CAPITOLUL XVI

ADEVĂRATA MÎNGÎIERE TREBUIE CĂUTATĂ NUMAI LA DUMNEZEU

1. Tot ce pot să doresc sau să gîndesc pentru mîngîierea mea, nu aștept aici în viața aceasta, ci în cea viitoare.

Dacă numai eu singur aș avea toate mîngîierile lumii și de-aș putea să mă bucur de toate plăcerile ei, fără nici o îndoială că acestea n-ar putea ține mult.

De aceea, suflete al meu, tu nu vei putea să fii întru totul mîngîiat, nici cu desăvîrșire mulțumit, decît numai întru Dumnezeu, mîngîietorul sărmanilor și sprijinitorul umiliților.

Mai așteaptă puțin, suflete al meu, așteaptă făgăduiala dumnezeiască și vei avea belșug de toate bunătățile în cer.

Dacă poftești cu prea multă rîvnă pe cele de pe pămînt, vei pierde pe cele veșnice și pe cele cerești.

Folosește-te de cele vremelnice , dar dorința ta să fie la cele veșnice.

Nu te poți sătura de nici un bun vremelnic, fiindcă tu n-ai fost făcut ca să trăiești cu cele trecătoare.

2. Chiar de-ai stăpîni toate bunurile ce s-au făcut, n-ai putea să fii mulțumit și fericit ; ci întreaga ta mulțumire și fericire se află

la Dumnezeu, care a creat toate. Această fericire nu este așa cum socotesc și cum o laudă iubitorii fără de minte ai lumii, ci așa precum o așteaptă bunii credincioși ai lui Hristos și cum o simt uneori oamenii cu duh și cu inimă curată, **a căror viață este în ceruri** (Filipeni 3, 20).

Deșartă și scurtă este orice mîngîiere omenească.

Fericita și adevărata mîngîiere este aceea care se simte în inimă venind de la Adevăr.

Omul evlavios poartă cu sine pretutindeni pe mîngîietorul său, Iisus, și zice către El :

„Fii alături de mine, Doamne Iisuse, în tot locul și în toată vremea. Mîngîierea mea să fie voința de a fi lipsit cu drag de orice mîngîiere omenească.

Iar dacă-mi lipsește mîngîierea Ta, atunci voința Ta și dreapta încercare să-mi fie mie cea mai înaltă mîngîiere.

„Căci nu pînă la sfîrșit ne vei certa și nici de-a-pururea te vei mînia“. (Psalmul 103, 9).

CAPITOLUL XVII

LUI DUMNEZEU SĂ-I ÎNCREDINȚĂM GRIJILE NOASTRE

1. Fiul Meu, lasă-mă să fac cu tine ce voiesc, căci Eu știu ce-ți este ție de folos. Tu gîndești ca un om și în multe treburi judeci așa cum te îndeamnă dorința omenească.

Doamne, adevărat este ce spui Tu. Mai mare este vegherea Ta pentru mine, decît toată grija pe care o pot eu purta de mine însumi.

Mereu e gata să cadă cine nu-și pune întru Tine toată grija sa.

Doamne, de vreme ce voința mea rămîne dreaptă și neclintită întru Tine, fă din mine ce-Ți va plăcea.

Căci orice vei face din mine, nu poate fi decît bun.

Dacă voiești ca eu să stau întru întuneric, fii binecuvîntat, iar dacă voiești să stau în lumină, fii iarăși binecuvîntat.

Dacă mă învrednicești să fiu mîngîiat, fii binecuvîntat, iar dacă voiești să fiu întru necazuri, fii de asemenea totdeauna binecuvîntat !

Fiul Meu, așa trebuie să te porți dacă voiești să mergi alături de Mine. Să fii astfel gata să suferi, după cum să fii gata să te bucuri.

Trebuie să fii bucuros atît cînd ești sărac și lipsit, ca și cînd ești bogat și avut.

2. Doamne, cu drag voi suferi pentru Tine, orice vei voi să vină peste mine.

Cu aceeași inimă voi primi din mîna Ta binele și răul, ceea ce este dulce și ce este amar, bucuria și întristarea și țin să-Ți mulțumesc pentru toate cîte mi se întîmplă.

Ferește-mă de orice păcat și nu mă voi teme de moarte și nici de iad.

Numai Tu să nu mă părăsești pentru veșnicie și să nu mă ștergi din cartea vieții, și nimic nu mă va strica, orice necaz ar veni peste mine.

CAPITOLUL XVIII

SĂ ÎNDURĂM, CA ȘI HRISTOS, CU TĂRIE, NECAZURILE VREMELNICE

1. Fiul Meu, Eu m-am pogorît din ceruri pentru mîntuirea ta ; am luat asupra Mea nenorocirile tale, nu de nevoie, ci din dragoste, ca să te înveți cu răbdarea și să duci fără supărare necazurile vremelnice.

Căci din ceasul nașterii Mele și pînă la moartea mea de pe cruce, n-am fost lipsit de durere.

Am trăit în mare sărăcie de bunuri pămîntești ; am auzit multe cîrtiri împotriva Mea ; am răbdat cu blîndețe înfruntări și ocări ; pentru binefaceri, am primit nemulțumiri ; pentru minuni, blesteme ; pentru învățături, dojane.

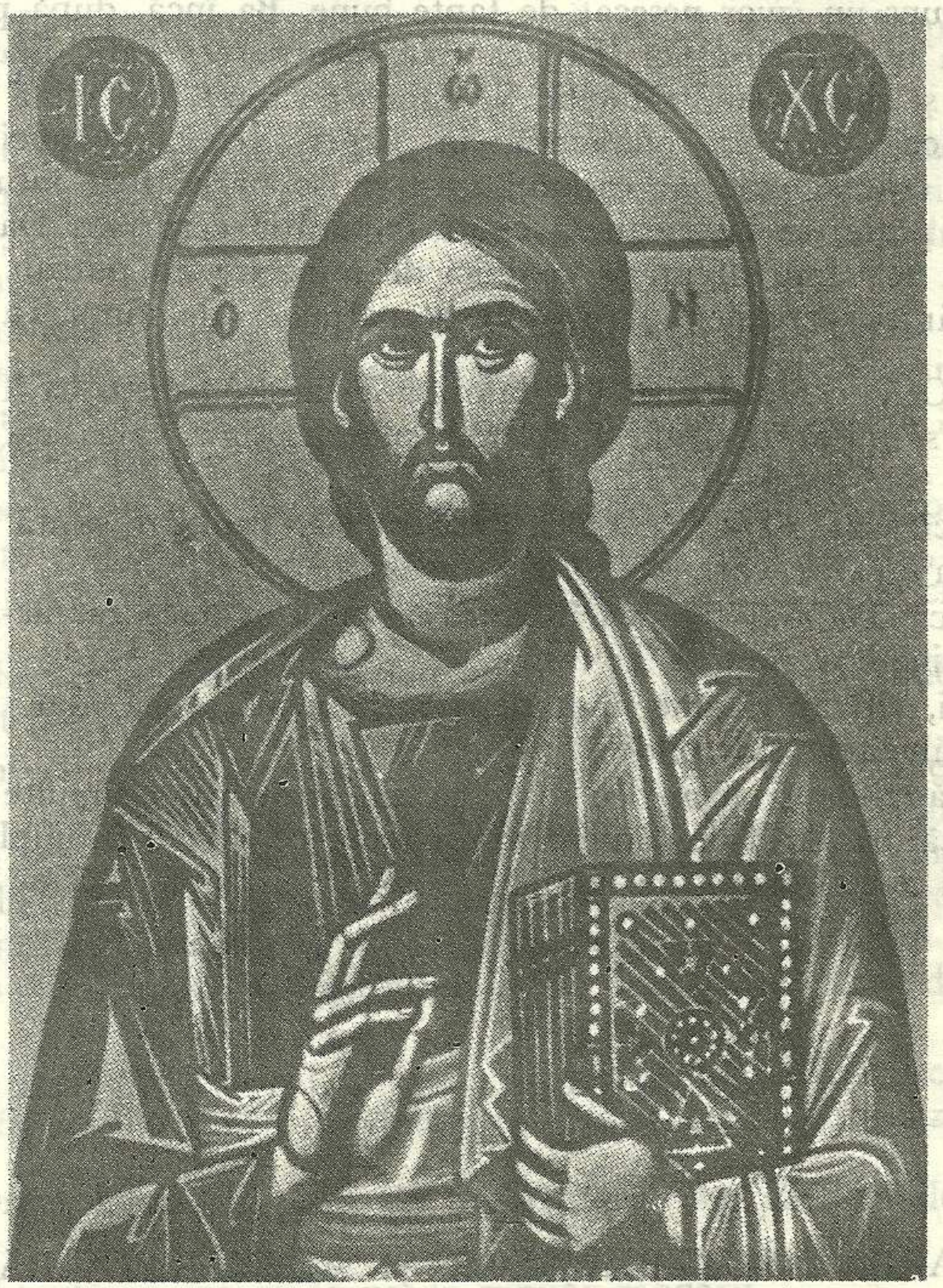

„. . . fii totdeauna binecuvîntat"

2. Doamne, fiindcă Tu ai fost atît de răbdător în viața Ta, împlinind prin aceasta întru totul voia Tatălui Tău, se cuvine ca și eu, un sărman păcătos, să îndur cu răbdare toate, după voia Ta ; și să duc povara vieții trecătoare, atît cît vei voi Tu.

Căci, deși viața aceasta este împovărată, totuși, prin harul Tău,

ea a ajuns un izvor nesecat de fapte bune. Ba încă, după pilda Ta și după urmele Sfinților Tăi, ea este, pentru cei slabi, mai ușoară de dus și chiar mai strălucită. Și este și cu mult mai plină de mîngîieri decît cum era odinioară, în Legea veche. Atunci poarta cerului era închisă, iar drumul spre ea se părea mai întunecos și atît de puțini se îngrijeau să caute împărăția cerurilor. Dar atunci nici cei ce erau drepți și vrednici de mîntuire nu puteau să intre în împărăția cerurilor mai înainte de patima și de sfînta Ta moarte.

3. O, cîte mulțumiri sînt dator să-Ți aduc, pentru că Te-ai milostivit să-mi arăți și mie și tuturor credincioșilor, calea cea dreaptă și bună spre împărăția Ta cea veșnică.

Căci viața Ta este calea noastră : și printr-o sfîntă răbdare mergem la Tine, care ești coroana noastră.

Dacă Tu n-ai fi mers înaintea noastră și dacă nu ne-ai fi învățat, cine s-ar gîndi să Te urmeze ?

Vai, cîți ar rămîne mult departe în urmă, dacă n-ar privi la preastrălucitele Tale pilde !

Iată, chiar și acum, cu toate că am auzit atît de multe minuni și învățături ale Tale, sîntem totuși reci : ce s-ar fi întîmplat, dacă n-am fi avut o astfel de lumină, ca să Te urmăm pe Tine ?

CAPITOLUL XIX

RĂBDAREA NEDREPTĂȚILOR ȘI ADEVĂRATA RĂBDARE

1. Ce sînt aceste vorbe, fiul Meu ? Nu te mai plînge, gîndindu-te la patima Mea și a celorlalți Sfinți.

„Încă nu te-ai împotrivit pînă la sînge“ (Evrei 12, 4).

Ceea ce pătimești tu e puțin față de aceia care au pătimit atît de multe, care au fost atît de puternic ispitiți, atît de greu necăjiți, de nenumărate ori încercați și urmăriți.

Așadar adu-ți aminte de suferințele tare grele ale altora, ca să duci mai ușor pe ale tale cele prea mici. Și dacă nu ți se par prea

mici, vezi nu cumva aceasta să fie din pricina nerăbdării tale !

Dar, fie că sînt mici, fie că sînt mari, trudește-te să le porți pe toate, cu răbdare.

2. Cu cît te pregătești mai bine să rabzi, cu atît dovedești mai multă înțelepciune și arăți mai multă vrednicie. Ba încă vei răbda mai ușor, cînd sufletul și deprinderea s-au pregătit cu hotărîre pentru aceasta.

Să nu zici : nu pot să îndur acestea de la un așa om și nici nu trebuie să rabd acestea, fiindcă mi-a pricinuit o grea vătămare și mă învinuiește de fapte care nici prin minte nu mi-au trecut ; de la altul însă le voi suferi voios și cum voi socoti că e mai bine.

Nesocotită este o asemenea gîndire, care nu pune preț pe buna deprindere a răbdării și pe Acela care va avea s-o încunune, ci mai degrabă stă să cîntărească oamenii și pagubele ce i s-au pricinuit.

3. Nu are adevărată răbdare cel ce nu voiește să rabde, decît numai cît i se pare lui și de la cine-i place.

Omul cu adevărat răbdător însă nu se uită de la cine-i vine suferința, dacă acesta este mai marele său, ori cineva de seama lui, sau unul mai mic, dacă este un om bun și sfînt, sau este unul rău și nevrednic. Ci el primește de la oricine, cu recunoștință, necazurile ce i se întîmplă oricît de grele și oricît de multe ar fi, totul venind din mîna lui Dumnezeu și socotindu-le pe toate ca un lucru de mare preț.

Căci la Dumnezeu nu va putea să treacă fără plată nici o suferință, fie cît de mică, dar îndurată totuși pentru Dumnezeu.

4. Drept aceea, fii gata de luptă, dacă vrei să dobîndești biruința.

Fără luptă nu poți să ajungi la cununa răbdării.

Dacă nu vrei să suferi, însemnează că nu vrei să fii încununat.

Dacă însă dorești să primești cununa, luptă-te bărbătește, îndură cu răbdare !

Fără muncă nu ajungi la odihnă și nici fără luptă nu dobîndești biruința.

5. Facă-se mie, Doamne, cu putință, prin har, ceea ce din fire se pare cu neputință.

Tu știi ce puțin pot eu suferi și ce repede sînt doborît, cînd se ridică înaintea mea o ușoară împotrivire.

Fă-mi plăcută și vrednică de dorit orice încercare plină de necazuri, pentru numele Tău, căci suferința și loviturile ce rabd pentru Tine, sînt mult mîntuitoare pentru sufletul meu.

CAPITOLUL XX

MĂRTURISEȘTE-ȚI NEPUTINȚA ȘI NENOROCIRILE VIEȚII

1. **Mărturisi-voi împotriva mea, nedreptatea mea** (Psalmul 31, 5), spune-voi către Tine, Doamne, neputința mea.

Adeseori un lucru de nimic mă doboară și mă înspăimîntă.

Mă hotărăsc să mă țin cu tărie, dar la cea dintîi ispită ușoară, ajung la mare strîmtorare.

Uneori, dintr-un lucru de nimic, se ivește o mare ispită.

Și în vreme ce mă socotesc ceva mai la adăpost, cînd nici nu simt, mă văd adesea aproape răsturnat de o ușoară suflare.

2. Caută, Doamne, așadar, spre umilința și spre slăbiciunea mea, cunoscută Ție pretutindeni, îndură-Te și **„scoate-mă din noroi, ca să nu mă afund“** (Psalmul 68, 15) și să nu rămîn acolo doborît pînă la sfîrșit.

Ceea ce mă lovește și mă umple de rușine înaintea Ta, este slăbiciunea mea și neputința de a mă împotrivi poftelor.

Dar, cu toate că acestea nu au totdeauna îngăduirea mea, totuși năvala lor este grea și supărătoare, și mi-e tare silă să trăiesc zilnic în luptă.

De aci îmi cunosc slăbiciunea mea, că totdeauna niște închipuiri ticăloase ale minții năvălesc în inima mea mult mai ușor de cum pleacă.

3. O, Atotputernice Dumnezeu al lui Israel, apărătorul sufletelor credincioase, caută spre truda și durerea robului Tău și ajută-l în tot ce face.

Întrarmează-mă cu putere de sus, ca nu cumva omul cel vechi, neputinciosul trup, încă nesupus cu totul sufletului, să mă stăpî-

nească, el, împotriva căruia trebuie să lupt, cîtă vreme încă mai răsuflu în această viaţă prea nefericită.

Vai, ce viaţă este aceasta, în care nu lipsesc necazurile şi nenorocirile, în care toate sînt pline de curse şi de duşmani !

Căci, dacă trece un necaz şi o ispită, vine alta ; ba chiar în vreme ce lupta cu cea dintîi e în toi, vin altele mai multe, nebănuite.

4. Atunci, cum poate să fie dragă o viaţă care are atîtea amărăciuni, bătută de atîtea rele şi nenorociri ?

Cum mai poate fi numită viaţă, dacă este izvorul morţii şi al stricăciunii ?

Şi totuşi este iubită şi este căutată de mulţi ca să se desfăteze într-însa.

Adeseori lumea e dojenită că e deşartă şi înşelătoare, şi totuşi nu e părăsită cu uşurinţă, deoarece poftele cărnii sînt foarte puternice.

Unele lucruri te fac s-o iubeşti, iar altele s-o dispreţuieşti.

Spre iubirea lumii te trag **„pofta trupului, pofta ochilor şi trufia vieţii“** (I Ioan 2, 16) ; dar greutăţile şi nenorocirile ce le urmează în chip firesc, nasc ura şi sila de viaţă.

5. Dar, vai, ce nenorocire, desfătarea cea ticăloasă înfrînge mintea robită lumii, **„şi omul socoteşte drept plăceri să fie sub robia simţurilor“** (Iov 30, 7), fiindcă nu vede şi nu simte frumuseţea şi farmecul lăuntric al tăriei sufleteşti.

Cei care dispreţuiesc cu totul lumea şi se nevoiesc să trăiască pentru Dumnezeu sub o sfîntă supunere, aceia cunosc fericirea cerească, făgăduită celor ce s-au lepădat cu adevărat de ei înşişi şi văd mai limpede cît de greu rătăceşte şi în cîte feluri se înşeală lumea.

CAPITOLUL XXI

MAI PRESUS DE TOATE BUNURILE ŞI DARURILE, ODIHNA SUFLETULUI STĂ ÎNTRU DUMNEZEU

1. Mai presus de toate şi întru toate, suflete al meu, totdeauna te vei odihni întru Domnul, fiindcă el însuşi este odihna veşnică a Sfinţilor.

Învrednicește-mă, prea dulce și prea iubite Iisus, să mă odihnesc întru Tine, mai mult decît în orice făptură, mai mult decît în sănătate și frumusețe, mai mult decît în orice mărire și cinste, mai mult decît în toată puterea și rangul, mai presus decît toată știința și ascuțimea minții, mai presus decît toate bogățiile și meșteșugurile, decît orice bucurie și veselie, mai presus decît orice faimă și laudă, mai presus decît orice plăcere și mîngîiere, mai presus de orice nădejde și făgăduială, de orice vrednicie și dorință, mai presus decît toate darurile și răsplătirile pe care Tu poți să le dai și să le reverși peste noi, mai presus de orice mulțumire și desfătare pe care o poate pricepe și simți mintea, în sfîrșit mai presus de Îngeri și Arhangheli, și decît toată oastea cerului, mai presus de toate cele văzute și cele nevăzute, mai presus de tot ce nu ești Tu, Dumnezeul meu.

2. Căci Tu, Doamne Dumnezeul meu, mai presus de toate ești nesfîrșit de bun !

Numai Tu ești preaînalt, numai Tu ești preaputernic, numai Tu preaîndestulat și întru totul plin.

Numai Tu ești preadulce și atotmîngîietor, prea frumos și prea iubitor.

Numai Tu ești preastrălucit, preamărit peste toate, întru Tine sînt, au fost și vor fi adunate la un loc în chip desăvîrșit, toate bunurile.

Drept aceea, orice-mi vei da în afară de Tine însuți, ori îmi vei descoperi sau făgădui, dacă nu Te văd și nu Te primesc pe Tine însuți, este prea puțin și neîndestulător.

Pentru că, într-adevăr, inima mea nu se poate odihni și nu se poate liniști întru totul, decît numai întru Tine, trecînd peste orice dar și peste orice făptură.

3. O, preaiubite Mire, Iisuse Hristoase, preacurat iubitor, stăpînitor a toată făptura, cine-mi va da, oare, aripile adevăratei slobozenii, ca să zbor și să mă odihnesc la Tine ?

O, cînd mi se va da să fiu întru totul slobod și să văd cît de dulce ești Tu, Doamne Dumnezeul meu ?

Cînd mă voi face una cu Tine în așa fel, încît, pentru dragostea față de Tine, să nu mă mai simt pe mine, ci numai pe Tine, mai presus de toată simțirea și măsura, așa cum nu știe nimeni ?

Acum însă adeseori suspin și-mi port cu durere nenorocirea mea.

Căci în valea aceasta a plîngerilor, am întîmpinat multe rele, care adeseori *mă tulbură, mă necăjesc și mă întunecă ; mă încurcă* neîncetat și mă țin locului, mă înșeală și mă prind, ca să n-am calea deschisă spre Tine și să nu mă bucur de plăcutele Tale îmbrățișări, alături totdeauna de sufletele fericite.

4. Suspinul meu și marea jale de pe pămînt, să te înduplece, o, Iisuse, strălucirea măririi veșnice, mîngîietorul sufletului rătăcit !

În fața Ta, gura mea rămîne fără glas, dar tăcerea mea îți vorbește.

Cît încă va mai zăbovi Domnul meu pînă să vină ?

Să vină la mine, săracul Său rob, și să mă înveselească.

Tindă mîna Sa și să mă smulgă pe mine nefericitul, din toată strîmtorarea.

Vino, vino, fiindcă fără Tine nu am nici o zi, nici un ceas de bucurie, căci Tu ești bucuria mea, și fără de Tine masa mea e goală.

Sărman sînt și ca un întemnițat legat în cătușe, pînă ce prin lumina venirii Tale la mine mă vei împuternici, îmi vei da slobozenie și-mi vei arăta fața Ta prietenoasă.

Să caute alții altceva în locul Tău, să caute tot ce le va plăcea ; mie însă nimic nu-mi place și nu-mi va plăcea, afară de Tine, Dumnezeul meu, nădejdea mea și mîntuirea veșnică.

Nu voi tăcea și nu voi înceta să Te rog, pînă ce harul Tău se va întoarce, iar Tu îmi vei vorbi în lăuntrul meu.

Iată-mă, sînt de față : **„iată-mă, am venit la Tine, fiindcă m-ai chemat“** (I Regi 3, 9).

Lacrimile Tale și dorința sufletului Tău, smerenia și înfrîngerea inimii Tale m-au înduplecat și m-au adus la Tine.

5. Și eu am zis : Doamne, Te-am chemat și am dorit să mă bucur de Tine și sînt gata să mă leapăd de toate pentru Tine.

Tu cel dintîi m-ai îndemnat să Te caut.

Drept aceea fii binecuvîntat, Doamne, că ai arătat această bunătate cu robul Tău, după mulțimea milostivirii Tale.

Ce-ar mai avea de spus robul Tău înaintea Ta, decît numai să se smerească în fața Ta, aducîndu-ți aminte totdeauna de nedreptatea și nimicnicia sa !

Căci nimeni nu este asemenea Ţie în toate cele minunate ale cerului şi ale pămîntului.

Lucrurile Tale sînt întru totul desăvîrşite, judecăţile drepte, iar purtarea Ta de grijă cîrmuieşte toate.

Drept aceea laudă şi mărire Ţie, o Înţelepciunea Tatălui !

Să te laude şi să Te binecuvînteze gura mea, inima mea împreună cu toată fătpura !

CAPITOLUL XXII

ADU-ŢI AMINTE DE NENUMĂRATELE BINEFACERI ALE LUI DUMNEZEU

1. Deschide, Doamne, inima mea pentru legea Ta şi învaţă-mă să umblu întru poruncile Tale. Fă-mă să înţeleg voia Ta şi să-mi aduc aminte cu mare grijă şi cu multă băgare de seamă, de toate binefacerile Tale, atît de cele obşteşti, cît şi de cele pentru mine în parte, ca de aici înainte să mă învrednicesc a-Ţi mulţumi cum se cuvine.

Ştiu cu adevărat şi mărturisesc că nici chiar pentru cel mai mic dar eu nu sînt în stare să-Ţi mulţumesc cum trebuie. Eu sînt prea mic faţă de bunătăţile ce mi-ai pus înainte şi, cînd gîndesc la măreţia Ta, mintea mea se pierde în faţa măririi Tale.

2. Tot ce avem în suflet şi în trup, în afară sau înăuntru, în chip firesc sau mai presus de fire, toate sînt binefacerile Tale şi toate Te arată pe Tine ca pe un binefăcător îndurat şi plin de bunătate, de la care am primit toate cele bune.

Iar dacă unul a primit mai mult, iar altul mai puţin, totuşi ale Tale sînt toate şi fără Tine nu se poate căpăta nici cel mai mic bun.

Cel care a primit daruri mai mari, nu se poate lăuda cu vreo ispravă a sa şi nici nu se poate înălţa peste alţii şi nici să-şi bată joc de cei ce au primit puţin, fiindcă acela e mai mare şi mai bun

care se socotește nevrednic și care este mai smerit și mai evlavios în mulțumirile sale.

Iar cel care se socotește că este mai prejos decît toți și se crede mai nevrednic, acela este cu atît mai potrivit să primească daruri mai mari.

3. Cel care a primit mai puține bunuri nu trebuie să fie mîhnit și nici să fie supărat ori să pizmuiască pe cel mai avut, ci mai degrabă să privească spre Tine, și să preamărească dărnicia Ta, care versi darurile Tale atît de îmbelșugat, fără nici o plată, de bună voie și fără să cauți la fața oamenilor.

Toate pornesc de la Tine: drept aceea Tu trebuie să fii lăudat întru toate.

Tu știi să dai fiecăruia ceea ce-i este de folos ; și pentru ce unul are mai puțin și altul mai mult, nu este dat nouă să facem această deosebire, ci numai Ție, care hotărești hărnicia fiecăruia.

4. Pentru aceea, Doamne Dumnezeule, eu socotesc că mi-ai făcut un mare bine, că nu am multe bunuri, din care să iese în afară și după socotința oamenilor, laudă și mărire.

Astfel cineva, gîndindu-se la sărăcia și la puținul preț al ființei sale, nu numai că nu se cuvine să simtă o greutate sau tristețe ori o descurajare, ci mai vîrtos o mîngîiere și o mare bucurie fiindcă, Tu, Dumnezeule, Ți-ai ales ca prieteni și slujitori pe cei săraci și umili și disprețuiți de lumea aceasta.

Mărturii sînt înșiși Apostolii Tăi, pe care i-ai pus mai mari peste tot pămîntul.

Și totuși au petrecut în lume fără nici o tînguire, așa smeriți și nevinovați, fără pic de răutate și viclenie, **„încît se bucurau să sufere ocări pentru numele Tău“** (Faptele Apostolilor 5, 41), și îmbrățișau cu mare drag lucruri de care lumea se îngrozea.

5. Drept aceea nimic nu trebuie să bucure pe cel ce Te iubește pe tine și pe cel ce cunoaște binefacerile Tale, fără numai împlinirea întru el a voii Tale și a orînduirii Tale veșnice.

De aceasta trebuie să fie atît de mulțumit și de mîngîiat, încît el să dorească bucuros să fie cel mai mic, așa cum altul dorește să fie cei mai mare ; și astfel să fie împăcat cu cel mai din urmă

loc ca și cu cel dintîi, tot așa de bucuros cînd e disprețuit și neluat în seamă și fără nume și faimă, ca și cum ar fi nai cinstit și mai mare decît ceilalți din lume.

Căci voia Ta și iubirea măririi Tale trebuie să covîrșească pe toate și acestea trebuie să-l mîngîie și să-i placă mai mult decît orice binefacere ce a primit sau pe care o va primi.

CAPITOLUL XXIII

PATRU LUCRURI CARE ADUC MULTĂ PACE SUFLETULUI

1. Fiul meu, acum te voi învăța calea păcii și a unei adevărate slobozenii.

Fă, Doamne, precum grăiești, fiindcă îmi place să ascult aceasta.

Nevoiește-te, fiule, să faci mai degrabă voia altuia, decît voia ta.

Alege totdeauna ce este mai puțin, decît ceea ce este mai mult.

Caută mereu locul cel mai de jos și fii supus tuturor.

Să dorești totdeauna și să te rogi ca să se împlinească întru tine în chip desăvîrșit, voia lui Dumnezeu.

Iată, un asemenea om intră în împărăția păcii și a liniștei.

2. Doamne, această scurtă învățătură cuprinde în sine multă desăvîrșire.

Ea are puține cuvinte, dar e plină de înțeles și bogată în roade.

Dacă aș putea s-o păzesc cu credință, n-ar trebui să se nască în mine așa de ușor nici o tulburare.

Căci ori de cîte ori mă simt strîmtorat și împovărat, iau seama că m-am depărtat de această învățătură.

Dar Tu, care poți toate și care dorești totdeauna desăvîrșirea sufletului, mărește întru mine harul Tău ca să pot împlini învățătura Ta și să se săvîrșească mîntuirea mea.

RUGĂCIUNE
ÎMPOTRIVA GÎNDURILOR RELE

„Doamne Dumnezeul meu, nu te depărta de la mine ; Dumnezeul meu, ia aminte spre ajutorul meu (Psalmul 70, 12), căci s-au stîrnit întru mine tot soiul de gînduri și groază mare s-a năpustit peste sufletul meu.

Cum voi trece prin ele nevătămat ?

Cum le voi înfrînge ?

„Eu voi merge înaintea ta“, zice Domnul, **„și voi umili pe falnicii pămîntului“** (Isaia 45, 2).

Deschide-voi porțile temniței și-ți voi descoperi tainele cele ascunse.

Fă, Doamne, precum grăiești și să piară de la fața Ta toate gîndurile rele.

Nădejdea și singura mea mîngîiere este ca în orice necaz să alerg la Tine, să mă încred Ție, să Te chem din adîncul inimii și să aștept cu răbdare mîngîierea Ta.

RUGĂCIUNE
PENTRU LUMINAREA MINȚII

Luminează-mă, bunule Iisuse, cu lumina făcliei lăuntrice și îndepărtează din lăcașul inimii mele tot întunericul.

Înfrînează-mi multele gînduri pribege și nimicește ispitele care se năpustesc cu putere asupra mea.

Luptă-Te vitejește pentru mine și zdrobește fiarele veninoase : adică poftele ademenitoare, ca să se facă pace prin puterea Ta și să răsune prisosul laudei Tale în locul cel sfînt, adică în cugetul curat.

„Poruncește vînturilor și furtunilor ; zi mării : liniște-te, iar vîntului de miazănapte : nu mai sufla ; și va fi liniște mare“ (Marcu 4, 39).

„Trimite lumina ta și adevărul tău“ (Psalmul 42, 3), ca ele să lumineze deasupra pămîntului, căci eu sînt un pămînt deșert și gol, pînă ce mă vei lumina Tu.

Varsă harul Tău peste mine, toarnă roua cerească în inima mea, trimite apele evlaviei, să ude fața pămîntului, ca să rodească roadă bună și prea bună.

Ridică mintea covîrșită de povara păcatelor și îndreaptă toate dorințele mele spre cele cerești, pentru ca, gustînd din dulceața fericirii de sus, să-mi fie urît să mă gîndesc la cele pămîntești.

Smulge-mă și mă scapă de orice mîngîiere trecătoare a făpturilor pămîntești, fiindcă nici o creatură nu este în stare să-mi liniștească pe deplin dorul meu și să mă mîngîie.

Leagă-mă de Tine cu legătura cea nestricată a iubirii, căci numai Tu îndestulezi pe cel ce Te iubește și fără de Tine toate sînt zadarnice.

CAPITOLUL XXIV

NU CERCETA FAPTELE ALTUIA

1. Fiul meu, nu fi dornic să afli ceva despre altul și nu te împovăra cu griji deșarte.

„De ce te îngrijești de acesta sau de celălalt ? Tu urmează-mă pe Mine“ (Ioan 21, 22). Ce-ți pasă dacă acela este așa sau în altfel ? Sau dacă acesta de aici face sau vorbește așa și așa ?

Nu ești tu dator să răspunzi pentru alții ; dar pentru tine însuți vei da seama. Așadar, pentru ce să te amesteci într-ale altora ?

Iată, Eu îi cunosc pe toți și văd toate cîte se petrec sub soare ; și știu ce este în lăuntrul fiecăruia, ce gîndește, ce voiește și încotro îl duce gîndul lui.

Drept aceea toate trebuie lăsate în voia Mea ; iar tu păstrează-te întru totul în pace și lasă pe cel ce se zbuciumă, să se zbuciume cît va voi.

Veni-va peste el tot ce face și tot ce vorbește, fiindcă pe Mine nu mă poate înșela.

2. Nu te îngriji de umbra unui nume mare, nici de prietenia cu mulți și nici de o deosebită iubire a oamenilor. Căci acestea dau naștere la împrăștierea minții și la mari întunecimi ale inimii.

Ţi-aş grăi bucuros cuvîntul Meu şi ţi-aş dezvălui tainele, dacă ai aştepta cu drag venirea Mea şi Mi-ai deschide poarta inimii. Gîndeşte-te la viitor, veghează în rugăciuni şi fii smerit întru toate.

CAPITOLUL XXV

ÎN CE STĂ ADEVĂRATA PACE A INIMII ŞI ADEVĂRATA DESĂVÎRŞIRE

1. Fiul meu, Eu am spus: **„Pace vă las vouă; pacea Mea o dau vouă, nu precum o dă lumea v-o dau Eu vouă“** (Ioan 14, 27).

Toţi doresc pacea, dar nu se îngrijesc de cele ce duc la adevărata pace.

Pacea Mea e cu cei smeriţi şi blînzi la inimă.

Pacea ta o vei găsi în multa răbdare.

Dacă Mă vei asculta şi vei urma glasul Meu, vei putea să te bucuri de multă pace.

2. Aşadar, ce să fac?

În orice împrejurare, ia seama la ceea ce faci şi la ceea ce vorbeşti şi orice gînd al tău să fie îndreptat ca să-mi placă numai Mie, iar afară de Mine să nu cauţi şi să nu doreşti nimic.

Nu judeca grabnic spusele sau faptele altora şi nu te amesteca în treburi ce nu sînt în sarcina ta. Astfel se va putea să fii tulburat cît mai puţin şi cît mai rar.

Dar, ca să n-ai nici un fel de tulburare şi să nu suferi nici o durere sufletească sau trupească, lucrul acesta nu se află în veacul de acum, ci în odihna cea veşnică.

Drept aceea să nu socoteşti că ai găsit adevărata pace, de vreme ce nu simţi nici o povară şi că totul merge bine, dacă nu ai nici un vrăjmaş, ori că totul este desăvîrşit, dacă se face după dorinţa ta.

Să nu crezi că eşti cineva mare sau să te socoteşti că eşti deosebit de iubit dacă ai fost plin de evlavie şi de bucurie lăuntrică,

fiindcă nu prin acestea se cunoaște adevăratul iubitor al binelui, și nu în acestea stă sporul și desăvîrșirea omului.

Atunci, în ce, Doamne ?

Să te încredințezi din toată inima, voinței dumnezeiești, fără să cauți cele ce sînt ale tale, nici în lucrurile mărunte, nici în cele mari, nici în cele vremelnice, nici în cele veșnice, în așa chip, încît să rămîi cu aceeași înfățișare, aducînd mulțumiri și la bine și la rău, cîntărind toate cu aceeași măsură.

Dacă vei fi atît de puternic și îndelung răbdător în nădejde încît, cu toată lipsa unei mîngîieri lăuntrice, totuși să-ți pregătești inima pentru a îndura necazuri și mai mari și nu-ți vei spune că n-ar trebui să suferi atît de multe, ci pe Mine mă vei găsi drept în toate orînduirile Mele și vei lăuda sfințenia Mea, atunci vei umbla în adevărata și dreapta cale a păcii și vei avea nădejde fără îndoială că vei vedea iarăși cu bucurie fața Mea.

Căci, dacă vei ajunge la o desăvîrșită lepădare de tine însuți, să știi că atunci te vei bucura de bogăția unei păci, atît cît e cu putință pe drumul acestei vieți.

CAPITOLUL XXVI

ÎNĂLȚIMEA UNEI MINȚI SLOBODE SE CAPĂTĂ MAI DEGRABĂ PRINTR-O RUGĂCIUNE SMERITĂ DECÎT PRIN CITIRE

1. Doamne, datoria unui bărbat desăvîrșit este să nu înceteze niciodată să privească spre cele cerești și să treacă prin numeroasele griji, ca și cum n-ar avea nici o grijă, nu ca un trîndav, ci avînd însușirea unei minți slobode, nefiind alipit prin vreo poftă nesăbuită de vreo făptură oarecare.

2. Rogu-te, Preasfinte Dumnezeul meu, scapă-mă de grijile acestei vieți, ca nu cumva să mă cufund întru ele, de numeroasele nevoi ale trupului, ca să nu fiu cuprins de vreo desfătare, de toate piedicile sufletului, ca nu cumva frînt de greutăți, să mă prăbușesc.

Nu vorbesc despre acele lucruri pe care deșertăciunea lumească le vînează cu atîta drag, ci de acele nenorociri care, în urma blestemului obștesc al morții, îngreuiază sufletul robului Tău și-l ţin locului, ca să nu ajungă la slobozenia minții, de cîte ori dorește.

3. O, Dumnezeul meu, dulceața cea nespusă, schimbă pentru mine, în amărăciune orice mîngîiere trupească ce mă întoarce de la iubirea bunurilor veșnice și mă trage la sine spre rău, prin farmecul unei desfătări vremelnice.

Să nu mă biruiască, Dumnezeul meu, să nu mă biruiască trupul și sîngele, să nu mă înșele lumea și vremelnica ei mărire, să nu fiu amăgit de diavol și de viclenia lui.

Dă-mi putere să mă împotrivesc, răbdare ca să sufăr și tărie ca să stau neclintit.

În locul tuturor mîngîierilor lumii, dăruiește-mi prea dulcea ungere a duhului Tău, iar în locul iubirii pămîntești, umple-mă de iubirea Numelui Tău !

4. Iată că mîncarea, băutura, îmbrăcămintea și celelalte ce sînt trebuitoare pentru viața trupească, toate acestea sînt o povară pentru un suflet înflăcărat.

Dăruiește-mi ca să mă folosesc întru cumpătare de asemenea mijloace de viețuire și să nu mă încurc dorindu-le peste măsură.

Nu este îngăduit să ne lipsim de toate acestea, fiindcă firea trupească trebuie păstrată.

Legea sfîntă însă oprește umblarea după cele ce sînt de prisos și după cele care mai vîrtos dezmiardă, căci altminteri, trupul se ridică împotriva sufletului.

Între acestea două, mîna Ta, rogu-mă să mă îndrumeze și să mă învețe să nu fac nimic prea mult.

CAPITOLUL XXVII

IUBIREA DE SINE ÎMPIEDICĂ FOARTE MULT PE OM SĂ AJUNGĂ LA BINELE CEL MAI ÎNALT

1. Fiul meu, ca să dobîndești totul, trebuie să dai tot și nimic să nu fie numai al tău.

Să știi că iubirea de tine însuți te nimicește mai mult de cît orice alt lucru de pe lume.

Cineva ține mai mult sau mai puțin la un lucru, după dragostea și alipirea pe care o are față de el.

Dacă iubirea ta e curată, dreaptă și nevinovată, tu nu vei fi robit de nimic.

Nu pofti ceea ce te poate împiedica și lipsi de slobozenia lăuntrică.

E de mirare că nu te încredințezi Mie, din tot adîncul inimii tale, cu toate pe care le poți dori ori avea.

2. De ce te mistui cu o zadarnică întristare ? Pentru ce te împovărezi cu niște griji trecătoare ?

Lasă-te în voia Mea și nimic nu vei suferi.

Dacă umbli ba după una, ba după alta, dacă vrei să fii cînd ici, cînd colo, așa cum îți e de folos și așa cum îți place mai mult, niciodată nu vei fi în liniște și scutit de griji ; căci în tot lucrul se găsește o lipsă și în tot locul va fi cineva împotrivă.

3. Așadar ceea ce dobîndești sau ceea ce înmulțești în afară, nu ajută întru nimic, ci mai degrabă acestea trebuie disprețuite și dezrădăcinate din inimă.

Și acest lucru să-l pricepi nu numai despre bani și despre bogății, ci și despre umblarea după onoruri și despre dorința laudelor deșarte, care trec toate odată cu lumea.

Locul de adăpostire nu aduce mîntuire, dacă lipsește duhul rîvnitor spre desăvîrșire.

Liniștea căutată în afară nu e statornică, dacă starea inimii n-are o temelie puternică.

Iată deci : dacă nu te reazimi pe Mine, te poți muta, dar nu te poți face mai bun.

Căci, îndată ce se ivește prilejul și-l primești, vei da iarăși peste acelea de care ai fugit, ba chiar peste altele mai rele.

RUGACIUNE
PENTRU CURĂȚENIA INIMII ȘI PENTRU ÎNȚELEPCIUNE CEREASCĂ

Întărește-mă, Dumnezeule, cu harul Sfîntului Duh !

Fă ca să se întărească întru mine omul duhovnicesc și inima mea să alunge toată grija cea fără folos și toată strîmtorarea, să nu

„... reazimă-te pe Mine"

fiu tras de tot soiul de pofte, după vreun lucru deșert, chiar de preț, ci să le privesc pe toate ca pe niște lucruri trecătoare, iar pe mine ca pe cel ce trece tot așa ca și ele, „**căci nimic nu e statornic sub**

soare, unde toate sînt deşertăciune şi mîhnire a sufletului" (Ecclesiastul 1, 14).

O, cît de înţelept este cel ce judecă astfel !

5. Dă-mi, Doamne, înţelepciune cerească, să mă învăţ să Te caut pe Tine înaintea a toate, și să Te găsesc, să-mi placi și să Te iubesc mai presus decît orice, iar pe celelalte să le înţeleg așa precum sînt, după rînduiala înţelepciunii Tale.

Dă-mi cumînţenie, ca să fug de cel linguşitor și răbdare ca să îndur pe dușman, căci e o mare înţelepciune să nu fii mișcat de orice vînt de vorbe și să nu-ţi pleci urechea unei linguşitoare sirene : numai astfel mergi fără greș pe drumul început.

CAPITOLUL XXVIII

ÎMPOTRIVA LIMBILOR CLEVETITOARE

1. Fiul meu, nu te necăji dacă unii gîndesc rău despre tine și grăiesc ceea ce nu-ţi place să auzi.

Tu trebuie să gîndești despre tine chiar și mai rău și să crezi că nimeni nu e mai slab decît tine.

Dacă trăiești o viață lăuntrică, nu vei cîntări mult niște vorbe ce zboară în vînt.

Nu e puţină înţelepciune să taci la vreme rea și să-ţi întorci inima spre Mine și să nu fii tulburat de judecata omenească.

2. Pacea ta să nu atîrne de gura oamenilor.

Căci, fie că vor tălmăci în bine faptele tale, fie că le vor tălmăci în rău, tu nu ești, prin aceasta, un alt om.

Unde este adevărata pace și adevărata mărire ?

Oare, nu întru Mine ?

Și cel ce nu poftește să fie pe placul oamenilor și nici nu se teme că nu le e pe plac, acela se va bucura de multă pace. Din iubi-

rea dezmățată și din teama deșartă ia naștere orice tulburare a inimii și împrăștierea simțurilor.

CAPITOLUL XXIX

LA VREME DE TULBURARE, CHEAMĂ PE DUMNEZEU ȘI BINECUVÎNTEAZĂ-L

1. Binecuvîntat să fie numele Tău în veci, Doamne, care ai voit ca această încercare și acest necaz să vină peste mine. Nu le pot alunga, ci trebuie să alerg la Tine, ca să mă ajuți și să le faci spre folosul meu.

Doamne, acum mă aflu în necaz, iar inimii mele nu-i e bine și mult mă zdruncină chinul acesta.

Și acum, Părinte preaiubit, ce voi zice ?

Sînt prins întru strîmtorări.

„Scapă-mă de ceasul acesta ! Ci am ajuns în acest ceas, ca tu să fii preamărit“ (Ioan 12, 27—28) de vreme ce am fost cu totul smerit, iar Tu m-ai mîntuit.

Binevoiește, Doamne, și mă mîntuiește, căci eu, sărmanul, ce pot să fac și undé mă voi duce fără Tine ?

Dă-mi răbdare, Doamne, și de rîndul acesta.

Ajută-mă, Dumnezeul meu, și nu mă voi teme, oricît de împovărat voi fi.

2. Și acum, înconjurat de acestea, ce voi zice ? **„Doamne, facă-se voia ta“** (Matei 6, 10) : după dreptate am fost lovit de necazuri și greutăți.

Trebuie negreșit să le sufăr — o, dac-aș avea răbdare — pînă ce va trece furtuna și se va face liniște.

Puternică este însă mîna Ta cea atotputernică, să ia de la mine această încercare și să îmblînzească năvala ei, ca nu cumva să mă prăbușesc deodată, așa cum ai făcut de-atîtea ori cu mine, Dumnezeul meu, milostivirea mea.

Și cu cît îmi e mai greu, cu atît Ție îți e mai ușoară **această schimbare a dreptei Celui Preaînalt** (Psalmul 76, 11).

CAPITOLUL XXX

CERE AJUTORUL LUI DUMNEZEU ŞI FII ÎNCREDINŢAT CĂ VEI PRIMI IARĂŞI HARUL SĂU

1. Fiul meu, **„Eu sînt Domnul, care dă tărie în ziua necazului“** (Naum 1, 7).

Vino la mine, cînd eşti necăjit.

Ceea ce te împiedică cel mai mult de la mîngîierea cerească, este faptul că te îndrepţi prea tîrziu spre rugăciune.

Căci, mai-nainte de a mă ruga pe Mine, din toată puterea, tu cauţi tot soiul de mîngîieri în cele din afară.

De aceea toate acestea îţi folosesc puţin, pînă ce iei seama că Eu sînt cel care mîntuiesc pe cei ce nădăjduiesc întru Mine şi nu este ajutor tare în afară de Mine, nici sfat folositor şi nici doctorie tămăduitoare.

Dar acum, după ce ţi-ai venit în fire, în urma furtunii, întăreşte-te la lumina îndurărilor Mele, căci sînt aproape, zice Domnul, ca să pun la loc toate — nu numai aşa cum erau — dar şi mai deplin şi cu prisosinţă.

2. **Oare, îmi este mie ceva greu** (Ieremia 32, 27), ori mă voi asemăna cu cel care zice, dar nu face ?

Unde este credinţa ta ?

Rămîi tare şi neclintit !

Fii îndelung răbdător, fii bărbat viteaz : îţi va veni mîngîierea la vremea ei.

Aşteaptă-Mă, aşteaptă **„că voi veni şi te voi tămădui“** (Matei 8, 7).

O încercare este aceea care te chinuieşte şi o teamă deşartă care te spăimîntă.

La ce-ţi foloseşte grija de cele ce se pot întîmpla în viitor, fără numai ca să ai întristare peste întristare ?

„Ajunge unei zile răutatea ei“ (Matei 6, 34).

Zadarnic este și nefolositor să te tulburi ori să te veselești de cele viitoare, care poate că nu se vor întîmpla niciodată.

3. Dar e lucru omenesc ca cineva să fie înșelat de închipuiri de acest soi și este semnul unui suflet mic ca să fie dus așa ușor de îndemnul dușmanului.

Căci acesta nu se îngrijește dacă te amăgește și te înșeală cu lucruri adevărate sau mincinoase, dacă te trîntește cu dragoste de cele de acum ori cu teama de cele viitoare.

„Să nu se tulbure deci inima ta și să nu se spăimînte. Crede întru Mine" (Ioan 14, 27) și să ai încredere în milostivirea Mea.

Cînd socotești că ești mai departe de Mine, adeseori eu sînt mai aproape.

Cînd crezi că aproape totul e pierdut, adeseori tocmai atunci se ivește prilej mai mare de cîștig.

Nu este totul pierdut, cînd treburile nu ies cum te aștepți tu.

Nu trebuie să judeci după cele de față, nici să te lași pradă unei întristări ori de unde ar veni ea, ca și cum n-ar mai fi nici o nădejde de scăpare.

4. Nu te socoti cu totul părăsit, cu toate că pentru cîtăva vreme ți-am trimis un necaz.

Căci astfel se ajunge la împărăția cerurilor.

Și aceasta, fără nici o îndoială, îți folosește ție și celorlalți slujitori ai Mei, ca să vă deprindeți cu necazurile, mai mult decît dacă le-ați avea pe toate după pofta voastră.

Eu cunosc cugetele cele mai tainice : e tare de folos pentru mîntuirea ta, ca uneori să rămîi fără mîngîiere, ca nu cumva să te mîndrești că-ți merge bine, și să voiești să-ți fii ție însuți pe plac, în ceea ce nu ești.

Ceea ce am dat, pot lua înapoi și, cînd îmi place, pot da iarăși înapoi.

5. Ceea ce am dat, este al Meu, iar ceea ce am luat, nu a fost al tău, căci **„al Meu este tot darul cel bun și tot darul desăvîrșit"** (Iacob 1, 17).

Dacă-ți trimit vreo greutate ori vreun necaz, nu te supăra și inima ta să nu se întristeze ; Eu numaidecît te pot ușura și toată povara ți-o schimb în bucurie.

Totuși totdeauna Eu sînt drept și vrednic de laudă, cînd fac astfel cu tine.

6. Dacă judeci drept și privești întru lumina adevărului, niciodată nu trebuie să te întristezi atît de tare din pricina neplăcerilor, ci mai degrabă să te bucuri și să mulțumești, ba încă să socotești aceasta drept singura bucurie, **„fiindcă lovindu-te cu dureri, nu te-am cruțat“** (Iov 6, 10).

„Precum M-a iubit pe Mine Tatăl, și Eu vă iubesc pe voi“: așa am grăit către iubiții Mei Ucenici (Ioan 15, 9) pe care i-am trimis nu la bucuriile vremelnice, ci la lupte mari, nu pentru onoruri ci pentru disprețuiri, nu pentru trîndăvie, ci pentru trudă, nu pentru odihnă, ci pentru ca să aducă roadă multă întru răbdare.

Adu-ți aminte fiul meu, de aceste cuvinte.

CAPITOLUL XXXI

NU LUA SEAMA LA NICI O FĂPTURĂ, CA SĂ POȚI GĂSI PE CREATORUL

1. Doamne, am nevoie de un dar mult mai mare dacă trebuie să ajung acolo, unde să nu mă împiedice nimeni și nici o altă făptură.

Căci, cîtă vreme mă ține locului ceva, nu pot să zbor slobod spre Tine.

Așa dorea să zboare slobod, cel care zicea : **„Cine-mi va da aripi ca de porumbel și voi zbura și mă voi odihni“ ?** (Psalmul 54, 7).

Ce este mai liniștit decît o privire nevinovată ?

Cine este mai slobod decît cel ce nu poftește nimic pe pămînt ?

Așadar omul trebuie să se ridice mai presus de orice făptură și să se lepede cu desăvîrșire de sine însuși și, într-un avînt al sufletului, să vadă că Tu, Ziditorul tuturor, nu ai nimic asemenea cu făpturile Tale.

Și dacă cineva nu s-a desprins de toate făpturile, nu se poate îndeletnici slobod cu cele dumnezeiești.

De aceea sînt puțini cei care gîndesc mereu la cele cerești, fiindcă puțini știu să se despartă cu totul de cele trecătoare și de făpturile pămîntești.

2. Pentru aceasta se cere un har mare, care să înalțe sufletul și să-l ridice mai presus de el însuși.

Și dacă omul nu-și înalță mintea și nu se debarasează de toate făpturile și nu este împreunat întru totul cu Dumnezeu, tot ce știe și tot ce face nu prețuiește prea mult.

Vreme îndelungată va fi mic și va zăcea la pămînt, cel ce socotește că e ceva mare, în afară de singurul, necuprinsul, veșnicul bun.

Și tot ce nu este Dumnezeu, nu este nimic și trebuie să fie socotit ca nimic.

E o mare deosebire între înțelepciunea unui om luminat și evlavios și între știința unui cunoscător în literatură și studios.

E mai de preț învățătura care vine de sus, din izvor dumnezeiesc, decît cea care se dobîndește cu trudă de către mintea omului.

3. Mulți doresc să-și ducă viața gîndind mereu spre cele cerești, dar nu se nevoiesc să capete cele ce se cer pentru aceasta.

Marea piedică este că ei se opresc la lucrurile ce se văd și se simt, dar nu se gîndesc la o desăvîrșită răstignire a poftelor trupești.

Nu știu ce este, nu știu de ce duh sîntem purtați și ce voim noi care sîntem socotiți îngrijitori de suflete, atunci cînd dovedim atîta trudă și atît de mare grijă pentru lucrurile trecătoare și de puțin preț, iar la cele din lăuntru prea arareori ne gîndim cu toate puterile sufletului.

4. Ce durere ! Îndată, după o ușoară pironire asupra noastră înșine, izbucnim iară în afară și nu cercetăm faptele noastre cu o strînsă luare aminte.

Nu luăm aminte unde s-au pogorît simțămintele noastre și nu ne văităm cît de necurate sînt toate.

„Devreme ce tot trupul s-a abătut de la calea sa“ (Facerea 6, 12), de aceea a urmat marele potop.

Așadar, fiindcă dorința noastră lăuntrică este stricată, este firesc ca și fapta care urmează să fie și ea stricată : acesta este semnul slăbirii puterii lăuntrice.

Dintr-o inimă curată pornește rodul unei bune vieți.

5. Ne întrebăm cît a făcut cineva ; dar nu ne gîndim tot așa de mult, cu cîtă trudă s-a trudit.

Se cercetează dacă cineva a fost viteaz, bogat, frumos, îndemînatic, ori a fost un bun scriitor, un bun cîntăreț, un bun lucrător ; mulți însă nu spun nimic, cît de sărac a fost cu duhul, cît de răbdător și blînd, cît de evlavios și curat la cuget.

Firea privește la cele din afară ale omului ; harul se îndreaptă spre cele dinăuntru.

Aceea adeseori se-nșeală ; acesta sădește în suflet nădejdea în Dumnezeu și nu se înșală niciodată.

CAPITOLUL XXXII

DESPRE LEPÀDAREA DE SINE ȘI DE ORICE POFTĂ

1. Fiul meu, nu poți avea o desăvîrșită slobozenie, dacă nu te vei lepăda întru totul de tine însuți.

Robi înlănțuiți sînt toți îndrăgostiții de bunuri pămîntești, iubitorii de ei înșiși, lacomii, ispititorii, cei ce umblă de colo pînă colo, cei ce caută totdeauna cele plăcute lor, iar nu pe ale lui Iisus Hristos, cei ce își închipuiesc și plănuiesc lucruri trecătoare.

Va pieri tot ce nu pornește de la Dumnezeu.

Ține minte acest scurt dar cuprinzător cuvînt : „Părăsește totul și vei dobîndi totul“ ; leapădă pofta și vei găsi liniștea.

Frămîntă-ți mintea cu această învățătură și, cînd o vei împlini, vei pricepe toate.

Doamne, aceasta nu se poate face într-o zi și nu este un joc pentru copii ; ba încă ; în această scurtă învățătură se cuprinde toată desăvîrșirea unui credincios.

2. Fiul meu, nu trebuie să dai înapoi și nici să te descurajezi numaidecît auzind de drumul celor desăvîrșiți, ci mai degrabă să năzuiești spre lucruri și mai înalte ori măcar să suspini dorindu-le pe acestea.

O, de-ai fi tu în această stare, ori de-ai ajunge acolo, încît să nu te mai iubești pe tine însuți, ci să te miști numai după voia Mea și după a aceluia pe care Eu ți l-am rînduit ca părinte, atunci mi-ai plăcea tare mult și întreaga ta viață ar trece în bucurie și liniște.

Mai sînt încă multe altele pe care trebuie să le părăsești : dacă nu le vei călca în picioare pe acestea pentru Mine, nu vei dobîndi ceea ce dorești.

„**Te sfătuiesc să cumperi de la Mine aur curăţit în foc, ca să te îmbogăţeşti**“ (Apocalipsa 3, 18), adică cereasca înțelepciune care pune la pămînt pe toate cele de jos.

Pune mai prejos înțelepciunea pămîntească, precum și orice plăcere omenească sau plăcerea ta însuți.

3. Ți-am spus că trebuie să cumperi cele ce par fără preț în ochii lumii, în schimbul celor ce par scumpe și mărețe ; căci adevărata înțelepciune cerească se pare cu totul neînsemnată și mărunță, ba chiar dată uitării ; nu se socotește înțelepciune înaltă și nici nu caută să fie mărită pe pămînt ; mulți o vestesc cu buzele, dar o dezmint mult cu viața ; totuși ea este mărgăritarul de preț, ascuns pentru ochii multora.

CAPITOLUL XXXIII

DESPRE NESTATORNICIA INIMII ȘI ÎNDREPTAREA GÎNDULUI CĂTRE DUMNEZEU

1. Fiul meu, nu te încrede în inima ta, care acum este într-un fel : îndată se va schimba în altfel.

Cît timp vei trăi, vei fi supus schimbării, chiar fără să vrei : uneori vesel, alteori trist ; uneori liniștit, alteori tulburat ; cînd evlavios, cînd fără evlavie ; cînd sîrguincios, cînd trîndav ; acum statornic și numaidecît șovăielnic.

Omul înțelept însă și foarte priceput în cele duhovnicești rămîne deasupra acestor schimbări și, neluînd seama ce simte în ini-

ma sa, ori dincotro bate vîntul nestatorniciei, toată încordarea minții lui se îndreaptă spre țelul dorit și trebuitor.

Căci astfel va putea să rămînă neînfrînt, unul și același, avînd ochiul nevinovat, în toiul atîtor întîmplări felurite, drept îndreptat spre Mine.

2. Cu cît ochiul gîndului este mai curat, cu atît se poate merge mai statornic prin diferitele furtuni.

La mulți însă ochiul gîndului curat se întunecă, deoarece privește repede spre ceva plăcut ce-i iese înainte și fiindcă arareori se găsește cineva cu totul slobod de tina iubirii de sine.

Astfel au venit odinioară iudeii în Betania, la Marta și Maria, **„nu numai pentru Iisus, ci și ca să vadă pe Lazăr“** (Ioan 12, 9).

Trebuie să fie curățit ochiul cugetului ca să fie drept și nevinovat și deasupra tuturor celor ce i s-ar pune în cale, să fie îndreptat spre Mine.

CAPITOLUL XXXIV

CELUI CE-L IUBEȘTE, DUMNEZEU ÎI E MAI DRAG DECÎT ORICE

1. Iată Dumnezeul meu și întru El toate ale mele. Ce voiesc mai mult ? Și ce fericire mai mare pot să doresc ?

O, dulce și plăcut cuvînt : dar, pentru cel ce iubește Cuvîntul, iar nu lumea și nici cele ce sînt în lume !

Dumnezeul meu și întru El toate ale mele !

Pentru cel ce pricepe s-a spus destul, iar pentru cel ce iubește pe Dumnezeu, e plăcut s-o rostească adesea.

Cînd ești de față Tu, Doamne, toate sînt plăcute, iar cînd lipsești, totul este amărăciune.

Tu aduci liniște inimii, Tu aduci adevărata pace și bucurie sărbătorească.

Tu faci să gîndim bine despre toți și să Te lăudăm întru toate și fără de Tine nimic nu poate să placă vreme îndelungată. Iar

dacă trebuie să fie ceva plăcut și încîntător, e neapărată nevoie ca harul Tău să fie de față, iar mireasma înțelepciunii Tale să nu lipsească.

2. Ce, oare, nu-i va plăcea cu adevărat, aceluia căruia-i placi Tu ?

Dar celui ce Tu nu-i placi, ce va putea, oare, să-i fie pe plac ?

Dinaintea înțelepciunii Tale se pierd și înțelepții lumii ca și robii trupului, căci întru aceia se găsește cea mai multă deșertăciune, iar la aceștia, moartea.

Însă cei ce te urmează pe Tine prin disprețul celor lumești și prin înfrîngerea trupului, aceia se arată a fi cu adevărat înțelepți, fiindcă ei s-au strămutat de la deșertăciune la adevăr, de la cele trupești la cele sufletești.

Acestora le place Dumnezeu : și tot ce găsesc bun în firea înconjurătoare, pe toate le îndreaptă spre lauda Ziditorului.

Totuși este deosebită, mult deosebită mireasma Ziditorului de aceea a făpturii Sale, mireasma veșnicului de a vremelnicului, a luminii necreate de a unei lumini luminate.

3. O, lumină veșnică, tu care întreci toate luminile create, trimite din înălțime o rază care să pătrundă toate adîncurile inimii mele !

Curăță, înveselește, luminează, înviază sufletul meu și toate puterile lui, ca să mă alipesc de Tine într-o negrăită bucurie.

O, cînd va sosi ceasul acela fericit și dorit, în care să mă saturi cu starea Ta și să-mi fii mie totul întru toate ?

Atîta vreme cît nu-mi va fi dat acest dar, bucuria mea nu va fi deplină.

Dar, vai, întru mine încă trăiește omul cel vechi : el nu este cu totul răstignit, încă n-a murit de tot, încă murmură împotriva duhului, aţîță la războaie lăuntrice și nu îngăduie ca împărăția sufletului să fie liniștită.

4. Dar Tu, „**care stăpînești puterea mării și potolești tulburarea valurilor, ridică-Te și mă ajută**“ (Psalmul 88, 10 ; 43, 26).

„**Împrăștie neamurile care voiesc război**“ (Psalmul 67, 32), înfrînge-le cu puterea Ta ! Rogu-mă, arată mărirea minunilor Tale și tăria brațului Tău“; că nu am altă nădejde, nici altă scăpare, decît întru Tine, Doamne Dumnezeul meu.

CAPITOLUL XXXV

NU ESTE SCĂPARE DE ISPITE ÎN VIAȚA ACEASTA

1. Fiul meu, niciodată nu ești la adăpost în viața aceasta ; de aceea, cît vei trăi, totdeauna armele sufletești îți sînt trebuitoare.

Te miști între dușmani și ești atacat și de la dreapta și de la stînga.

Așadar, dacă nu te vei folosi din toate părțile de pavăza răbdării, nu vei rămîne prea multă vreme fără rană.

Pe lîngă aceasta, dacă nu pironești inima ta în Mine, cu cugetul curat ca să înduri toate pentru Mine, nu vei putea ține sus această flacără, nici nu vei dobîndi cununa fericiților.

Așadar trebuie să străbați vitejește prin acestea și să răstorni cu braț puternic piedicile.

„**Celui ce biruie i se dă mana**“ (Apocalipsa 2, 17) iar celui trîndav îi rămîne marea sărăcie.

2. Dacă umbli după odihnă în viața aceasta, cum vei ajunge, oare, la odihna cea veșnică ?

Nu fi gata de odihnă multă, ci de o mare răbdare.

Caută adevărata pace, nu pe pămînt, ci în ceruri ; nu întru oameni, nici întru celelalte făpturi, ci întru Dumnezeu.

Pentru dragostea de Dumnezeu trebuie să rabzi toate, adică munci și dureri, încercări, prigoniri, lipsuri, boale, nedreptăți, ocări, mustrări, înjosiri, rușinări, disprețuiri și îndreptări.

Acestea ajută la buna deprindere, acestea pun la încercare pe ucenicul lui Hristos, acestea făuresc cununa cerească.

Pentru o scurtă trudă, eu îți voi da o veșnică răsplată, iar pentru o rușinare trecătoare, îți voi da o mărire fără sfîrșit.

3. Îți închipui, oare, că vei avea totdeauna, după dorința ta, mîngîieri duhovnicești ?

Sfinții Mei nu le-au avut totdeauna, ci ei au îndurat multe greutăți și diferite încercări, precum și mari întristări.

Dar ei, prin răbdare, au ținut piept la toate și s-au încrezut mai mult în Dumnezeu decît în ei înșiși, știind că „**suferințele vremelnice n-au nici o asemănare cu mărirea viitoare**“ (Romani 8, 18), de care aveau să se învrednicească.

Vrei, oare să dobîndești numaidecît ceea ce mulți alții au primit abia după multe lacrimi și după mari osteneli ?

„**Așteaptă pe Domnul, luptă-te cu bărbăție**“ (Psalmul 26, 14) și fii tare ; nu te descuraja, nu da înapoi ; ci sacrifică-ți neîncetat și trupul și sufletul pentru mărirea lui Dumnezeu.

„**Eu îți voi răsplăti din belșug și voi fi cu tine în tot necazul**“ (Psalmul 90, 15).

CAPITOLUL XXXVI

ÎMPOTRIVA JUDECĂȚILOR DEȘARTE ALE OAMENILOR

1. Fiul meu, încredințează cu hotărîre inima ta lui Dumnezeu și nu-ți fie teamă de judecata omenească, atunci cînd cugetul tău mărturisește că ești evalvios și nevinovat.

O astfel de suferință e un lucru bun și fericit, iar pentru o inimă smerită nu va fi ceva greu și nici pentru cel ce se încrede mai mult în Dumnezeu decît în sine însuși.

Mulți spun multe : și tocmai de aceea trebuie să li se dea puțin crezămînt.

Dar, ca să fii pe placul tuturor, aceasta nu e cu putință.

Și, cu toate că Sfîntul Pavel s-a străduit să placă tuturor întru Domnul și s-a făcut tuturor toate, totuși n-a fost tulburat prea mult sufletește de judecățile oamenilor (I Corinteni 9, 22 și 4, 3).

El s-a trudit destul pentru întărirea și mîntuirea altora, atît cît a atîrnat de el și cît i-a fost cu putință, dar n-a putut să împiedice ca să fie vreodată judecat ori disprețuit.

Drept aceea el a încredințat totul lui Dumnezeu, care cunoaște toate și s-a apărat cu răbdare și smerenie împotriva gurilor ce grăiau nedreptăți și a celor ce cugetau deșertăciuni și minciuni și a celor ce aruncau orice învinuiri le plăceau.

Totuși uneori răspundea, ca nu cumva prin tăcerea sa să se nască vreo poticnire pentru cei slabi.

2. „**Cine ești tu, ca să-ți fie teamă de un muritor?**“ (Isaia 51, 12). Azi este, iar mîine nu se va mai ivi.

Teme-te de Dumnezeu și nu te înfricoșa de amenințările oamenilor. Ce poate împotriva ta cineva, prin vorbe și prin ocări?

Mai degrabă se nimicește pe el decît pe tine și nu va putea fugi de judecata lui Dumnezeu, oricine ar fi.

Tu să ai pe Dumnezeu înaintea ochilor și nu rosti cuvinte de tînguire.

Iar dacă ți se pare deocamdată că ești înfrînt și că suferi o rușine pe care nu o meritai, nu te mîhni din pricina aceasta și nici nu-ți micșora prin nerăbdare, cununa ta, ci mai degrabă caută la cer, spre Mine, care pot să scap din orice întristare și nedreptate, „**și să răsplătesc pe fiecare după faptele sale**“ (Romani 2, 6).

CAPITOLUL XXXVII

PRIN ADEVĂRATA ȘI DEPLINA LEPĂDARE DE SINE, SE DOBÎNDEȘTE SLOBOZENIA INIMII

1. Fiul meu, părăsește-te pe tine însuți și mă vei găsi pe Mine.

Rămîi fără voința ta, fără nici un bun de orice fel: și tu te vei îmbogăți mereu.

Căci îndată ce te vei lepăda de tine și nu vei mai privi înapoi, ți se va da mai mult har.

2. Doamne, de cîte ori să mă lepăd și în ce să mă părăsesc?

Totdeauna și în tot ceasul; atît în lucrurile mici, cît și în cele mari.

Fără nici o deosebire: dar în toate voiesc să te găsesc desfăcut de orice.

Altfel, cum vei putea să fii al Meu și Eu al tău, dacă nu vei fi debarasat de voința ta însuți atît în lăuntru cît și în afară?

„... caută la cer, spre Mine"

Cu cît vei face mai grabnic aceasta, cu atît te vei simți mai bine și cu cît o vei face mai deplin și cu inimă mai curată, cu atît îmi vei fi mai drag și vei dobîndi mai mult.

3. Unii se leapădă de sine, dar nu întru totul : ei nu se încred deplin în Dumnezeu, ci se nevoiesc să se îngrijească de ei înșiși.

Alții, la început, dau chiar totul, dar după aceea, lovindu-se de încercări, se întorc iarăși la ei înșiși : astfel nu sporesc de fel în bunele deprinderi.

Aceștia nu vor ajunge la adevărata descătușare a inimii și la harul plăcutei Mele prietenii, decît dacă se vor lepăda cu totul de ei înșiși și se vor jertfi zilnic pentru Mine : fără aceasta nu este și nici nu va fi o trainică împreunare cu Mine.

4. Ți-am spus foarte adeseori și acum ți-o spun iarăși : părăsește-te pe tine însuți, lepădîndu-te de tine : astfel te vei bucura de o mare liniște lăuntrică.

Dă totul, ca să cîștigi totul ; nu căuta nimic, nu cere nimic, alipește-te curat și hotărît de Mine și Mă vei dobîndi.

Inima ta va fi slobodă și întunericul nu te va cuprinde. Pentru un singur lucru să te trudești, să te rogi și să-l dorești ; să te poți debarasa de tot ce ai și gol fiind, să urmezi pe Iisus cel cu totul gol, să mori pentru tine și să trăiești în veci pentru Mine.

Atunci se vor spulbera toate deșartele închipuiri, tulburările ticăloase și grijile trecătoare.

Atunci va pieri chiar și frica cea mai mare și se va stinge orice poftă nesăbuită.

CAPITOLUL XXXVIII

BUNĂ PURTARE ÎN AFARĂ, AJUTOR DE LA DUMNEZEU ÎN PRIMEJDII

1. Fiul meu, trebuie să te sîrguiești cu grijă ca în tot locul și în orice faptă sau îndeletnicire din afară, să rămîi sufletește slobod și stăpîn pe tine însuți, ca toate să fie sub tine, iar nu tu sub ele.

Să fii stăpînul și diriguitorul faptelor tale, iar nu slugă și rob cumpărat ba, mai mult, să fii un adevărat israilitean întors din robie, trecînd în soarta și libertatea fiilor lui Dumnezeu.

Aceștia stau deasupra vremurilor de față și privesc spre cele veșnice.

Cu ochiul stîng ei caută spre cele trecătoare, iar cu cel drept spre cele cerești.

Pe aceștia, cele vremelnice nu-i trag ca să-i alipească de ele, ci ei înșiși le trag mai degrabă pe acestea ca să se slujească într-adevăr de ele, după cum s-a orînduit de Dumnezeu și s-a hotărît de marele Meșter, care n-a lăsat nimic nerînduit în lucrarea sa.

2. Ba încă, dacă, în orice împrejurare, te oprești nu la cele ce se arată în afară și nu judeci cu ochiul trupesc cele văzute și cele auzite ci, în orice pricină, intri îndată împreună cu Moise, în

tabernacol ca să ceri sfat de la Dumnezeu, vei auzi uneori răspunsul dumnezeiesc și te vei înapoia lămurit în multe din cele de față și din cele viitoare.

Căci Moise, totdeauna, a alergat la tabernacol în cele îndoielnice și în treburile grele ; a alergat la ajutorul rugăciunii ca să înlăture primejdiile și răutățile oamenilor.

Așijderea și tu trebuie să alergi în templul inimii tale, cerînd tot mai stăruitor ajtutorul lui Dumnezeu.

Pentru aceea au fost înșelați Iosua și fiii lui Israel de către Ge**cîtiți** precum este scris, fiindcă „**n-au întrebat mai întîi pe** D...**nul**“ (Iosua 9, 14), ci fiind prea încrezători în niște cuvinte mieroase, au fost înșelați de evlavie prefăcută.

CAPITOLUL XXXIX

NU FII PREA GRĂBIT ÎN TREBURILE TALE

1. Fiul meu, încredințează-Mi totdeauna treburile tale : Eu le voi rîndui bine la vremea lor.

Așteaptă orînduirea Mea și vei trage folos din ea.

2. Doamne, cu multă bucurie îți încredințez Ție toate nevoile mele, fiindcă mintea mea nu mă poate ajuta prea mult.

O, dacă nu m-aș alipi atît de tare de cele ce se vor întîmpla în viitor, ci m-aș lăsa fără zăbavă la bună plăcerea Ta !

3. Fiul meu, deseori omul se frămîntă din greu după un lucru pe care-l dorește, dar cînd a ajuns la el, începe să judece altfel : aceasta, fiindcă simțămintele față de un anumit lucru nu sînt trainice, ci mai mult îl poartă dintr-o parte într-alta.

Așadar nu e prea puțin, dacă se lipsește pe el însuși chiar în treburi foarte mărunte.

4. Adevăratul spor al unui om este lepădarea de sine. Iar omul lepădat de el însuși este cu adevărat slobod și la adăpost.

Dar vechiul dușman, care se împotrivește tuturor lucrurilor bune, nu încetează cu ispita ; ci, zi și noapte, el întinde curse grele, dac-ar putea cumva să-l prăbușească în laţul amăgirii pe vre-un nebăgător de seamă.

„**Privegheaţi şi vă rugaţi**“, zice Domnul, „**ca să nu cădeţi în ispită**“ (Matei 26, 41).

CAPITOLUL XL

OMUL N-ARE NIMIC BUN DE LA SINE ȘI DECI NU SE POATE LĂUDA CU NIMIC

1. Doamne, „**ce este omul de-ţi aduci aminte de el, şi fiul omului, că-l cercetezi pe el ?**“ (Psalmul 8, 5).

De ce s-a învrednicit omul, ca să-i dai harul Tău ?

Doamne, cum pot oare, să mă tînguiesc, cînd Tu mă părăsești sau ce pot grăi împotrivă, pe drept, dacă Tu nu faci ce am cerut eu ?

Pe bună dreptate, iată ce pot gîndi și spune : Doamne, eu nu sînt nimic, nu pot nimic, nu am nimic bun de la mine ; ci în toate sînt neputincios și totdeauna năzuiesc spre nimic.

Și dacă nu sînt ajutat de Tine și întărit sufletește, mă fac lînced și moleșit.

2. „**Dar tu, Doamne, eşti totdeauna acelaşi**“ (Psalmul 101, 28) și vei rămîne în veșnicie, totdeauna bun, drept și sfînt, făcînd toate cu bunătate, dreptate și sfinţenie și orînduidu-le cu înțelepciune; dar eu, care sînt aplecat să merg mai mult înapoi decît înainte, nu rămîn niciodată în aceeași stare, căci mă schimb de șapte ori într-o zi.

Totuși lucrurile se fac grabnic mai bine, cînd Tu binevoiești și-mi întinzi o mînă ajutătoare, fiindcă numai Tu poți să ajuți fără sprijin omenesc și să mă întărești într-atît încît privirea mea să

nu se mai întoarcă în diferite părți, ci inima mea să se îndrepte numai spre Tine și întru Tine să se odihnească.

3. Așadar, dacă aș ști bine să las la o parte orice mîngîiere omenească, fie ca să capăt mai multă evlavie, fie fiindcă mă apasă nevoia să Te caut, — deoarece nu se află nici un om care să mă ușureze —, atunci aș putea cu drept cuvînt să nădăjduiesc în harul Tău și să mă bucur de darul unei noi mîngîieri.

4. Îți mulțumesc Ție, Doamne, de la care purcede totul, ori de cîte ori îmi iese ceva bine !

Eu însă înaintea Ta sînt deșertăciune și nimicnicie, un om șovăielnic și cu beteșug.

Cu ce pot să mă laud sau pentru ce-aș dori să fiu cinstit ?

Oare, numai pentru că sînt un nimic ? Dar asta ar fi cea mai mare deșertăciune !

Cu drept cuvînt, mărirea deșartă este o ciumă groaznică, o nemaipomenită deșertăciune, fiindcă, smulge pe om de la adevărata mărire și-i răpește harul ceresc.

În vreme ce omul își place sie-și, nu mai place Ție ; cînd așteaptă cu înfocare laudele omenești, atunci el este lipsit de adevăratele bune deprinderi.

5. Adevărată mărire însă și o sfîntă bucurie este ca cineva să fie mărit, nu întru sine, ci întru Tine, Dumnezeule, să se bucure întru numele Tău, iar nu întru tăria sa sufletească ori să iubească vreo făptură oarecare, decît numai pentru Tine.

Lăudat să fie Numele Tău, iar nu al meu ; mărită să fie lucrarea Ta nu a mea ; binecuvîntat fie numele Tău cel sfînt ; mie să nu-mi fie adusă niciuna din laudele oamenilor.

„**Tu eşti mărirea mea, Tu eşti bucuria inimii mele**“ (Psalmul 3, 3) ; întru Tine mă voi mări și mă voi bucura toată ziua, „**pentru mine însă întru nimic, decît întru neputințele mele**“ (II Corinteni 12, 5).

„**Iudeii n-au decît să umble după mărirea care vine de la oameni ; eu voi căuta pe aceea care vine de la Dumnezeu**“ (Ioan 5, 44).

Într-adevăr, toată mărirea omenească, toată cinstea vremelnică, toată înălțimea lumească, pusă alături de veșnica Ta mărire, este o deșertăciune și o nebunie.

O, adevărul meu și milostivirea mea, Dumnezeul meu, Treime fericită, Ție numai, lauda, cinstea, tăria și mărirea în vecii vecilor fără sfîrșit.

CAPITOLUL XLI

DISPREȚUIREA ONORURILOR VREMELNICE

1. Fiul meu, nu te mîhni cînd vezi că alții capătă onoruri și se ridică în dregătorii, iar tu ești nebăgat în seamă și umilit.

Înalță inima ta spre Mine, la cer și nu te va mai întrista disprețul oamenilor pe pămînt.

Doamne, sîntem niște orbi și deșertăciunea repede ne amăgește. Dacă mă judec drept, văd că niciodată nu mi se face nedreptate de vreo făptură și deci nu am să mă plîng, pe drept, împotriva Ta.

Dar, fiindcă deseori am păcătuit greu față de Tine, pe bună dreptate se înarmează împotriva mea toată făptura.

Deci mie mi se cuvine cu adevărat rușinea și disprețul, iar Ție lauda, cinstea și mărirea.

Și dacă nu mă voi pregăti ca să voiesc bucuros să fiu disprețuit și părăsit de orice făptură și socotit ca un nimic, eu nu pot fi liniștit și împăcat sufletește, nici nu pot fi luminat cu duhul și împreunat întru totul cu Tine.

CAPITOLUL XLII

PACEA NU TREBUIE ÎNTEMEIATĂ PE OAMENI

1. Fiul meu, dacă întemeiezi pacea ta pe vreun om, fiindcă ai aceleași simțăminte și același fel de viață ca el, atunci vei fi un pribeag și un înlănțuit.

Dacă însă alergi la adevărul totdeauna viu și neschimbat, atunci prietenul, care te părăsește sau moare, nu te va mîhni.

Întru Mine trebuie să se reazeme iubirea unui prieten și pentru Mine tu trebuie să iubești pe cel ce ți se pare că este bun și foarte scump în viața aceasta.

Fără de Mine prietenia nu e puternică și nu va fi trainică ; nu este iubire adevărată și curată aceea pe care n-o unesc Eu.

Întru atît trebuie să fii mort într-o astfel de iubire față de oamenii dragi încît, atît cît atîrnă de tine, să dorești să n-ai nici o legătură omenească.

Omul se apropie cu atît mai mult de Dumnezeu, cu cît se depărtează mai tare de orice mîngîiere pămîntească.

Cu atît se înalță mai sus spre Dumnezeu, cu cît se coboară mai adînc întru sine și este mai neînsemnat în ochii lui înșuși.

2. Cel ce socotește că are în sine ceva bun, acela împiedică harul lui Dumnezeu să vină peste el, deoarece harul Sfîntului Duh caută totdeauna o inimă smerită.

Dacă ai ști să te nimicești întru totul, ba încă să te debarasezi de orice iubire de vreo făptură oarecare, atunci ar trebui să vărs peste tine un bogat har.

Cînd privești spre diferitele făpturi, chipul Creatorului se îndepărtează de tine.

Pentru Creatorul, învață-te să te învingi pe tine însuți întru toate : atunci vei fi în stare să ajungi la cunoașterea dumnezeiască.

Oricît de neînsemnat ar fi un lucru, dacă însă este privit și iubit în dezmăț întinează sufletul și-l îndepărtează de binele cel mai mare.

CAPITOLUL XLIII

ÎMPOTRIVA DEȘARTEI ȘTIINȚE LUMEȘTI

1. Fiul meu, nu te lua după vorbirile frumoase și măiestre ale oamenilor.

„**Împărăția lui Dumnezeu nu stă în vorbe, ci în fapte bune**" (I Corinteni 4, 20).

Ia seama la vorbele Mele care aprind inimile și luminează mințile, îndeamnă la înfrîngerea poftelor și aduc tot soiul de mîngîieri.

Niciodată să nu citești cuvîntul Meu, cu gîndul că poți să pari mai învățat ori mai înțelept.

Sîrguiește-te spre nimicirea relelor deprinderi: fiindcă aceasta îți va folosi mai vîrtos decît cunoașterea multor întrebări grele.

2. După ce ai citit și ai învățat multe, totdeauna ești nevoit să te întorci la singurul izvor al tuturor.

„**Eu sînt cel ce învăț pe om știința și tot Eu dau copiilor o minte mai limpede**" (Psalmul 93, 10 ; 118, 130), decît poate să fie luminiată de om.

Cel căruia-i vorbesc Eu, va ajunge repede înțelept și va înainta mult sufletește.

Vai de aceia care cercetează mereu pe oameni despre multe lucruri curioase, dar prea puțin se-ngrijesc de drumul slujirii Mele. Va veni vremea cînd se va arăta Hristos, Învățătorul învățătorilor, Domnul îngerilor, cel care va asculta spusele tuturor, adică cercetătorul cugetelor fiecăruia.

„**Și atunci, cu lumînarea în mînă, va cerceta Ierusalimul și cele ascunse întru întuneric se vor dezvălui**" (I Corinteni 4, 5) și se vor amuți vorbirile limbilor.

3. Eu sînt cel care deodată înalț o minte smerită, ca să pătrundă mai multe taine ale adevărului veșnic, decît dacă cineva s-ar fi trudit zece ani cu învățătura.

Eu învăț fără zgomot de vorbe, fără amestec de păreri, fără căutare de onoruri, fără luptă de dovezi.

Eu sînt cel ce învață disprețuirea celor pămîntești, dezgustul de cele vremelnice, căutarea celor veșnice, fuga de onoruri, răbdarea ocărilor, punerea întregii nădejdi în Mine, dorirea numai a Mea și mai presus de toate iubirea persoanei Mele.

4. Iubindu-Mă din adîncul inimii, omul a învățat lucruri dumnezeiești și a rostit lucruri minunate.

Lepădîndu-se de toate, el a înaintat mai mult decît frămîntîndu-se cu învățături grele.

Cu unii vorbesc ca pentru toți, cu alții ca numai pentru ei ; la unii Mă arăt cu plăcere prin semne și chipuri ; altora într-adevăr le descopăr tainele printr-o lumină mare.

Limba cărților este una singură, dar ea nu-i învață pe toți în același fel : fiindcă în lăuntru Mă aflu Eu, învățătorul adevărului, cercetătorul inimii, înțelegătorul gîndurilor, cel ce îndeamnă spre lucrare, Eu sînt cel ce dau fiecăruia, după cum îl socotesc de vrednic.

CAPITOLUL XLIV

NU TE CUFUNDA ÎN LUMEA DIN AFARĂ

1. Fiul meu, sînt multe lucruri pe care nu trebuie să le știi ; ba încă să te socotești ca și „**un mort pe lume, iar lumea ca și moartă pentru tine**“ (Coloseni 3, 3 ; Galateni 6, 14).

De asemenea multe trebuie să treacă pe lîngă tine ca și cum urechea ta ar fi surdă și să gîndești mai degrabă la cele ce-ți aduc pacea.

Este mai folositor să-ți întorci privirile de la lucrurile neplăcute și să lași pe fiecare cu părerea lui, decît să te încurci în certuri de vorbire.

Dacă ești drept înaintea lui Dumnezeu și te gîndești la judecata Lui, vei răbda mai ușor cînd ești înfrînt.

2. O, Doamne, pînă unde am ajuns ? !

Iată că plîngem o pierdere vremelnică ; ne trudim și alergăm după un cîștig mărunt, dar dăm uitării paguba sufletească și de abia tîrziu ne dăm seama de ea.

Ținem socoteală de ceea ce folosește puțin sau chiar deloc, dar trecem cu vederea ceea ce este foarte trebuitor, fiindcă orice om se pierde în cele din afară și, dacă nu-și adună repede mințile, rămîne bucuros în acelea.

CAPITOLUL XLV

NU DA CREZARE ORICUI : CE UȘOR SE PĂCĂTUIEȘTE CU VORBA

1. **Ajută-mă, Doamne, întru necaz, că ajutorul omului este deșert** (Psalmul 59, 13).

Adesea n-am găsit credință acolo unde am socotit că o voi afla.

Și de-atîtea ori am găsit-o acolo unde nădăjduiam mai puțin.

Deșartă este deci nădăjduirea în oameni, ci scăparea celor drepți este întru Tine, Dumnezeule.

Binecuvîntat să fii, Doamne Dumnezeul meu, întru toate cîte ni se întîmplă. Sîntem slabi și nestatornici, repede ne înșelăm și ne schimbăm.

2. Cine este omul care să fie în stare să se păzească întru toate atît de grijuliu și de băgător de seamă, încît să nu ajungă nicicînd în vreo amăgire sau încurcătură ?

Cel care se încrede întru Tine, Doamne, și Te caută cu inimă curată, nu cade atît de ușor.

Iar dacă a dat de vreun necaz, ori va fi fost cumva încurcat în vreun chip, Tu-l vei mîntui cît mai curînd, ori îl vei mîngîia, fiindcă Tu nu vei părăsi pînă la sfîrșit pe cel care nădăjduiește întru Tine.

Rar este prietenul care să rămînă credincios în toate nenorocirile unui prieten al său.

Tu, Doamne, Tu singur ești cel mai credincios dintre toți și în afară de Tine nu este nimeni asemenea Ție.

3. O, cît de bine știa acest lucru acel suflet sfînt care a grăit : inima mea este întărită și întemeiată în Iisus Hristos.

Dacă ar fi tot astfel și cu mine, frica de oameni nu m-ar frămînta atît de ușor și săgețile cuvintelor nu m-ar tulbura.

Cine este în stare să vadă mai dinainte toate și să se ferească de nenorocirile care vor veni ?

Dacă cele pe care le vedem mai dinainte adeseori ne vatămă, cît de greu ne vor străpunge cele neașteptate !

Dar din ce pricină, eu, nefericitul, nu le-am văzut mai bine de mai-nainte ?

Pentru ce am crezut atît de ușor altora ?

Dar sîntem oameni și nimic altceva decît niște oameni neputincioși, cu toate că mulți ne socotesc și ne spun îngeri.

Cui voi crede, Doamne ? Cui dacă nu Ție ?

Tu ești adevărul care nu înșeală și care nu poate să fie înșelat.

Și iarăși, „**tot omul este mincinos**“ (Psalmul 115, 2), neputincios, nestatornic, șovăielnic mai ales în vorbe ; așa încît de abia trebuie crezut chiar cînd s-ar vedea după față că spune adevărul.

4. Cît de înțelept ne-ai înștiințat că trebuie să ne ferim de oameni, fiindcă „**dușmanii omului sînt casnicii lui**“ (Matei 10, 36) „**și nici nu trebuie să credeți dacă cineva spune : iată aici sau iată acolo**“ ! (Matei 23, 23).

M-am învățat dintr-o aspră încercare : și măcar de mi-ar fi aceasta spre o mai mare grijă, iar nu spre pierderea minții !

Fii cu băgare de seamă, îmi zice cineva, fii cu băgare de seamă, păstrează în tine ceea ce-ți spun. Dar, în vreme ce eu tac și socotesc ascuns acest lucru, acela nu poate să-l tacă și el, ci pe dată mă trădează și pe mine și pe el însuși și pleacă mai departe.

De asemenea bîrfeli și de oameni flecari ferește-mă, Doamne, ca să nu ajung în mîinile lor și să nu fac la fel ca ei.

Pune în gura mea cuvînt adevărat și statornic și îndepărtează de la mine limba cea vicleană.

Trebuie să mă feresc în tot chipul de ceea ce nu pot suferi.

5. O, ce bine și ce pașnic este să nu vorbești nimic despre alții, să nu crezi orișice, fără nici-o deosebire, și să nu treci cu ușurință vorba mai departe ; să te destăinuiești la cît mai puțini ; să cauți pe Domnul care vede totdeauna tainele inimii, să nu te lași dus într-o parte și alta de orice vorbe, ci să dorești ca toate cele din lăuntru și cele din afară să le săvîrșești după buna plăcere a voinței Domnului.

Cît de bine este pentru păstrarea harului ceresc ca cineva să fugă de strălucirea omenească, să nu caute acele lucruri care stîrnesc farmec în afară, ci să umble cu toată sîrguința după acelea care aduc un dor de îndreptare a vieții !

Pe cît de mulți i-a vătămat buna făptuire trîmbițată și lăudată mai-nainte de vreme : de cît folos a fost însă harul păstrat în tăcere, în această viață trecătoare care e numită o necurmată ispitire și o luptă.

CAPITOLUL XLVI

PUNE-ȚI NĂDEJDEA ÎN DUMNEZEU, CÎND DEFĂIMĂRILE SE RIDICĂ ÎMPOTRIVA TA

1. Fiul meu, rămîi neclintit și pune-ți nădejdea întru Mine ! Căci vorbele, ce sînt oare, decît numai niște vorbe ?

Zboară prin văzduh, dar nu despică piatra.

Dacă ești vinovat, gîndește-te că trebuie să te îndrepți bucuros.

Dacă nu ai nimic pe cuget, gîndește-te că trebuie să înduri aceasta cu plăcere, pentru Dumnezeu.

E destul de puțin că uneori rabzi măcar niște vorbe, tu, care n-ai încă tăria să înduri lovituri mai grele.

Și pentru ce te pătrund pînă la inimă niște vorbe așa de neînsemnate, dacă nu fiindcă ești încă rob al trupului și fiindcă privești la lume mai mult decît trebuie ?

Fiindcă ți-e teamă că ești disprețuit, nu voiești să fii mustrat pentru greșelile tale, ci cauți o acoperire prin dezvinovățiri !

2. Cercetează însă mai bine inima ta și vei vedea că întru tine încă mai trăiește lumea și pofta deșartă de a fi pe placul oamenilor.

Întrucît te împotrivești să fii înjosit și rușinat pentru greșelile tale, înseamnă că nu ești cu adevărat smerit și **„nici mort de tot pentru lume“** (Coloseni 3, 3) **„nici lumea nu e răstignită pentru tine“** (Galateni 6, 14).

Ascultă însă cuvîntul Meu și nu te vei tulbura de zece mii de vorbe ale oamenilor.

Iată, dacă s-ar rosti împotriva ta toate pe care și le-ar putea închipui cineva în chipul cel mai rău, ce vătămare îți va face oare,

„Ascultă cuvîntul Meu . . ."

dacă ai lăsa să treacă totul și nu le-ai socoti decît ca un pai ? Ți-ar putea smulge, oare, măcar un fir de păr ?

3. Cel care n-are inima îndreptată spre cele din lăuntrul său și n-are pe Dumnezeu în fața ochilor, acela se tulbură ușor de un cuvînt de învinovățire.

Cine se încrede în Mine însă și nu se bizuie pe judecata sa, nu va avea teamă de oameni.

Eu sînt judecătorul și cunoscătorul tuturor tainelor, eu știu cum s-au petrecut toate, eu cunosc și pe cel care defaimă și pe cel defăimat.

De la Mine a ieșit cvîntul acesta și cu îngăduința mea s-a petrecut aceasta, **„ca să se descopere cugetele din multe inimi“** (Luca 2, 35).

Eu voi judeca pe cel vinovat și pe cel nevinovat ; dar printr-o tainică judecată am voit mai-nainte să încerc și pe unul și pe altul.

4. Mărturia oamenilor adeseori înșeală ; judecata Mea este însă dreaptă, ea va rămîne aceeași și nu va fi înfrîntă. Ea este ascunsă de cele mai multe ori și puțini sînt cei ce o descoperă în fiecare lucru ; niciodată nu greșește și nici nu poate greși, cu toate că în ochii celor neînțelepți, ea nu pare dreaptă.

La Mine deci trebuie să alergi în toate lucrurile tale și să nu te sprijinești pe judecata ta.

„Dreptul nu se va tulbura, orice i s-ar întîmpla de la Dumnezeu“ (Proverbe 12, 21).

Chiar dacă s-ar aduce împotriva lui orice învinuire nedreaptă, el nu se va îngriji prea mult.

Dar nici nu se va bucura în zadar, dacă pe bună dreptate este dezvinovățit de alții.

El gîndește prin urmare că **„Eu sînt cel care cercetez inimile și rărunchii“** (Apocalipsa 2, 23) care nu judec după față și după arătarea omenească.

Căci adeseori înaintea ochilor mei se arată vinovat ceea ce după judecata oamenilor se crede vrednic de laudă.

5. Doamne Dumnezeule, Judecătorul cel drept, tare și răbdător, care cunoști slăbiciunea și pornirea omului spre rău, Tu să fii tăria mea și toată încrederea mea, căci cugetul meu nu-mi este deajuns.

Tu cunoști ceea ce eu nu știu : și pentru aceea a trebuit să mă

smeresc și să rabd cu blîndețe orice mustrare. Iartă-mă, întru bunătatea Ta, ori de cîte ori n-am făcut astfel și dăruiește-mi iarăși harul unei răbdări și mai mari.

Căci mai bună este mila Ta cea bogată pentru dobîndirea iertării decît închipuita mea nevinovăție pentru apărarea cugetului ascuns.

„Și chiar dacă nu mă știu cu nimic vinovat, totuși aceasta nu-mi este de ajuns ca să mă îndrept" (I Corinteni 4, 4) fiindcă, dacă lipsește mila Ta, **„nu se va îndrepta înaintea Ta tot cel viu"** (Psalmul 142, 2).

CAPITOLUL XLVII

PENTRU VIAȚA VEȘNICĂ TREBUIE RĂBDATE TOATE GREUTĂȚILE

1. Fiul meu, ostenelile ce-ai luat asupra ta pentru Mine, să nu te înfrîngă, nici necazurile să nu te abată din drum, ci făgăduința Mea să te întărească și să te mîngîie în orice împrejurare.

Eu sînt destul de puternic ca să te răsplătesc mai presus de orice așteptare și măsură.

Nu te vei mai trudi multă vreme aici și nici nu vei mai fi covîrșit mereu de dureri.

Așteaptă puțin și vei vedea curînd sfîrșitul suferințelor.

Va veni ceasul cînd va înceta orice osteneală și tulburare. Tot ce trece odată cu vremea e puțin lucru și repede piere.

2. Fă ceea ce ai de făcut ; lucrează cu osîrdie în via Mea ; **„eu voi fi răsplata Ta"** (Facerea 15, 1).

Scrie, citește, cîntă, suspină, păstrează tăcere, roagă-te, rabdă cu bărbăție împotrivirile : vrednică este viața veșnică de toate aceste lupte, ba încă și de altele mai mari.

Va veni pacea într-o zi cunoscută de Domnul : și nu va fi zi și noapte ca în veacul acesta, ci o lumină necurmată, o strălucire fără sfîrșit, o pace trainică și odihnă netulburată.

Atunci nu vei mai zice : „**Cine mă va scăpa de trupul acestei morți ?**“ (Romani 7, 24), nici nu vei mai striga : „**Vai de mine, că surghiunul meu s-a îndelungat**“ (Psalmul 119, 5), fiindcă moartea se va cufunda în adînc și mîntuirea va fi veșnică.

Nu va mai fi nici un necaz, ci o bucurie fericită, o adunare plăcută și aleasă.

3. O, de-ai fi văzut în cer, cununile nevestejite ale Sfinților, de-ai vedea de cîtă mărire se bucură aceia care odinioară erau neluați în seamă de această lume și chiar erau socotiți nevrednici să trăiască, de bună seamă că te-ai pleca pînă la pămînt și ai dori mai degrabă să fii supus tuturor, decît să fii mai mare decît unul numai, nici n-ai dori zile fericite în această viață, ci mai degrabă te-ai bucura să suferi necazuri pentru Dumnezeu și ai socoti ca cel mai mare cîștig să nu fii băgat în seamă de oameni.

4. O, dacă ți-ar plăcea acestea și ți-ar pătrunde adînc în inimă, ai mai îndrăzni, oare, să te plîngi măcar o singură dată ?

Nu trebuie să răbdăm, oare, pentru viața veșnică, toate ostenelile ? Nu este puțin lucru să pierzi ori să cîștigi împărăția lui Dumnezeu.

Ridică așadar fruntea ta spre cer ; iată-mă pe Mine și alături pe toți Sfinții Mei, care au dus o mare luptă în lumea aceasta.

Acum ei se bucură și se mîngîie, acum sînt scutiți de încercări și se odihnesc și vor rămîne pe veci cu Mine în împărăția Tatălui Meu.

CAPITOLUL XLVIII

DESPRE ZIUA VEȘNICĂ ȘI DESPRE NENOROCIRILE VIEȚII PĂMÎNTEȘTI

1. O, prea fericit lăcaș al cetății cerești !

O, prea strălucită zi a veșniciei, zi pe care noaptea n-o întunecă, ci adevărul cel mai înalt pururea o luminează ; zi pururea plină de

bucurie, pururea netulburată, zi nicicînd schimbată în cele potrivnice.

O, dacă ziua aceea s-ar fi arătat și dacă toate acestea vremelnice ar fi luat sfîrșit !

Pentru Sfinți ea luminează cu o lumină de strălucire veșnică ; pentru cei ce sînt călători pe pămînt însă, ea trimite lumină doar pe departe ca printr-o oglindă.

2. Cetățenii cerului știu ce plină de bucurie e ziua aceea ; surghiuniții fii ai Evei însă suspină, fiindcă această zi de pe pământ e plină de amărăciune și întristare.

„**Zilele veacului acestuia sînt puține și rele**“ (Facerea 47, 9) pline de dureri și strîmtorări : omul este întinat de multe păcate, e prins de multe patimi, e strîns de multă frică, e tulburat de multă grijă, e împrăștiat de multe cîte vrea să afle, e încurcat în multe deșertăciuni, e înconjurat de multe păreri greșite, e frînt de multă trudă, e îngreuiat de ispite, slăbit de plăceri și chinuit de lipsuri.

3. O, cînd va fi sfîrșitul acestor rele, cînd mă voi scăpa de nenorocita robie a păcatelor ?

Cînd îmi voi aduce aminte numai de Tine, Doamne ? Cînd mă voi bucura deplin întru Tine ? Cînd voi fi fără nici o piedică, în adevărată slobozenie, fără nici o greutate la minte și la trup ?

Cînd va fi o pace trainică, netulburată și fără primejdii, pace înăuntru și în afară, pace temeinică în orice parte ?

O, bunule Iisuse, cînd voi sta înaintea Ta ca să Te privesc, cînd mă voi minuna de mărirea împărăției Tale, cînd îmi vei fi totul întru toate ?

O, cînd voi fi cu Tine **întru împărăția Ta, pe care ai pregătit-o din veșnicie, pentru aleșii tăi ?** (Matei 25, 34).

Sînt părăsit, sărman și străin într-o țară dușmană, unde sînt războaie zilnice și nenorociri foarte mari.

4. Mîngîie-mă în surghiunul meu, ușurează durerea mea : căci după Tine suspină tot dorul meu.

Povară îmi este tot ceea ce-mi arată lumea ca mîngîiere.

Doresc să mă bucur de Tine în lăuntrul meu, dar nu pot să Te cuprind.

Aș vrea să mă lipesc de cele cerești, dar mă trag în jos bunurile vremelnice și poftele nezdrobite.

Cu sufletul vreau să mă ridic mai presus de toate lucrurile, dar cu trupul sînt silit, fără voia mea, să-mă supun lor.

Astfel eu, om nefericit, mă lupt cu mine și „**mă fac povară mie însu-mi**“ (Iov 7, 20), sufletul căutînd să fie în sus, iar trupul în jos.

5. O, cît de mult mă doare în inimă, cînd cu mintea privesc la cele cerești și, deodată, o mulțime de gînduri trupești năpădesc în rugăciunea mea.

„**Dumnezeul meu, nu te depărta de la mine și întru mînia Ta să nu te abați de la robul Tău !**“ (Psalmul 70, 12).

„**Aruncă fulgerul Tău și risipește aceste gînduri, sloboade săgețile Tale**“ (Psalmul 143, 6), și să se tulbure toate nălucirile dușmanului.

Strînge la Tine simțurile mele ; fă-mă ca să uit toate cele lumești, dă-mi ca să alung degrab și să disprețuiesc închipuirile ticăloșilor.

Ajută-mă, veșnicule Adevăr, și nici o deșertăciune să nu mă mai clătească ; vino la mine, Dulceață cerească, și să fugă de la fața Ta toată necurăția !

Iartă-mă de asemenea și cu îndurare trece-mi cu vederea oridecîte ori la rugăciune mă gîndesc la altceva, în afară de Tine.

Mărturisesc cu adevărat că m-am obișnuit să fiu tare împrăștiat.

De multe ori nu sînt acolo unde mă aflu cu trupul ori unde șed, ci mă găsesc mai degrabă pe unde mă poartă gîndurile.

Mă aflu acolo unde sînt gîndurile mele și gîndurile mele sînt de obicei unde se află ceea ce iubesc. Și-mi vine repede în minte ceea ce în chip firesc îmi place sau mă farmecă.

6. De aceea, Tu, Adevărule, ai grăit în chip vădit : „**Unde este comoara ta, acolo este și inima ta**“ (Matei 6, 21).

Dacă iubesc cerul, mă gîndesc bucuros la cele cerești.

Dacă iubesc lumea, mă bucur de fericirea lumii și mă întristez de nenorocirile ei.

Dacă iubesc trupul, mă gîndesc adeseori la cele trupești.

Dacă iubesc duhul, mă bucur să gîndesc la cele duhovnicești.

Orișice ar fi ceea ce iubesc, despre aceasta îmi place să vor-

besc și să ascult cu drag, ba încă duc cu mine acasă în minte chipurile unor asemenea lucruri.

Fericit însă este omul care, pentru Tine, Doamne, a înlăturat din inima sa toate făpturile, care se împotrivește firii și răstignește prin ardoarea sufeltului poftele trupului, ca să-Ți aducă dintr-un cuget senin, o curată rugăciune și, desprins în lăuntru și în afară de toate cele pămîntești, să se împreune cu cîntările îngerești.

CAPITOLUL XLIX

DORUL DUPĂ VIAȚA VEȘNICĂ ȘI RĂSPLATA FĂGĂDUITĂ LUPTĂTORILOR

1. Fiul meu, cînd simți că se toarnă de sus peste tine dorul după viața veșnică și cînd rîvnești să ieși din temnița trupului ca să poți privi cu uimire strălucirea Mea fără vreo umbră de schimbare, deschide-ți larg inima și primește cu tot dragul această sfîntă inspirație.

Adu cele mai fierbinți mulțumiri Bunătății celei de sus, care s-a milostivit astfel cu tine, că te cercetează cu blîndețe, te îndeamnă cu înflăcărare, te înalță cu putere, ca nu cumva, sub povara ta însuți să te prăbușești în cele pămîntești.

Un astfel de dor nu primești nici prin gîndirea și nici prin strădania ta, ci prin alegerea harului celui de sus și a voinței dumnezeiești, ca să sporești în fapte bune și într-o smerenie mai mare și să te pregătești pentru luptele viitoare și să te trudești să fii alipit de Mine cu toată iubirea inimii și să-Mi slujești cu voință fierbinte.

2. Fiul meu, adeseori focul arde, însă flacăra nu se ridică în sus fără fum.

Tot așa se aprind și dorințele unora spre cele cerești și cu toate acestea, ei nu sînt scutiți de ispita poftei trupești. De aceea ei nu se gîndesc numai la mărirea lui Dumnezeu, în cele pe care ei le cer de la El cu atîta ardoare.

Asemenea este deseori și dorința ta, pe care ai arătat-o atît de grabnică. Nu este curat și desăvîrșit ceea ce este pătat cu folosul tău însuți.

3. Cere, nu ceea ce ție îți este plăcut și folositor, ci ceea ce Mie îmi place și Mă cinstește ; fiindcă, dacă judeci drept, ești dator să pui mai presus și să urmezi orînduiala Mea, decît dorința ta și decît tot ce poftești tu.

Cunosc dorința ta și am auzit numeroasele tale suspinuri.

Deja ai voi să fii în slobozenia măririi fiilor lui Dumnezeu ; deja te veselește sălașul veșnic și patria cerească plină de bucurie ; însă încă n-a venit ceasul acesta, încă este o altă vreme, adică vremea luptei, vremea trudei și a încercării.

Dorești să dobîndești bunul cel mare, dar pe acesta nu-l poți căpăta acum în nici un chip.

Eu sînt : „**așteaptă-mă**, zice Domnul, **pînă ce va veni împărăția lui Dumnezeu**“ (Luca 22, 18).

4. Încă mai e nevoie să fii încercat pe pămînt și să fii trecut prin multe greutăți.

Uneori ți se va da vreo mîngîiere, dar de o bogată îndestulare nu vei avea parte.

„**Întărește-te deci și prinde curaj**“ (Iosua 1, 6) atît pentru lucru, cît și pentru ca să rabzi cele ce nu se potrivesc cu firea ta.

Trebuie „**să te îmbraci într-un om nou**“ (Efeseni 4, 24), „**și să te schimbi într-alt bărbat**“ (I Regi 10, 6).

Adeseori ești nevoit să faci ceea ce nu voiești, și să lași la o parte ce voiești.

Ceea ce place altora va avea izbîndă, iar ceea ce-ți place ție nu se va împlini.

Ceea ce spun alții se va auzi, dar ce spui tu nu va fi luat în seamă.

Alții vor cere și vor primi ; tu vei cere și nu vei dobîndi.

Alții vor fi mari în gura lumii, despre tine însă vor tăcea.

Altora li se va încredința ba una, ba alta, tu însă vei fi socotit că nu ești bun de nimic.

Pentru aceea firea ta de multe ori se va întrista și mare lucru va fi, dacă vei răbda în tăcere.

5. În acestea și în multe asemenea acestora obișnuiește să fie

încercat un credincios slujitor al Domnului, în ce fel poate să se lepede de sine și să se înfrîngă întru toate.

Poate că nicăieri nu se simte atît de mult trebuința de a muri față de tine însuți, ca atunci cînd vezi și suferi cele ce se împotrivesc voinței tale, îndeosebi cînd ți se poruncește să faci ceea ce ți se pare că este nefolositor și împotriva dreptei judecăți.

Și fiindcă nu îndrăznești să te împotrivești unei puteri mai mari, din pricină că ești sub aceasta, de aceea ți se pare greu să umbli după porunca altuia și să lași la o parte părerea ta însuți.

6. Gîndește-te însă, fiul meu, la roadele acestor strădanii, la sfîrșitul lor grabnic și apoi la răsplata cea mare și nu vei simți de aci nici o povară, ci cea mai plăcută mîngîiere, pentru răbdarea ta. Căci, pentru această neînsemnată voință a ta, pe care ai dat-o la o parte de bună voie, vei avea de-a pururi voința ta împlinită în ceruri.

Acolo vei găsi fără îndoială tot ce voiești, tot ce poți să poftești ; acolo ți se va înfățișa belșug de tot ce e bun, fără teamă de a-l pierde.

Acolo, voința ta, de-a pururi una cu a Mea, nu va dori nimic în afară de Mine, nimic numai pentru sine.

Acolo nimeni nu ți se va împotrivi, nimeni nu se va plînge de tine, nimeni nu te va împiedica, nimic nu-ți va sta înainte, ci toate cele dorite ți se vor pune împreună înainte, vor umple și-ți vor sătura toată inima pînă la capăt.

Acolo, pentru rușinarea îndurată, îți voi da mărire ; pentru mîhnire, mantia laudei ; pentru locul cel mai din urmă, scaunul domniei veșnice.

Acolo se va arăta rodul ascultării ; se va bucura truda căinței, iar supunerea plină de smerenie va fi încununată cu mărire.

7. Așadar pleacă-te acum cu smerenie sub mîinile tuturor ; nu te întreba cine a zis sau cine a poruncit aceasta ; ci să te îngrijești mai ales ca, fie mai marele tău, fie unul mai tînăr, sau unul ca și tine, dacă vor cere ceva de la tine ori vor porunci ceva, să primești totul ca bun și să te străduiești să împlinești cu voie curată.

Poate să caute unul una, altul alta ; unul să se fălească cu una, altul cu alta și să fie lăudat de mii de ori ; tu însă să nu te

bucuri nici de acesta, nici de celălalt, ci numai întru neluarea ta în seamă și în bună plăcerea și cinstirea Mea.

Trebuie să dorești ca, **fie prin viață, fie prin moarte, Dumnezeu să fie pururea preamărit**" (Filimon 1, 20).

CAPITOLUL L

LA VREME DE TULBURĂRI, ÎNCREDINȚEAZĂ-TE ÎN MÎINILE LUI DUMNEZEU

1. Doamne Dumnezeule, Părinte Sfinte, binecuvîntat să fii acum și în veci, fiindcă ai făcut așa cum voiești și ceea ce faci Tu este bine.

Să se bucure robul Tău întru Tine, iar nu întru sine ori într-o altă făptură, căci numai Tu ești bucuria cea adevărată, Tu ești nădejdea și **cununa** mea, Tu ești bucuria mea și cinstea mea, Doamne.

„**Ce lucru are robul Tău, pe care să nu-l fi primit de la Tine**" (I Corinteni 4, 7) și încă fără nici un merit al său ?

Ale Tale sînt toate pe care le-ai dat și le-ai făcut.

„**Sărac sînt și întru ostenele din tinerețea mea**" (Psalmul 87 16) și sufletul meu se întristează uneori pînă la lacrimi ; ba încă alteori se tulbură întru sine din pricina patimilor ce-l amenință.

2. Eu doresc bucuria păcii și mă rog pentru pacea fiilor Tăi, care sînt hrăniți de Tine cu lumina mîngîierii.

Dacă Tu dai pacea, dacă torni întru mine o sfîntă bucurie, sufletul robului Tău va fi plin de armonie și va cînta cu evlavie laudele Tale.

Dar dacă Te depărtezi, așa cum obișnuiești foarte adeseori, el nu va putea **să umble pe calea poruncilor Tale** (Psalmul 118, 32), ci mai degrabă se pleacă genunchii lui ca să-și bată pieptul, „**fiindcă nu mai este ca ieri și alaltăieri, cînd lumina Ta strălucea dea-**

supra capului său“ (Facerea 31, 5 ; Iov 29, 3) și la umbra aripilor Tale era apărat de năvala ispitelor.

3. Părinte drepte și pururea vrednic de laudă, a venit ceasul ca robul Tău să fie ispitit.

Părinte iubit, e drept ca în ceasul acesta, sluga Ta să sufere ceva pentru Tine.

Părinte pururea vrednic de mărire, a venit ceasul pe care din veci îl știai că va veni, ca pentru cîtva vreme robul Tău să fie înfrînt în afară, dar, lăuntric, înaintea Ta, să fie totdeauna viu. Pentru puțină vreme nu va fi luat în seamă, va fi umilit și va fi socotit ca un nimic în fața oamenilor, va fi frînt de suferințe și dureri, ca să învieze iarăși împreună cu Tine în zorile noii lumini și să fie preamărit în ceruri.

Părinte sfinte, așa ai poruncit, așa ai voit și s-a făcut ceea ce Tu ai poruncit.

4. Harul pe care-l verși peste prietenul Tău, este să sufere și să pătimească în lume, pentru iubirea față de Tine, ori de cîte ori și ori de către cine îngăduiești Tu să se facă aceasta.

Fără sfatul și fără purtarea Ta de grijă și fără orînduire nu se face nimic pe pămînt.

„**Bine este mie, Doamne, că m-ai smerit, ca să mă învăț îndreptările Tale**“ (Psalmul 118, 71), și să lepăd din inima mea toată mîndria și încrederea în mine.

Mi-e de folos că „**rușinea a acoperit fața mea**“ (Psalmul 68, 8) ca să caut mîngîiere mai degrabă la Tine decît la oameni.

Am mai învățat să mă tem de această nepătrunsă judecată a Ta, prin aceea că Tu pui la încercare pe cel drept ca și pe cel păcătos, dar nu fără dreptate și fără pricină adevărată.

5. Mulțumescu-Ți că n-ai avut milă de greșelile mele, ci m-ai lovit cu lovituri amare, covîrșindu-mă în dureri și trimițîndu-mi strîmtorări și în afară și înăuntru.

Nu este cine să mă mîngîie dintre toți cîți se află sub cer, fără numai Tu, Doamne Dumnezeul meu, doctorul ceresc al sufletelor, „**care cerți și iarăși tămăduiești, care duci pînă la iad și-l tragi înapoi**“ (I Regi 2, 6 ; Tobit 13, 2).

„Certarea Ta peste mine și toiagul Tău mă va învăța“ (Psalmul 17, 36).

6. Iată, Părinte iubit, mă aflu în mîinile Tale, mă plec sub toiagul îndreptării Tale, lovește spatele și grumazul meu, ca să îndrept, după voia Ta, strîmbătatea mea.

Fă din mine un discipol evlavios și smerit, precum ai știut așa de bine să faci, ca să umblu după toată voia Ta.

Ție mă încredințez pe mine și toate ale mele, ca să mă îndrepți, căci e mai bine să fiu pedepsit în viața aceasta decît în cea viitoare.

Tu știi toate și pe fiecare în parte și nimic nu-Ți este ascuns în cugetul omenesc.

Tu cunoști cele ce vor fi în viitor, mai-nainte de a se petrece și nu e nevoie ca cineva să Te învețe ori să Te înștiințeze despre cele ce se întîmplă pe pămînt.

Tu știi ce este de folos pentru desăvîrșirea mea și cît ajută necazul la curățirea ruginii păcatelor.

Fă cu mine după bineplăcuta Ta dorință : și nu disprețui viața mea cea plină de păcate, pe care nimeni n-o cunoaște mai bine și mai limpede decît Tine.

7. Dă-mi, Doamne, să știu ceea ce trebuie știut, să iubesc ceea ce trebuie iubit, să laud ceea ce Ție îți place cel mai mult, să prețuiesc ceea ce Ție Ți se pare scump, să înlătur ceea ce este pătat înaintea ochilor Tăi.

Nu mă lăsa **„să judec lucrurile după vederea ochilor trupului, nici să osîndesc după cele auzite de la oamenii neîncercați“** (Isaia 11, 3), ci să deosebesc printr-o dreaptă judecată cele ce se văd de cele ce nu se văd și mai presus de toate, să caut voința bunăplăcerii Tale.

8. Adeseori simțurile oamenilor se înșeală, cînd judecă : se înșeală și iubitorii veacului cînd se îndrăgostesc numai de cele văzute. Oare, întrucît este omul mai bun fiindcă este socotit mai mare de un alt om ?

Mincinosul înșeală pe un mincinos, cel mîndru pe un alt mîndru, orbul pe orb, slăbănogul pe slăbănog ; așa face cel care laudă pe altul.

Căci atît cît prețuiește fiecare în ochii Tăi, atît este, și cu nimic mai mult.

CAPITOLUL LI

SĂ NE ÎNDELETNICIM CU LUCRĂRI MICI, CÎND SÎNTEM SLABI PENTRU CELE MARI

1. Fiul meu, nu poți să ai totdeauna o dorință fierbinte după bunele deprinderi și nici să rămîi pe o treaptă prea înaltă a gîndului spre cele cerești ci din pricina păcatului strămoșesc, e nevoie să cobori la cele mai de jos și să duci povara unei vieți stricăcioase, chiar fără voie și cu dezgust.

Cîtă vreme porți un trup muritor, vei simți o silă și o greutate pe inimă. De aceea, adeseori trebuie ca, în trup fiind, să te plîngi de povara trupului, pentru că nu ești în stare să te îndeletnicești necurmat cu cele duhovnicești, și să ai privirea spre cele dumnezeiești.

2. Atunci e bine să te îndrepți spre lucruri mai mărunte, din afară și să-ți petreci vremea săvîrșind fapte bune, așteptînd cu încredere neclintită venirea Mea și cercetarea cerească, răbdînd în tăcere singurătatea ta și învîrtoșarea minții, pînă ce iarăși vei fi cercetat de Mine și pînă ce te voi scăpa de toate strîmtorările.

Căci voi face ca să-ți uiți de osteneli și să te bucuri de liniște sufletească : voi deschide înaintea ta cîmpul înverzit al Sfintelor Scripturi, pentru ca **„lărgindu-ți inima, să începi a umbla în calea poruncilor Mele“** (Psalmul 118, 32).

Și vei zice : **„Durerile vremii de acum nu sînt nimic față de mărirea viitoare ce se va arăta nouă‘** (Romani 8, 18).

CAPITOLUL LII

NU TE SOCOTI VREDNIC DE MÎNGÎIERE, CI MAI DEGRABĂ DE PEDEAPSĂ

1. Doamne, nu sînt vrednic de mîngîierea Ta și nici de vreo cercetare sufletească.

Astfel Tu ești drept cu mine, cînd mă lași sărac și îndurerat.

Căci dacă aș putea să vărs o mare de lacrimi, încă n-aș fi vrednic de mîngîierea Ta.

De aceea nu sînt vrednic de nimic, decît numai să fiu lovit și pedepsit, fiindcă Te-am supărat greu adesea și am păcătuit în foarte multe împrejurări.

Prin urmare, judecînd după adevăr, nu sînt vrednic nici de cea mai mică mîngîiere.

Dar Tu, Dumnezeule blînd și lesne iertător, care nu voiești pierderea făpturilor Tale, **„ca să arăți comorile bunătății Tale în vasele milostivirii“** (Romani 9, 23) ai binevoit să mîngîi pe robul Tău chiar fără ca el să fie vrednic, mai presus de orice măsură omenească.

Căci mîngîierile Tale nu sînt ca deșartele mîngîieri omenești.

2. Ce am făcut eu, Doamne, ca Tu să mă învrednicești de vreo mîngîiere cerească ?

Eu nu-mi aduc aminte să fi făcut vreun bine, ci totdeauna sînt povîrnit spre cele rele și trîndav spre îndreptare.

Acesta este adevărul și nu-l pot tăgădui.

Dacă aș grăi altfel, Tu Te ridici împotriva mea și nu e nimeni ca să mă apere.

Ce plată să iau pentru păcatele mele, fără numai iadul și focul cel veșnic ?

Cu adevărat mărturisesc că sînt vrednic de batjocură și dispreț și nu se cuvine să fiu numărat printre slujitorii Tăi cei evlavioși.

Și cu toate că-mi vine greu să aud aceasta, totuși, potrivit adevărului, voi da pe față, împotriva mea, păcatele mele, ca să mă învrednicesc să capăt mai ușor milostivirea Ta.

3. Ce voi grăi eu cel vinovat și plin de rușine ?

N-am gură să vorbesc fără numai acest cuvînt : am păcătuit, Doamne, am păcătuit, fie-Ți milă de mine și iartă-mă.

„Lasă-mă puțin, ca să-mi plîng durerea, mai înainte de a pleca în pămîntul întunecos și acoperit de umbra morții“ (Iov 10, 20—21).

Ce ceri mai mult de la un vinovat și biet păcătos, fără numai să se căiască adînc și să se umilească pentru greșelile sale ?

În adevărata căință și smerenie a inimii, acolo se naște nădejdea iertării, se liniștește cugetul tulburat, se întoarce harul pier-

dut, se adăpostește omul de mînia viitoare și se întîlnesc unul cu altul, într-o sfîntă sărutare, Dumnezeu și sufletul pocăit.

4. Pocăința umilă a păcătoșilor este, pentru Tine, Doamne, o jertfă plăcută, răspîndind înaintea feței Tale o mireasmă mult mai binemirositoare decît tămîia aprinsă.

Acesta este mirul cel prețios, care ai îngăduit să fie turnat peste sfintele Tale picioare, fiindcă **„inima înfrîntă și smerită Tu n-ai urgisit-o niciodată“** (Psalmul 50, 19). Acolo este locul de scăpare dinaintea mîniei dușmanului, acolo se îndreaptă și se spală tot ceea ce s-a vătămat și s-a pătat în altă parte.

CAPITOLUL LIII

HARUL LUI DUMNEZEU NU SE ÎMPĂRTĂȘEȘTE CELOR LIPIȚI DE CELE PĂMÎNTEȘTI

1. Fiul meu, harul Meu e de mare preț și el nu îngăduie să fie amestecat în lucrurile din afară și nici în mîngîieri pămîntești.

Așadar trebuie să îndepărtezi din calea harului toate piedicile, dacă dorești ca el să se verse întru tine.

Caută-ți un loc tainic, să-ți fie drag să locuiești singur, cu tine însuți ; nu căuta să stai de vorbă cu nimeni, ci mai vîrtos varsă o evlavioasă rugăciune înaintea lui Dumnezeu, ca să-ți păstrezi inima înfrîntă și cugetul curat.

Întreaga lume socotește-o ca un nimic ; pune slujirea lui Dumnezeu înaintea tuturor grijilor lumești !

Căci nu vei putea să-mi slujești și Mie și totodată să te desfătezi cu cele trecătoare.

Depărtează-te de cunoscuți și de prieteni și păstrează-ți inima lipsită de orice bucurie vremelnică.

Astfel sfătuiește cu stăruință fericitul Apostol Petru pe credincioșii lui Hristos. **„să se poarte ca niște străini și călători în această lume“** (I Petru 2, 11).

2. O, cît de mare încredere va avea în ceasul morții, acela pe care iubirea de cele pămîntești nu-l mai leagă de lumea aceasta !

Un suflet bolnav însă încă nu pricepe cum poate să fie o astfel de inimă despărțită de toate, după cum un om trupesc nu înțelege descătușarea unui om duhovnicesc.

Cu toate acestea, cine vrea cu adevărat să ducă o viață duhovnicească, e nevoie să se desfacă atît de cei mai depărtați, cît și de cei mai apropiați și să nu se ferească de nimeni mai mult ca de sine însuși.

Dacă te vei birui pe tine însuți în chip desăvîrșit, pe celelalte le vei supune mai ușor.

Victoria deplină este biruința de sine însuși.

Cel ce se stăpînește pe sine însuși așa încît simțurile sale să fie supuse judecății, iar judecata să se supună Mie întru toate, acela este învingătorul său și stăpînul lumii.

3. Dacă năzuiești să urci la această culme, trebuie să începi cu bărbăție și să pui securea la rădăcină, ca să smulgi și să nimicești înclinarea ascunsă și dezmățată spre tine însuți, spre tot ce este al tău și ce este pămîntesc.

De acest păcat, adică fiindcă omul se iubește pe sine însuși peste măsură, atîrnă aproape tot ceea ce trebuie smuls din rădăcină.

După ce acest rău a fost înfrînt și subjugat, atunci va domni o pace adîncă și o liniște necurmată.

Dar, fiindcă puțini se străduiesc să fie întru totul morți pentru ei înșiși și puțini se dezlipesc deplin de ceea ce este al lor, de aceea mulți rămîn încurcați în ei înșiși și nu pot să se ridice sufletește peste sine.

Cine însă dorește să umble în voie împreună cu Mine, trebuie să-și nimicească toate poftele urîte și dezmățate și să nu se alipească de nici o făptură printr-o deosebită dragoste plină de pofte.

CAPITOLUL LIV

ÎNDEMNURILE FIRII ȘI ÎNDEMNURILE HARULUI DUMNEZEIESC

1. Fiul meu, ia seama bine la îndemnurile firii și la îndemnurile harului, căci deși sînt tare potrivnice, totuși deosebirea dintre ele

este atît de greu de văzut, încît abia se zărește chiar de un om plin de duh și luminat lăuntric.

Într-adevăr toți oamenii doresc binele și năzuiesc spre ceva bun, în vorbele și faptele lor ; de aceea, sub înfățișarea binelui, mulți se înșeală.

2. Firea este vicleană, încîntă pe mulți, îi amăgește și-i înșeală și urmărește numai scopurile ei : harul însă umblă cu inimă curată, fuge de orice fel de rău, nu folosește înșelăciunea și face toate numai cu gînd curat pentru Dumnezeu, în care își află odihna, ca în cel din urmă lăcaș al său.

3. Firea nu voiește să moară, să fie apăsată, să fie învinsă, să asculte, să se supună de bună voie ; harul însă se nevoiește cu nimicirea de sine, se împotrivește poftelor trupului, caută să fie supus, dorește să fie învins, nu voiește să fie singur stăpîn pe sine, îi place să fie sub ascultare, nu dorește să stăpînească pe altul, ci totdeauna să trăiască, să rămînă și să fie sub Dumnezeu și **„să fie gata să se plece pentru Dumnezeu cu umilință, oricărei făpturi omenești“** (I Petru 2, 13).

4. Firea se ostenește spre folosul ei și se gîndește ce cîștig îi vine de la altul ; harul dimpotrivă, nu se uită la ceea ce este de folos și aducător de cîștig ci, mai degrabă, la ceea ce folosește mai multora.

Firea primește cu plăcere cinstea și plecăciunile, harul însă dă cu încredere toată cinstea și mărirea numai lui Dumnezeu.

Firea se teme de înfruntare și de înjosire : harul însă are bucurie cînd **„rabdă ocară pentru numele lui Iisus“** (Faptele Apostolilor 5, 41).

Firii îi place trîndăvia și odihna trupească ; harul nu poate să fie nicidecum trîndav, ci îmbrățișează cu plăcere munca.

5. Firea caută să aibă lucruri rare și frumoase și se scîrbește de cele obișnuite și ieftine ; harul însă se desfată de cele simple și smerite.

Firea privește spre cele vremelnice, se bucură de bogățiile pămîntești, este mîhnită de pagube, se supără la un cuvînt ușor de ocară ; dar harul privește spre cele veșnice, nu se alipește de cele vremelnice, nu se tulbură de pierderea bunurilor pămîntești, nu se amărăște de vorbele prea aspre, deoarece comoara și bucuria sa sînt în cer, unde nimic nu piere.

„. . . aseamănă-te cu Fiul lui Dumnezeu"

6. Firea este lacomă și e mai bucuroasă să primească decît să dăruiască, iubește ceea ce are, ba încă și ceea ce este al altuia ; harul însă e milostiv și dorește binele obștesc, nu caută ale sale, se mulțumește cu puțin, socotește că **„este mai fericit a da, decît a primi"** (Faptele Apostolilor 20, 35).

Firea înclină spre făpturile pămîntești, spre trupul său însăși, spre deșertăciuni și dorește să se arate în lume ; harul însă cheamă

la Dumnezeu și la fapte bune, rupe legăturile cu lumea și fuge de ea, urăște poftele trupului, împuținează umblările într-o parte și alta, se rușinează să se arate în lume.

Firea se bucură cu plăcere de orice mîngîiere lumească în care își desfată simțul ; dar harul își caută mîngîierea numai la Dumnezeu și desfătarea în bunul cel mai mare, deasupra tuturor celor văzute.

7. Firea face totul pentru cîștigul și folosul ei însăși, și nu poate face nimic fără plată ; ea nădăjduiește să primească, pentru binefaceri, sau tot atît cît a dat, sau mai mult, ori laudă, ori dragoste și dorește ca pe faptele și darurile sale să se pună mult preț.

Harul însă nu umblă după nimic vremelnic și nu cere altă plată decît numai pe Dumnezeu ; iar din bunurile vremelnice trebuitoare nu dorește mai mult, decît atît cît acelea îi pot sluji la dobîndirea bunurilor veșnice.

8. Firea se bucură să aibă mulți prieteni și rudenii ; ea se preamărește cu locul înalt și cu neamul din care s-a născut, surîde celor puternici, lingușește pe cei bogați și laudă pe cei deopotrivă cu ea.

Harul însă iubește chiar pe dușmani și nu se trufește cu mulțimea prietenilor, nu se laudă cu locul în care s-a născut și nici cu obîrșia familiei, fără numai dacă aceasta strălucea printr-o prea mare virtute ; harul ține parte mai degrabă săracului decît celui bogat, îl doare inima mai mult de cel nevinovat, decît de cel puternic, se bucură de cel iubitor de adevăr, iar nu de cel ce înșeală. Harul îndeamnă neîncetat pe cei buni **să se silească spre fapte tot mai bune** (I Corinteni 12, 31) și să se asemene în bunele deprinderi cu Fiul lui Dumnezeu.

9. Firea se plînge numaidecît de lipsă și de greutate ; harul rabdă necurmat sărăcia.

Firea, întru toate, se gîndește la sine însăși, se luptă pentru sine și învinuiește pe alții.

Harul însă mărturisește că toate sînt ale lui Dumnezeu, de unde izvorăsc toate ; el nu pune nimic pe seama sa, nu se fălește, nu se ceartă, și nu pune părerea sa mai presus de a altora, ci în tot ce simte și gîndește, se supune înțelepciunii celei veșnice și judecății dumnezeiești.

Firea rîvnește să cunoască tainele și să asculte știri noi ; ea voiește să se arate în afară și să încerce multe prin simțuri, dorește să fie cunoscută și să facă ceva din care să-i iese laudă și mărire.

Însă harul nu se îngrijește să afle știri noi, fiindcă toate acestea s-au născut din vechimea stricăciunii, devreme ce nimic nu este nou și trainic pe pămînt.

10. Așadar harul ne învață să ne înfrînăm simțurile, să înlăturăm deșarta iubire de noi înșine și lauda de sine, să ascundem cu umilință cele ce se cuvine să fie lăudate și vrednice de mirare și să căutăm, în orice lucru și în toată știința, adevăratul folos, dar mai ales lauda și cinstirea lui Dumnezeu.

Harul nu voiește să fie lăudat nici el și nici cele ce sînt ale sale, ci dorește ca Dumnezeu să fie binecuvîntat în darurile sale, El care dăruiește toate din curata sa milă.

Acest har este o lumină mai presus de fire și un deosebit dar al lui Dumnezeu, este semnul anumit al celor aleși și arvuna mîntuirii veșnice, care ridică pe om de la cele pămîntești spre iubirea celor cerești și care dintr-un om trupesc face pe cel sufletesc.

Așadar cu cît firea este mai apăsată și mai înfrîntă, cu atît se varsă în om har mai din belșug și zilnic, prin noi cercetări omul lăuntric se înnoiește după chipul lui Dumnezeu.

CAPITOLUL LV

DESPRE STRICĂCIUNEA FIRII ȘI DESPRE PUTEREA HARULUI DUMNEZEIESC

1. Doamne Dumnezeul meu, care m-ai creat după chipul și asemănarea Ta, dă-mi harul acesta, pe care mi l-ai arătat atît de mare și de trebuitor pentru mîntuire, ca să înfrîng firea mea cea foarte rea, care mă trage spre păcate și spre pierzanie.

„Căci simt în trupul meu legea păcatului, care se împotrivește legii minții mele“ (Romani 7, 23) și care mă ține rob, ca să mă

supun întru multe, poftelor trupești ; eu nu pot să mă împotrivesc patimilor celor rele, dacă nu-mi vine în ajutor preasfîntul Tău har, turnat cu ardoare în inima mea.

2. Am nevoie de harul Tău, de un mare har, pentru ca să fie înfrîntă firea, **cea aplecată spre rău din tinerețea sa** (Facerea 8, 21).

Căci prin cel dintîi om, prin Adam, firea căzută și stricată de păcat, a coborît pedcapsa acestei pîngăriri în toți oamenii, în așa fel încît firea care a fost făcută de Tine bună și dreaptă, se înfățișează stricată prin păcat și slăbiciune fiindcă imboldul ei, lăsat în propria-i voie, împinge la rău și la fapte josnice.

Puțina putere ce i-a mai rămas se aseamănă cu o scînteie ascunsă în cenușă.

Această scînteie este judecata firească, înfășurată de un întunerec gros, păstrînd, e adevărat, puterea de a deosebi binele de rău, adevărul de minciună, dar în neputință să aducă la îndeplinire ceea ce spune că e bun, fiindcă nu e stăpînă pe deplina lumină a adevărului și nici pe sănătatea simțurilor sale.

3. Aici este pricina pentru care, Dumnezeul meu, **după omul lăuntric, eu mă bucur de legea ta** (Romani 7, 22), **știind că porunca Ta este bună, dreaptă și sfîntă** (Ibid. 12) osîndind orice rău și învățînd să alungăm păcatul ; „**cu trupul însă eu slujesc legii păcatului**“ (Ibid. 25) devreme ce mă supun mai mult poftei trupești decît minții.

Aici este pricina pentru care „**a voi binele este întru mine ; dar a săvîrși binele, nu găsesc întru mine**“ (Ibid. 18).

De aceea adeseori îmi pun în gînd multe lucruri bune dar, fiindcă îmi lipsește harul care să ajute slăbiciunea mea, la o ușoară împotrivire dau înapoi și cad.

Aceasta e pricina pentru care se întîmplă să cunosc drumul desăvîrșirii și să văd destul de limpede cum trebuie să mă port, dar copleșit de povara stricăciunii din mine, nu mă urc spre cele desăvîrșite.

4. O, ce mare nevoie am, Doamne, de harul Tău, ca să încep binele, să sporesc în el și să-l desăvîrșesc ; căci fără el nu pot face

nimic, „**însă toate le pot întru Tine, cînd mă întărește harul Tău**“ (Filipeni 4, 13).

O, har cu adevărat ceresc, fără de care strădaniile noastre sînt nimic și darurile firii rămîn fără preț !

Înaintea Ta, Doamne, nici măiestria, nici bogățiile, nici frumusețea sau puterea, nici mintea, nici darul vorbirii, n-au nici un preț, fără har.

Căci darurile firii sînt de obște și la cei buni și la cei răi : însă darul deosebit al celor aleși este harul sau iubirea, cu care cei însemnați sînt socotiți vrednici de viața veșnică.

Acest har se înalță atît de mult, încît nici darul profeției, nici săvîrșirea minunilor, nici orice fel de înaltă gîndire, nu are nici un preț fără el. Și nici credința, nici speranța și nici alte bune deprinderi nu sînt primite înaintea Ta, fără iubire și fără har.

5. O, preafericit har, care pe cel sărac cu duhul îl faci bogat în virtuți, iar pe cel bogat în multe bunuri pămîntești îl umilești la inimă, vino, coboară la mine, umple-mă de dimineață cu mîngîierea ta, ca nu cumva sufletul meu să slăbească din pricina oboselii și uscăciunii minții !

Rogu-Te, Doamne, să găsesc har înaintea feței Tale, „**căci destul îmi este harul Tău**“ (II Corinteni 12, 9), chiar fără să primesc cele ce dorește firea.

Dacă voi fi ispitit și lovit de multe necazuri, nu mă voi teme de rele, cîtă vreme harul Tău e cu mine. El însuși este tăria mea ; el însuși îmi aduce sfat și ajutor.

El este mai puternic decît toți dușmanii și mai înțelept decît toți înțelepții.

6. El este învățătorul adevărului, îndrumătorul purtării, lumina inimii, mîngîiere în strîmtorări, izgonitorul întristării, el risipește teama, el hrănește evlavia, el face să curgă lacrimi.

Ce sînt eu fără el, decît doar un lemn uscat, o ramură nefolositoare ce trebuie aruncată ?

Deci harul Tău, Doamne, să meargă totdeauna înaintea mea și să mă facă a rămîne totdeauna statornic întru îndeplinirea faptelor bune, prin Iisus Hristos, Fiul Tău ! Amin.

CAPITOLUL LVI

SĂ NE LEPĂDĂM DE NOI ÎNȘINE ȘI SĂ URMĂM PE HRISTOS, PE DRUMUL CRUCII

1. Fiul meu, cu cît ești în stare să te depărtezi de tine, cu atît vei putea trece de partea mea.

După cum înlăturarea poftei după lucruri lumești aduce pacea lăuntrică, tot astfel lepădarea de sine te împreună cu Dumnezeu.

Vreau să deprinzi desăvîrșita lepădare de tine însuți, lăsîndu-te în voia Mea, fără nici o împotrivire și tînguire.

„**Urmează Mie ! Eu sînt calea, adevărul și viața**“ (Ioan 14, 6).

Fără cale, nu se poate merge ; fără adevăr nu se poate cunoaște ; fără viață nu se poate trăi.

Eu sînt calea pe care trebuie s-o urmezi, adevărul în care trebuie să crezi, viața pe care trebuie s-o nădăjduiești.

Eu sînt calea care nu rătăcește, adevărul care nu înșeală, viața fără sfîrșit.

Eu sînt calea cea mai dreaptă, adevărul cel mai înalt, viața adevărată, viața fericită, viața necreată.

Dacă rămîi pe calea mea „**vei cunoaște adevărul, și adevărul te va face liber și vei ajunge la viața veșnică**“ (Ioan 8, 32 ; I Timotei 6, 12).

2. „**Dacă vrei să intri în viață, păzește poruncile**“ (Matei 19, 17).

Dacă vrei să cunoști adevărul, crede întru Mine !

„**Dacă vrei să fii desăvîrșit, vinde toate**“ (Matei 19, 21).

„**Dacă vrei să fii ucenicul Meu, leapădă-te de tine însuți**“). (Matei 16, 24).

Dacă vrei să dobîndești viața fericită, disprețuiește viața de acum. Dacă vrei să te înalți la ceruri, smerește-te pe pămînt. Dacă vrei să împărățești împreună cu Mine, poartă crucea cu Mine.

Căci numai slujitorii crucii găsesc calea fericirii și a luminii celei adevărate.

3. Doamne Iisuse, fiindcă viața Ta a fost strîmtorată și disprețuită de lume, învrednicește-mă și pe mine să Te urmez pe Tine, disprețuind lumea.

Căci nu este sluga mai mare decît Stăpînul său, nici ucenicul mai presus decît învățătorul (Matei 10, 24).

Să se deprindă sluga Ta în viața Ta : căci acolo este mîntuirea mea și sfințenia cea adevărată.

Orice citesc sau aud în afară de aceasta, nu mă întărește și nu mă bucură îndeajuns.

4. Fiul meu, **fiindcă știi acestea** și ai citit toate, **fericit vei fi, dacă le vei face** (Ioan 13, 17).

„Cine are poruncile Mele și le păzește, acela este cel care Mă iubește pe Mine . . . Și Eu îl voi iubi pe el și mă voi arăta lui“ (Ioan 14, 21) **„și-l voi face să șadă cu Mine“** (Apocalipsa 3, 21), întru împărăția Tatălui Meu.

5. Doamne Iisuse, precum ai grăit și ai făgăduit, așa să fie, iar eu să ajung să fiu vrednic de acea fericire.

Am primit, am primit din mîna Ta crucea, am purtat-o și o voi purta pînă la moarte, așa cum mi-ai poruncit.

Cu adevărat, viața unui bun creștin este o cruce, dar ea duce la rai.

Începutul s-a făcut : să dai înapoi nu este îngăduit și nici nu trebuie să părăsești lupta.

6. Haideți, fraților, să mergem împreună : Iisus va fi cu noi. Pentru Iisus am luat crucea aceasta ; pentru Iisus să stăruim în cruce. El va fi ajutorul nostru, El care este conducătorul și înainte-mergătorul.

Iată, Împăratul nostru merge înaintea noastră : el va lupta pentru noi.

Să-l urmăm plini de curaj, nimănui să nu-i fie teamă de înfricoșări ! Să fim gata să murim vitejește în luptă și să nu întinăm cu vreun păcat mărirea noastră fugind de cruce.

CAPITOLUL LVII

NU TE DESCURAJA CÎND AI CĂZUT ÎN PĂCAT

1. Fiul meu, mai mult îmi plac răbdarea și umilința la vreme de nenorociri, decît evlavia și multa mîngîiere în zilele de bucurie.

Pentru ce, oare, să te întristeze o ușoară învinuire rostită împotriva ta ? De-ar fi fost și mai mare și totuși n-ar fi trebuit să te superi. Acum însă, lasă să treacă. Nu este nici cea dintîi, nu este nici o învinuire nouă, nici nu va fi cea din urmă, dacă vei trăi mai mult.

Ești destul de curajos, cîtă vreme nu-ți iese nici un dușman în cale. Ba încă dai sfaturi bune și știi să încurajezi cu vorba și pe alții ; dar cînd vine deodată necazul la ușa ta, pierzi și sfatul și puterea.

Gîndește-te la marea ta slăbiciune, pe care o încerci adeseori în greutăți mărunte ! Cînd acestea și altele asemenea se întîmplă, acestea se fac spre mîntuirea ta.

2. Alungă-le din inimă, cum știi mai bine : iar dacă necazul te-a atins, totuși nu te descuraja, nici nu te spăimînta prea mult.

Suferă cel puțin cu răbdare, dacă nu poți cu bucurie. Chiar dacă auzi ceva neplăcut și dacă simți o supărare din pricina aceasta, totuși stăpînește-te și nu îngădui să iese ceva necuviincios din gura ta, de unde cei mici să se smintească. Curînd tulburarea sufletului se va potoli și durerea lăuntrică se va îndulci, cînd harul se întoarce.

Încă sînt viu, zice Domnul, și sînt gata să te ajut și să te mîngîi, mai mult ca de obicei, dacă te încrezi în Mine și Mă chemi cu evlavie.

3. Păstrează-ți sîngele rece și pregătește-te pentru o suferință mai mare. Nu e totul pierdut, dacă te vezi mai adeseori necăjit sau mai greu încercat. Om ești, iar nu Dumnezeu.

Ești trup, nu înger !

Cum ai putea oare, să rămîi neîncetat în aceeași stare de virtute, cînd aceasta i-a lipsit îngerului în cer și celui dintîi om, în rai ?

Eu sînt cel care ridic pe cei mîhniți la mîntuire și înalț pînă la mărirea Mea pe cei ce-și cunosc slăbiciunea lor.

4. Doamne, binecuvîntat să fie cuvîntul Tău care **„pentru gura mea e mai dulce decît mierea și fagurele“** (Psalmul 18, 11).

Ce-aș face, oare, în atîtea necazuri și strîmtorări, dacă nu m-ai întări Tu cu sfintele Tale cuvinte ?

Să ajung numai la limanul mîntuirii, și nu-mi mai pasă de cîte am suferit și de cîte am pătimit.

Dă-mi un sfîrșit bun, dă-mi o trecere fericită din lumea aceasta.

Adu-ți aminte de mine, Dumnezeul meu, și călăuzește-mă pe drumul cel drept spre împărăția Ta. Amin.

CAPITOLUL LVIII

NU CERCETA TAINICILE JUDECĂȚI ALE LUI DUMNEZEU

1. Fiul meu, ferește-te să cercetezi lucrurile grele de înțeles și tainicile judecăți ale lui Dumnezeu : pentru ce unul a fost lăsat în așa stare, iar celălalt s-a împărtășit de atîta har, pentru ce unul este atît de necăjit, iar altul atît de mult ridicat.

Lucrurile acestea întrec orice minte omenească și nici o judecată sau cercetare nu este în stare să descopere tainele dumnezeiești.

Așadar, cînd dușmanul îți trezește aceste întrebări sau niscaiva oameni dornici să afle te întreabă aceste lucruri, tu răspunde-le cu Profetul : **„Drept eşti, Doamne și dreaptă este judecata Ta“** (Psalmul 118, 137).

Și acel cuvînt : **„Judecăţile Domnului sînt adevărate, toate îndreptățite“** (Psalmul 18, 10).

De judecățile Mele trebuie să se înfricoșeze oricine, iar nu să le cerceteze, fiindcă ele nu pot fi înțelese de mintea omenească.

2. De asemenea nu întreba și nu cerceta despre vrednicia Sfinților : care este mai sfînt decît altul ori care este mai mare în împărăția cerurilor.

Astfel de întrebări nasc adeseori certuri și încordări nefolositoare, ba încă nutresc mîndria și mărirea deșartă, din care răsar răutăți și neînțelegeri, în vreme ce unul se silește cu mîndrie să pună mai presus pe un anume Sfînt, iar un altul, pe alt Sfînt.

Dar voința de a ști și de a cerceta asemenea lucruri n-aduce nici un folos și nici Sfinților nu le place, **„fiindcă Eu nu sînt Dumnezeul neînțelegerii, ci al păcii“** (I Corinteni 14, 33), iar pacea aceasta stă mai degrabă într-o adevărată umilință, decît într-o înălțare de sine.

3. Unii, din rîvna iubirii, sînt atrași spre unii ori spre alții dintre Sfinți, printr-o înclinare mai mare, dar această înclinare este mai degrabă omenească, decît dumnezeiască.

Eu sînt cel care am făcut pe toți Sfinții, Eu le-am dat har, Eu le-am împărtășit mărirea.

Eu cunosc vrednicia fiecăruia, **„eu i-am întîmpinat cu binecuvîntările iubirii Mele“** (Psalmul 20, 4), Eu i-am știut pe acești iubiți cu veacuri mai-nainte.

„Eu i-am ales pe ei din lume“ (Ioan 15, 19), iar nu ei M-au ales pe Mine ; Eu i-am chemat prin har și i-am tras alături de Mine prin milostivire.

Eu i-am dus prin felurite încercări, Eu am turnat peste ei mîngîieri mărețe, Eu le-am dăruit statornicie, Eu le-am încoronat răbdarea.

4. Eu cunosc pe cel dintîi și pe cel mai din urmă, Eu îi îmbrățișez pe toți cu o neprețuită iubire.

Eu trebuie să fiu lăudat întru toți Sfinții Mei, Eu trebuie să fiu binecuvîntat mai presus de toate și să fiu cinstit în fiecare din ei, pentru că Eu i-am preamărit atît de mult și i-am hotărît de mai-nainte, fără vreo vrednicie săvîrșită mai timpuriu de fiecare din ei.

Așadar, cine disprețuiește pe cel mai mic dintre Sfinții Mei, acela nu cinstește nici pe cel mai mare : fiindcă Eu am făcut și pe cel mic si pe cel mare.

Și cine micșorează pe vreunul dintre Sfinți, acela Mă micșorează și pe Mine și pe toți ceilalți din împărăția cerurilor.

Prin legătura iubirii, ei toți sînt una și au aceeași simțire, aceeași voință și toți împreună se iubesc.

5. Dar pe lîngă aceasta ceea ce este mult mai însemnat, ei Mă iubesc mai mult decît pe ei înșiși și decît meritele lor.

Căci, ridicîndu-se mai presus de ei înșiși și desprinși de orice iubire de sine, merg toți împreună în dragostea Mea, în care se odihnesc cu bucurie.

Nimic nu-i poate întoarce de la fața Mea, nimic nu-i poate întrista, deoarece, plini de adevărul cel veșnic, ei ard de focul unei iubiri nestinse.

Să tacă deci oamenii trupului și ai poftelor animalice, să nu mai grăiască despre starea Sfinților, ei care au știut să iubească numai bucuriile lor.

Ei smulg ori adaogă, după înclinarea lor, iar nu cum dorește Adevărul cel veșnic.

6. Mulți fac acest lucru din neștiință; cei mai numeroși dintre ei, fiind puțin luminați, arareori știu să iubească pe cineva cu o desăvîrșită iubire duhovnicească.

Apoi sînt mult tîrîți de o înclinare firească și de o prietenie omenească spre unii sau spre alții dintre Sfinți și, precum s-au obișnuit în cele de pe pămînt, tot așa își închipuie că este în cele cerești.

Dar este o depărtare nemărginită între ceea ce gîndesc cei nedesăvîrșiți și între ceea ce văd bărbații luminați de descoperirea cerească.

7. Ferește-te deci, fiul meu, să cercetezi din curiozitate aceste lucruri care întrec știința ta ; ci mai degrabă nevoiește-te și încordează-ți mintea ca să poți fi găsit măcar ca cel mai mic întru împărăția lui Dumnezeu.

Și dacă vreunul ar ști care dintre sfinți este mai sfînt decît altul sau cine este socotit mai mare în împărăția cerurilor, la ce i-ar folosi această cunoaștere, fără numai ca din aceasta să se umilească înaintea Mea și să înalțe o mai mare laudă numelui Meu ?

Mult mai bine primit se face înaintea lui Dumnezeu cel care se gîndește la mărimea păcatelor sale și la micile lui fapte bune

și cît de departe se află el de desăvîrșirea Sfinților, decît acela care vorbește despre vrednicia mai mare sau mai mică a acestora.

E mai bine să chemăm pe Sfinți prin rugăciuni pioase și prin lacrimi și să cerem cu suflet smerit mijlocirile lor mărețe decît să cercetăm în deșert tainele lor.

8. Ei sînt destul de mulțumiți, ba chiar foarte mulțumiți, numai dacă și oamenii ar ști să fie mulțumiți și să pună capăt deșarteloor vorbării.

Ei nu se preamăresc cu vrednicia lor, de vreme ce nimic bun nu pun pe seama lor, ci totul pe seama Mea, care le-am dăruit toate din nemărginita Mea iubire.

Ei sînt plini de atîta dragoste de Dumnezeu și de atîta prisos de bucurie, încît nimic nu lipsește măririi lor și nimic nu poate lipsi fericirii lor.

Toți Sfinții, cu cît sînt mai presus întru mărire, cu atît sînt mai smeriți în ei înșiși, iar Mie îmi sînt mai apropiați și mai iubiți.

Pentru aceea s-a scris că „**puneau cununile lor înaintea lui Dumnezeu și au căzut cu fețele înaintea Mielului și s-au închinat Celui viu în vecii vecilor**“ (Apocalipsa 4, 10 ; 5, 14).

9. Mulți întreabă „**cine este mai mare în împărăția lui Dumnezeu**“ (Matei 18, 1), dar nu știu dacă ei vor fi vrednici să se numere printre cei mai mici.

E mare lucru să fii chiar și cel mai mic în cer, unde toți sînt mari, fiindcă toți se vor chema fiii lui Dumnezeu și așa vor fi cu adevărat.

„**Cel mai mic dintre cei aleși va face cît o mie, în vreme ce păcătosul, chiar după o viață de o sută de ani, nu va afla decît moartea**“ (Isaia 60, 22 ; 65, 20).

Cînd ucenicii au întrebat cine este mai mare în împărăția cerurilor, au auzit un astfel de răspuns : „**Dacă nu vă veți întoarce și nu vă veți face ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor. Așadar cine se va fi smerit ca pruncul acesta, acela este mai mare în împărăția cerurilor**“ (Matei 18, 3—4).

10. Vai de cei ce nu se înjosesc ca să se smerească de bună voie, ca niște prunci, fiindcă ușa cea joasă a împărăției cerești nu le îngăduie să intre înăuntru.

„**Vai și de cei bogați, care își au mîngîierile lor aici**“ (Luca 6, 24) căci, în vreme ce săracii vor intra în împărăția lui Dumne-

zeu, ei vor sta afară tînguindu-se. Bucuraţi-vă voi cei umiliți și săltați de veselie voi cei săraci, căci a voastră este împărăția lui Dumnezeu, dacă veţi umbla în calea adevărului.

CAPITOLUL LIX

TOATĂ NĂDEJDEA ŞI ÎNCREDEREA NUMAI ÎN DUMNEZEU SĂ LE PUI

1. Doamne, care este încrederea ce o am eu în viața aceasta, sau care este mîngîierea mea cea mai mare dintre toate cîte se văd sub cer ?

Oare, nu ești tu, Doamne Dumnezeul meu, a cărui milostivire nu are număr ?

Unde m-am simțit eu bine fără de Tine ?

Sau cînd am putut să mă simt rău alături de Tine ?

Vreau mai bine să fiu sărac pentru Tine, decît să fiu bogat, dar fără de Tine.

Îmi place mai degrabă să fiu rătăcitor cu Tine pe pămînt, decît să am cerul dar fără de Tine.

Unde ești Tu, acolo e cerul ; iar moartea și iadul sînt acolo, unde nu ești Tu.

Tu ești dorul meu și pentru aceea trebuie să suspin după Tine, să Te chem și să mă rog Ţie fierbinte.

În sfîrșit nu pot să mă încred pe deplin în nimeni care să-mi dea ajutor la timp cuvenit întru necazuri, fără numai în Tine singur, Dumnezeul meu.

Tu ești nădejdea și încrederea mea, Tu ești mîngîietorul meu și cel mai credincios prieten întru toate.

2. **„Toţi caută de treburile lor“** (Filipeni 2, 21) ; dimpotrivă numai Tu cauți mîntuirea și desăvîrșirea mea și pe toate le întorci spre binele meu.

Cercetează „cărțile învățaților"

Chiar cînd mă pui în fața ispitelor și a împotrivirilor, Tu rînduiești toate acestea spre folosul meu, Tu, care obișnuiești să încerci într-o mie de feluri pe iubiții Tăi.

În aceste încercări, Tu trebuie să fii lăudat nu mai puțin decît dacă m-ai copleși cu mîngîieri cerești.

3. Întru Tine deci, Doamne Dumnezeule, îmi pun toată nădejdea și scăparea mea, Ție îți las toată mîhnirea și strîmtorarea mea, fiindcă socotesc că tot ceea ce văd în afară de Tine e slab și nestatornic.

Nu-mi vor folosi numeroșii prieteni și nu mă vor putea ajuta puternicii sprijinitori ; nu vor putea da un răspuns folositor nici sfetnicii cei înțelepți, nu mă vor mîngîia nici cărțile învățaților, nici vreo oarecare comoară prețioasă nu mă va scăpa, nici un loc tainic și plăcut nu mă va putea apăra, dacă Tu însuți nu ești de față, nu mă ajuți, nu mă întărești, nu mă mîngîi, nu mă înveți și nu mă păzești.

4. Toate cîte se par că aduc pace și fericire nu sînt de nici un preț, dacă lipsești Tu, și nu dau într-adevăr nici o fericire.

Tu ești așadar coroana tuturor bunătăților, Tu ești măreția vieții, adîncul înțelepciunii graiului, și nădăjduirea întru Tine, mai presus de toate, este cea mai tare mîngîiere a slujitorilor Tăi.

Spre Tine caută ochii mei : Ție mă încredințez, Dumnezeul meu, Părinte al îndurărilor.

Binecuvîntează și sfințește inima mea cu cerească binecuvîntare, ca să fie locaș sfînt al Tău și sălaș al veșnicei Tale măriri și nimic să nu se găsească în templul dumnezeirii Tale care să supere ochii maiestății Tale.

Caută spre mine, după mărimea bunătății Tale și după mulțimea îndurărilor Tale, și ascultă rugăciunea sărmanului Tău slujitor surghiunit departe în latura umbrei morții.

Apără și păzește inima robului Tău, între atîtea primejdii ale vieții trecătoare și, însoțit de harul Tău, îndreaptă-mă pe drumul păcii, spre patria luminii nepieritoare. Amin.

CARTEA A PATRA

DESPRE SFÎNTA ÎMPĂRTĂŞANIE

CHEMARE EVLAVIOASĂ LA SFÎNTA ÎMPĂRTĂŞANIE

„Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni“, zice Domnul (Matei 11, 28).

„Pîinea pe care vă voi da-o Eu, este trupul Meu, pe care-l voi da pentru viaţa lumii“ (Ioan 6, 52).

„Luaţi şi mîncaţi : acesta este trupul Meu, care se va da pentru voi : aceasta s-o faceţi spre pomenirea Mea“ (Luca 22, 19 ; I Corinteni 11, 24).

„Cel care mănîncă trupul Meu şi bea sîngele Meu, rămîne întru Mine şi Eu întru el“ (Ioan 6, 57).

„Cuvintele pe care vi le spun Eu, sînt duh şi viaţă“ (Ioan 6, 64).

CAPITOLUL I

CU CÎTĂ CUVIINŢĂ TREBUIE SĂ PRIMIM PE HRISTOS

1. Acestea sînt cuvintele Tale, Hristoase, veşnicule Adevăr, cu toate că n-au fost rostite în acelaşi timp şi nu sînt scrise în acelaşi loc.

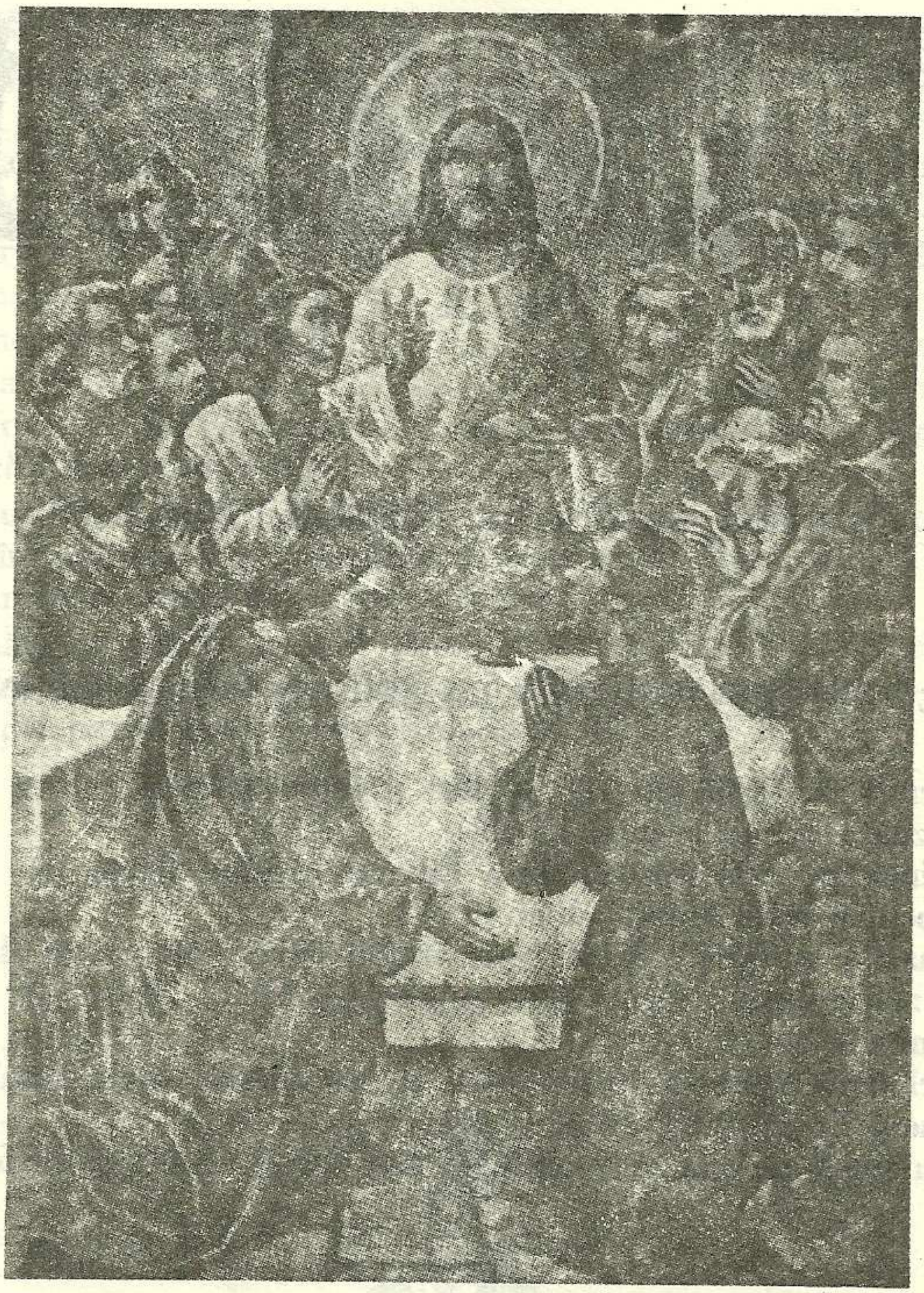

„... mă apropii cu încredere de Tine"

Dar, fiindcă sînt ale Tale și sînt adevărate, trebuie să le primesc pe toate cu mulțumire și cu încredere.

Ale Tale sînt, fiindcă Tu le-ai rostit ; și sînt de asemenea ale mele, fiindcă le-ai grăit pentru mîntuirea mea.

Bucuros le primesc din gura Ta, ca să se sape mai adînc în inima mea.

Cuvintele acestea de o așa mare evlavie, pline de dulceață și iubire, mă înflăcărează.

Dar mă înspăimîntă păcatele mele și cugetul meu pătat mă oprește să primesc o taină atît de mare.

Dulceața cuvintelor Tale mă cheamă, dar mulțimea păcatelor mele mă împovărează.

2. Tu-mi poruncești să mă apropii cu încredere de Tine, dacă voiesc să fiu părtaș cu Tine și să primesc hrana nemuririi, dacă doresc să dobîndesc viața și mărirea veșnică.

„**Veniți la Mine**“, zici Tu, „**toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi ușura**“ (Matei 11, 28).

O, dulce și plăcut cuvînt la urechea unui păcătos, fiindcă Tu, Doamne Dumnezeul meu, Tu chemi pe cel lipsit și sărac la împărtășirea cu preasfîntul Tău trup !

Dar cine sînt eu, Doamne, ca să îndrăznesc a mă apropia de Tine ? Iată, cerurile nu Te cuprind și Tu zici : „**Veniți la Mine toți** “

3. Ce însemnează această prea evlavioasă învrednicire și chemare prietenească ? Cum voi cuteza să vin la Tine, eu care știu că n-am făcut nimic bun, din care să pot lua îndrăzneală să mă apropii de Tine ?

Cum Te voi duce în casa mea, eu, care prea adeseori am supărat fața Ta plină de bunătate ?

Pe Tine Te cinstesc Îngerii și Arhanghelii, de Tine se înfricoșează sfinții și drepții și Tu zici : „Veniți la Mine, toți ?“

Dacă Tu, Doamne, n-ai zice aceasta, cine oare ar crede că este adevărat ?

Și dacă Tu n-ai porunci, cine și-ar îngădui să se apropie ?

4. Iată, Noe, bărbatul cel drept, o sută de ani a lucrat la făurirea corăbiei, pentru ca să se scape el împreună cu cîțiva : și eu cum mă voi putea pregăti într-un ceas, ca să primesc cu vrednicie pe Făcătorul lumii ?

Moise, marele Tău slujitor și deosebit prieten al Tău, a făcut chivotul legii din lemn ce nu putrezește și l-a îmbrăcat în cel mai curat aur, ca să păstreze în el tablele legii ; iar eu, o putredă făptură, voi îndrăzni să Te primesc atît de ușor, pe Tine, întemeietorul legii și dătătorul vieții ? !

Solomon, cel mai înțelept dintre regii lui Israel, vreme de șapte

ani a ridicat măreţul templu spre lauda numelui Tău şi opt zile a ţinut sărbătoarea sfinţirii lui : a adus o mie de jertfe de împăcare şi, în sunet de trompete şi în strigăt de bucurie, a aşezat cu mare cuviinţă chivotul legii la locul de mai-nainte pregătit pentru el ; iar eu, nefericitul şi cel mai sărman dintre oameni, cum Te voi aduce în casa mea, eu, care de-abia o jumătate de ceas ştiu s-o folosesc cu evlavie : şi dacă aş petrece-o jumătate, cu vrednicie !

5. O, Dumnezeul meu, cît de mult s-au trudit aceia ca să-Ţi placă Ţie ! Vai, cît de puţin fac eu ! Cît de puţină vreme folosesc eu, cînd mă pregătesc pentru împărtăşanie !

Rareori îmi adun cu totul gîndurile şi foarte rar mă pot scăpa de orice alunecare.

Şi negreşit, în faţa mîntuitoarei Tale Dumnezeiri, n-ar trebui să vină în minte nici un gînd necuviincios, nici o altă făptură să nu-şi facă loc, fiindcă eu am de gînd să primesc ca oaspete nu un înger, ci pe Domnul îngerilor.

6. Este totuşi o mare deosebire între sicriul legii cu cele dintr-însul şi între preacuratul Tău trup cu nesecatul lui izvor de fapte bune, între jertfele legii vechi, o preînchipuire a celor viitoare şi între adevărata jertfă a trupului Tău, în care s-au împlinit toate jertfele cele vechi.

7. Asadar, de ce să nu fiu mai înflăcărat înaintea sfintei Tale feţe ? Pentru ce să nu mă pregătesc cu mai mare grijă ca să primesc preasfîntă taina Ta, în vreme ce vechii sfinţi, Patriarhi şi Profeţi, regi chiar şi prinţi cu întregul popor, au arătat atît de mare evlavie pentru slujba dumnezeiască ?

8. Preaevlaviosul rege David a jucat din toate puterile în faţa sicriului legii, aducîndu-şi aminte de binefacerile arătate strămoşilor ; a făcut felurite instrumente de cîntat, a alcătuit psalmi şi a hotărît să fie cîntaţi cu bucurie ; el însuşi cînta adeseori din chitară, insuflat de harul Sfîntului Duh ; el a învăţat poporul Israel să laude din toată inima pe Dumnezeu, să-L binecuvinteze şi să-L preamărească în fiecare zi, într-un glas.

Dacă atunci, în faţa sicriului legii vechi se trezea atîta evlavie şi aducere aminte pentru lauda dumnezeiască, cîtă cuviinţă şi cîtă

evlavie trebuie să am eu și tot poporul creștinesc înaintea Sfintei Împărtășanii cînd primesc preasfîntul trup al lui Hristos !

9. Mulți aleargă spre diferite locuri ca să vadă moaștele unor Sfinți și rămîn uimiți auzind faptele lor și privind mărețele clădiri ale templelor ; privesc și sărută sfintele lor moaște învelite în mătase și aur, și iată că Tu ești de față aici, la mine pe altar, Dumnezeul meu, Sfîntul Sfinților, Ziditorul oamenilor și Domnul îngerilor !

Adeseori pricina unor asemenea călătorii este dorința oamenilor de a ști și a vedea lucruri noi și necunoscute de ei și culeg prea puțină roadă pentru îndreptare, îndeosebi cînd drumul se face cu ușurătate, fără o adevărată căință.

Aici însă, în Sfintele Taine de pe altar, ești de față Tu, întreg, Dumnezeul meu, omul Iisus Hristos ; prin Tine se dobîndește roada cea bogată a mîntuirii veșnice, ori de cîte ori ești primit cu vrednicie și cu evlavie.

La această sfîntă masă nu ne cheamă vreo ușurătate oarecare, nici curiozitatea ori simțurile, ci credința neclintită, nădejdea evlavioasă și dragostea adevărată.

10. O, Dumnezeule, Ziditor nevăzut al lumii, cît de minunat este felul în care lucrezi Tu cu noi : cu cîtă blîndețe și bunăvoință cîrmuiești Tu pe aleșii Tăi, cărora Te dai pe Tine însuți ca hrană în Sfînta Împărtășanie !

Aceasta covîrșește toată mintea, aduce la Tine în chip deosebit inimile celor evlavioși și aprinde dragostea față de Tine.

Căci pînă și adevărații Tăi credincioși care se trudesc spre desăvîrșire toată viața lor, primesc adeseori din această preasfîntă taină un mare har de evlavie și iubire de fapte bune.

11. O, minunat și tainic har al Sfintei Împărtășanii, pe care-l cunosc numai credincioșii lui Hristos, dar cei necredincioși și slujitorii păcatului nu-l pot simți !

În această Sfîntă Taină se dă harul duhovnicesc, se aduce iarăși în suflet buna deprindere pierdută și se întoarce frumusețea stricată de păcat.

Uneori acest har e atît de puternic, încît, din bogăția evlaviei dăruite, nu numai sufletul, ci și trupul slăbit, simte cum capătă noi puteri.

12. Totuși trebuie să ne doară mult și trebuie să ne pară rău de lîncezeala și nepăsarea noastră că nu mergem cu mai mult dor ca să primim pe Hristos, în care se află toată nădejdea și vrednicia celor-aleși.

Căci El este sfințirea și răscumpărarea noastră, El este mîngîierea celor oropsiți și bucuria veșnică a Sfinților.

De aceea trebuie să ne doară greu că mulți se gîndesc atît de puțin la această mîntuitoare taină, care veselește cerul și păzește lumea întreagă.

Vai, ce orbire și împietrire a inimii omenești să nu gîndească mai temeinic la acest negrăit dar și ca din zilnica lui folosire, să cadă într-o nepăsare.

13. Dacă această preasfîntă taină s-ar săvîrși numai într-un singur loc și ar sluji-o un singur preot în lume, cu cîtă rîvnă crezi că ar alerga oamenii la acel loc și la un asemenea preot al lui Dumnezeu, ca să vadă săvîrșirea dumnezeieștilor taine.

Acum însă s-au făcut mulți preoți și Hristos se jertfește în multe locuri, ca să se arate cu atît mai mare harul și iubirea lui Dumnezeu față de oameni, cu cît este mai răspîndită în lume Sfînta Împărtășanie.

Mulțumescu-Ți, bunule Iisuse, Păstorul cel veșnic, că Te-ai milostivit să ne hrănești pe noi cei sărmani și oropsiți, cu scumpul Tău trup și sînge și să ne chemi cu graiul gurii Tale, să primim aceste Sfinte Taine, zicînd : **„Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni“** (Matei 11, 28).

CAPITOLUL II

MAREA BUNĂTATE ȘI IUBIREA LUI DUMNEZEU FAȚĂ DE OM SE ARATĂ ÎN SFÎNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. Plin de încredere în bunătatea și în marea Ta îndurare, Doamne, mă apropii, bolnav, de Mîntuitorul meu ; flămînd și însetat

„. . . Tu eşti Sfîntul Sfinţilor"

vin la izvorul vieţii ; sărac, la Împăratul cerului ; rob, la Stăpîn ; făptură, la Ziditorul ; oropsit, la duiosul meu Mîngîietor.

Dar, cum de mi se arată mie această bunăvoinţă, ca să vii Tu la mine ?

Cine sînt eu, ca să Te dai pe Tine însuți, mie ?

Cum să îndrăznească un păcătos să se înfățișeze înaintea Ta, iar Tu cum de Te înduri să vii la un păcătos ?

Tu cunoști sluga Ta și știi că n-are nimic bun în sine, care să-l facă vrednic de aceasta.

Mărturisesc deci nevrednicia mea ; cunosc bunătatea Ta, laud îndurarea Ta și-Ți mulțumesc pentru marea Ta iubire.

Din dragostea Ta, faci de la Tine însuți aceasta, iar nu pentru vrednicia mea ; ca bunătatea Ta să-mi fie mai bine cunoscută, iubirea să fie mai adînc simțită, iar umilința, mai mult prețuită.
Așadar fiindcă aceasta îți place Ție și fiindcă așa ai poruncit Tu să fie, eu primesc cu drag îndurarea Ta și fie ca nedreptatea mea să nu stea împotrivă.

2. O, preadulce și preamilostive Iisuse, cîtă cinstire și cîtă mulțumire cu neîncetată laudă Ți se cuvine pentru primirea sfîntului Tău trup, a cărui sfințenie nu se află nici un om care s-o poată tîlcui !

Dar ce voi gîndi mergînd la această Împărtășanie, intrînd la Stăpînul meu, pe care nu-L pot cinsti cum trebuie și totuși doresc să-L primesc cu evlavie !

La ce să gîndesc mai bun și mai de folos, fără numai să mă umilesc cu totul înaintea Ta și să preamăresc nesfîrșită bunătatea Ta ?

Te laud pe Tine, Dumnezeul meu, și Te preamăresc în veci, mă lepăd de mine și mă supun Ție, în adîncul nimicniciei mele.

3. Tu ești Sfîntul Sfinților, iar eu lepădătura păcătoșilor.

Iată că Tu Te pleci înaintea mea, care nu sînt vrednic să ridic ochii spre Tine.

Iată că Tu vii la mine, vrei să fii cu mine, mă chemi la ospățul Tău.

Tu vrei să-mi dai hrană cerească și **„pîinea Îngerilor“** (Psalmul 77, 25) ca să mănînc.

Nu voiești să-mi dai altceva decît pe Tine însuți, **„pîinea cea vie care ai coborît-o din cer și dă viață lumii“** (Ioan 6, 33, 51 și 52).

4. Iată de unde purcede iubirea, iată ce îndurare strălucește, ce mari mulțumiri și laude Ți se cuvin pentru acestea !

O, cît de folositor și izbăvitor a fost sfatul Tău cînd ai așezat această taină ; ce ospăț dulce și plăcut cînd Te-ai dat ca hrană pe Tine însuți !

O, ce minunată lucrare a Ta, Doamne, ce mare este puterea Ta, ce fără greșeală adevărul Tău !

Tu ai grăit și toate s-au făcut și s-a făcut ceea ce Tu însuți ai poruncit !

5. Lucru minunat și vrednic de credință care covîrșește priceperea omenească este că Tu, Doamne Dumnezeul meu, Dumnezeu adevărat și om, Te afli întreg într-o fărîmă de pîine și vin și ești mîncat de cel ce te primește, fără să Te sfîrșești vreodată.

„Tu, Stăpînul tuturor, care n-ai nevoie de nimic, ai binevoit“, prin Sfînta Împărtășanie, **„să locuiești întru noi“** (II Macabei 14, 35).

Păzește sufletul și trupul meu nepătate, ca avînd cugetul curat și senin să pot săvîrși mai adesea Tainele Tale și să le primesc pentru mîntuirea mea veșnică, pentru că Tu le-ai așezat și le-ai orînduit mai degrabă pentru cinstea și neîncetata pomenire a Ta !

6. Bucură-te, suflete al meu, și mulțumește lui Dumnezeu pentru un dar atît de măreț și pentru deosebita mîngîiere lăsată ție în această vale a plîngerii.

Căci, ori de cîte ori se săvîrșește această Sfîntă Taină și primești trupul lui Hristos, de atîtea ori te sîrguești la răscumpărarea ta și te faci părtașul vredniciilor lui Hristos.

Dragostea Lui niciodată nu se împuținează, iar mulțimea îndurărilor Sale nicicînd nu se sfîrșește.

De aceea totdeauna trebuie să te pregătești de aceasta printr-o înnoire a minții și să te gîndești cu multă încordare la marea Taină a mîntuirii.

Cînd slujești sau asculți sfînta liturghie, această taină trebuie să ți se pară atît de măreață, atît de nouă și plăcută, ca și cum în aceeași zi, Hristos, pentru întîia dată, pogorînd în sînul Fecioarei s-a făcut om ; spînzurat pe cruce, pătimește și moare pentru mîntuirea oamenilor.

CAPITOLUL III

E DE FOLOS SĂ TE ÎMPĂRTĂȘEȘTI ADESEA

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. Iată vin la Tine, Doamne, ca să mă folosesc de darul Tău și să mă bucur de sfîntul Tău ospăț, pe care l-ai pregătit, Dumnezeule, întru bunătatea Ta, pentru cel sărac.

Întru Tine se află tot ce pot și tot ce trebuie să doresc ; Tu ești scăparea și răscumpărarea mea, nădejdea și tăria, cinstea și mărirea.

„Veselește“ așadar azi **„sufletul robului Tău, căci spre Tine, Doamne“** Iisuse, **„am ridicat sufletul meu“** (Psalmul 85, 4).

Doresc să te primesc cu evlavie și cuviință, doresc să Te duc în casa mea, pentru ca, împreună cu Zacheu, să mă învrednicesc să fiu binecuvîntat de Tine și să fiu numărat printre fiii lui Avraam.

Sufletul suspină după trupul Tău, inima mea dorește să se împreune cu Tine.

2. Dă-mi-Te mie și-mi e de ajuns ; căci, în afară de Tine nu se află nici o mîngîiere.

Fără Tine nu mai pot rămîne și fără cercetarea Ta nu sînt în stare să mai viețuiesc.

De aceea trebuie să mă apropii deseori de Tine și să primesc sprijinul mîntuirii mele, ca nu cumva să mă prăbușesc în drum, dacă voi fi lipsit de hrana cerească.

Căci astfel ai zis Tu odinioară, preamilostive Iisuse, propovăduind noroadelor și tămăduind tot soiul de neputințe : **„Nu voiesc să le dau drumul flămînzi, ca nu cumva să slăbească pe drum“** (Matei 15, 32).

Așadar fă tot astfel și cu mine, Tu, care pentru mîngîierea credinicoșilor, ai rămas în Sfînta Împărtășanie.

Căci Tu ești hrana cea plăcută a sufletului și cel ce Te va lua cu vrednicie va fi părtaș și moștenitor al veșnicei măriri.

Eu, care atît de adesea alunec și păcătuiesc, atît de repede mă trîndăvesc și lîncezesc, eu am într-adevăr nevoie ca prin dese rugăciuni și mărturisiri și prin primirea sfîntului Tău trup, să mă înnoiesc, să mă curățesc și să mă însuflețesc, ca nu cumva, lipsindu-mă prea multă vreme de acestea, să mă abat de la hotărîrrea cea sfîntă.

3. **„Simțurile omului sînt pornite spre rău din tinerețea lui"** (Facerea 8, 21) și dacă nu vine în ajutor leacul dumnezeiesc, îndată omul se prăbușește în fapte tot mai rele.

Deci Sfînta Împărtășanie oprește pe om de la rău și-l întărește în bine.

Dacă acum, cînd mă împărtășesc sau cînd slujesc sfînta liturghie, sînt atît de adeseori nepăsător și lînced, ce aș ajunge dacă n-aș lua leacul și n-aș căuta un ajutor atît de mare ?

Si, cu toate că nu sînt în fiecare zi pregătit și nici nu sînt destul de vrednic pentru slujire, totuși mă voi nevoi să mă apropii de dumnezeiești le Taine la vremea potrivită și să mă fac părtaș unui așa de mare har.

Căci aceasta este o mare mîngîiere pentru sufletul credincios, **„cîtă vreme umblă pribeag, departe de Tine, într-un trup muritor"** (II Corinteni 5, 6), pentru ca aducîndu-și aminte mai adesea de Dumnezeul său, să primească pe Iubitul său cu suflet cuvios.

4. O, minunată îndurare a bunătății Tale spre noi, că Tu, Doamne Dumnezeule, Ziditorul și Dătătorul de viață al tuturor sufletelor, Te înduri să vii la bietul meu suflet și să-i potolești foamea cu întreaga Ta dumnezeire și omenire.

O, inimă fericită, o suflet preafericit, care se învrednicește ca pe Tine, Domnul Dumnezeul său, să Te primească întru evlavie și, primindu-Te, să se umple de bucurie duhovnicească.

O, cît de mare este Domnul pe care-L primește, ce oaspete iubit aduce, ce tovarăș drag găzduiește, ce prieten credincios află, ce logodnic frumos și mîndru îmbrățișează, care trebuie iubit înaintea tuturor celor iubiți și mai presus de toate cele de dorit.

Să tacă înaintea Ta, preadulcele meu iubit, cerul și pămîntul și toată podoaba lor, fiindcă orice laudă și orice podoabă au, acestea pornesc din bunătatea îndurării Tale și nu vor ajunge la strălucirea numelui Tău a cărui înțelepciune este nemăsurată.

CAPITOLUL IV

MULTE BUNĂTĂȚI SE VARSĂ PESTE CEI CE SE ÎMPĂRTĂȘESC CU VREDNICIE

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. Doamne Dumnezeul meu, **„întîmpină pe robul Tău cu binecuvîntările bunătății Tale“** (Psalmul 20, 4) ca să se poată apropia cu vrednicie și cu evlavie de măreață Taina Ta.

Trezește spre Tine inima mea și smulge-mă din greaua trîndăvie.

„Cercetează-mă întru mîntuirea Ta“ (Psalmul 105, 4) ca să pot gusta cu sufletul dulceața Ta, care este ascunsă în această Taină, din destul, ca într-un izvor.

Luminează ochii mei ca să caute spre această Taină atît de mare și întărește-mă ca să o cred cu neclintită credință.

Căci aceasta este lucrarea Ta, iar nu o lucrare omenească ; este un așezămînt sfînt, iar nu o născocire a omului.

Nu e nimeni atît de destoinic de la sine ca să cuprindă cu mintea și să înțeleagă aceste lucruri, care întrec chiar și istețimea îngerească.

Drept aceea eu, un nevrednic păcătos, praf și cenușă, cum voi putea să cercetez și să înțeleg o Taină sfîntă atît de înaltă ?

2. Doamne, în neștiința inimii mele, în buna credință neclintită și după porunca Ta, mă apropii cu nădejde și cu evlavie de Tine și cred cu adevărat că Tu ești de față aci, în această Taină, ca Dumnezeu și om.

Voiești dar să Te primesc și să mă împreun cu Tine întru dragoste.

Pentru această rog bunătatea Ta și cer în chip deosebit ca să mi se dea harul ca să mă topesc întru Tine întreg prin iubire și să nu mai caut nici o mîngîiere străină.

Căci această preaînaltă și întru tot sfîntă Taină este mîntuirea sufletului și a trupului, tămăduirea oricărei slăbiciuni sufletești : prin ea greșelile mele se vindecă, patimile se înfrînează, ispitele sînt învinse ori se împuținează, harul se varsă mai din belșug, faptele bune se înmulțesc, credința se întărește, nădejdea se oțelește și iubirea se înflăcărează și se mărește.

3. Tu ai dăruit și tot mai adesea dăruiești prin Sfînta Împărtășanie multe bunătăți iubiților Tăi, care se împărtășesc cu evlavie, Dumnezeul meu, sprijinul sufletului meu, îndreptătorul slăbiciunii omenești și dătătorul a toată mîngîierea sufletească.

Tu torni într-înșii multă ușurare împotriva oricărui necaz și din adîncul întristării lor îi ridici la nădejdea sprijinului Tău ; ba încă, printr-un anume har nou, le dai iarăși puteri și-i luminezi, așa încît ei, care înainte de împărtășire se simțeau tulburați și fără tragere de inimă, după aceea, hrăniți cu mîncare și băutură cerească, văd că s-au schimbat în mai bine.

Și astfel faci cu aleșii Tăi ca ei să cunoască într-adevăr și să se încredințeze pe față, cîtă slăbiciune au de la ei înșiși și cîtă bunătate și cît har dobîndesc de la Tine. De la ei înșiși sînt reci, aspri, lipsiți de evlavie ; prin Tine însă ei se învrednicesc să fie înflăcărați, plini de rîvnă și evlavie.

Cine merge, oare, cu smerenie, la un izvor de dulceață și nu aduce de acolo ceva dulce ?

Sau cine stă lîngă un foc mare și nu simte puțină căldură de acolo ?

Și Tu ești un izvor pururea plin, curgînd din belșug pe deasupra, un foc ce arde neîncetat și niciodată nu se stinge.

4. Iar dacă nu-mi este îngăduit să scot din fîntîna plină și nici să beau pînă la săturare, totuși îmi voi pune gura la o mică deschizătură a canalului ceresc, ca să capăt de acolo măcar o mică picătură, cu care să-mi potolesc setea și să nu mă prăpădesc de tot.

Și dacă nu pot să fiu chiar ca o ființă cerească și atît de înflăcărat ca Heruvimii și Serafimii, voi încerca totuși să stăruiesc în evlavie și să-mi pregătesc inima în așa chip, încît să dobîndesc măcar o scînteie din văpaia dumnezeiască, primind cu smerenie Sfînta Taină dătătoare de viață.

Pentru ceea ce-mi lipsește însă, bunule Iisuse, Izbăvitorule prea-

sfînt, împlinește Tu pentru mine cu bunătatea și harul Tău, Tu care Te-ai îndurat să-i chemi pe toți la Tine, zicînd : „**Veniți la Mine, toți cei trudiți și împovărați și Eu vă voi odihni**“ (Matei 11, 28).

5. Mă trudesc întru sudoarea feței mele, sînt chinuit de durerea inimii, sînt covîrșit de păcate, sînt ațițat de ispite, sînt înlănțuit și apăsat de numeroase pofte urîte și nu este cine să mă ajute, nu este cine să-mi dea drumul și să mă scape, fără numai Tu, Doamne Dumnezeule, Izbăvitorul Meu, Căruia mă încredințez pe mine și toate ale mele, ca să mă păzești și să mă duci la viața veșnică.

Primește-mă spre lauda și mărirea numelui Tău, Tu, care mi-ai pregătit trupul și sîngele Tău, ca hrană și băutură.

Fă, Doamne Dumnezeule Mîntuitorul meu, ca odată cu primirea Sfintelor Taine, să crească întru mine și dorința evlaviei mele !

CAPITOLUL V

MĂREȚIA SFINTEI ÎMPĂRTĂȘANII ȘI VREDNICIA PREOȚEASCĂ

GLASUL DOMNULUI

1. De-ai fi curat ca un înger și sfînt ca Ioan Botezătorul, totuși n-ai fi vrednic să primești ori să săvîrșești această Sfîntă Taină.

Căci nu pentru niscaiva drepturi ale oamenilor este dat ca omul să sfințească și să slujească Sfînta Taină a lui Hristos și să se hrănească din pîinea Îngerilor.

Mare este Taina și mare este și vrednicia preoților, cărora li s-a dat ceea ce nu s-a încredințat îngerilor !

Numai preoții sfințiți după lege, în Biserică, au puterea de a sluji și a sfinți trupul lui Hristos.

Preotul este deci slujitorul lui Dumnezeu, folosind cuvîntul lui Dumnezeu după porunca și rînduiala lui Dumnezeu.

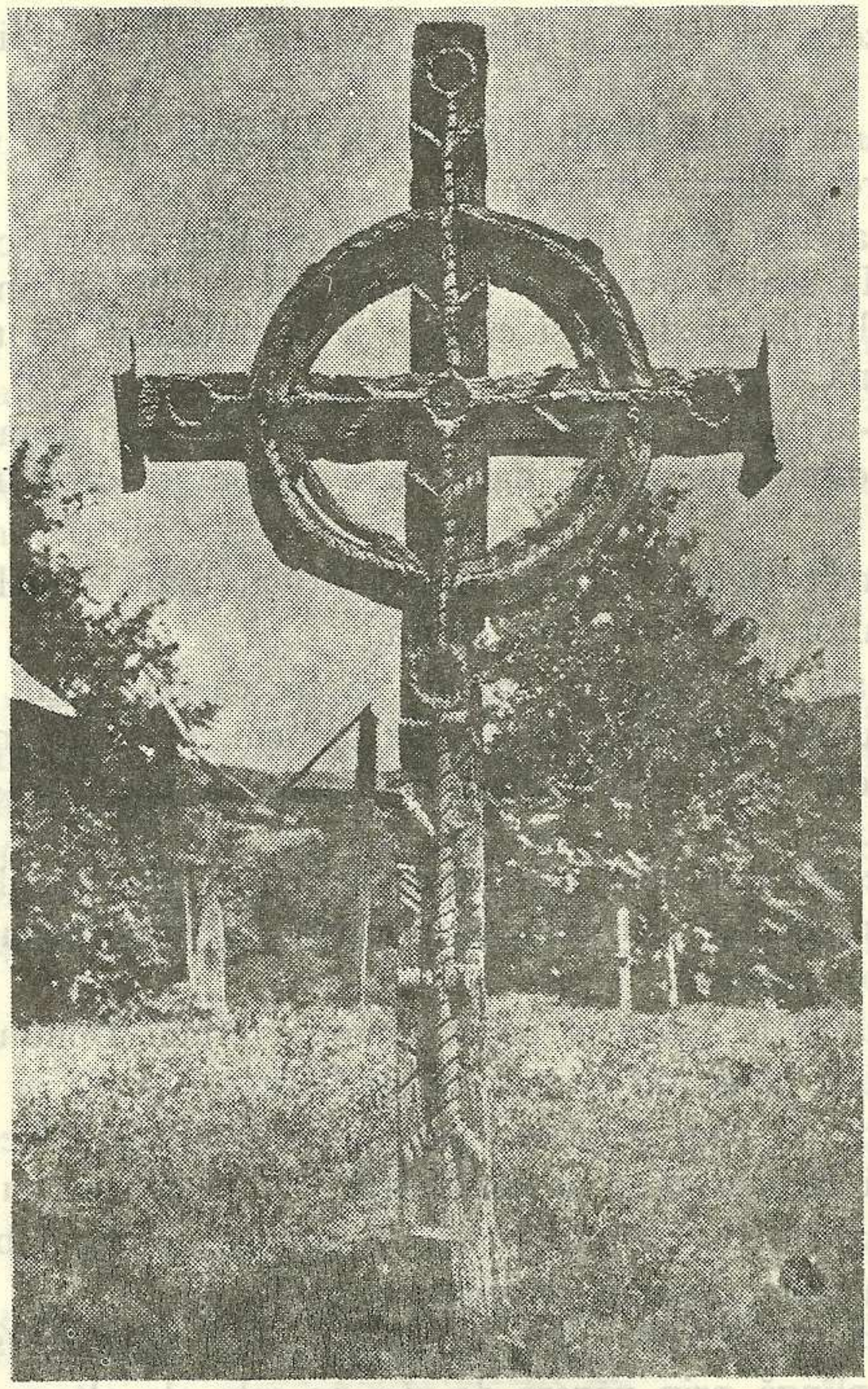

„. . . ia crucea și urmează Mie"

Dar Dumnezeu este începătorul și Cel ce lucrează în chip nevăzut ; voinței Lui se supune totul și de porunca Lui ascultă totul.

2. Așadar, în această preaînaltă Taină, trebuie să te încrezi mai mult în Atotputernicul Dumnezeu, decît în simțul tău însuți, ori învreun alt semn văzut.

De aceea, cu frică și plin de evlavie să te apropii de această lucrare.

Ia seama la tine însuți ; și vezi a cui este slujirea ce ți s-a dat prin punerea mîinilor episcopului.

Iată, ai fost făcut preot și ai fost sfințit pentru ca să slujești la altar. Ia seama acum ca să aduci jertfă lui Dumnezeu la vremea sa, plin de credință și evlavie și să dovedești că tu însuți ești fără prihană.

Nu ți-ai ușurat sarcina, ba dimpotrivă, te-ai legat mai strîns cu lanțul disciplinei și ești dator la o mai mare desăvîrșire de sfințenie.

Un preot trebuie să fie împodobit cu toate bunele deprinderi și să dea altora pildă de viață sfîntă.

Felul său de viață nu trebuie să fie ca al lumii de rînd și el să nu umble pe căile bătute de oameni, ci să se întovărășească cu îngerii din cer sau cu bărbații desăvîrșiți pe pămînt.

3. Preotul îmbrăcat în sfintele veșminte, ține locul lui Hristos, ca să se roage cu stăruință și umilință lui Dumnezeu pentru sine și pentru tot poporul.

În față și la spate el poartă semnul crucii Domnului, ca să-și aducă aminte neîncetat de patima lui Hristos.

În față, el poartă crucea pe patrafir, ca să privească grijuliu urmele lui Hristos și să se nevoiască să le urmeze cu drag.

La spate o poartă pentru ca să îndure cu inimă bună pentru Dumnezeu orice necazuri i-ar pricinui alții.

În fața sa poartă crucea, ca să-și plîngă păcatele sale ; la spate, ca să plîngă prin părere de rău pe cele ale altora și să știe că el a fost pus mijlocitor între Dumnezeu și omul păcătos și să nu zăbovească din rugăciune și de la sfînta jertfă, pînă ce nu se va învrednici să capete har și milă. Cînd slujește, preotul cinstește pe Dumnezeu, bucură pe Îngeri, întărește Biserica, dă ajutor celor vii, aduce odihnă celor morți, iar pe sine se face părtaș tuturor bunătăților.

CAPITOLUL VI

CUM SĂ NE PREGĂTIM PENTRU SFÎNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. Cînd mă gîndesc o, Doamne, pe de o parte la mărirea Ta, iar pe de alta la nimicnicia mea, mult mă cutremur și mă rușinez înaintea mea însumi.

Căci dacă nu mă apropii de Tine, alung viața ; iar dacă mă apropii cu nevrednicie, săvîrșesc o jignire.

Așadar ce să fac, Dumnezeul meu, ajutorul și sfătuitorul meu în nevoi ?

2. Arată-mi calea cea dreaptă, învață-mă pe scurt o îndeletnicire pregătitoare cum trebuie să mă pregătesc cu vrednicie pentru Sfînta Împărtășanie.

Că-mi e de folos să știu negreșit în ce chip trebuie să-Ți pregătesc inima cu evlavie și cuviință, pentru a primi cu folos Sfînta Împărtășanie, sau pentru a aduce o jertfă atît de mare și sfîntă.

CAPITOLUL VII

CERCETEAZĂ-ȚI CUGETUL ȘI HOTĂRĂȘTE-TE SĂ TE ÎNDREPȚI

GLASUL DOMNULUI

1. Mai presus de toate, preotul care se pregătește să săvîrșească Sfintele Taine, să atingă și să primească trupul lui Hristos, trebuie să se apropie de această Taină cu cea mai mare smerenie

a inimii, cu toată cuviința, cu deplină credință și cu gîndul evlavios al preamăririi lui Dumnezeu.

Cercetează-ți cu grijă cugetul și, pe cît este cu putință, curăță-l și luminează-l printr-o adevărată căință și printr-o smerită mărturisire, în așa fel încît să nu ai ori să știi că nu ai ceva greu care să te mustre și să-ți împiedice apropierea slobodă de Mine.

Să ai o scîrbă față de toate păcatele îndeobște, iar greșelile zilnice mai cu osebire să le plîngi și mai mult să le jelești.

Iar dacă vremea îngăduie, mărturisește lui Dumnezeu, în taina inimii, toate nenorocirile patimilor tale.

2. Suspină și căiește-te că ești robul trupului și al lumii, că nu ți-ai înfrînt patimile,

că ești copleșit de îndemnurile poftelor și că nu străjuiești simțurile din afară ;

că ești încurcat atît de adesea de închipuiri deșarte,

că te pornești așa de ușor spre rîs și alunecări ;

că ești atît de greoi spre plîngere și înfrîngere ;

atît de grabnic spre împlinirea plăcerilor și slobozeniilor trupului, dar atît de greoi spre înfrîngere și spre rîvnă sufletească ;

că ești atît de dornic să asculți știri noi și să privești lucruri frumoase, dar atît de îndărătnic să îmbrățișezi pe cele umile și pe cele de rînd ;

că ești așa de rîvnitor să ai multe lucruri, dar așa de strîns ca să dai și de aspru ca să păstrezi ;

că ești atît de nesocotit în vorbire, atît de nestăpînit la tăcere ;

atît de fără rînduială în purtări, atît de necuviincios în mișcări ;

că ești atît de lacom la mîncare, atît de surd față de cuvîntul lui Dumnezeu.

atît de grabnic spre odihnă, atît de încet spre muncă ; ești cu atîta băgare de seamă la povești deșarte și atît de somnoros la sfintele privegheri ;

că ești atît de nerăbdător să sfîrșești un lucru, atît de împrăștiat la ascultare ;

atît de fără grijă în citirea rugăciunilor,

atît de lînced la sfînta slujbă, atît de învîrtoșat la împărtășire ;

că ești așa de adesea pornit spre petrecere, dar atît de rar pironit asupra ta însuți ;

atît de grabnic aprins spre mînie, dar atît de ușor să superi pe altul ;

atît de repede să osîndești pe alții, atît de aspru să-i mustri ;
atît de bucuros la noroc și atît de abătut în nenorociri ;
atît de adesea luînd hotărîri bune dar, înfăptuindu-le prea puțin.

3. După ce ai mărturisit și ai plîns aceste greșeli ale tale precum și altele, cu durere și cu o mare amărăciune față de neputința ta, hotărăște-te neclintit ca neîncetat să-ți îndrepți viața și să sporești în fapte bune.

Apoi, cu o desăvîrșită lepădare de sine și cu toată voința, adu-te pe tine însuți ca jertfă veșnică, pe altarul inimii tale, în cinstea numelui Meu, adică încredințîndu-Mi fără nici o îndoială, trupul și sufletul tău, pentru ca astfel să fii vrednic să te apropii să aduci jertfă lui Dumnezeu și să primești Sfînta Împărtășanie spre mîntuire.

4. Nu este o jertfă mai vrednică și nici o ispășire mai mare pentru iertarea păcatelor, decît să te aduci lui Dumnezeu pe tine însuți curat și întreg, cu jertfa trupului lui Hristos, în sfînta liturghie și în Sfînta Împărtășanie.

Dacă omul va face tot ce stă în puterea lui și dacă se va căi cu adevărat și se va apropia de Mine să ceară iertare și har, „viu sînt Eu, zice Domnul, **cel care nu voiesc moartea păcătosului, ci ca să se îndrepte și să fie viu : nu-mi voi mai aduce aminte de păcatele sale**“ (Ezechiel 33, 11 și Evrei 10, 17), ci toate îi vor fi iertate.

CAPITOLUL VIII

JERTFA LUI HRISTOS PE CRUCE ȘI JERTFA DE NOI ÎNȘINE

GLASUL DOMNULUI

1. Precum m-am jertfit Eu lui Dumnezeu Tatăl, de bună voie, pentru păcatele Tale, întinzîndu-Mi-se mîinile pe cruce și trupul gol, așa că n-a mai rămas nimic întru mine care să nu fi intrat în jertfa dumnezeiești împăcări, tot astfel trebuie să Mi te aduci și tu pe tine însuți, de bună voie, ca jertfă curată și sfîn-

tă, în fiecare zi, la sfînta liturghie, cu toate puterile și simțămintele tale, în chipul cel mai adînc cu putință.

Ce pot să cer mai mult de la tine, decît să te nevoiești a te lăsa întru totul în seama Mea ?

Orice-Mi dai în afară de tine însuți, nu iau în seamă nimic, fiindcă Eu nu cer darul tău, ci pe tine însuți.

2. Precum ție nu ți-ar fi de ajuns, cînd ai avea toate, dar pe Mine nu, tot astfel nici Mie nu va putea să-mi placă orice Mi-ai fi dat dacă nu Mi te vei fi dat tu.

Jertfește-te Mie și dă-te întru totul pentru Dumnezeu și jertfa ta va fi primită.

Iată Eu m-am jertfit întru totul Tatălui, pentru tine : Mi-am dat și tot trupul și sîngele Meu spre hrană, ca să fiu întru totul al tău și tu să rămîi mereu al Meu.

Dacă însă nu te desfaci de tine însuți și nu te încredințezi voinței Mele din toată inima ta, aceasta nu este o jertfă întreagă și nici unirea dintre noi nu va fi deplină.

De aceea jertfa de tine însuți, de bună voie, în mîinile lui Dumnezeu, trebuie să meargă înaintea tuturor faptelor tale, dacă vrei să dobîndești slobozenie și har.

Pentru aceea sînt așa de puțini luminați și slobozi sufletește, fiindcă nu știu să se lepede întru totul de ei înșiși.

Cuvîntul Meu este neclintit : **„Cine nu se va fi lepădat de toate, nu poate să fie ucenicul Meu“** (Luca 14, 33).

Așadar dacă dorești să fii ucenicul Meu, jertfește-te Mie, cu toate dorurile tale.

CAPITOLUL IX

SĂ NE JERTFIM LUI DUMNEZEU PE NOI ȘI TOATE ALE NOASTRE ȘI SĂ NE RUGĂM PENTRU TOȚI

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. Doamne, toate cîte se află în cer și pe pămînt, sînt ale Tale. Doresc să mă aduc Ție ca jertfă de bună voie și să rămîn al Tău de-a pururi.

Doamne, cu inimă curată mă aduc Ție, astăzi, ca rob pentru totdeauna, spre ascultare și ca jertfă spre lauda Ta necurmată.

Primește-mă cu această sfîntă jertfă a scumpului Tău trup, pe care Ți-o aduc azi înaintea Îngerilor, care sînt de față în chip nevăzut, ca să fie spre mîntuirea mea și a întregului Tău norod.

2. Doamne, pe altarul Tău de împăcare, Îți aduc înainte toate păcatele și greșelile mele, pe care le-am săvîrșit împotriva Ta și împotriva Îngerilor Tăi, din ziua în care am putut să păcătuiesc și pînă în ceasul acesta, pentru ca Tu să le aprinzi și le arzi pe toate cu focul iubirii Tale și să înlături toate întinăciunile păcatelor mele și să curățești cugetul meu de orice greșeală, și să-mi dai înapoi harul Tău pe care l-am pierdut prin păcat, iertîndu-mi pe deplin toate și primindu-mă cu milostivire prin sărutarea păcii.

3. Ce pot să fac pentru păcatele mele, fără numai să le mărturisesc cu umilință și să le plîng și să cer neîncetat îndurarea Ta ?

Rogu-Te, ascultă-mă cu bunătate, cînd stau înaintea Ta, Dumnezeul meu !

Am o scîrbă cumplită de toate păcatele mele : nu le voi mai săvîrși niciodată ; dar mă căiesc și mă voi căi de ele, cît voi trăi.

Sînt gata să fac pocăință și, pe cît cu putință, să îndrept răul.

Iartă-mi, Dumnezeule, iartă-mi păcatele mele, pentru sfîntul Tău nume ; mîntuiește sufletul meu, pe care l-ai răscumpărat cu scumpul Tău sînge.

Iată, mă încredințez milostivirii Tale ; mă las în mîinile Tale ; fă cu mine după bunătatea Ta, nu după răutatea și nedreptatea mea !

4. Îți aduc înainte toate faptele mele bune cu toate că sînt tare puține și nedesăvîrșite, ca Tu să le curățești și să le sfințești, ca să-Ți fie plăcute și să le primești, iar pe mine, trîndavul și omul cel netrebnic, să mă duci totdeauna spre cele bune și la un capăt vrednic de laudă.

5. Îți aduc înainte de asemenea toate dorințele sfinte ale oamenilor evlavioși, trebuințele părinților, ale prietenilor, ale fraților, ale surorilor și ale tutror celor iubiți ai mei, ale acelora care mi-au făcut bine mie sau altora și care au dorit și au cerut să săvîrșesc rugăciuni și sfinte liturghii pentru ei și pentru toți ai lor, fie că sînt în viață, fie că au ieșit din lumea aceasta, pentru ca toți să simtă

că le vine ajutorul harului Tău, bogăția mîngîierii, scut împotriva primejdiilor, scăparea din pedepse, și ca mîntuiți de toate relele, să-Ți aducă veseli laude și mulțumire.

6. Încă Îți aduc rugăciuni și jertfe de împăcare, mai cu osebire pentru cei ce mi-au făcut vreun rău, m-au supărat, m-au blestemat ori mi-au făcut vreo pagubă ori vreo greutate ; și pentru aceia toți pe care odinioară i-am supărat, i-am tulburat, i-am îngreuiat și i-am scandalizat cu vorba, cu fapta, cu știință sau cu neștiință ; pentru ca nouă tuturor să ne ierți în același chip, păcatele și greșelile unora față de alții.

Gonește, Doamne, din inimile noastre, toată bănuiala, supărarea, mînia și cearta și tot ce poate vătăma iubirea și micșora dragostea frățească.

Miluiește, Doamne, miluiește pe cei care cer îndurarea Ta, dăruiește har celor ce le lipsește și fă-ne să viețuim așa încît să fim vrednici să ne bucurăm de harul Tău și să ajungem la viața veșnică. Amin.

CAPITOLUL X

NU TE DEPĂRTA PREA UȘOR DE SFÎNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

GLASUL DOMNULUI

1. Adeseori trebuie să alergi la izvorul harului și al milostivirii dumnezeiești, la izvorul bunătății și a toată curăția : pentru ca să te poți tămădui de patimile și de poftele cele rele și să te învrednicești de asemenea să te faci mai tare și mai treaz împotriva atîtor ispite și curse ale diavolului.

Vrăjmașul, știind ce roadă și ce mare tămăduire se află în Sfînta Împărtășanie, se trudește, cît poate, să întoarcă și să împiedice în tot felul și la orice prilej, pe credincioși și pe oamenii evlavioși, de la ea.

2. Astfel, în timp ce unii se pregătesc pentru a primi Sfînta Împărtășanie, tocmai atunci suferă imbolduri mai grele din partea satanei.

Acest spirit ticălos, precum este scris în cartea lui Iov, vine printre fiii lui Dumnezeu, ca să-i tulbure cu obișnuita lui viclenie, ori să-i facă peste fire de fricoși și de nehotărîți, ca să le micșoreze evlavia sau atacîndu-i să le smulgă credința ca, dacă s-ar putea, să-i depărteze cu totul de la Împărtășanie sau să se apropie cu răceală sufletească.

Dar nu trebuie să se țină seamă de vicleniile și uneltirile lui, oricît ar fi de urîte și de îngrozitoare, ci toate nălucirile acestea trebuie întoarse împotriva capului lui.

Ticălosul acesta trebuie disprețuit și batjocorit și nu trebuie să ne îndepărtăm de Sfînta Împărtășanie din pricina năpădirilor lui și a tulburărilor pe care le trezește el.

3. De asemenea adeseori cineva e împiedicat de grija cea mare pentru evlavia ce trebuie s-o aibă, ba chiar și de o anume teamă de mărturisirea ce-a făcut.

Tu urmează sfatul înțelepților și dă la o parte și teama și neliniștea, pentru că împiedică harul lui Dumnezeu și nimicesc evlavia sufletului.

Nu te îndepărta de Sfînta Împărtășanie din pricina unei ușoare tulburări ori a unei greutăți pe cuget, ci mergi mai degrabă și mărturisește-te și iartă bucuros altora toate greșelile.

Dacă tu ai greșit față de altul, cere-ți smerit iertare și Dumnezeu te va ierta bucuros și pe tine.

4. La ce folosește să întîrzii mult cu mărturisirea ori să amîi Sfînta Împărtășanie ?

Curăță-te cît mai curînd, scuipă repede veninul, grăbește-te să iei doctoria și te vei simți mai bine decît dacă vei amîna pe mai tîrziu.

Dacă azi amîi dintr-o pricină, mîine poate se va întîmpla altceva mai greu și astfel ai putea să fii împiedicat mai multă vreme de la Sfînta Împărtășanie și să fii tot mai nepregătit.

Scutură-te cît mai curînd cu putință de această povară și de trîndăvia ta, fiindcă nu-ți folosește la nimic să fii mereu strîmtorat, mereu tulburat și să fii împiedicat de la cele dumnezeiești de niște piedici de fiece zi.

Ba dimpotrivă, amînarea cu mult a Sfintei Împărtășanii vatămă foarte mult sufletește, căci aceasta aduce de obicei după sine o grea amorţire.

Vai, unii lîncezi și fără de frîu primesc cu bucurie să amîie mărturisirea și doresc să întîrzie deci și Sfînta Împărtășanie, ca să nu se simtă datori la o mai mare străjuire de aci înainte.

5. O, ce puțină dragoste și ce firavă evlavie au cei ce pun așa de puțin preţ pe Sfînta Împărtășanie !

Cît de fericit și de plăcut este lui Dumnezeu acela care trăiește în așa fel și-și păstrează cugetul atît de curat încît ar fi gata și ar fi bucuros să se împărtășească în fiecare zi, dacă i s-ar îngădui acest lucru și l-ar putea face fără să trezească nedumerire prin aceasta.

Dacă uneori cineva se ferește, din smerenie sau dintr-o pricină dreaptă, acesta trebuie lăudat pentru cuviosia lui.

Dacă însă s-a furișat amorţirea într-însul, atunci el însuși trebuie să se trezească și să facă ceea ce-i stă în putință și Domnul va ajuta dorința lui, pentru bunăvoința sa, la care privește mai-nainte de toate.

6. Cînd cineva este oprit pe bună dreptate de a se împărtăși, dar va avea totdeauna buna voință și gîndul cuvios de a primi Sfintele Taine, el nu va fi lipsit de rodul Sfintei Împărtășanii.

Orice creștin evlavios se poate apropia în fiecare zi și la fiecare ceas, cu mult folos și fără nici o piedică, de împărtășirea spirituală cu Hristos, însă în anumite zile și la vremea hotărîtă, el trebuie să primească în chip sărbătoresc trupul Mîntuitorului său, cu teamă plină de iubire și cuviință și să se gîndească mai mult la cinstea și lauda lui Dumnezeu decît la mîngîierea sa.

Căci de-atîtea ori se împărtășește cineva în chip tainic și se întremează în chip nevăzut, de cîte ori își pironește gîndul cu evlavie la Taina întrupării și a patimii lui Hristos și se înflăcărează de iubire faţă de El.

Dimpotrivă, cine se pregătește numai în ajunul unei sărbători ori cînd e silit de un obicei, acela e mai adeseori nepregătit.

7. Fericit cel ce se aduce pe sine însuși jertfă, Domnului, ori de cîte ori slujește sau se împărtășește.

Cînd slujești nu fi nici prea domol, nici prea grăbit, ci păstrează măsura cea bună obișnuită de cei cu care trăiești împreună.

Nu e bine să pricinuiești celorlalți vreo greutate ori plictiseală, ci să păstrezi calea obișnuită, după rînduiala celor de mai înainte, și să slujești mai degrabă pentru folosul celorlalți, decît pentru evlavia și iubirea ta însuți.

CAPITOLUL XI

TRUPUL LUI HRISTOS ȘI SFÎNTA SCRIPTURĂ SÎNT DE CEA MAI MARE TREBUINTĂ PENTRU SUFLETUL UNUI CREDINCIOS

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. O, prea dulce Doamne, Iisuse, cît de mare este bucuria unui suflet evlavios care se ospătează alături de Tine, la masa Ta, unde nu i se pune altceva de mîncare, în afară de Tine, singurul lui Iubit, care ești dorit mai presus de toate dorurile inimii lui.

Și mie într-adevăr mi-ar fi plăcut să vărs în fața Ta, lacrimi din adîncul iubirii și împreună cu evlavioasa Magdalena, să ud cu lacrimi picioarele Tale.

Unde este însă această evlavie? Unde este bogata vărsare a lacrimilor sfinte?

Negreșit, în fața Ta și a sfinților Tăi Îngeri, toată inima mea ar trebui să ardă și să plîngă de bucurie.

Căci te am, în Sfînta Împărtășanie într-adevăr de față, deși ești ascuns sub alt chip.

2. Ochii mei nu pot suferi să Te privească pe Tine întru deosebita Ta strălucire dumnezeiască, dar nici chiar lumea întreagă n-ar putea să stea față de lumina și strălucirea maiestății Tale.

Deci, ca să vii în ajutorul slăbiciunii mele Te ascunzi în Sfînta Împărtășanie.

Cu adevărat că am înaintea mea și mă închin Aceluia, Căruia se închină Îngerii în cer; dar eu deocamdată încă prin credință, pe cînd aceia în față și fără văl.

Trebuie să fiu mulţumit că mă aflu în lumina adevăratei credinţe şi să umblu întru ea, pînă se iveşte ziua luminii veşnice şi umbrele închipuirilor se risipesc.

„Cînd însă va veni ceea ce e desăvîrşit“ (I Corinteni 13, 10), va înceta folosirea Tainelor, fiindcă fericiţii din mărirea cerească nu au nevoie de doctorie tainică ; ei se bucură neîncetat înaintea lui Dumnezeu, **privind cu uimire mărirea Lui faţă către faţă şi schimbaţi din lumină în lumina adîncirii Dumnezeirii** (II Corinteni 3, 8), ei gustă Cuvîntul lui Dumnezeu făcut trup, precum a fost la început şi rămîne în veşnicie.

3. Aducîndu-mi aminte de aceste minuni, chiar mîngîierea sufletească însăşi ajunge pentru mine o tristeţe adîncă, fiindcă atîta vreme cît nu văd lămurit pe Stăpînul meu în mărirea Sa, socotesc un nimic tot ce privesc ori aud în lume.

Martor îmi eşti Tu, Dumnezeule, că nimic nu mă poate mîngîia, nici o făptură nu mă poate linişti, afară de Tine, Dumnezeul meu, pe care doresc să Te privesc în veşnicie.

Dar acest lucru nu e cu putinţă, cîtă vreme mă aflu în viaţa trecătoare ; de aceea trebuie să mă îmbrac într-o mare răbdare şi să mă supun Ţie în tot ce doresc.

Căci şi Sfinţii Tăi, Doamne, care deja se bucură cu Tine în împărăţia cerurilor, cîtă vreme au trăit, au aşteptat cu credinţă şi cu mare răbdare, venirea măririi Tale.

Ceea ce au crezut ei, aceea cred şi eu ; ceea ce au nădăjduit ei, nădăjduiesc şi eu ; acolo unde au ajuns ei, sînt încredinţat că voi ajunge şi eu cu ajutorul harului Tău.

„Pînă atunci voi umbla întru credinţă“, (II Corinteni 5, 7) întărindu-mă prin pildele Sfinţilor ; ca mîngîiere şi ca oglindă a vieţii voi avea cărţile sfinte, ba încă, mai presus de toate Preasfîntul Tău trup îmi va fi doctorie neîntrecută şi mijloc de scăpare.

4. Simt că-n viaţa aceasta două lucruri îmi sînt cu desăvîrşire trebuitoare, fără de care traiul acesta nefericit mi-ar fi cu neputinţă.

Ţinut în această închisoare a trupului, mărturisesc că am nevoie de două lucruri şi anume de hrană şi lumină.

Şi de aceea mi-ai dat mie slăbănogul, sfîntul Tău trup pentru hrana sufletului şi a trupului şi ai pus **„cuvîntul Tău ca o lumină pentru picioarele mele“** (Psalmul 118, 105).

Fără aceste două lucruri, n-aș putea trăi : căci cuvîntul lui Dumnezeu este lumina sufletului meu, iar Sfînta Împărtășanie este pîinea vieții mele.

Ele pot fi numite cele două mese, puse una la dreapta, alta la stînga, în vistieria sfintei Biserici.

Una este masa sfîntului altar, pe care se află sfînta pîine, adică trupul cel scump al lui Hristos ; cealaltă este masa legii dumnezeiești, care cuprinde sfînta învățătură și care ne învață dreapta credință, ducîndu-se de-a dreptul pînă la cele din lăuntrul altarului, unde se află Sfînta Sfintelor.

5. Mulțumescu-Ți Ție, Doamne Iisuse, lumina strălucirii veșnice, pentru masa sfintei învățături, pe care ai pus-o înaintea noastră prin slujitorii Tăi, Profeți și Apostoli și prin alți Dascăli.

Mulțumescu-Ți Ție, Ziditorul și Izbăvitorul oamenilor care, ca să arăți întregii lumi iubirea Ta, ai pregătit această mare cină în care ne-ai pus înainte ca mîncare, nu mielul preînchipuirii, ci preasfîntul Tău trup și sînge, bucurînd pe toți credincioșii cu sfîntul ospăț și adăpîndu-i cu paharul mîntuirii. În ospățul acesta se găsesc plăcerile paradisului și împreună cu noi se ospătează sfinții Îngeri, dar cu o dulceață mai fericită.

6. O, cît de mare și vrednică de cinste este chemarea preoților, cărora li s-a dat să sfințească prin cuvinte sfinte pe Domnul măririi să-L binecuvînteze cu buzele, să-L atingă cu mîinile, să-L primească în gură și să-L împartă celorlalți credincioși !

O, ce curate trebuie să fie mîinile acelea, ce neprihănită gura, cît de sfînt trupul, cît de neîntinată inima preotului, la care intră de atîtea ori Pricinuitorul curăției.

Din gura unui preot, care atît de adesea primește Sfintele Taine, trebuie să iese numai cuvinte cinstite și folositoare.

Ochii lui, care obișnuiesc să privească trupul lui Hristos, să fie nevinovați și rușinoși, mîinile curate și ridicate spre cer, pentru că ele ating pe Ziditorul cerului și al pămîntului.

Preoților îndeosebi li se spune în Lege : „**Fiți sfinți, fiindcă sfînt sînt Eu, Domnul Dumnezeul vostru**“ (Leviticul 19, 2 ; 10, 7).

7. Harul Tău să ne ajute, Atotputernice Dumnezeule, pentru ca, cei ce am primit slujba preoțească, să-Ți putem sluji cu vrednicie și cu evlavie, în toată curăția și cu cuget neprihănit.

Iar dacă nu putem duce o viață într-o așa de mare nevinovăție cum trebuie, învață-ne măcar să plîngem din inimă păcatele ce am săvîrșit și să-Ți slujim de-acum înainte cu mai multă ardoare, în duh de umilință și cu toată bunăvoința.

CAPITOLUL XII

CEL CE VOIEȘTE SĂ SE ÎMPĂRTĂȘEASCĂ TREBUIE SĂ SE PREGĂTEASCĂ CU MARE GRIJĂ

GLASUL DOMNULUI

1. Eu sînt prietenul curăției și izvorul a toată sfințenia.

Eu caut o inimă curată ; acolo este locul sălașului Meu.

„Pregătește-Mi o încăpere mare, așternută, și la tine voi face Paștile, împreună cu ucenicii Mei“ (Marcu 14, 15 ; Luca 22, 12).

De vrei să vin la tine și să rămîn acolo, atunci **„leapădă aluatul cel vechi“** (I Corinteni 5, 7) și curăță casa inimii tale.

Alungă orice gînd lumesc și toată furtuna patimilor : **„șezi ca o pasăre singuratică pe un acoperiș și gîndește-te, întru amărăciunea inimii la păcatele tale“** (Psalmul 101, 8 ; Isaia 28, 15).

Căci tot cel care iubește, pregătește pentru scumpul său iubit, cel mai bun și cel mai frumos loc, fiindcă prin aceasta se cunoaște dragostea celui care primește pe cel iubit al său.

2. Să știi totuși că numai prin vrednicia trudei tale nu te poți pregăti îndeajuns, chiar dacă te-ai strădui pentru aceasta un întreg an și nu te-ai mai gîndi la nimic.

Ci numai din îndurarea și din harul Meu ți se îngăduie să te apropii de masa Mea, ca și cînd un cerșetor ar fi chemat la ospățul unui bogat și acela n-ar avea nimic cu ce să-i plătească binefacerea, fără numai umilindu-se și aducîndu-i mulțumiri.

Fă ce stă în puterea ta, dar fii cu grijă, nu din obișnuință ori din trebuință, ci cu teamă, cu bună cuviință, cu dragoste, primește trupul preaiubitului Domnului Dumnezeului tău, care se îndură să vină la tine.

Eu sînt cel care te-am chemat, Eu am poruncit să fie astfel, Eu însumi voi împlini ceea ce-ți lipsește : vino și primește-Mă.

3. Cînd îți dau harul evlaviei, mulțumește Dumnezeului tău pentru aceasta, nu fiindcă ești tu vrednic, ci fiindcă Mie mi-a fost milă de tine.

Dacă nu ai acest har, ba încă te simți rece, atunci stăruie în rugăciune, suspină, bate la ușă și nu înceta pînă nu te vei învrednici să primești o fărîmă sau o picătură de har mîntuitor.

Tu ai nevoie de Mine, iar nu Eu de tine.

Nu vii tu ca să mă sfințești pe Mine, ci Eu vin să te sfințesc pe tine și să te fac mai bun.

Tu vii ca să fii sfințit de Mine și să te împreuni cu Mine, ca să primești har nou și să te însuflețești iarăși spre îndreptare.

Nu fi nepăsător de acest har, ci pregătește-ți inima cu toată sîrguința și adu la tine pe mult Iubitul tău !

4. Trebuie să te pregătești însă, cu evlavie nu numai înainte de a te împărtăși, ci e nevoie să rămîi evlavios și după ce ai primit Sfînta Împărtășanie.

Nu se cere o pază mai mică în urmă, decît pregătirea evlavioasă dinainte.

Căci o pază strașnică după împărtășire, este iarăși cea mai bună pregătire pentru primirea unui har mai bogat.

Astfel se face cineva într-adevăr cu totul nepotrivit pentru aceasta, dacă îndată ce pleacă de la Sfîntul Ospăț, se lasă pradă mîngîierilor lumești.

Ferește-te de vorba multă, rămîi în singurătate și bucură-te împreună cu Dumnezeul tău.

Căci tu îl ai pe însuși Acela pe care întreaga lume nu ți-l poate lua.

Eu sînt Acela căruia tu trebuie să te dăruiești, așa încît, de acum înainte, să nu mai trăiești întru tine, ci întru Mine fără de nici o grijă.

CAPITOLUL XIII

UN SUFLET EVLAVIOS TREBUIE SĂ DOREASCĂ DIN TOATĂ INIMA ÎMPREUNAREA CU HRISTOS PRIN SFÎNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. Cine-mi va arăta, Doamne, ca să Te găsesc pe Tine singur și să-mi deschid întreaga mea inimă înaintea Ta și să mă bucur de Tine, așa cum dorește sufletul meu, ca de acum nimeni să nu mai ia seama la mine, nici o făptură să nu mă tulbure ori să se uite spre mine, ci Tu singur să-mi vorbești mie și eu Ție, așa cum obișnuiește să vorbească un iubit cu iubitul său, cum se ospătează un prieten cu prietenul său ?

Pentru aceasta mă rog, aceasta o doresc : ca să mă împreun întru totul cu Tine și să-mi smulg inima de la toate făpturile și să mă desprind ca, prin Sfînta Împărtășanie și printr-o statornică slujire a sfintei liturghii, să doresc tot mai mult bunurile cerești și veșnice.

O, Doamne Dumnezeule, cînd voi fi întru totul împreunat și cufundat întru Tine, uitînd cu desăvîrșire de mine ?

Fă ca Tu să fii întru mine și eu întru Tine și astfel amîndoi să fim una.

2. Cu adevărat Tu ești „**Iubitul meu, ales dintr-o mie**“ (Cîntarea Cîntărilor 5, 10), întru Tine i-a pălcut inimii mele să se sălășluiască în toate zilele vieții ei.

Cu adevărat Tu ești împăciuitorul meu, întru care se află cea mai desăvîrșită pace și adevărata odihnă, iar în afară de Tine, truda și durerea și nesfîrșita nenorocire.

„**Într-adevăr Tu ești un Dumnezeu ascuns**“ (Isaia 45, 15), „**și sfatul Tău nu este cu cei fărădelege**“ (Proverbe 25, 5), „**ci Tu grăiești cu cei smeriți și cu cei nevinovați**“ (Proverbe 3, 32).

O, cît de plăcut este duhul Tău, Doamne, care, ca să arăți iubirea față de fiii Tăi, Te înduri să-i hrănești cu cea mai plăcută pîine, care se coboară din cer.

Cu adevărat, „**nu se află nici un neam, oricît de mare, care să aibă zei atît de apropiați de el, precum te apropii Tu Dumnezeul nostru**“ (Deuteronomul 4, 7) de toți credincioșii Tăi, cărora, pentru mîngîierea zilnică și spre a le înălța inima spre cer, Te dai ca mîncare și băutură.

3. Căci ce alt neam este atît de mărit ca poporul creștinesc, sau ce făptură de sub cer este atît de iubită ca sufletul evlavios, la care intră Dumnezeu ca să-l hrănească cu măritul Său trup ?

O, har negrăit, o, minunată îndurare, o, nemăsurată iubire arătată omului în chip deosebit !

Dar cu ce voi răsplăti Domnului pentru harul acesta, pentru iubirea Sa cea atît de mare ?

Nu pot să răsplătesc cu altceva mai plăcut, decît ca să dau Dumnezeului meu întru totul inima mea și să mă împreun sufletește cu El.

Atunci cînd sufletul meu se va fi împreunat în chip desăvîrșit cu Dumnezeu, toate cele din lăuntrul meu vor tresări de bucurie.

Atunci Domnul îmi va zice : Dacă tu voiești să fii cu Mine, și Eu voiesc să fiu cu tine.

Iar eu îți voi răspunde : îndură-Te, Doamne, și rămîi cu mine, eu voiesc cu drag să fiu cu Tine.

Aceasta este întreaga mea dorință, ca inima mea să fie împreunată cu Tine.

CAPITOLUL XIV

DESPRE DORINȚA FIERBINTE A UNOR SUFLETE EVLAVIOASE DE A PRIMI TRUPUL LUI HRISTOS

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. **O,cît de mare este mulțimea bunătăților Tale, Doamne, pe care le-ai păstrat pentru cei ce se tem de Tine** (Psalmul 30, 19).

Cînd mi-aduc aminte de unii cuvioși, care se apropie de Taina Ta, Doamne, cu cea mai mare evlavie și iubire, atunci prea adesea mă cufund în mine însumi și mă rușinez fiindcă mă apropii de altarul Tău și de masa Sfintei Împărtășanii atît de nepăsător și de rece, fiindcă rămîn așa de învîrtoșat și fără nici un tremur al inimii fiindcă nu sînt cu totul înflăcărat înaintea Ta, Dumnezeul meu, nici tras cu multă putere și plin de dor, precum au fost mulți cuvioși care, în marea lor dorință după Sfînta Împărtășanie și în adînca iubire a inimii, nu se puteau opri din plîns, ci cu tot sufletul își deschideau gura inimii și totodată a trupului, în fața Ta, Dumnezeule, izvorul cel viu, neputînd astfel să-și astîmpere setea și să-și potolească foamea, fără numai cînd primeau trupul Tău cu toată bucuria și cu lăcomie sufletească.

2. O, ce adîncă și fierbinte era credința lor, arătînd vădit că Tu ești de față în Taina Ta !

Aceștia într-adevăr „**cunosc pe Domnul lor întru frîngerea pîinii**“ (Luca 24, 35), inima lor arde atît de puternic în lăuntrul lor pentru Iisus care călătorește împreună cu ei.

Ce departe este de mine, adesea, un asemenea dor și o așa cuviosie, o iubire atît de puternică și o așa înflăcărare !

Îndură-Te de mine, bunule, dulce și milostive Iisuse, și dăruiește sărmanului Tău rob, să simtă la Sfînta Împărtășanie, măcar uneori, cît de puțin dor călduros al iubirii Tale, ca astfel cre-

„. . .mare este mila Ta spre noi"

dința mea să se întărească mai mult, nădejdea mea în bunătatea Ta să crească și dragostea odată bine aprinsă și întărită cu această mană cerească, să nu slăbească niciodată.

3. Dar mila Ta poate să-mi dea și harul dorit și să mă cerceteze cu toată blîndeţea, în duhul iubirii, cînd va veni ziua binepl ăcută Ţie.

Cu toate că eu nu ard de atîta dor ca cei deosebit de cuvioși ai Tăi, totuși, prin harul Tău, am dorinţa acelui mare și înflăcărat dor, rugîndu-mă și dorind să fiu făcut părtaș cu toți acei fierbinţi iubitori ai Tăi și să mă număr în sfînta lor ceată.

CAPITOLUL XV

HARUL EVLAVIEI SE CAPĂTĂ PRIN SMERENIE ȘI LEPĂDARE DE SINE

GLASUL DOMNULUI

1. Harul evlaviei trebuie să-l cauți neîncetat, să-l ceri cu mare dor, să-l aștepți cu răbdare și încredere, să-l primești cu mulțumire, să-l păstrezi întru smerenie, să lucrezi cu el cu sîrguință și să lași în seama lui Dumnezeu vremea și felul cercetării cerești, pînă ce el va veni.

Îndeosebi trebuie să te smerești, cînd simți în lăuntrul tău prea puțină cuviosie sau chiar deloc, dar nu te descuraja, nici nu te întrista peste fire.

Adeseori Dumnezeu dă într-o clipă ceea ce n-a dat vreme îndelungată.

Uneori dăruiește la sfîrșitul rugăciunii, ceea ce la început a zăbovit să dea.

2. Dacă harul s-ar da totdeauna îndată și după dorință, n-ar fi bine pentru un om slab.

Drept aceea, harul evlaviei trebuie așteptat cu nădejde neclintită și întru smerită răbdare.

Iar cînd nu ți se dă ori chiar cînd ți se ia în chip tainic, atunci totuși învinuiește-te pe tine și păcatele tale.

Uneori un lucru mărunt împiedică și ascunde harul, dacă într-adevăr ar trebui să se numească mărunt și nu mai degrabă mare, ceea ce oprește un bun atît de însemnat.

Iar dacă dai la o parte și înfrîngi cu desăvîrșire această piedică mică sau mare, atunci se va împlini ceea ce ai cerut.

3. Îndată ce te vei fi lăsat din toată inima în seama lui Dumnezeu și nu vei mai căuta ba una, ba alta, după pofta și voia ta, ci te vei încredința cu totul, Lui, atunci te vei simți împăcat și fericit în această unire cu Dumnezeu, fiindcă nimic nu-ți place și nu ți-e drag ca bunăplăcerea voinței dumnezeiești.

Așadar oricine își va ridica gîndul sus spre Dumnezeu, cu inimă curată și va alunga din suflet orice iubire dezmățată sau ură față de vreo făptură oarecare, acela va fi cel mai potrivit pentru primirea harului și vrednic de răsplata evlaviei.

Domnul dă binecuvîntarea. Sa acolo unde găsește vasele goale.

Și cu cît cineva se desprinde mai desăvîrșit de cele pămîntești, cu cît își nimicește mai mult poftele, neluîndu-se în seamă pe sine însuși, cu atît harul vine mai repede, intră mai îmbelșugat și ridică mai sus inima slobodă.

4. **„Atunci va vedea cu adevărat, va avea din belşug şi se va minuna, iar inima lui se va lărgi în sine însuşi“** (Isaia 60, 5), **„fiindcă mîna Domnului este cu el“** (Luca 1, 66), iar el s-a încredințat întru totul și pentru totdeauna în mîna Domnului său.

„Iată aşa se va binecuvînta omul care caută pe Domnul cu toată inima sa“ (Psalmul 127, 4) **„şi nu şi-a luat în deşert sufletul său“** (Psalmul 23, 4).

Acesta, primind Sfînta Împărtășanie, se învrednicește de marele har al împreunării cu Dumnezeu, fiindcă el nu privește la evlavia și la mîngîierea sa însuși, ci, mai presus de orice evlavie și mîngîiere, el caută mărirea și cinstea lui Dumnezeu.

CAPITOLUL XVI

SĂ ARĂTĂM LUI HRISTOS NEVOILE NOASTRE ȘI SĂ CEREM HARUL SĂU

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. O, prea dulce și prea iubite Doamne, pe care doresc să Te primesc acum cu evlavie,

Tu cunoști slăbiciunea mea și lipsa de care sufăr ; știi în cîte rele și ticăloșii zac, cît de adesea sînt împovărat, ispitit, tulburat și întinat.

Vin la Tine pentru tămăduire ; Te rog să-mi dai mîngîiere și ușurare.

Vorbesc către Cel ce știe toate, Căruia îi sînt arătate toate cele din lăuntrul meu, și Care singur poți să mă mîngîi și să mă ajuți în chip desăvîrșit.

Tu știi de ce bunătăți am nevoie mai întîi și cît de sărac sînt în fapte bune.

2. Iată, stau înaintea Ta sărac și gol, cerînd harul Tău și cerșind îndurarea Ta.

Satură pe flămîndul Tău cerșetor ; aprinde răceala mea cu focul iubirii Tale ; luminează orbirea mea cu lumina venirii Tale !

Schimbă pentru mine toate cele pămîntești, întru amărăciune ; pe cele grele și potrivnice, întru răbdare ; pe toate cele lumești și trecătoare, întru dispreț și uitare.

Înalță inima mea spre cer, la Tine, și nu mă lăsa să rătăcesc pe pămînt.

De-acum și pînă-n vecie, numai Tu să mă îndulcești, fiindcă numai Tu ești mîncarea și băutura mea, iubirea și bucuria mea, dulceața mea și tot binele meu.

3. O, dacă m-aș aprinde de tot prin venirea Ta aici, să ard și să mă strămut întru Tine și să mă fac un duh cu Tine, prin harul

împreunării lăuntrice și prin revărsarea focului iubirii !

Nu îngădui să plec de la Tine flămînd și însetat, ci fii milostiv cu mine, precum ai fost atît de adesea cu Sfinții Tăi, în chip minunat.

Ce-ar fi de mirare, dacă m-aș aprinde pe de-a-ntregul de la Tine și m-aș mistui în mine însumi, de vreme ce Tu ești un foc pururea arzător, dar niciodată stins, ești dragostea care curăță inimile și luminează mintea ?

CAPITOLUL XVII

IUBIREA FIERBINTE ȘI DORUL MARE DE A PRIMI PE HRISTOS

GLASUL CREDINCIOSULUI

1. Cu cea mai adîncă evlavie și cu iubire fierbinte, cu tot darul și rîvna inimii, doresc să Te primesc, Doamne, așa cum Te-au dorit mulți Sfinți și credincioși plini de evlavie, cînd s-au împărtășit și care Ți-au plăcut foarte mult prin sfințenia vieții și care au trăit în cea mai fierbinte cuviosie.

O, Dumnezeul meu, iubirea cea veșnică, singurul meu bun, fericirea cea nesfîrșită, doresc să Te primesc cu cel mai fierbinte dor, cu cea mai vrednică grijă, pe care a avut-o ori a putut s-o simtă cîndva vreunul dintre Sfinți !

2. Și cu toate că sînt nevrednic să am toate acele simțăminte, totuși pun înaintea Ta întreaga iubire a inimii mele, ca și cînd numai eu aș avea toate acele înflăcărate dorințe tare plăcute Ție.

Ba încă toate cele ce poate să-și închipuie ori să dorească un suflet evlavios, pe toate Ți le pun înaintea Ta și Ți le dau cu cea mai înaltă cinstire și cu rîvnă adîncă.

Nu doresc să-mi opresc nimic, ci pe mine și toate ale mele le jertfesc Ție de bună voie și cu cea mai mare bucurie.

Doamne Dumnezeul meu, Făcătorul și Mîntuitorul meu, doresc să Te primesc astăzi, cu același dor, cuviosie, laudă și cinste, cu aceeași mulțumire, vrednicie și iubire, cu aceeași credință, nădejde și dragoste, cu care Te-a primit și Te-a dorit Preasfînta Maica Ta, mărita Fecioară Maria, cînd i-a răspuns smerită și evlavioasă, Îngerului care-i binevestea minunea întrupării : **„Iată roaba Domnului, facă-se mie după cuvîntul Tău“** (Luca 1, 38).

3. Și după cum fericitul tău Înaintemergător, cel mai mare dintre Sfinți Ioan Botezătorul, cînd se afla încă în pîntecele mamei sale, a tresărit de bucurie la apropierea Ta, prin mișcarea Sfîntului Duh și după aceea zărind pe Iisus umblînd printre oameni, grăia umilindu-se adînc și cu iubire evlavioasă : **„Iar prietenul Mirelui, care stă și-L ascultă se bucură cu bucurie mare de glasul Mirelui“** (Ioan 3, 29), tot astfel și eu doresc să mă aprind de un dor mare și sfînt și să mă înfățișez înaintea Ta din toată inima mea.

Drept aceea, Îți pun înainte strigătele de bucurie, iubirea fierbinte, răpirile sufletești, luminările cele minunate, vedeniile cerești ale tuturor sufletelor evlavioase și le aduc în fața Ta cu toate bunele lor deprinderi și cu laudele ce s-au făcut și se vor mai face de toată făptura în cer și pe pămînt, pentru mine și pentru toți cîți mi-au poruncit să mă rog pentru dînșii, ca să fii lăudat de toți cu vrednicie și preamărit în veci.

4. Primește făgăduințele mele, Doamne Dumnezeul meu, și dorințele de a-Ți aduce o nesfîrșită laudă și nemăsurată binecuvîntare, care cu drept se cuvine Ție, pentru mulțimea negrăitei Tale măriri.

Acestea Ți le aduc și doresc a Ți le aduce în fiecare zi și în fiecare clipă și, prin rugăciuni și dorințe chem și rog cu stăruință, ca împreună cu mine să-Ți mulțumească și să Te laude toate duhurile cerești și toți credincioșii Tăi.

5. Să Te laude toate popoarele, semințiile și limbile și să preamărească sfîntul și dulcele Tău nume, cu cel mai mare strigăt de bucurie și evlavie fierbinte.

Și toți cîți slujesc cu evlavie și cuviosie preasfîntă Taina Ta și o primesc cu deplină credință să se învrednicească să găsească la Tine har și îndurare și să se roage cu umilință pentru mine, păcătosul.

Şi după ce vor fi dobîndit evlavia dorită şi bucuria împreunării cu Tine şi mîngîiaţi şi întăriţi în chip minunat se vor depărta de sfîntul ospăţ ceresc, să se îndure să-şi aducă aminte şi de mine, sărmanul !

CAPITOLUL XVIII

OMUL SĂ NU CAUTE SĂ PĂTRUNDĂ CU MINTEA TAINA SFINTEI ÎMPĂRTĂŞANII, CI SĂ URMEZE SMERIT PE HRISTOS, SUPUNÎND SIMŢURILE SALE, SFINTEI CREDINŢE

GLASUL DOMNULUI

1. Fereşte-te de cercetarea vicleană şi fără folos a acestei prea adînci Taine, dacă nu vrei să te afunzi în adîncul îndoielii.

„Cel ce ispiteşte măreţia lui Dumnezeu va fi lovit de mărirea Lui“ (Proverbe 25, 27).

Dumnezeu poate face mai mult decît poate să priceapă omul.

Cercetarea evlavioasă şi smerită a adevărului este îngăduită, dar totdeauna să fie gata să primească îndrumări şi să se trudească să umble după învăţăturile sănătoase ale Părinţilor.

2. Fericită este o inimă curată, care lasă la o parte cărările grele ale întrebărilor adînci şi umblă pe drumul neted şi tare al poruncilor lui Dumnezeu.

Mulţi şi-au pierdut evlavia în timp ce au voit să cerceteze lucrurile cele mai înalte.

De la tine se cere credinţă şi viaţă nepătată, iar nu minte înaltă şi nici adîncul tainelor lui Dumnezeu.

Dacă nu poţi înţelege nici cuprinde cele ce sînt sub tine, cum vei pricepe, oare, cele ce sînt deasupra ta ?

Supune-te lui Dumnezeu şi pleacă-ţi cu umilinţă mintea, înaintea credinţei ; astfel ţi se va da lumina ştiinţei, atît cît ţi-e folositoare şi de trebuinţă.

3. Unii sînt greu ispitiți în credința lor și în această Taină ; dar nu sînt ei vinovați de aceasta, ci mai degrabă dușmanul.

Nu te tulbura, nu te lua la ceartă cu gîndurile tale și nu răspunde la îndoielile scornite de diavol ; ci crede cuvintelor lui Dumnezeu, crede Sfinților și Profeților Lui și ticălosul dușman va fugi de la tine.

Adeseori e de mult folos ca un rob al lui Dumnezeu să îndure asemenea încercări.

Căci pe cei necredincioși și pe păcătoși, satan nu-i ispitește ; pe aceștia îi are deja în stăpînirea sa, fără îndoială ; el încearcă pe evlavioșii credincioși și-i chinuie în toate felurile.

4. Așadar mergi drept înainte cu credință curată și neclintită și apropie-te de Taina Sfîntă, cu smerită cinstire, iar ceea ce nu poți înțelege, lasă hotărît în seama Atotputernicului Dumnezeu.

Nu te înșală Dumnezeu ; se înșală cel care se încrede prea mult în sine însuși.

Dumnezeu umblă împreună cu cei nevinovați, se descopere celor smeriți, dă înțelegere celor mici, deschide mintea inimilor curate și ascunde harul pentru iscoditori și mîndri.

Mintea omului este slabă și se poate înșela, adevărata credință însă nu poate fi înșelată.

5. Orice judecată și cercetare a firii trebuie să urmeze credinței, iar nu să meargă înaintea ei ori să i se împotrivească.

Căci credința și iubirea se ridică aci mai presus de toate și lucrează în chip tainic în această întru tot sfîntă și preaînaltă Taină.

Dumnezeu cel veșnic și nemărginit, Cel ce are putere nesfîrșită, **„face mari și neînțelese lucruri în cer și pe pămînt“** (Iov 5, 9), și nimeni nu va ști să pătrundă faptele Lui minunate.

Dacă lucrurile lui Dumnezeu ar fi așa fel încît să fie pricepute ușor de mintea omenească, ele n-ar trebui să se mai numească minunate și negrăite.

CUPRINSUL

CARTEA ÎNTÎIA

ÎNDEMNURI FOLOSITOARE PENTRU VIAŢA SUFLETEASCĂ

Cap. I	Urmaţi pe Hristos şi înlăturaţi toate deşertăciunile lumii.	13
Cap. II	Smerita părere de sine însuşi.	14
Cap. III	Învăţătura adevărului.	16
Cap. IV	Gîndeşte-te la cele ce vei face.	18
Cap. V	Citirea Sfintelor Scripturi.	19
Cap. VI	Simţămintele tulburătoare.	20
Cap. VII	Fugi de mîndrie şi de nădejdea deşartă. . .	21
Cap. VIII	Fereşte-te de o prietenie prea mare. . . .	22
Cap. IX	Supunere şi ascultare.	22
Cap. X	Fereşte-te de vorbă multă.	23
Cap. XI	Cum dobîndim liniştea şi rîvna desăvîrşirii. .	24
Cap. XII	Folosul necazurilor.	26
Cap. XIII	Tăria în ispite.	27
Cap. XIV	Nu judeca prea uşor pe alţii.	30
Cap. XV	Faptele dragostei creştineşti.	31
Cap. XVI	Răbdaţi greşelile altora;	32
Cap. XVII	Viaţa de mănăstire.	34
Cap. XVIII	Pilda Sfinţilor Părinţi.	34
Cap. XIX	Îndeletnicirile unui bun călugăr.	37
Cap. XX	Dragostea de singurătate şi tăcere. . . .	40

Cap. XXI — Înfrîngerea inimii. 43
Cap. XXII — Gîndul la nevoințele omenești. 45
Cap. XXIII — Gîndul la moarte. 47
Cap. XXIV — Judecata și pedepsele păcătoșilor. . . . 50
Cap. XXV — Să ne sîrguim la îndreptarea întregii noastre vieți. 53

CARTEA A DOUA

SFATURI PENTRU DESĂVÎRȘIREA VIEȚII SUFLETEȘTI

Cap. I — Viața lăuntrică 58
Cap. II — Supune-te smerit lui Dumnezeu. 61
Cap. III — Bunul om pașnic. 63
Cap. IV — Inimă curată și gînd nevinovat. 64
Cap. V — Cercetează-te pe tine însuți. 65
Cap. VI — Bucuria unui cuget curat. 67
Cap. VII — Dragostea de Iisus mai presus de toate. . . 68
Cap. VIII — Iisus, prietenul cel credincios. 69
Cap. IX — Lipsa de orice mîngîiere. 72
Cap. X — Fii mulțumitor pentru harul lui Dumnezeu. . 75
Cap. XI — Puținii iubitori ai crucii lui Iisus. 77
Cap. XII — Drumul împărătesc al sfintei cruci. . . . 79

CARTEA A TREIA

VIAȚA LĂUNTRICĂ

Cap. I — Hristos vorbește sufletului credincios. . . 85
Cap. II — Adevărul vorbește în sufletul omului, fără zgomot de cuvinte. 86
Cap. III — Ascultă cu smerenie cuvîntul lui Dumnezeu, pe care mulți nu-l prețuiesc. 87

Cap. IV	Să umblăm întru adevăr și smerenie înaintea lui Dumnezeu.	89
Cap. V	Minunatele roade ale iubirii dumnezeiești. .	91
Cap. VI	Punerea la încercare a adevăratei iubiri. .	94
Cap. VII	Harul dumnezeiesc să fie acoperit cu scutul smereniei.	96
Cap. VIII	Puțina prețuire de sine în ochii lui Dumnezeu.	98
Cap. IX	Să aducem toate înaintea lui Dumnezeu, cea din urmă nădejde a noastră.	99
Cap. X	Lepădînd cele lumești, e plăcut să slujești lui Dumnezeu.	100
Cap. XI	Cumpănește și stăpînește dorințele inimii. .	102
Cap. XII	Deprinde-te cu răbdarea și cu lupta împotriva patimilor.	103
Cap. XIII	Supune-te smerit, ca și Iisus Hristos. . . .	105
Cap. XIV	Gîndește-te la judecățile tainice ale lui Dumnezeu, ca să nu te mîndrești cu faptele bune.	107
Cap. XV	Ce trebuie să zicem și să facem cînd se trezește o dorință în noi.	108
Cap. XVI	Adevărata mîngîiere trebuie căutată numai la Dumnezeu.	110
Cap. XVII	Lui Dumnezeu să-i încredințăm grijile noastre.	111
Cap. XVIII	Să îndurăm ca și Hristos, cu tărie, necazurile vremelnice.	112
Cap. XIX	Răbdarea nedreptăților și adevărata răbdare.	114
Cap. XX	Mărturisește-ți neputința și neputincioasele vieții.	116
Cap. XXI	Mai presus de toate bunurile și darurile, odihna sufletului stă întru Dumnezeu. . . .	117
Cap. XXII	Adu-ți aminte de nenumăratele binefaceri ale lui Dumnezeu.	120
Cap. XXIII	Patru lucruri care aduc mult bine sufletului.	121
Cap. XXIV	Nu cerceta faptele altuia.	121
Cap. XXV	În ce stă adevărata pace a inimii și adevărata desăvîrșire.	
Cap. XXVI	Înălțimea unei minți slobode se capătă mai degrabă printr-o rugăciune smerită, decît prin citire.	

Cap. XXVII	Iubirea de sine împiedică foarte mult pe om să ajungă la binele cel mai înalt.	127
Cap. XXVIII	Împotriva limbilor clevetitoare.	130
Cap. XXIX	La vreme de tulburare cheamă pe Dumnezeu și binecuvîntează-L.	131
Cap. XXX	Cere ajutorul lui Dumnezeu și fii încredințat că vei primi iarăși harul Său.	132
Cap. XXXI	Nu lua seama la nici o făptură, ca să poți găsi pe Creatorul.	134
Cap. XXXII	Despre lepădarea de sine și de orice poftă. ,	136
Cap. XXXIII	Despre nestatornicia inimii și îndreptarea gîndului către Dumnezeu.	137
Cap. XXXIV	Celui ce-L iubește, Dumnezeu îi e mai drag decît orice.	138
Cap. XXXV	Nu este scăpare de ispite în viața aceasta. .	140
Cap. XXXVI	Împotriva judecăților deșarte ale oamenilor.	141
Cap. XXXVII	Prin adevărata și deplina lepădare de sine se dobîndește slobozenia inimii.	142
Cap. XXXVIII	Bună purtare în afară, ajutor de la Dumnezeu în primejdii.	144
Cap. XXXIX	Nu fi prea grăbit în treburile tale. . . .	145
Cap. XL	Omul n-are nimic bun de la sine și deci nu se poate lăuda cu nimic.	146
Cap. XLI	Disprețuirea onorurilor vremelnice. . . .	148
Cap. XLII	Pacea nu trebuie întemeiată pe oameni. .	148
Cap. XLIII	Împotriva deșartei științe lumești. . . .	149
Cap. XLIV	Nu te cufunda în lumea din afară. . . .	151
Cap. XLV	Nu da crezare oricui : ce ușor se păcătuiește cu vorba.	152
Cap. XLVI	Pune-ți nădejdea în Dumnezeu cînd defăimările se ridică împotriva ta.	154
Cap. XLVII	Pentru viața veșnică trebuie răbdate toate greutățile.	157
Cap. XLVIII	Despre ziua veșnică și despre nenorocirile vieții pămîntești.	158
Cap. XLIX	Dorul după viața veșnică și răsplata făgăduită luptătorilor.	161

Cap. L	La vreme de tulburări, încredinţează-te în mîinile lui Dumnezeu.	164
Cap. LI	Să ne îndeletnicim cu lucrări mici, cînd sîntem slabi pentru cele mari.	167
Cap. LII	Nu te socoti vrednic de mîngîiere, ci mai degrabă de pedeapsă.	167
Cap. LIII	Harul lui Dumnezeu nu se împărtăşeşte celor lipiţi de cele pămînteşti.	169
Cap. LIV	Îndemnurile firii şi îndemnurile harului dumnezeiesc.	170
Cap. LV	Despre stricăciunea firii şi despre puterea harului dumnezeiesc.	174
Cap. LVI	Să ne lepădăm de noi înşine şi să urmăm pe Hristos pe drumul crucii.	177
Cap. LVII	Nu te descuraja cînd ai căzut în păcat. .	179
Cap. LVIII	Nu cerceta tainicele judecăţi ale lui Dumzeu.	180
Cap.. LIX	Toată nădejdea şi încrederea numai în Dumnezeu să le pui.	184

CARTEA A PATRA

DESPRE SFÎNTA ÎMPĂRTĂŞANIE

	Chemare evlavioasă la Sfînta Împărtăşanie	
Cap. I	Cu cîtă cuviinţă să primim pe Hristos. . .	187
Cap. II	Marea bunătate şi iubirea lui Dumnezeu faţă de om se arată în Sfînta Împărtăşanie. .	192
Cap. III	E de folos să te împărtăşeşti adesea. . .	196
Cap. IV	Multe bunătăţi se varsă peste cei ce se împărtăşesc cu vrednicie.	198
Cap. V	Măreţia Sfintei Împărtăşanii şi vrednicia preoţească.	200
Cap. VI	Cum să ne pregătim pentru Sfînta Împărtăşanie.	203

Cap. VII	Cercetează-ți cugetul și hotărește-te să te îndrepți.	203
Cap. VIII	Jertfa lui Hristos pe cruce și jertfa de noi înșine.	205
Cap. IX	Să ne jertfim lui Dumnezeu pe noi și toate ale noastre și să ne rugăm pentru toți.	206
Cap. X	Nu te depărta prea ușor de Sfînta Împărtășanie.	208
Cap. XI	Trupul lui Hristos și Sfînta Scriptură sînt de cea mai mare trebuință pentru sufletul unui credincios.	211
Cap. XII	Cel ce voiește să se împărtășească trebuie să se pregătească cu mare grijă.	214
Cap. XIII	Un suflet evlavios trebuie să dorească din toată inima împreunarea cu Hristos prin Sfînta Împărtășanie.	216
Cap. XIV	Despre dorința fierbinte a unor suflete evlavioase de a primi trupul lui Hristos. . . .	218
Cap. XV	Harul evlaviei se capătă prin smerenie și lepădare de sine.	220
Cap. XVI	Să arătăm lui Hristos nevoile noastre și să cerem harul Său.	222
Cap. XVII	Iubirea fierbinte și dorul mare de a primi pe Hristos.	223
Cap. XVIII	Omul să nu caute să pătrundă cu mintea taina Sfintei Împărtășanii, ci să urmeze smerit pe Hristos, supunînd simțurile sale, sfintei credințe.	225

TOMA DE KEMPIS

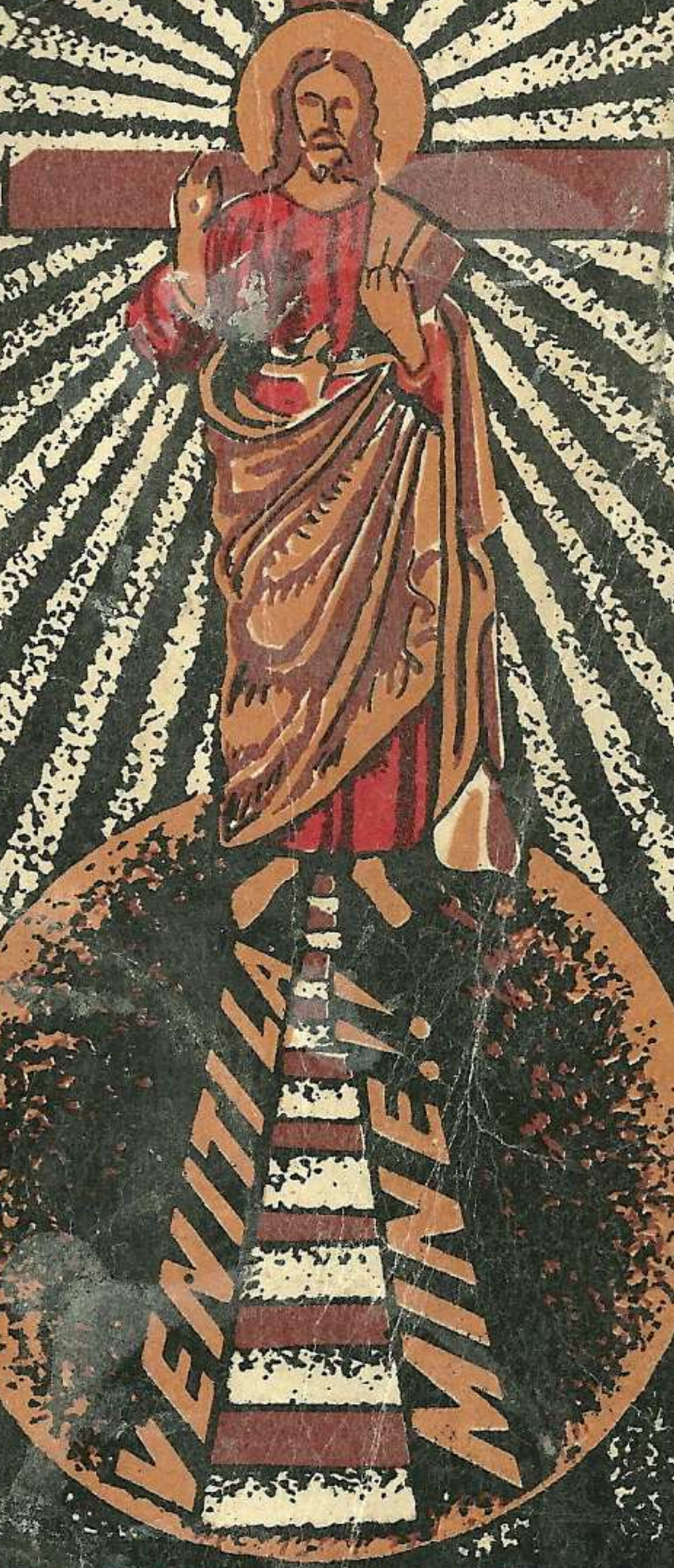

URMAREA LUI HRISTOS

EDITURA MITROPOLIEI BANATULUI
TIMIŞOARA 1991